

Schillers udvalgte Dærfæ

overfatted af

Johannes Magnusfen

med Indledninger af

P. Hansen

Ottende Bind.

— Wallenstein I—III. —

Kjøbenhavn

Siegfried Michaelfens Forlag

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover)

1896

INDLEDNING

TIL

„WALLENSTEIN“.

Wallenstein-Trilogien er det midterste og høieste Punkt i Schillers dramatiske Digtning — Pyramidens Top, til hvilken man stiger op ad de fire Trin »Røverne«, »Fiesco«, »Kabale og Kjærlighed«, »Don Carlos«, medens Nedstigningen foregaaer over »Maria Stuart«, »Jomfruen fra Orleans«, »Bruden fra Messina« og »Wilhelm Tell«.

Som Professor i Jena holdt Schiller Forelæsninger over Trediveaarskrigens Historie og udarbejdede sit bekjendte Værk om dette Emne. Atter og atter stødte han her paa Wallensteins sfinxagtige Skikkelse, og det vakte hans psykologiske Interesse at udgranske de Følelser og Stemninger, der gjemte sig bag Feltherrens barske Ansigtstræk. Saaledes som Digteren opfattede Wallenstein, blev Grundtrækkene i hans Karakter den cæsariske Høihed, der, fyldt med Foragt for Verden, udførte den ensomme Mands store Gjer-

ning mest for Storhedens egen Skyld; men Side om Side med denne Egenskab levede i en Krog af Sjælen en Trang til Kjærlighed og Venskab, som nærmede den i Livets Skole modnede Realist til Idealisten Max med hans unge Sjælevarme og Følelsesliv. Fremdeles møde vi hos Schillers Wallenstein en eiendommelig Drift til at nøle, til at udsætte den afgjørende Daad for at kunne nyde forud, i Bevidstheden om Magtfylden, den Virkning, der vil blive frembragt; og endelig, som et stærkt fremtrædende Karakteristikon, det overtroiske Element i Wallensteins Natur, den astrologiske Forbindelse mellem hans Skjæbne og Stjernernes Konstellationer — den stærke Traad, der paa en saa uheldsvanger Maade knytter hans Livs Katastrofe til Forræderen Octavio, til hvis Troskab han, formedelst Himmeltegnes Aspecter, nærer ubetinget Tillid.

Saaledes træder Wallensteins gigantiske Gaadeskikkelse os imøde i Schillers Digtning, mest dog først i dens tredje Del, »Wallensteins Død«, thi i det foregaaende Afsnit, »Piccolominiernes«, Handling griber han kun lidet ind, og i det første, »Wallensteins Leir«, er han ikke personlig tilstede. Og dog behersker han usynlig hele denne første Del af Trilogien, ikke blot ved den direkte Skildring af hans Personlighed, som er lagt Krigsfolket i Munden, men ogsaa indirekte ved den hele Fremstilling af Leirlivet med dets i broget Vrimmel sammenførte Elementer, der snart supplere, snart modstride hverandre og kun sammenholdes til en uimodstaaelig Enhed af Feltherrens myndige Villie og føres til Seier af hans geniale Tanke.

Denne vidunderlig friske, lige ud af Trediveaarskrigens vilde Soldaterliv grebne Leirscene er, som Carlyle skarpsindigt har gjort opmærksom paa, i sine enkelte Skikkelser prototypisk for de handlende Hovedfigurer i de to følgende Skuespil. Den menige Soldat

er en Gjenspeiling af sin Regimentschef: i den pappenheimske Kyradseer gjenkjende vi den ædle Max Piccolomini, i Dragonen, som kun følger sin Lykkestjerne, Parvenueen Buttler, i den ubetinget tro og hengivne Trompeter Grev Terzky, i den dumme Kroat hans Landsmand Grev Isolani, i den keisertro Arkebusier Tiefenbach og i Vagtmesteren en snurrig Kopi af Wallenstein selv.

I Oktober 1796 begyndte Schiller paa »Wallenstein«, og halvtredie Aar efter var denne store Digtning paa det Nærmeste færdig, efter i Mellemtiden at have gennemgaaet væsentlige Forandringer. Oprindeligt skrev Schiller nemlig Dialogen i Prosa, men førtes snart næsten med en Slags Naturnødvendighed ind paa Verset, tilskyndet hertil af Goethes bestemt udtalte Anskuelse, at skulde den tydske Skuespilkunst hæves op over den herskende Middelmaadighed, maatte alle dramatiske Arbejder være metriske. Trilogiens enkelte Led vare fra først af ikke de samme som nu; det var efter Goethes praktiske Anvisning at »Lejren« udsondredes som et særligt Forspil og at Skjellet mellem »Piccolominierne« og »Wallensteins Død« blev sat paa et andet Sted, end Schiller havde ment det rigtigt, thi oprindeligt vare de første Akter af sidstnævnte Skuespil indlemmede i »Piccolominierne«.

I Sommeren 1798 var Theatret i Weimar blevet restaureret under Ledelse af Bygmester Thouret, og Goethe ønskede at fejre Gjenaabningen paa festlig Vis med Schillers Leirbillede, der i den Anledning blev udvidet til sin nuværende Skikkelse, bl. A. ved Indlæggelsen af Kapucinerens Prædiken. Opførelsen fandt Sted den 12. Oktober 1798, og den begeistrede Modtagelse, der blev »Leiren« til Del, opmuntrede Schiller til med godt Mod at tage fat paa den sceniske Indretning af de to følgende Dele. Paa Hertuginde Luises Fødselsdag den 30. Januar 1799 blev »Die

Piccolomini« og tre Maaneder efter, den 20. April, »Wallensteins Tod« opført første Gang i Weimar.

I mere end een Henseende er Wallenstein-Digtningen bleven Skillepunktet mellem Gammelt og Nyt. For Litteraturen fik den den Betydning, at den af Goethe indførte, men kun for det aandelige Aristokrati bestemte og derfor af Folket upaaagtede Idealisme blev populariseret og nu begyndte at bane sig Vei til de bredere Lag. For den tydske Scene gav den Stødet til en Spillemaade, der ogsaa i al Korthed kan betegnes som idealistisk; førte den end i Tidens Løb til Udvæxter, der for et mere nøgternt nordisk Temperament tage sig ud som Unatur og Svulst (især have Fremstillere af Max og Thekla syndet i denne Henseende), saa betød denne Udvikling dog for sin Tid et velgjørende Skridt bort fra det altfor Snusfornuftige og Filistreuse. For Goethe kom »Wallenstein« til at betyde, at hans noget løse Forhold til Weimars Theater fæstnedes og styrkedes ved den rent personlige Interesse, han kom til at nære for en Digtning og en Digter, der fulgte den af ham angivne Retning og saaledes aabnede ham Udsigt til paa Theaterstyrelsens Omraade at realisere de kunstneriske Ideer, han ansaa for de rette. For Schiller endelig blev »Wallenstein« ogsaa i ydre Henseende forsaavidt et Vendepunkt, som Trilogiens Opførelse og gunstige Modtagelse bevægede ham til at forlade Professoratet i Jena og tage Bolig i Weimar (se Indl. til »Maria Stuart«). Det nærmere Forhold, han her kom i til Theatret, og den Indsigt i sceniske Midler og Virkninger, han her vandt ad rent praktisk Vei, giver sig paa mangfoldig Maade tilkjende i hans følgende fire Skuespil.

Schiller blev knyttet til den weimarske Scene som Dramaturg og Theaterdigter. Han prøvede i Begyndelsen paa at tage Del i den daglige Ledelse ved at indstudere Roller med Skuespillerne og give

Vink angaaende Iscenesættelsen. Men han var for pirrelig til i Længden at kunne udøve en saadan Virksomhed, og i et irritabelt Øieblik, da han havde indrettet Lessings »Nathan« for Scenen og blev opfordret til at uddele Rollerne, yttrede han meget heftigt: »Jeg vil ikke have mere at bestille med det Skuespiller-Folkefærd; med Fornuft og Høflighed udretter man ingenting hos dem, der gives kun et eneste Forhold til dem, det korte Imperativ, og det tilkommer ikke mig.« Goethe, til hvis Magtsfære dette »korte Imperativ« hørte, forstod at anvende det med stor Virkning og veg end ikke tilbage for Voldsmidler: han tog ikke i Betænkning at sætte en udydig Skuespiller paa Hovedvagten eller at give en mindre oplagt Skuespillerinde otte Dages Stuearrest og en Vagt for Døren, som hun selv maatte betale.

Schillers praktiske Forbindelse med Theatret fik saaledes ikke nogen stor Betydning for dette; men des større blev den ideelle Indflydelse, hans Digtning øvede paa den tydske Scene, og som vedvarer den Dag idag, trods nye Principer, der bryde sig Vei Side om Side med den.

Mai 1895.

P. HANSEN.

Wallenstein.

Et dramatist Digt.

Wallensteins Lejr.

Personerne.

Dagtmester, } ved et af Tørstys Karabinerregimenter.
Trompeter, }
Konstabel.
Skarpskytter.
To af Holts ridende Jægere.
Dragoner af Butlers Regiment.
Urkebuksere af Tiefenbachs Regiment.
Kyrasser af et wallonsk Regiment.
Kyrasser af et lombardisk Regiment.
Kroater.
Ulaner.
En Rekrut.
En Borger.
En Bonde.
En Bondedreng.
En Kapuciner.
En festskelemester.
En Marktederske.
En Opvarterke.
Soldaterdreng.
Oboister.

Udenfor Staden Pilsen i Bøhmen.

Første Scene.

Markedstelte; foran dem en Krambod. Soldater med alle Slags farver og fæltegn stoffes mellem hverandre; alle Borde ere optagne. Kroater og Ulaner fuge ved en Kulild; Marktedersken skjænker Vin ud; Soldaterdrengene spiller Tærning paa en Tromme; der bliver sunget i Teltet.

En Bonde og hans Søn.

Bondedrengen.

Ja'er, nej ja'er! Det kan ej gaa godt!
Hold jer dog borte fra disse Soldater!
Det er nogle vigtige Kammerater!
Gid vi maa slippe halsfindet blot!

Bonden.

Snif Snaf! De æder os da vel ikke,
selv om de har lidt forvovne Blikke.
Hør, de der, som drive saa lystigt et Spil,
fra Saale og Main nys er komne hertil.
Bytte de bringe! De dejligste Sager!
Lad vi med Snildhed ved Næsen dem tager!
Se nysens jeg dejlige Tærninger fik
efter en, som til sine fædre gif.

Nu skal du se, jeg til Guld kan mig lirke;
 endnu maa med selv samme Kraft de vel virke!
 Lad, som om alle kan let med dig rende,
 det er letfærdige, lystige Svende!
 Blot man den rigtige Smiger kan finde,
 miste de hurtigt, hvad hurtigt de vinde.
 Naar de med Skæpper vor formue tage,
 maa vi med Skeer den hente tilbage;
 naar de er grove og hurtigt slaar til,
 vi ere snu og vinde vort Spill!

(Man synger og jubler inde i Teltet.)

Hør, hvor de jubler! Al, Gud sig forbarme!
 Alt det betaler jo Bonden, den arme!
 I vore Stalde, i vore Senge
 vil de for stedse sig brede i Ro!
 I Skoven, i Gaarden, paa Marker og Enge
 Spor der ej findes af Hov eller Klo;
 ja, for at fylde vor slunkne Mave
 fast vore egne Ben vi maa gnave. —
 Her er jo næsten fuldt saa forbandet
 som da Sachserne spilled Herrer i Landet.
 Og de vil kalde sig „fejserlige“! —

Bondedrengen.

Se, der kommer et Par hist hennel
 De ser ej ud, som om de var rige.

Bonden.

De er fra Böhmen, indfødte Svende,
 folk af Tserzlys Karabinerer,

længe de laa alt i disse Kvarterer.
 Det er de værste, de prale og puffe;
 hvor de gjør sig brede, tør Smaafolk ej muffle.
 De er saa fine, det passer sig ikke
 for dem med en usselig Bonde at drille.
 Nej, se der til venstre, der sidder tre —
 der henne ved Jlden — kan du ej se?
 Dem synes, min Tro, jeg langt bedre om.
 Det er Tyrolere! Emmerich, kom!
 De kan lide at faa sig en glad Passiar,
 er pæne, og Penge paa Kommen de har.

(De gaa hen imod Teltene.)

Anden Scene.

De forrige. En Dagtmester. En Trompeter. En Ulan.

Trompeteren.

Hvad vil den Bondetamp? Væf, din Rad!

Bonden.

Naadige Herrer, lidt Vin og lidt Mad;
 gjærne lidt varmt under Vesten vi stille!

Trompeteren.

Ja, I skal altid æde og drille.

Ulanan

(med et Glas).

Naa, saa tag da og driif, din Hund!

(Fører Bonden til Teltet; de andre komme fremad.)

Dagtmesteren

(til Trompeteren).

Mener du da, at man uden Grund
gav os den dobbelte Lønning i Dag?
Blot for at holde lyftige Lag?

Trompeteren.

Nej! Hertuginde kommer her til
med den naadige Frøken —

Dagtmesteren.

Tro det, hvem der vil!

Nej, kjære, med Din og de læfreste Brokker
de ønske, at strax vi til Venstreb loffer
de Tropper, som kom fra fjærn og Nær
og nu sig forener her med vor Hær;
de alt skal kun herligt og mageløst finde
og trofaste Venner i dem vi skal vinde.

Trompeteren.

Ja, ja, der er atter noget i Gjære.

Dagtmesteren.

De Generaler og Kommandanter —

Trompeteren.

Jeg mærker jo nok, der er noget paa færde.

Dagtmesteren.

Som strømmed hertil fra alle Kanter. —

Trompeteren.

De vil vist næppe bare sig kjede.

Dagtmesteren.

Med Drøvl og Spejden man snart gjør os lede
ved alt.

Trompeteren.

Jo, jo!

Dagtmesteren.

Og den Wiener Silister,

som vandrer omkring saa statelig bister
med Kejserens gyldne Kjæde, min fa'er —
hvad vædder vi, noget i Sinde han har!

Trompeteren.

En Sporhund, min Sandten! Giv I bare Agt,
paa Hertugen selv han sikkert gjør Jagt!

Dagtmesteren.

Ja vel! Og os har de Mistro til!
De frygte Hertugens lønlige Spil.
Ja, han er steget for højt, min Ven,
og nu vil de have ham ned igjen.

Trompeteren.

Men vi vil holde ham oppe, vi,
gid alle dog tænkte som jeg og I!

Dagmesteren.

Til os jo de fire Delinger hører,
 som Hertugens Svoger, Terzky, fører;
 blindt kan han stole paa dem og paa os,
 for hans Skyld vi byder al Verden Trods;
 selv har han ansat hver Hovedsmand,
 for ham gaar enhver gennem Ild og Vand.

Tredje Scene.

En Kroat med et Halsmykke. En Scharpskytte forfølger ham. De
 forrige.

Scharpskytten.

Kroat, det Halsbaand er ikke dit!
 Kom byt med mig! Dig det dog ej bringer Nytte.
 Se, disse Pistoler, de række vidt!

Kroaten.

Snaa! Du vil dog kun bedrage mig, Skytte!

Scharpskytten.

Tag Huen med, den er elegant.
 Nys jeg i Lykkespillet den vandt.
 Har du den paa, du os alle fordunkler!

Kroaten

(lader Halsbaandet spille i Solen).

Men her er Perler, en ægte Brillant!
 Se dog, hvor herligt i Solen det funkler!

Scharpskytten

(tager Halsbaandet).

Feltflaen her vil til Huen jeg føje.
 (I det han ser paa det).
 Det er bare Glansen, som fryder mit Øje!

Trompeteren.

Se, hvor han snyder den stakkels Kroat!
 Giv mig det halve, saa tier jeg, Skytte.

Kroaten

(har taget Huen paa).

Huen, den flæder mig godt, Kammerat.

Scharpskytten

(giver Trompeteren et Tegn).

De herrer er Vidne til, at vi bytte.

Fjerde Scene.

De forrige. En Konstabel.

Konstablen

(træder hen til Dagmesteren).

Hvor længe, monstro, Bror Karabiner,
 skal ledig vi ligge, det gad jeg nok vide,
 mens fjenden sig nærmer paa hver en Side?

Dagmesteren.

Har I saa travlt, min kjære Konstabel?
 Endnu er Vejen ej helt praktifabel.

Konstablen.

Nej, jeg har det jo mageligt her!
Men Regensburg faldt nok i fjendernes Hænder,
melder et Ilbud, som hid man os sender.

Trompeteren.

Naa, saa sadle vi snart vore Heste!

Vagtmesteren.

Ja, men det blir vel til Bayrerens Bedste,
saa vi som Venner hans Land skulle gjæste,
Hjært han saa tidt gjorde feltherren vred!

Konstablen.

Tror I! — Om alt veed I god Befled!

femte Scene.

De forrige. To Jægere. Derpaa Marktetendersken. Sol-
daterdreng. Skolemesteren. En Opvartningspige.

første Jæger.

Her driver man nok et lysteligt Spil!
Hvor Godtfolk er, kommer Godtfolk til!

Trompeteren.

Hvem kan vel de raske Jægere være?
Deres fører gjør de min Sandten Værel

Vagtmesteren.

Det er Holtske Jægere; saadan en Tresse
kjøber man ej paa en Leipziger Messe.

Marktetendersken

(kommer med Vin).

Velkommen —

første Jæger.

Men det er jo ingen anden
end Guste fra Blasewitz! — Det var som fanden!

Marktetendersken.

Ja vel, Mosjø! Og han er, min Tro,
den lange Peter fra Igehøel
Som formøblede hele sin gyldne Skat
med vort Regiment i en lystig Nat
hist oppe i Glückstadt —

første Jæger.

Og saa resolut
jeg ombytted Pennen med Bøsse og Krudt.

Marktetendersken.

Saa er vi jo gamle Bekjendte, min Ven!

første Jæger.

Og træffer hinanden i Bøhmen igen!

Marktetendersken.

I Dag er vi her og i Morgen hist —
den barste Krigskost os fejer i Ring,

saar knapt man veed af sig selv tilfids.
Ja, jeg har været viden omkring.

første Jæger.
Tror det saa gjerne, den Sag er klar.

Marktendersten.
Ja, endog lige til Temeswar
med Bagagevogne i følge jeg drog,
den Gang da Mansfeld vi foran os jog.
Da jeg med friedland laa ved Stralsund,
ødelagt blev jeg i Bund og Grund.
Drog med Succursen til Mantua,
drog atter derfra med færd,
hvorpaa jeg da med et spansk Regiment
har gjort en Afstikker op til Gent;
nu vil jeg Bøhmernes Land probere,
gammel Gæld vil jeg indløse,
hvis fyrsten sin Hjælp mig dertil vil yde.
Hist er mit Telt, hvis I noget vil nyde.

første Jæger.
Ja, her træffer I mer end een gammel Ven!
Men hvor er den Skotte dog draget hen,
af hvem I den Gang gjorde sligt Væsen?

Marktendersten.
Den Gavtyv! Han tog mig rigtig ved Næsen!
De Penge, jeg ejed, han ej vilde vrage.
Da han var væk, var min Pengepung tom.
Slubberten der, ham lod han tilbage

En Soldaterdreng
(kommer springende).
Mo'er, er det fa'er, du taler om?

første Jæger.
At ernære dem bliver Kejsers Sag;
Hæren maa rekruteres hver Dag.

Soldaterstolemeesteren
(kommer).
March, I Knægte! Kom ind i Stolen!

første Jæger.
Den Slags vil hellere lege i Solen!

Opvartningspigen
(kommer).
Tante, de gaar!

Marktendersten.
Ja, nu kommer jeg strax!

første Jæger.
Naa, det er en af den rigtige Slags!
Hvem er den Gavtyv?

Marktendersten.
Min Søsters Barn.

første Jæger.
Det er da Pøtter til sødt lille Skarn!
(Marktendersten gaar.)

Anden Jæger

(idet han holder paa Pigen).

Bliv dog hos os, min sødeste Pige!

Opvartningspigen

(river sig løs og gaar).

Hvad vil de andre Gæster saa sige?

første Jæger.

Den Tøs, hun er ej ilde, min Sandten;
 men du gode Gud, I skulde kjendt Tanten!
 Ej een der findes i hint Regiment,
 som ej for det yndige Fjæs har brændt!
 Af ja, hvilken Mængde folk man dog kjender!
 Det er ogsaa Pokkers, som Tiden render!
 Og hvem kan vel vide, hvorledes man ender?

(Til Dagtmesteren og Trompeteren.)

Naa, Staal, mine Herrer, vær glade og drif!
 Skal vi sætte os her et Øjeblik?

Sjette Scene.

Jægerne. Dagtmesteren. Trompeteren.

Dagtmesteren.

Taf! Taf! Vær saa artig! Nu rykker vi sammen!
 Velkommen i Bøhmen til Glæde og Gammen!

første Jæger.

Ja, I sad lunt, mens i fjendens Land
 vi ofte nok gif for Lud og koldt Vand!

Trompeteren.

Det ser man ej! I er godt i Stand!

Dagtmesteren.

Ved Saalen, i Meissen, der synger man Viser,
 som ikke just eders Bessedenhed priser.

Anden Jæger.

Na, ti dog med sligt! Hvad skal det nu til?
 Kroaten drev et helt andet Spil!
 Vi fik kun den usleste Efterhøst.

Trompeteren.

Men I er jo pyntet, saa det er en Lyft,
 med Knipling paa Kraven, hos jer kun man ser
 det fineste Linned, de prægtigste Fjer,
 de dejligste Byrter! Hvad ønsker I mer?
 For eder gjør Lykken jo næsten Mirakler,
 hvad under den os da, os andre Stakler?

Dagtmesteren.

Vi høre til Friedlands Regiment,
 og det, det bringer os Hæder og Ære.

første Jæger.

I siger ej os nogen Kompliment,
 da vi jo har Ret til hans Navn at bære.

Dagtmesteren.

Ja, I hører med til den store Masse.

Første Jæger.

J hører maasse til en særlig Klasse?
 Naa, vi har forskjellige Frakker paa
 Jeg ynder mest min, kan J nok forstaa.

Vagtmesteren.

Jeg ynder jer højlgt, jeg kan ikke andet,
 J lever jo mest blandt Bønder paa Landet.
 J feltherre's Selstab man ene kan lære,
 hvordan rigtig dannet og fin man skal være.

Første Jæger.

J gjør ham, min Sandten, just ikke Vrel!
 Hvordan han spytter og rømmer sig,
 det veed J — J kjender hans Fagter og Lader;
 men hans Geni — hans Aand! Nej, nej!
 Den viser sig ikke paa Vagtparader.

Anden Jæger.

for Djæveln! Spørg, hvor J vil, min Bro'er!
 Man kalder os friedlands vilde Jagt,
 og Skam har hans Navn endnu aldrig vi bragt!
 Vi farer af Sted fra Syd og til Nord,
 skaaner ej Sæd og det gule Korn!
 Man kjender det Holste Jægerhorn!
 J samme Nu er vi fjærn og nær,
 som Lynstraalen rappe, snart hist, snart her;
 som Syndfloden kommer vi brusende frem,
 vi skaaner ej nogen, ej Hus og ej Hjem. —
 Hvad hjælper vel Modstand, hvad hjælper vel flugt?

Der gives ej mer nogen Orden og Tugt.
 Med kraftige Arme vi favne Pigen,
 vi ænser ej hendes Jamren og Skrigen.
 Spørg kun, jeg siger det uden Pralen,
 i Baireuth, i Voigtland og i Westfalen —
 alle Vegne, hvor vi kom hen —
 saa længe det romerste Rige bestaar,
 til Børn og Børnebørn Sagaen gaar
 om Holt og hans vilde, dristige Mænd!

Vagtmesteren.

Ja vel! Men Sus og Dus dog ej ene
 gjør folk til Soldater, skulde jeg mene.
 Nej, Tempo og Sans, god Art og Skik,
 det raske Begreb og det fine Blik.

Første Jæger.

Nej, frihed, min fa'er, den flaber Soldater!
 Men hvad kan det nytte, jeg staar her og prater? —
 Da jeg fra Skole og Lære rendte
 for at komme til Lejren, jeg ej kunde vente,
 at den vilde byde mig samme Trængsel
 som Skolemesterens snævre fængsel.
 Drive vil jeg og leve flot,
 hver Dag se noget nyt og godt,
 Øjeblikket skal ret mig behage,
 frem vil jeg se og aldrig tilbage.
 Til Sorgerne vilde jeg sige Stop
 og solgte mig derfor med Sjæl og Krop
 til Kejseren. Før mig, hvorhen J vil,

gjennem Ild, gjennem Vand, hvor det haardest gaar til;
 gjerne jeg trækker det meste af Læset,
 selv om hver tredje Mand bider i Græsset;
 men man maa ikke mig inkommodere;
 lad mig i Fred, jeg forlanger ej mere.

Dagtmesteren.

Naa, Fred kan Dragten jer vel garantere!

Første Jæger.

Pofter til Mas og Slideri
 hos Svenskeren Gustav med hans Tyranni,
 saadan som han en Soldat behandlede!
 Sin Lejr til et Bedehus han forvandlede!
 Ved Daggrø, saa snart Reveillen var blæst,
 saa præled han, saa blev der Bønner læst;
 og var vi stundum lidt vilde og gale,
 han stækked os snart med sin fromme Tale.

Dagtmesteren.

Ja, ja, det var en gudfrygtig Mand.

Første Jæger.

Piger, dem lod han slet ikke passere!
 Vips, til Kirken med dem paa Stand!
 Saa løb jeg min Vej, jeg kunde ej mere.

Dagtmesteren.

Men der er ej mer som i gamle Dage

Første Jæger.

Til Eiquen jeg maatte min Tilflugt tage;
 den skulde just imod Magdeburg drage.
 Naa, der gif det sandelig lystigt til
 med Piger i Massevis, Drif og Spil!
 Det var et Liv, som jeg nok kunde lide.
 Thi Tilly, som ellers ej var af de blide
 og spægede strængt sin egen Krop,
 til Lyffigheden sa'e sjælden Stop;
 naar blot paa hans Pung vi ej lagde Beslag,
 han undte os gjerne et muntert Lag.
 Men ved Leipzig desværre ham Lyffen forlod,
 og senere var den ham slet ikke god —
 ja, ofte den har jo helt fæle Nykker —
 nu gif snart alting hos os i Stykker.
 Hvor vi os viste og banked paa,
 laased man Døren og lod os staa,
 al fordums Respekt man havde jo mistet;
 haanet fra Sted til Sted vi os listet.
 Saa gif jeg over til Sachsernes Hær,
 jeg tænkte, at Lyffen vented mig der.

Dagtmesteren.

Naa, i Tide kom I jo ret
 til Byttet i Bøhmen.

Første Jæger.

Det gif mig slet!

Mandstugt og Orden skulde vi holde,
 Skade som fjender vi ej maatte volde.

Kejserens Slotte vi skulde besætte,
 bukke og stræbe, men ej gjøre Nytte.
 Krigen, ja, den gif jo meget glat,
 ingen gad rigtig tage fat,
 Denner vi skulde med alle være,
 fort sagt, vi høstet kun ringe Ære.
 Der mangled, min Sandten, kun lidet i,
 at jeg var rendt hjem til mit Slaveri.
 Da hørte jeg raabe paa Gader og Stræder
 om Friedlands Hær og dens førers Hæder.

Dagtmesteren.

Og hvor længe viser I os den Raade?

første Jæger.

Ja, spørg kun! Saa længe som han har at raade,
 jeg løber min Salighed ikke bort.
 Hos ham kommer ingen Soldat tilfört!
 Hos ham gaar jo alting i frigerist Trit,
 alting her har et storartet Snit.
 Som Stormvinden sprænger den mægtige Vand,
 der lever i Hæren, hvert hemmende Baand
 og river den simpleste Rytter med!
 Her kan jeg vandre frejdigt af Sted,
 trodsigt paa Borgeren her jeg ser ned,
 kan, som vor fører, de bedste vrage;
 her er det just som i gamle Dage,
 den Gang da Sværdet endnu var alt!
 Een Ting kun her bliver Brøde kaldt,
 nemlig naar Ordren letfjndigt ej lydes;

tilladt er alt, hvad ej særligt forbydes.
 Ingen spørger om, hvad vi tror.
 To Ting kun findes paa denne Jord:
 Hæren og, hvad der til Hæren ej hører.
 Og Pligt har vi kun mod vor fane og fører.

Dagtmesteren.

Ret saa, Kammerat! Staal! Tøm dog jert Bæger!
 Slig Tale sig sommer en wallenstein Jæger.

første Jæger.

Ej som et Embed, men som en Magt
 er den Kommando, som Wallenstein fører!
 At tjene Kejseren er ej hans Agt,
 aldrig om Vinding for denne man hører!
 Se paa hans færd i smaat og i stort;
 har maaste noget for Riget han gjort?
 Nej, han vil grunde et Krigerland,
 stille hele Jorden i Brand,
 hele Verden binde og baste,
 alt vil han vove, til alt sig formaste —

Trompeteren.

Hvor tør I vove slige Ord?

første Jæger.

Sige jeg tør, hvad jeg tænker og tror.
 Feltherren siger: „Ordet er frit.“

Dagtmesteren.

Ja vel, jeg mindes det — bi nu lidt —
 jeg var til Stede. — „Ordet er frit,
 Gjerningen stum og Lydighed blind,“
 saadan det lød, hvad han prented os ind.

første Jæger.

Om just dette han sagde, er ikke saa vigtigt;
 men med Sagen selv det forholder sig rigtigt.

Anden Jæger.

Krigslykken aldrig fra ham sig vender
 som det med andre saa ofte hænder.
 Tilly overleved sit Ry;
 men under Wallensteins frigsvante faner
 sikkert jeg Dejen til Være mig baner,
 Lykken ham franser, vil aldrig ham fly.
 Den, der vil kæmpe under hans Mærke,
 han staar i Pagt med Magter stærke.
 Thi vi vide jo alle, at Manden
 slutted et forbund med selve Fanden.

Dagtmesteren.

Ja, rigtigt; thi saares, det kan han ej.
 Slaget ved Lützen, det var som en Leg;
 midt under Kugleregnet han red
 ganske koldblodigt op og ned;
 gennem Hatten, Damsen og Støvlerne fo'r
 Kugler; man tydeligt saa' deres Spor;
 ingen dog helt til Kroppen sig nærmed;
 thi den djævelske Salve ham skjærmed.

første Jæger.

Pasfar! Skal da Djævelen just være paa Spil?
 Han gaar med en Kollert af Elsdyrstind,
 i den trænger ingen Kugle ind.

Dagtmesteren.

Jo, det er den djævelske Salve, min Bro'er,
 som er kogt og brygget med Trylleord.

Trompeteren.

Ja, ja, det gaar ikke naturligt til!

Dagtmesteren.

Paa Stjærnernes Gang kan han ogsaa se
 alt, hvad i Nutid og Fremtid skal ske,
 det siges; men jeg veed, hvordan det er fat.
 En graa lille Mand kommer til ham hver Nat;
 han kan gennem luffede Døre gaa,
 og Skildvagtens Raab han agter ej paa;
 men naar andre har set ham strejfe omkring,
 da hændes der ofte mærkværdige Ting.

Anden Jæger.

Ja, Friedlands Kontrakt med Djævelen maa gjøre,
 at dette lystige Liv vi kan føre.

Schiller.

Syvende Scene.

De forrige. En Rekrut. En Borger. Dragoner.

Rekrutten

(træder ud af Teltet med en Hjælm paa Hovedet og en Vinflaske i Haanden).

Hils saa hver eneste Slægtning og Ven!

Jeg er Soldat, kommer aldrig igjen.

Første Jæger.

Se, der bringer de os en ny!

Borgeren.

Franz, du vil angre, du var saa fry.

Rekrutten

(syrger).

Trommer og Piber,

krigerisk Klang!

Tøjlen vi griber!

Gjennem Skov og Dang —

Lykken er med! —

som til Jubel og fest

paa den raske Hest

vi flyve af Sted,

som fuglen saa fri,

langs Vej og Sti,

i Skov og Krat,

ved Dag og ved Nat

med Sværdet ved Lænd

Hurra, jeg hører til Wallensteins Mænd!

Wallenstein.

Anden Jæger.

Bravo, Kammerat, den Dise var fjøn!

(De hilse paa ham.)

Borgeren.

Nej, lad ham i fred, han er pæne folks Søn.

Første Jæger.

Paa Gaden ej heller os fundet man har.

Borgeren.

Men han har formue — Midler, min far.

Aa, se selv, hvor Klædet er fint i hans Kittel!

Trompeteren.

En kejserlig Dragt er den højeste Titel!

Borgeren.

Han arver en lille Kaffetfabrik.

Anden Jæger.

Hvad Menneſtet ønsker, det er dets Lykke.

Borgeren.

Hans Bedstemor gi'er ham en Krambutif.

Første Jæger.

Syl Slige Ting maa han blæse et Stykke.

Borgeren.

Men hør nu, hans Gudfar en Bod ham skjænter,
en Kjælder med en Snes Anfere Vin.

Trompeteren.

Dem dele vi med ham, det kan J da tænke.

Anden Jæger.

Jeg er din Ven! Vil du være min?

Borgeren.

En Brud han forlader i Sorg og i Smerte.

Første Jæger.

Det viser, han har et mandigt Hjærte.

Borgeren.

Hans Bedstemoder af Kummer dør.

Anden Jæger.

Des bedre, saa faar han jo Arven før.

Dagtmesteren

(træder gravitetst frem og lægger Haanden paa Befruttens Hælm).

Det var en fornuftig Tanke, min Kjære,
at J vil et bedre Menneske være.

Med Hjelmen og Kaardegehængen der
J slutter jer til en hæderfuld Hær.
En fornem Aand maa nu i jer fare —

Første Jæger.

Især maa J ikke paa Pengene spare.

Dagtmesteren.

J skal jo nu til at gaa om Bord
paa Fortunas Skib; den hele Jord

ligger aaben for jer, og det skal jeg love,
at, hvis J vil vinde, maa ogsaa J vove.
En Borgermand lunter, som han kan bedst,
omkring i en Rundfreds som Farverens Hest.
En Soldat kan derimod blive til alt
i vor krigerste Tid, hvis han ej er en Pjalt.
Se Kjortelen her, til mit Embed den hører
og viser, at Kejserens Stof jeg fører.
Alt Regimente, det veed J nok,
udgaar fra først af fra en Stof.
Ja, selv Sceptret, det veed jo enhver,
er kun en Stof og intet mer.
Har først til Korporal man det bragt,
er man paa Vej til den højeste Magt.
Og Korporal kan J ogsaa blive.

Første Jæger.

Naar J da bare kan læse og skrive.

Dagtmesteren.

Ja, jeg skal jer strax et Exempel give.
Vil J vide, hvorledes Buttler blev stor?
Han er Chef nu for vore Dragoners Corps;
Skjont han og jeg for tredive Aar siden
droge som menige sammen i Striden.
Nu kalder man ham Generalmajor.
Det kommer af den ærgjerrige Higen,
der drev ham til Hæder at vinde i Krigen.
Men mine fortjenester var i det smaa,
i alt fald, dem agted ej meget man paa.

Og Wallenstein selv, den mægtige Mand,
 som gjør, hvad han vil og alting kan,
 var først kun af simpel adelig Stand.
 Naar saadan til Krigsguden man sig betror,
 da viser sig ret, hvad der i En bor,
 og man kan opnaa det allerstørste;
 se han er nu efter vor Kejser den første.
 Maaske han naar højere, han har jo Kraften,
 (stift.)
 og end er ej alle Dages Aften.

Første Jæger.

Ja, han er stor og begyndte smaat!
 Den Gang, da i Altdorf han studered,
 mangel Skærmydsel han der levered,
 var burschikos og umaadelig flot.
 En Dag han sin famulus nær havde dræbt,
 hvorfor han blev til Carceret slæbt.
 Det skulde have hans Navn, det var nyt;
 men den smaa Junker var ikke fornyet;
 han havde ej lyst til selv det at døbe,
 og saa lod sin Puddel han foran sig løbe.
 Og „Hundehullet“ de endnu det kalde.
 At høre slikt kan gavne os alle.
 Af alt, hvad han gjorde, stort og smaat,
 behager især dette sig mig godt.

(Pigen har imidlertid vartet op; den anden Jæger søger med hende.)

Dragonen

(træder imellem dem).

Hør, Kammerat, lad Pigen i fred!

Anden Jæger.

For Djæveln, det kommer jo ingen ved!

Dragonen.

Jeg siger jer, Pigen tilhører mig.

Første Jæger.

Oh, han vil have en Kjærest for sig!
 Dragon, I har vist en Strue løs!

Anden Jæger.

Han vil være ene om en Tøs!
 Nej, til Glæde for alle hun være maa
 som Solens Glans og som Himlens Blaa!
 (Han kysker hende.)

Dragonen

(river hende bort).

Jeg taaler det ikke, at saadan I fjanter!

Første Jæger.

Hej, lystig, der har vi jo Musikanter!

Anden Jæger.

Ønsker I Kiv? Ja, saa er jeg med!

Vagtmesteren.

Et Kys er frit! I herrer, hold fred!

Ottende Scene.

Bjærgmænd komte og spille en Vals, først langsomt og saa hurtigere og hurtigere. Den første Jæger danser med Oppartningspigen, Marktetendersken med Rekrutten; Pigen smutter bort, Jægeren løber efter hende og faar fat i Kapucineren, der lige træder ind.

Kapucineren.

Hejsa! Halløj! Hop! Dideslumdej!
 Bravo! Lad mig være med i jer Æg!
 Sandelig, jeg er ingen filister;
 men er vi da Tyrker, Antibaptister?
 Kristne kan ikke saa vildt sig gotte
 en Søndag og den almægtige spotte,
 som havde han Chiragra, kunde ej ramme
 de Slyngler, der gjør deres Gud til Skamme!
 Er det nu Tider til Svir og til fest,
 til Driveri, til at gjøre Blæst?
 Quid hic statis otiosi?
 Hvad staar I dog her og nøler efter?
 Krigsfurien raser af alle Kræfter
 ved Donau! I er i godt Humør,
 mens Regensburg falder i Fjendens Klør!
 Er da Hæren nu rent af Lave?
 Den ligger i Böhmen og plejer sin Mave,
 bryder sig mere om Krus end om Krig,
 vejrer med Snablen og glemmer helt Sablen,
 driver Hallej med Piger saa gjerne,
 æder heller Ører end Ørenstjerne.
 Kristenheden sørger, dens Magt er nu omme,
 Soldaten tænker kun paa at fylde sin Lomme.

Det er en Taarers og Nødens Tid,
 paa Himlen ses Tegn, der varsler om Strid,
 ja, selv fra Skyen den strænge Gud
 breder den blodige Krigskappe ud.
 Ud af Himmels Dindue truer
 han med Kometen, som var den et Ris.
 Hele Verden kun flager og gruer!
 Kirken, af! — Ja, ligervis
 som en Noæ Ark den driver af Sted
 paa et Blodhav; men Fredsduen er ej med!
 Og det hellige romerske Rige
 kunde man falde det ynkkelige,
 ynkkelig fattige! Kassen er tom!
 Rhinen til Pinen maa døbes om.
 Udpint og tømt er nu hvert et Kloster
 for alt, hvad kan bruges som Tyvekoster,
 Bispejæder er forvandlet til øde Steder;
 hvor fordum husedes Abbeder,
 findes der nu kun Tyvereder,
 hvor der før var et helligt Stift,
 er der nu kun en gabende Rift,
 og de velsignede tykke Lande
 stinke som Helvedes svedede Vand.
 Hvad kommer det af? Hør, hvad jeg forkynder!
 Det kommer af eders Laster og Synder,
 fordi Officerer saa vel som Soldater
 leve som ugudelige hedenske Krabater!
 Thi som en Magnet er Synden! Den er forbandet
 af Gud til at drage alt Jærn ind i Landet.
 Har Synd du begaaet, Vorherre dig tugter,

det er klart som, at du græder, naar til Løget du lugter;
 efter et U kommer lige strax Be,
 saadan er Ordnen i vor ABC.

Ubi erit victoriæ spes,
 si offenditur Deus? Hvor kan J sejre,
 naar fra Kirken J stulker, J ufølsomme Gæs,
 og hele Dagen kun Kneipen belejre?
 Om Konen i Skriften vil jeg jer minde,
 hvem Gud lod den tabte Penning finde;
 Saul fandt sin faders Aseinde,
 Josef sine rare Brødre fandt;
 men tror J, at noget som helst man vandt,
 i fald man blandt Soldaterne søgte?
 Nej! Selv om man tændte den bedste Lygte,
 — ja, hundrede Lygter! — af frygt for Gud,
 af Blusfel og Lydighed mod hans Bud,
 man fandt ej meget, saa sandt jeg er Kristen.
 Hvordan skriver ej Evangelisten?
 Der Døberen vandred i Ørkenen ud,
 Soldater kom til og gjorde Bod;
 og da de derpaa sig døbe lod,
 spurgte de: „Quid faciemus nos?
 Hvorledes skal vi dog opføre os
 for at komme i Abrahams Skjød?“
 Et ait illis, og han bød:
 Neminem concutatis,
 ingen maa J plage og flaa,
 neque calumniam faciatis,
 ingen bagvasse og lyve paa;

contenti estote, J nøjes maa
 stipendiis vestris, med eders Sold;
 lad daarlige Vaner gaa Poffer i Vold.
 J veed, at J Straf ned over jer drager,
 naar Herrens Navn J forfængelig tager;
 men tror J, at nogen saa stærkt blasfemerer
 som J her i Wallensteins Krigskvarterer?
 Hvis Klokkerne skulde ringe i Landet
 for hver Gang med Torden og Lyn J banded,
 for hver Gang J sagde „Guds Død“ og „for Poffer“,
 saa fandtes der snart ej en eneste Klokker.
 Og hvis, for hver Gang eders smudsige Munde
 en Medkristen onskede ned til den onde,
 et Haar blot af eders Hoved var faldet,
 saa var det paa een Nat ganske skaldet,
 om Haaret var tykt end som Abjalons Haar.
 Josva var jo dog ogsaa Soldat,
 Kong David nedlagde Goliath;
 men hvor monstro det dog skrevet staar,
 at nogen af dem var sliq gudsforgaaen Krop?
 Man lukker dog Munden ej højere op,
 naar man sin Nød til Vorherre klager
 end naar man ønsker, at fanden En tager.
 Men naar for meget i Karret man hælder,
 Vædsken jo ud over Bredderne vælder.

fremdeles staar skrevet: „Du skal ikke stjæle.“
 J dette Bud kommer J ej til fort,
 J slæber jo alting aabenlyst bort.
 for eders Kløer og Røvfuglegreb,

for eders Præftiter og onde Kneb
 er Penge ej fiktre selv dybt under Jord,
 er Kalven ej fikter en Gang i fin Mor.
 J tager Ægget og Hønen tillige.
 Hvad Døberen mente, J hørte mig fige.
 Contenti estote, dette betød:
 J nøjes ſkal med jert grove Brød!
 Men Tjenerne noget til Gode jeg holder,
 naar Herren det er, ſom forargelfen volder;
 thi Lemmerne lyſtre jo Hovedets Bud;
 Men ingen veed, hvordan hans Tro ſer ud.

Førſte Jæger.

Hr. Præſt, Soldaterne kan han kaane:
 men feltherren er han ſaa venlig at ſkaane.

Kapucineren.

Ne custodias gregem meam!
 Det er ſaadan en Ufab og Jerobeam,
 ſom bortvender folk fra den ſande Lære
 og byder dem falſke Guder at ære.

Trompeteren og Rekrutten.

Nej ſtop! Nu bliver J ſnart for flot!

Kapucineren.

Saadan en Pralhans og Stryder og Blære,
 ſom tror, han kan tage hver Fæſtning, hvert Slot.
 Praled han ej med ugudelig Mund,
 at han vilde have Staden Stralsund,

om Himlen med Lænker end til ſig den bandt!
 Men der han nok Straf for ſit Hovmod fandt!

Trompeteren.

Er der da ingen, ſom feltherren værger?

Kapucineren.

Saadan en Saul og Djævelbefværger,
 ſaadan en Jehu og Holofernes,
 ja, det er en Karl, om ham maa der værnes!
 Fornægter ſom Peder ſin Meſter og Herre,
 ſaa Hanegal taaler han ej, des værre —

De to Jægere.

Hold Mund! Hvor veed du om det Beſted?

Kapucineren.

Saadan en Ræv, en Herodes, en led —

Trompeteren og de to Jægere

(Idet de trænge ind paa ham).

Stille dog, Præſt, ellers ſlaar vi dig ned!

Kroaterne

(ſtille ſig i Rejen for dem).

Præſtemand, bliv, for dit Liv vi ſlaar inde,
 tal kun og ſig os, hvad du har paa Sinde.

Kapucineren

(raaber højere).

En Nebukadnezar med hovne Lader,
 en arrig Kætter, en Syndefader;

Schiller.

han lader Wallenstein sig falde;
ja, sandelig, han er en Sten for os alle,
en Anstødssten, et forargelsens Kar,
og er vi til Friedlands Kommando forbandet,
saa faar vi aldrig Fred her i Landet.

(Under de sidste Ord, som han raaber ud, har han efterhaanden trukket sig tilbage, idet Kroaterne beskytte ham imod de andre Soldater.)

Tiende Scene.

De forrige uden Kapucineren.

Første Jæger

(til Vagtmesteren).

Jeg synes, han sagde, det var en Kval
for Friedland at høre Hanegall
Det var vel kun Haan i hans skamløse Mund?

Vagtmesteren.

Nej, det er nu ikke helt uden Grund!
Feltherren er et vidunderligt Væsen,
især er hans Hørelse meget fræsen;
thi Hanegal gjør ham helt mod i Hu,
og naar Katten mjavver, føler han Gru.

Første Jæger.

Just som Løven — det sætter ej Plet paa hans Vre.

Vagtmesteren.

Hvor Friedland er, skal der dødsstille være,

Wallenstein.

og derfor Dagterne sørge maa;
han har jo saa meget at tænke paa.

Stemmer

(i Teltet. Opløb).

Grib ham, den Gæstgæst, og slaa ham ned!

Bondens Stemme.

Hjælp! Barmhjærtighed!

Andre Stemmer.

Stille! Hold fred!

Første Jæger.

Der vanter Hug, fanden ta'e mig, jo Tak!

Anden Jæger.

Det er jeg med til!

(De skynde sig ind i Teltet.)

Marketendersken

(kommer).

forbandede Paf!

Trompeteren.

Men hvad er der hændet, fru Værtinde?

Marketendersken.

Den Pjalt, den Hallunk! At just derinde
i Teltet hos mig slige Ting passerer!
Det skader mig hos vore Officerer!

Dagtmesteren.

Hvad er der dog, kjære?

Marketendersken.

Hvad skulde der være?

En Bonde de napped just nu, paa min Ære,
med falske Tærninger spilled den Skurk.

Trompeteren.

Der kommer de jo med ham og hans Purk!

Tiende Scene.

Soldater komme slæbende med Bonden.

Første Jæger.

Hænges skal han!

Starpstytter og Dragoner.

Af Sted til Profossen!

Dagtmesteren.

For nylig just der kom et Mandat.

Marketendersken.

Du dingler inden en Time, Krabat!

Dagtmesteren.

Ja, slet kun lønnes en slet Profession.

Første Arkebuseer

(til den anden).

Det kommer altsammen af Desperation;
thi naar man selv vil dem alting berøve,
man lærer dem jo Tyveri at øve.

Trompeteren.

Hvorledes? J taler hans Sag! Hvad behager?
Den Slyngel! Jeg tror, at fanden jer plager!

Første Arkebuseer.

Menneske er da en Bonde — omtrent.

Første Jæger

(til Trompeteren).

De høre til Tiesenbachs Regiment!
Hvor gider J snakke? Lad dem bare rende,
de Handskemagere og Stræddersvende!
De har ligget i Garnison i Brieg
og veed ikke, hvad der er Skit i Krig.

Ellevte Scene.

De forrige. Kyrasjerer.

Første Kyrasjeer.

Hvad er der med Bonden? Siig frem! Hvad nyt?

Første Starpstytte.

Det er en Gavtyv! J Spil har han snydt!

Første Kyrasfeer.

Er det dig selv, han ved Næsen har taget?

Første Skarpskytte.

Ja, han har skjændigt mig snydt og bedraget.

Første Kyrasfeer.

Hvorledes? Du er en friedlandsk Mand
og er sunket saa dybt og vil dig blamere,
saa Lykken du vil med en Bonde probere?
Lad ham dog løbe alt, hvad han kan!

(Bonden undslipper; de andre træde nærmere sammen.)

Første Urkebufer.

Han er resolut og tager det flot,
med saadanne folk han klarer sig godt!
Siig, veed I ikke, hvor hjemme han hører?

Marketendersken.

I flandern! Jeg beder, I ham respekterer,
han hører til Pappenheims Kyrasferer.

Første Dragon

(træder hen til dem).

Mag Piccolomini nu dem fører.
Han gjør saa sandt Regimentet ej skam!
I Slaget ved Lützen de gjorde ham
til Oberst ganske paa egen Haand,
den Gang, da Pappenheim opgav sin Aand.

Første Urkebufer.

Hvor turde de dog til sligt sig formaste?

Første Dragon.

Jo, ingen har vovet de folk at laste;
nej, dem man næsten tilgiver alt;
de var altid foran, hver Gang det gjaldt.
Derfor staar de højt i feltherrens Naade;
for deres Justits de selv tør raade.

Første Kyrasfeer

(til den anden).

Hvor veed I det fra? Jeg tror, de er gale!

Anden Kyrasfeer.

Jeg har det fra Oberstens egen Mund.

Første Kyrasfeer.

For Djævlens! Jeg er ej deres Hund!

Første Jæger.

Hvad er der? Hvortil denne hidlige Tale?

Anden Jæger.

Er det noget, I Herrer, som angaar os?

Første Kyrasfeer.

Ja, alle! Os alle hyde de Trods!

(Soldaterne træde nærmere.)

Hør blot, hvordan de os agter at haane!
Til Krig i flandern vil de os laane;

otte Tusend skal drage af Sted,
Kyrasjerer, Jægere — alle skal med!

Marketendersten.
Hvorledes? Skal atter til Flandern vi drage?
Derfra jeg kom jo i Gaar først tilbage.

Anden Kyrasfeer
(til Dragonerne).
Jer buttlerste folk de heller ej vrage.

Første Kyrasfeer.
Først og fremmest ej os Walloner.

Marketendersten.
Nej, det er de bedste Eskadroner.

Første Kyrasfeer.
Ham fra Mailand skal vi ledsage.

Første Jæger.
Infanten! Den Sag er jo helt kurios!

Anden Jæger.
Den Præstemand! Saa er jo fanden løs!

Første Kyrasfeer.
I Stikken vi skulde vor Feltherre lade,
som er saa nobel mod os Soldater,
og være Spanierens Kammerater,

den Gniepind, som vi af Hjærtet hade?
Nej, nej, det gaar ej! Vi bliver her!

Trompeteren.
Og saa for Djævlén, hvad skal vi dog der?
For Kejseren tage vi gjerne fat,
men ej for den spanske røde Hat!

Anden Jæger.
I Tillid til Friedlands Kredit og Ord
er vi i Kejserens Tjeneste gaaet;
var ej til Friedland vor Kjærlighed stor,
Ferdinand aldrig havde os faaet.

Første Dragon.
Nej, kun Friedland laane vi Øre,
Friedlands fortuna skal os føre.

Dagtmesteren.
Vær nu dog stille og hør paa mig,
at nøjes med Snak, det nytter jo ej.
Jeg ser langt dybere i den Sag
og mærker, der stikker en Snare bag.

Første Jæger.
Udlyd Kommandoen! Ti nu stille!

Dagtmesteren.
Hør, lille Gufte, om I vilde
hjænte mig lidt af jert Melneckeranker,
saa skal jeg sige jer mine Tanter.

Marktendersten

(Idet hun tænker for ham).

Værsgo'; men hvad kan der være paa færde?
Der er da ej noget ondt i Bjære?

Dagtmesteren.

Man tænker, I Herrer, og det er godt,
mest paa, hvad der ligger lige for Næsen;
men agt ej paa Enkelthederne blot,
siger Feltherren, tænk paa det hele Væsen.
Vi falde med Stolthed os Friedlands Soldater;
for Borgerne er vi som Kammerater;
de plejer os, give os alt det bedste,
mens Bonden maa spænde Stude og Heste
for vor Bagagevogn uden Snal;
hvad nytter det, at de flager, det Dæl?
Saa snart en Befrejder med seg, syv Mand
paa Afstand af Bonden blot spores kan,
sin Landsby kan strax os udleverer,
Befrejderen raader og kommanderer.
for Pokker, i Grunden de ej kan os døje,
og hellere end vor gule Trøje
de saa' nok den ondes lede Mine!
Hvorfor taaler de os? Guds Død og Pine!
Naar vi er Sneje, saa er de Stofte!
Og har vi Kaarder, saa har de Stofte!
Men hvorfor er Bonden da fejs som en Hare?
Jo, vi, vi udgjør en frygtelig Skare.

Første Jæger.

Ja, Massen gjør det og Enighed

og derom har Wallenstein vidst Bested,
da Kejseren for otte, ni Aar siden
en Hær ham bad om at ruste til Striden.
Tolv Tusende vilde de, der skulde være.
Nej, sagde han, dem kan jeg ikke ernære.
Nej, fem Gange tolv Tusend hverver jeg,
saa veed jeg, de dør af Hunger ej.
Og saaledes blev vi Friedlands Soldater.

Dagtmesteren.

Hør nu, for Exempel, Kammerater!
Paa denne Haand fem fingre jeg har;
men hvis nu een af dem af I star;
mon da kun den ene finger jeg savned?
Nej, hele Haanden ej Spor mig gavned,
som unyttig Pynt kun Stumpen jeg har.
Og ser I, de otte Tusende Mand,
som nu man vil have til Flandern af Sted,
en finger af Hæren man falde kan;
og drager de bort, I trøster jer med,
at det er en femtedel kun af det hele!
God Morgen! Nej, saa vil det hele strax falde!
Saa bliver Bonden strax stor, mine Venner,
til Stræf og Respekt ej mere han kjender,
og Kancelliet i Wien da sender
Kvarter- og Spiseseddel som før,
og saa har vi atter den gamle Malheur!
Og længe vil sikkert de ikke tøve
med selve Feltherren os at berøve —
de ynder ham ej, de har deres Nykker —

og gjør de det, saa gaar alting i Stykker.
 Hvem sørger saa for, at vi faar vor Sold,
 og at vor Kontrakt ej gaar fanden i Vold?
 Hvem har saa Vægt nok, og hvem har Mand,
 den gode Forstand og den faste Haand,
 saadan at hver enkelt lemlæstet Masse
 af Hæren med andre kan sammen kan passe?
 Som nu for Exempel du, Dragon,
 fortæl mig, hvor ligger dit Fædreland?

Første Dragon.

Jeg kom fra det fjærne Hiberniens Strand.

Dagtmesteren

(til de to Hyrasfeer).

J, det veed jeg, er en Wallon,
 og at J er vælst, man hører paa Maalet.

Første Hyrasfeer.

Jeg blev alt som ganske lille stjaalet,
 saa om mit Fædreland intet jeg veed.

Dagtmesteren

(til første Arkebusseer).

Nu maa du, Landsmand, give Bæst.

Første Arkebusseer.

Jeg er fra Buchan ved Federfæs Bred.

Dagtmesteren

(til anden Arkebusseer).

Og J?

**Anden Arkebusseer.
 fra Schwyz.**

Dagtmesteren

(til anden Jæger).

Hvorfra er du, Jæger?

Anden Jæger.

Ved Wismar mine forældre bo.

Dagtmesteren

(Det han peger paa Trompeten).

Og han der og jeg, vi er fra Eger.
 Men siig mig, hvem skulde egentlig tro,
 vore Hjem var spredt over hele Jorden,
 i Øst og i Vest, i Syden og Norden?
 Mod fjenden vi gaa som Broder med Broder,
 ret som vi var Sønner af samme Moder,
 vi dreje os alle om samme Cap,
 som i et Urværk hver enkelt er rap
 til paa Befaling at tjene det hele.
 Men hvem har da samlet de enkelte Dele?
 Hvem kan saaledes sammen os binde,
 at man kan næppe den enkelte finde?
 Det kunde Wallenstein ene formaa.

Første Jæger.

Aldrig i Verden jeg tænkte paa,
 at vi saa herligt passede sammen,
 Hent jeg gif med til Sorg og til Gammen.

første Kyrasseer.

Dagmesteren maa jeg mit Bifald skænke.
 Krigerstanden de gjerne vil trænge!
 Alt skal vi stynde deres Raade;
 thi de vil ganske alene raade.
 Det er jo ligefrem et Komplot!

Marketendersten.

Jh nej da! Min Gud! I spørger vel blot!
 Hvordan mon saa de Herrer betaler?

Dagmesteren.

Det bli'er almindelig Banterot!
 Mange Hovedsmænd og Generaler
 tømt for Ærens Skyld deres Lomme;
 de maatte over Evne bøde
 for med Soldater at kunne møde;
 men nu er min Sæl deres Kasse tomme.
 Æren, de ventede, bliver til Røg,
 og deres Penge, dem mister de alle,
 naar vort Hoved, vor Hertug, maa falde.

Marketendersten.

Jh, du min frelser! Det er vel kun Spøg?
 Jeg har den halve Hær i min Bog!
 Grev Isolani, den flette Betaler,
 stylder alene to Hundrede Daler!

første Kyrasseer.

Set paa Sagen man ej bliver floget!
 Sikkert dog een Ting redde os kan:

Di maa forenede holde Stand.

Sammen vi byder al Verden Trods,
 hvem kan vel maale sig da med os?
 Lad dem kun snakke og ordonnance,
 vi vil os her i Bøhmen forstaae,
 ej give efter og ikke marschere,
 Soldaten kæmper nu for sin Ære.

Anden Jæger.

Ja, for dem vil vi ej saadan svanse;
 lad dem blot deres Kunster probere!

første Urkebusseer.

Kjære Herrer, saa hufst dog paa,
 Kejsers Bud vi adlyde maa.

Trompeteren.

Di har ej noget med ham at gjøre.

første Urkebusseer.

Lad mig det ikke for anden Gang høre!

Trompeteren.

Men det er dog, som jeg har sagt.

første Jæger.

Ja, ja, om andet er der ej Tale;
 Friedland alene har her at befale.

Dagmesteren.

Ja vist, han har enevældig Magt,
 Fred kan han slutte, og Krig kan han føre,

Penge og Gods kan han konfiskere,
lade folk hænge og pardonnerer,
simple Soldater til Hovedsmænd gjøre,
fort sagt, han fjender ikke til Baand,
i hans Pagt det staar skrevet med Kejsers Haand.

Første Arkebuseer.

Ja, han er mægtig, og stor er hans Aand;
men som vi alle kan Kejseren lyder,
Friedland maa gjøre, hvad Kejseren byder.

Dagtmesteren.

Ej som vi alle! Nej, ikke som vi!
Rigsfyrste er han, umiddelbar, fri
som Bayersnes Hertug, har samme Magt.
Jeg saa' jo selv, da jeg havde Pagt
i Brandeis, hvorledes for Kejseren stolt
han knejsed, mens Hatten paa han beholdt.

Første Arkebuseer.

Saa højt til Vejs er han sikkert naaet,
fordi han som Pant har Mecklenburg faaet!

Første Jæger

(til Dagtmesteren).

Med Hat paa, mens Kejseren var til Stede?
Slig Udfærd maa dog helt underligt flæde!

Dagtmesteren

(Ryser Haanden i Kommen).

Ja, hvis I mener, jeg byder jer Løgne,
saa tror I maasse eders egne Øjne!

(Han viser dem en Mønt).

Se her paa Mønten! Hvem kan vel det være?

Marketendersten.

Det er jo Wallenstein selv paa min Vrel!

Dagtmesteren.

Naa ja! Saa tror I mig vel! For fanden,
er han ej fyrste saa godt som hver anden?
Ganske som Ferdinand præger han Penge,
han har sit eget folk og Land,
og Durchlauchtighed var han alt længe,
derfor Soldater kan holde fan.

Første Arkebuseer.

Ja, det kan jeg jo nok forstaa.
Men vi dog Kejseren lyde maa.
Den, der betaler os, er vor Kejser.

Trompeteren.

Nej, stop nu, min far, det kan ikke gaa!
Den, der ikke betaler os, det er vor Kejser!
Paa vor Sold har vi ventet snart i et Aar,
Gud veed, om vi nogen Sinde den faar?

Første Arkebuseer.

Naa, naa, den Sag er i gode Hænder.

Første Kyrasfeer.

Hold fred, saa ikke med Slagsmaal det ender!
 Hvi skal der være Tvist og Kiv
 om, hvem vi skal ofre vort Blod og vort Liv?
 Netop fordi vi gjerne med Væ
 vil Kejserens dygtige Ryttere være,
 kan vi ej være en Trælleskaf!
 Nej, vi vil ej af hver Hoffnog og Præst
 jages af Sted over Sten og Stof.
 Siig selv, er ikke for Herren det bedst,
 naar hans Krigsmand stolt af sin Stilling sig bryster?
 Hvem anden vel end hans Soldat
 gjør ham til stormægtig Potentat,
 volder, han siige kan, hvad han lyfter,
 og føre blandt Kristne det store Ord?
 Lad dem kun fryde med ydmyg Tale,
 der spise ved hans herlige Bord
 og færdes med ham i gyldne Sale!
 Ja, lad kun dem under Naget gaa!
 Vi andre intet af Glansen faa;
 vi har Besværighed kun og Smerte,
 og Trøst kun vi har i vort modige Hjærte.

Anden Jæger.

Andre Herstere videre skued,
 det ses i Historien, hvor hen vi os vender;
 vel deres folk de slaaed og lued,
 Soldaten derimod har de paa Hænder.

Første Kyrasfeer.

Soldaten maa kunne føle sig stolt,

og hvis sit Haandværk han nobelt ej driver,
 bedre det er, at hjemme han bliver.
 Stal med mit Liv jeg raff spille Boldt,
 noget maa findes, som mere mig glæder,
 ellers jeg slagtes jo blot eller slagter
 som en Kroat, og mig selv foragter.

De to Jægere.

Mere end Livet er Væ og Hæder!

Første Kyrasfeer.

Sværdet, det er vor Stoltthed og Styrke;
 men Jorden kan med det vi ej dyrke;
 for os spirer ingen Sæd som for andre.
 Uden et Hjem Soldaten maa vandre
 flygtigt omkring uden Raft, uden Ro,
 aldrig ham vinter et eget Bo.
 Han kan ej dvæle i straalende Stæder,
 aldrig ved Høstfesten Dansen han træder,
 Hornet ham kalder, og strax maa han lyde.
 Intet han ejer hist eller her,
 hvis han ej statter sit eget Værd.
 Hvis intet sit eget kalde man kan,
 tænker til sidst man paa Mord kun og Brand.

Første Urkebusseer.

Ja, det ved Gud, vort Liv er forbandet.

Første Kyrasfeer.

Men jeg bytter det ej med et andet.
 Jeg har nu fartet Verden omkring

og set og erfaret mangfoldige Ting.
 Af Venedig jeg hverve mig lod
 og af det spanske Monarki,
 dernæst af Kongen af Napoli;
 men aldrig var dog Lykken mig god.
 Kjøbmanden saa' jeg og Riddersmanden,
 gejstlige Ordener, Haandværkerstanden;
 hvad jeg end saa' hos lave og høje,
 bedst mig behager min pansrede Trøje.

første Urkebusseer.

Nej, det vil jeg just ikke sige.

første Kyrasseeer.

Hvis man i Verden ønsker at sige,
 maa man for Nøje tilbage ej vige;
 vil man opnaa Hæder og Ære,
 maa man de gyldne Byrder bære;
 vil man en lykkelig Fader blive,
 glædes ved Børns og Børnebørns Leg,
 da maa et ærligt Haandværk man drive.
 Men — det ligger nu ikke for mig.
 fri vil jeg leve og dø og ej kræve
 noget af nogen; men højt vil jeg hæve
 mig i min Gangers Sadel og stue
 frejdigt paa Menneskets Myretue.

første Jæger.

Bravo! Bravo! Det mener jeg med!

første Urkebusseer.

Ja, naar man travser saadan af Sted
 uden at ænse Ven eller Fjende!

første Kyrasseeer.

Tiderne, Ven, er just ikke til Gammen,
 Sværdet og Vægten ej mer hører sammen;
 derfor vil ingen det underligt finde,
 naar jeg mig helst til Sværdet vil binde.
 I Krigen er jeg et Menneske dog
 og ikke et stakkels trælagtigt Skrog.

første Urkebusseer.

Men vi Soldater Skylden dog bære,
 naar Borger og Bonde nu ingen vil ære!
 Krigen og Nøden ej Ende faar,
 nu har det snart varet i sjetten Aar.

første Kyrasseeer.

Med Gud hist oppe i Himlen, min Fjære,
 kan alle paa en Gang tilfredse ej være.
 En ved den klare Sol sig vil glæde,
 en anden kun ønsker sig Mørke og Væde;
 hvor du ser Elendighed kun og Plage,
 der straalet for mig just lyse Dage.
 Hvis det gaar ud over Bonde og Borger,
 naa, jeg beklager de Staklers Sorger;
 men jeg kan ej ændre det, selv om jeg vil
 som ved et Jndhug gaar det jo til:
 Hestene snylser, de standser ej,

hvem der end ligger paa deres Vej;
 var det min egen Broder, min Søn,
 skar mig i Hjertet hans jamrende Bøn,
 over hans Legem jeg dog maatte ride,
 kunde ej staffe ham varsomt til Side.

Første Jæger.

Ja, vi kan ej ænse, hvad andre maa lide!

Første Kyrasfeer.

Men siden det nu er saaledes fat,
 at alting synes for os saa glat,
 lad Lykken os gribe med begge Hænder;
 thi ingen veed jo, hvor hurtigt det ender.
 En skønne Dag, ja, saa har vi freden,
 og saa er det ude med Herligheden.
 Saa gjør Soldaten ej mere Blæst;
 nej, Bonden spænder for Ploven hans Hest;
 saa er det forbi med hele Stadsen,
 og vi er igjen i Suppedasen.
 Blive vi samlede her i Landet,
 føje de os, de kan jo ej andet;
 men hvis vi lade dem stille os ad,
 saa har vi snart ej Sul til vor Mad.

Første Jæger.

Nej, den Fortræd skal de aldrig os volde,
 alle som een maa vi sammen holde.

Anden Jæger.

Ja, en Aftale træffe vi maa.

Første Urfebufer.

(Idet han træffer en Læderpung frem, til Værtinden).

Værtinde, hvor meget? Nu maa jeg gaa.

Markfendersten.

Na, meget er det min Sandten ej!

(Han regner.)

Trompeteren.

Naa, det er godt, I gaar eders Vej,
 I kan vort Sammenhold dog kun genere.

(Urfebuferne gaa.)

Første Kyrasfeer.

Ellers jeg lider dem ganske godt.

Første Jæger.

Men som filistre de ræsonnere.

Anden Jæger.

Nu er vi ene! Siig os nu blot,
 hvordan skal vi hindre det nye Komplot?

Trompeteren.

Ded simpelt hen at nægte at gaa.

Første Kyrasfeer.

Men Disciplinen ej frænte vi maa!
 Hver enkelt sin Deling i Tale skal faa
 og Kammeraterne forestille,

hvorfor saa langt vi ej fjærne os ville.
Jeg tvivler om mine Walloner ej,
de mener alle det samme som jeg.

Dagtmesteren.

Der findes ej een blandt Tetzlys Folt,
for hvem jeg ikke kan være Tolt.

Anden Kyrasfeer

(Stiller sig ved Siden af første).

Lombard og Wallon maa følges ad!

Første Jæger.

J Frihed alene er Jægeren glad.

Anden Jæger.

Og Frihed alene hos Magten man finder.
J Liv og i Død jeg til Friedland mig binder.

Første Skarpskytte.

En Lothringer gaar med den store Bølge,
det lette og frejdige Sind maa han følge.

Dragonen.

En Irlænder følger Lyffens Stjerne.

Anden Skarpskytte.

En Tyroler kun Landets Herre vil værne.

Første Kyrasfeer.

Vi sørger for, at hvert Regiment
en Pro Memoria lader skrive

om at vi sammen ville blive,
at vi ved List os ej tvinge lader,
at de fra Friedland ej bort skal os drive,
thi han er Soldaternes sande fader.
Vi derpaa bestedent vort Ønske forkynder
til Piccolomini — Sønnen, forstaar sig;
thi ingen saa dygtigt som han begaar sig
blandt Stormænd, og Wallenstein højt ham ynder;
hos Kejseren er han ogsaa i Naade,
saa det kan jo kun vore Ønsker baade.

Anden Jæger.

Bravo! Det forslag gjør dig Ære!
Piccolomini skal vor Talsmand være!

Trompeteren. Dragonen. Første Jæger.

Anden Kyrasfeer. Skarpskytterne

(samtidig).

Piccolomini skal vor Talsmand være!

(De vil gaa.)

Dagtmesteren.

Først et Bæger, tømt i eet Drag
for Piccolomini, som skal tale vor Sag!

(Han drikker.)

Marketenderfken

(bringer en flaske).

Dette, J Herrer, drikker J frit!
Staal! Og til Lykke med dette Stridt!

Schiller.

Kyrasjerer.
Krigerstanden skal leve længe!

De to Jægere.
Borgerstanden skal ud med Penge!

Dragonen og Skarpskytterne.
Hæren skal florere!

Trompeteren og Dagtmesteren.
Og den skal Friedland regere!

Anden Kyrasjer
(fynger).

Af Sted, Kammerater, til Hest, til Hest!
Ud vi drage til Frihed, til Valen!
Paa Valen der stattes en Mand endnu bedst,
der vejer kun Hjærtet, ej Talen;
for ham en anden i Kampen ej gaar,
med egen Kraft kun han rustet staar.
(Soldaterne ere imidlertid traadt nærmere og udgjøre Koret).

Kor.
for ham en anden i Kampen ej gaar,
med egen Kraft kun han rustet staar,

Dragonen.
I Verden findes ej frihed mer,
kun Herrer og Trælle der gives;
kun Lumskehed man øjner, hvorhen man ser,
kun Fejghed hos Mennesker trives.

Wallenstein.

Og Døden i Øjnene stue kan
Soldaten alene, den frie Mand.

Kor.
Og Døden i Øjnene stue kan
Soldaten alene, den frie Mand.

Første Jæger.
Han kaster Livets Betyrninger væk,
han kjender ej frygten, ej Sorgen;
sin Slæbne han rider i Møde saa kjæl,
er den der ej i Dag, saa i Morgen!
Men er det i Morgen, saa lad os i Dag
med fryd tømme Bægeret i fulde Drag!

Kor.
Men er det i Morgen, saa lad os i Dag
med fryd tømme Bægeret i fulde Drag!
(Glasene ere igjen blevene fyldte; der klinkes og drilles.)

Dagtmesteren.
fra Himlen hans lystige Lod falder ned,
og ej med Besvær han den vinder;
i Jord roder Trællen med Møje og Sved,
han mener, en Skat der han finder;
han graver og skovler, imens han er til,
han graver, sin Grav dog kun grave han vil.

Kor.
Han graver og skovler, imens han er til,
han graver, sin Grav dog kun grave han vil.

første Jæger.

Højt Klokkerne kime til Bryllupsfest,
 mens Slottet runger af Glæde,
 og Rytteren og hans rappe Hest
 som ubudt Gæst er til Stede.
 Han byder ej Guld, og rast er hans Bøn,
 i Storm han erobrer sig Elskovs Løn!

Kor.

Han byder ej Guld, og rast er hans Bøn,
 i Storm han erobrer sig Elskovs Løn!

Anden Kyraſeer.

Hvi brister Digen fortvivlet i Graad?
 Lad fare, o lad ham dog fare!
 Thi for din Længsel der gives ej Raad,
 tro Elſkov han ej kan bevare.
 Den raske Slæbne ham jager af Sted,
 han aldrig kan dvæle i Ro og i Fred.

Kor.

Den raske Slæbne ham jager af Sted,
 han aldrig kan dvæle i Ro og i Fred.

første Jæger

(tager de to nærmeste ved Haanden, de andre efterligne det, og alle, som
 have talt, danne en stor Halvkreds).

Af Sted, Kammerater, til Hest, til Hest!
 Thi nu ſkal der kæmpes og ſejres!

Se Ungdommen bruser, vort Liv er en Fest!
 Af Sted, førend Duften bortvejres!
 Og sætter J ikke Livet paa Spil,
 da aldrig Livet J vinde vil!

Kor.

Og sætter J ikke Livet paa Spil,
 da aldrig Livet J vinde vil!

(Tæppet falder, før Koret er helt færdigt.)

De twende Picolomini'er.

J fem Aftter.

Personerne:

Wallenstein, Hertug af Friedland, kejserlig Generalissimus i Trediveaars-
alderen.

Octavio Piccolomini, Generalmajor.

Max Piccolomini, hans Søn, Oberst ved et Husriderregiment.

Grev Terzky, Wallensteins Svoger, Chef for flere Regimenter.

Illo, Feldmarskalk, Wallensteins fortrolige.

Isolani, Kroens General.

Buttler, Chef for et Dragonregiment.

Tiefenbach,

Don Maradas,

Gæg,

Colalto,

} Generaler under Wallenstein.

Kitmeister Neumann, Terzkys Adjutant.

Krigsråd Quertenberg, sendt af Kejseren.

Baptista Seni, Astrolog.

Hertuginde af Friedland, Wallensteins Gemalinde.

Thella, Prinsesse af Friedland, deres Datter.

Grevinde Terzky, Hertugindens Søster.

En Korne.

En Kældermester hos Grev Terzky.

Pager og Tjenere hos Friedland.

Tjenere og Oboister hos Terzky.

Flere Oberster og Generaler.

Første Akt.

En gammel gothisk Sal paa Raadhuset i Pilsen, smykket med Faner og
Vaaben.

Første Scene.

Illo med Buttler og Isolani.

Illo.

J kommer sent — men kommer! Isolani,
den lange Vej forklarer eders Tøven.

Isolani.

Vi møde heller ej med tomme Hænder!
Ved Donaumørth man meldte os, en svensk
Transport var under Vejs med Proviant,
fjer Hundred Vogne tænker jeg, der var;
men mine folk dem napped allesammen:
vi har dem med.

Illo.

Det kommer godt til Pas.
Saa har vi føde til vort fine Selskab.

Buttler.

Ja, her er meget livligt, ser jeg.

Isolani.

Ja!

Selv Kirkerne er fulde af Soldater.

(Idet han ser sig om.)

J føler jer jo ogsaa ganske hjemme
 paa dette Raadhus! Naa, Soldaten maa
 jo tage, hvad der falder i hans Lod.

Illo.

De fleste Generaler ere mødte,
 her er alt samlet tredive Regimenter.
 J træffer Terzty her og Tiesenbach,
 Colalto, Gök, Maradas, Hinnerham
 og Søn og fader Piccolomini —
 J hilse kan paa mangen gammel Ven,
 kun Gallas mangler end og Altringer.

Buttler.

Vent ikke Gallas.

Illo

(Indser).

Men hvorfor dog? Ved J —

Isolani

(afbryder ham).

Mar Piccolomini her? Ø før mig til ham!
 Jeg ser ham endnu — det er ti Aar siden —

da vi ved Dessau sloges med Grev Mansfeld,
 jeg ser endnu, hvordan sin Hingst han sporer
 paa Broen og sig styrter ud i Elben.
 Hans fader var i Nød — han frem sig trænger
 til ham igjennem flodens vilde Bølger
 og frelser ham. Al, den Gang spired næppe
 de første Dun paa Hagen. Nu, jeg hører,
 den unge Helt sin Manddomskraft har vist.

Illo.

J ser ham end i Dag. fra Kärnthén kommer
 han med fyrstinde Friedland og Prinsessen.
 De er her vist i formiddag.

Buttler.

Har fyrsten

da ogsaa stævnnet Dio og Datter hid?
 Han samler mange her.

Isolani.

Naa, desto bedre

Jeg ventede mig at høre kun om Marscher,
 om Angreb, Batterier og deslige;
 men se, vor store Hertug sørger for,
 at ogsaa noget sjønt kan Øjet fryde.

Illo

(der har staaet grublende, til Buttler, hvem han fører lidt til Side).

Hvor ved J, at Grev Gallas bliver borte?

Schiller.

Buttler

(med Eftertryk).

fordi han vilde holde mig tilbage.

Illo

(med Varme).

Og I stod fast?

(Han trykker hans Haand.)

I er en Hædersmand!

Buttler.

Jeg skylder Fyrsten alt for megen Tak,
for ganske nylig har han udnævnt mig —

Illo.

Til Generalmajor! Jeg gratulerer!

Isolani.

Til Regimentet, ikke sandt, som Fyrsten
har skjænket ham? Det samme, siger man,
i hvilket han har tjent sig op fra Rytter!
Det er en Spore og et godt Exempel
for hele Corpsen, naar en gammel Kriger
belønnes, som sig bør.

Buttler.

Jeg veed ej ganske,
om jeg kan tage mod de gode Ønsker;
thi endnu har vor Kejser ej stadfæstet —

Wallenstein.

Isolani.

Grib til, grib til! Den Haand, som stilled jer
paa denne Plads, kan ogsaa hænde den
trods Kejser og Ministre.

Illo.

Hvis vi alle
var lige saa beskedne, var det galt!
Vi faar jo intet af den høje Kejser,
alt, hvad vi har og haaber, giver Fyrsten.

Isolani.

Hr. Broder, har jeg sagt jer, at vor Hertug
vil fyldestgjøre mine Kreditorer,
fra nu af være min Kasserer selv,
i mine forhold atter bringe Orden?
Og det er tredje Gang, betænk det vel,
han redder mig, den ædle, i sit Højsind
og gjør mig atter til en ærlig Mand.

Illo.

Ja, gid han altid kunde, hvad han vil!
Han skjænkede Land og Folk til hver en Kriger.
I Wien forstaar de jo hans Haand at binde,
og hvor de kan, der stækker de hans Vinger.
Ja, disse nye, skjønne Krav og Ønsker,
som denne Questenberg nu kommer med —

Buttler.

Om disse kejserlige Krav har jeg
jo ogsaa hørt fortælle — men jeg haaber,
at Fyrsten ej paa noget Punkt vil vige.

Schiller.

Illo.

Han viger sikkert ikke fra sin Ret,
naar blot han ikke viger Pladsen —

Buttler

(bestrævet).

Hvad?

J gør mig bange! Deed J noget da?

Isolani

(samtidig).

Os alle vilde det jo ødelægge!

Illo.

Men tys! Der ser jeg netop Manden komme
med Generallejtant Piccolomini.

Buttler

(rykker betænkeligt paa Hovedet).

Jeg frygter for, at ej vi gaa herfra
i samme Stemning, som vi kom her hid.

Anden Scene.

De forrige. Octavio Piccolomini. Questenberg.

Octavio

(medens de endnu er noget borte).

Hvad? Endnu flere Gæster? Tilstaa, Ven,
der krævedes saa jammerfuld en Krig,

Wallenstein.

naar i den samme Sejr man vilde samle
saa mange tapre, hæderfranske Helte.

Questenberg.

J fald man kun vil tænke ondt om Krigen,
da maa man ikke se en friedlandss Sejr.

Jeg havde næsten glemt dens onde Sider,
den Gang jeg saa' den Ordrens høje Aand,
ved hvilken denne Verdensødelægger
sig hænder selv, den Gang jeg saa' det store,
som den kan skabe.

Octavio.

Nej, hvem har vi der!

Et tappert Par, der slutter Helterækken
saa værdigt, som kan tænkes. Oberst Buttler,
Grev Isolani! Hele Krigerfærden
vi strax for Øje har i disse tvende!

(Idet han forestiller Buttler og Isolani.)

Her ser J Styrken, Ven, og Hurtigheden.

Questenberg

(til Octavio).

Det fløge Raad imellem begge staar.

Octavio

(idet han forestiller Questenberg for de andre).

Hr. Kammerherre, Krigsraad Questenberg,
som overbringer kejserlig Befaling;
i denne ædle Gæst en tro Bestyttelse
og Ven af vore tapre folk vi ære.

(Uimindelig Tavshed.)

Illo

(nærmer sig til Questenberg).

Det er ej første Gang, min Hr. Minister,
at De i Lejren viser os den Ære.

Questenberg.

Nej, een Gang før jeg disse faner stued.

Illo.

Og veed De, hvor det var? Det var i Znaim,
i Mähren, Kejser Ferdinand Dem sendte,
De bønfuldt Friedland om at stille sig
i Spidsen for de kejserlige Hære.

Questenberg.

Jeg bønfuldt, General? Nej, saa vidt gif
mit Hverv vist ej og heller ej min Iver.

Illo.

Nu vel, maaske De skulde tvinge ham.
Jeg mindes godt: ved Lech var Tilly slagen,
og hele Bayern aaben laa for Fjenden,
han kunde naa til selve Østrigs Hjærte.
Og den Gang mødte De og Werdenberg
hos fyrsten, De bestormed ham med Bønner;
den kejserlige Gunst han skulde miste,
i fald han ikke afhjalp denne Nød.

Isolani

(træder hen til dem).

Ja, Hr. Minister, man kan nok forstaa,

hvorfor De just ej gjerne mindes dette
i Dag, da hid med nye Hverv De kommer.

Questenberg.

Hvorfor dog ikke? Jo, mit nye Hverv
kan med det gamle meget godt forliges.
Thi den Gang skulde Bøhmen rives ud
af Fjendens Haand, mens nu jeg skal befri
det samme Land fra alt for gode Venner.

Illo.

Et herligt Hverv! Thi dette Bøhmen har
fra Sachserne vi vristed med vort Blod;
til Taa skal nu vi jages ud af Landet!

Questenberg.

I fald det stakkels Land ej blot skal bytte
den ene Trængsel med den anden, maa
for Dens og Fjendes Svøbe det befries.

Illo.

Ej hvad! Det er et frugtbart Aar, og Bonden
kan atter yde —

Questenberg.

Ja, Hr. Feldmarskalk,
saafremt De taler kun om Græs og Hjorder —

Isolani.

Af Krigen næres Krigen. Ofres Bønder,
nu vel, saa vinder Kejseren Soldater.

Questenberg.

Og mister samme Tal af Undersaatter!

Isolani.

Hans Undersaatter er vi jo til Hobe!

Questenberg.

Med forstjæl, Greve! Nogle fylde Pungen
ved nyttigt Arbejd; medens mange andre
kun alt for godt forstaar at tømme den.
Ved Sværdet er vor Kejser bleven fattig,
og nu maa Ploven atter styrke ham.

Buttler.

Han var ej fattig, hvis saa mange — Jgler
paa Landets Marv ej suged.

Isolani.

fuldt saa slemt
kan det dog ikke være. Thi jeg ser,
(Idet han stiller sig hen for ham og mønstre hans Dragt).
alt Guld er endnu ikke naaet til Mønten.

Questenberg.

Nej, Gud ske Lov, der er jo endnu lidt,
som man har bjærget — fra Kroatens Fingre.

Illo.

Der findes folk som Martiniß, Slawata,
som Ferdinand med Gaver overlæser,

hvorover hver en Bøhmer stærkt forarges;
fordrevne Undersaatters Gods de røve
og frækt sig mæste med det, og de næres
af alt, hvad raaddent der i Landet findes,
de høste kun af Landets fælles Daande
og lade saa i deres Bram og Prunk
kun haant om Landets Smerte; lad da dem
og deres Eige denne Krig betale,
den ødelæggende, hvis flamme tændtes
af ingen anden end dem selv alene.

Buttler.

Og disse Landets Snyltedyr, som fraadse
bestandig ved det kejserlige Bord
og hungrikt snapper efter hvert et Ben,
skal de uddele Brødet til Soldaten,
mens han mod Fjenden kæmper, skal de stryge
hans Regning?

Isolani.

Uldrig mine Levedage
jeg glemmer, hvordan det gik til i Wien,
den Gang da jeg for vel en syv Aar siden
blev sendt dertil for vore Regimenter
med Heste at forsyne. Rundt de slæbte
mig fra den ene forhal til den anden
og lod mig staa i Timevis blandt Hofkryb,
som kom jeg for at tigge Naadsensbrød
Tilfældt de sendte mig en Kapuciner,
jeg tænkte — vel for mine Synders Skyld;
men nej, med denne Mand jeg skulde handle

om mine Rytterheste! Enden blev
at jeg tog bort med uforrettet Sag.
Tre Dage brugte fyrsten til at staffe,
hvad jeg i Wien i tredive ikke evned.

Questenberg.

Ja, ja, den Post, den findes i vort Regnskab,
og endnu ej det hele er betalt.

Jllo.

Men Krigen er et raat, et voldsomt Haandværk,
de blide Midler slaar ej altid til;
man kan ej altid skaane. Hvis man ventede,
til de i Wien af fire og tyve Onder
det mindste valgte, længe da man ventede!
— Nej, raft at gribe til er meget bedre!
Lad det, der ej vil holde, gaa i Stykker!
Chi folk i Reglen godt forstaa sig paa
at lappe og at sammensætte Stumper,
og den forhadte Tvang de heller taale,
end at man giver dem et bittert Valg.

Questenberg.

Ja vist! for Valget slaaner fyrsten os.

Jllo.

Han sørger faderligt for sine Tropper;
vi ser, hvad Deres Kejser føler for os.

Questenberg.

for alle Stænder har han samme Hjærte
og ofrer ej den ene for den anden.

Jsolani.

Han støder os som Roudyr ud i Ørf'nen,
at vi bestytte skal hans kjære faar.

Questenberg

(haanligt).

Hr. Greve, det var Deres Ord — ej mine!

Jllo.

Men hvis vi var, som Hoffet tænker om os,
saa var det farligt, frihed os at give.

Questenberg

(alvorligt).

Den frihed er ej givet, den er taget,
derfor det nødigt er at tøjle den.

Jllo.

Da maa man vente sig en fyrig Hest!

Questenberg.

Den kan nok tumles af en bedre Rytter!

Jllo.

Den bærer kun den Mand, som tæmmed den!

Questenberg.

Hvis den er tæmmed, lyder den et Barn.

Jllo.

Jeg veed jo nok, at Barnet alt er fundet.

Questenberg.

Bryd De Dem kun om Pligten, ej om Navnet!

Buttler

(som hidtil har holdt sig paa den ene Side med Piccolomini, men har vist synlig Interesse for Samtalen, træder nærmere).

Hr. Præsident! Vor Kejser har i Tyffland en prægtig Hær; i dette Kongerige der kantonnerer henved tredive Tusend, i Schlesien vel sexten Tusend Mand; ti Regimenter staa ved Weserfloden, ved Rhin og Main; i Schwaben byde jeg, i Bayern tolv de svenske Tropper Spidsen, for ej at tale om de mindre Hære, som skjærme Grænsen paa de faste Steder. Og disse Tropper lyder allesammen friedlandste Hovedsmænd, som gennemgif den samme Skole, mens den samme Mæll dem næred, saa det samme Hjærte banker i alle. For de fleste denne Jordbund er fremmed, deres Hus og Hjem er Pligten, de kæmper ej for fædrelandets Sag; thi Tusender som jeg kom fra det fjærne. Hvad bryder de sig om en Kejser? Mange, maasse en Halvdæl, fra en fremmed Kamp er flygtet, kæmper under Dobbeltørnen som forhen under Løven eller Liljen. Men alle føres af en enkelt Mand i samme stærke Tømme; samme frygt og Kjærlighed den hele Masse binder.

Som Eynildsgnisten løber rast og sikkert langs Uvejrsslangen, der skal fange den, saalunde hans Befaling hurtigt iler fra Sted til Sted, helt fra den fjærne Dag, som hører Beltets Brænding imod Klitten, og ham, som ser Udiges skjønne Dale, til Dagten, der har rejst sit Skilderhns ved selve Kejserborgens høje Port.

Questenberg.

Hvad er den lange Tales forte Mening?

Buttler.

At den Respekt og Tillid, Kærlighed, som gjør, at vi for Friedland dybt os bøje ej kan forplantes til den første, bedste, som Hoffet agter os fra Wien at sende. Vi mindes endnu alle ganske godt, hvorlunde Wallenstein blev Hærens fører. Var det hans kejserlige Majestæt, som ham en fast og dygtig Hær betroede, og som til denne kun en fører søgte? — Nej, Hæren var ej til. Den maatte staves af Friedland først. Han modtog ingen Hær, han skjænkede Majestæten en, og denne, han gav os ikke Wallenstein til fører. Nej, saadan er det ej, i Sandhed nej! Ved Wallenstein blev Ferdinand vor Herre; kun han kan knytte os til disse faner.

Schiller.

Octavio

(træder imellem dem).

Hr. Krigsraad, jeg vil bede Dem at mindes,
at De er i en Lejr og blandt Soldater,
som trives kun i Kjæthed og i Frihed.
Naar kjæft man handle kan, det er kun billigt,
at ogsaa man har Ret til kjæft at tale. —
Og denne brave Krigers Driftighed,

(Idet han peger paa Buttler.)

som denne Gang tog fejl kun af sit Maal,
har fordum, da kun Kjæthed kunde redde,
bevaret Staden Prag for Tyslands Kejser,
da dens Besætning gjorde Opstand.

(Man hører Krigers Mast i det fjerne.)

Illo.

Hør!

Der er de! Dagten hilser! Disse Toner
forkynder, at Fyrstinden nu sig nærmer.

Octavio

(til Questenberg).

Saa ser jeg ogsaa Max, min Søn, igjen!
Han drog til Kärnthén for at hente dem.

Isolani

(til Illo).

Lad os gaa ud og hilse paa dem!

Illo.

Vel!

Wallenstein.

Ja, lad os det! Kom, Oberst Buttler, kom!

(Til Octavio.)

J mindes vel, at vi endnu før Middag,
vil træffe denne Herre hos vor Hertug!

Tredje Scene.

Octavio og Questenberg, som blive tilbage.

Questenberg

(med Tegn paa forbauselse).

Hr. Generaløjtnant, hvad maa jeg dog høre?
Saa tøjlesløs en Trods! Og hvilke Tanter!
— Hvis denne Aand i Hæren raader —

Octavio.

Ja,

tre fjerdedel af Hæren hørte De.

Questenberg.

Men hvor skal da en anden Hær vi finde
til denne at bevogte? — Denne — Illo,
jeg frygter, tænker værre, end han taler,
og Buttler kan sit onde Sind ej skjule.

Octavio.

Det er kun agtpaagiven, firret Stoltshed.
Om Buttler har jeg endnu Haab; jeg veed,
hvorledes denne onde Aand kan manes.

Questenberg

(gaar uroligt frem og tilbage).

Nej, det er værre, Den, al, meget værre,
 end vi i Wien har anet selv i Drømme.
 Vi har betragtet det med Hofmandsøjne,
 og de var blændet jo af Tronens Glans.
 Den store fører havde endnu ej
 vi set i Sejren, ham, som alt formaar.
 Men her er det jo ganske anderledes.
 Her findes ingen Kejser. Han er Kejser!
 Min Vandring gennem Sejren nu med Dem
 har næsten helt tilintetgjort mit Haab.

Octavio.

De ser nu selv, det er et farligt Embed,
 som De fra Hoffet overbragte mig,
 og at min Rolle her vil blive mislig.
 Hvis Generalen har den mindste Mistro,
 det koste kan min frihed og mit Liv,
 mens hans forvorne formaal bliver fremmet.

Questenberg.

Hvor har dog vore Tanker været henne,
 da denne rasende vi Sværdet gav
 og lagde slig en Magt i slig en Haand!
 Et ubefæstet Hjærte maatte fristes
 for stærkt af dette! Selv en bedre Mand
 maatte var buffet under. Kjære Den,
 han lystrer ej den kejserlige Ordre.
 Han nægter det, og han kan nægte det.

Og flammeligt vor Afmagt aabenbares,
 naar uden Straf sin Trods han vise kan.

Octavio.

Og at hans Gemalinde og hans Datter
 er kommet hid til Sejren netop nu,
 da vi til Krigen atter ruste os,
 det kan ej være ganske uden Grund!
 De sidste Panther paa sin Trostfab falder
 han fra vor Kejsers Lande bort, det varsler,
 at Oprørstimen snart vil stunde til.

Questenberg.

De os! Hvorledes dog det Uvejr møde,
 som truer tæt og sort fra alle Kanter?
 Ved Grænsen Rigets Fjende! Han behersker
 alt Donau, griber mer og mere om sig!
 I Landets Indre Oprørskloffen timer!
 I Daaben Bonden! Alle Stænder knurre!
 Og Hæren, som vi ventede skulde hjælpe,
 er uden Tugt, forvildet og forført
 og revet løs fra Staten og sin Kejser;
 en sanseløs den sanseløse fører,
 et rædsomt Rædstab er den, som i Blinde
 den mest forvorne Mand af alle lyder.

Octavio.

Min Den, lad os for tidligt ej fortvivle!
 Thi Ordet er jo mere kjæft end Daaden,
 og mangen en, der i sin blinde Jær

besluttet synes nu til alt at vove,
 han føler pludselig sit Hjærte banke,
 naar Brøden nævnes med det rette Navn.
 Og saa — vi staar ej ganske uden forsvær.
 Grev Ultringer og Gallas, veed De nok,
 de sørge for, at deres Hær er trofast,
 og dagligt med forstærkninger den øge. —
 Han kan ej overraske os; en Spejder
 belurer ham, hvorhen han end sig vender;
 jeg veed Bæstet med hvert et Skridt, han gjør,
 hans egen Mund endogsaa røber det.

Questenberg.

Ufatteligt, at ej han aner Fjenden,
 der er saa nær!

Octavio.

De maa ej tænke Dem,
 at jeg ved Løgnkunst og hyllersk Venstreb
 mig listet i hans Gunst, og at jeg nærer
 ved falske Ord hans Tillid! Byder end
 mig Kløften og den Pligt, jeg skylder Riget,
 at jeg mit sande Hjærte for ham stjuler,
 et falsk, det har jeg aldrig hyllet for ham!

Questenberg.

Det er jo Himlen selv, som griber ind!

Octavio.

Jeg veed ej, hvad det er, som drager ham
 saa mægtigt til mig selv og til min Søn.

Vi var jo altid Venner, Daabensfæller,
 og Vanen, fælles Eventyr forbandt os
 alt tidligt — men en Dag jeg kan jer nævne,
 da pludselig hans Sjæl sig aabned for mig,
 hans Tillid vored. Ja, det var en Morgen,
 den samme Dag, da vi ved Lützen kæmped.
 Jeg dreves til ham af en hæsleg Drøm,
 som havde varslet, at en anden Hest
 jeg skulde byde ham, naar ud vi drøge.
 Jeg fandt ham fjærnt fra Lejren, ved et Træ
 han laa og slumred. Da jeg vækked ham
 og sagde ham, hvad ondt der aned mig,
 betragted han mig længe med forundring;
 saa faldt han mig om Halsen og var rørt,
 langt mer end slig en Venlighed vel kræved,
 og siden da hans Tillid følger mig
 i samme Grad som min maa flygte for ham.

Questenberg.

Veed Deres Søn Bæstet?

Octavio.

Nej — nej!

Questenberg.

Hvorledes?

Men agter De da ej at sige ham,
 af hvilken farlig Haand han ledes?

Octavio.

Nej!

Til hans Ustyldighed jeg maa betro ham.
 Hans aabne Sjæl kan ej forstille sig;
 Uvidenhed alene skjænker ham
 den Aandens Frihed, som gjør Fyrsten sikker.

Questenberg

(betynnet).

Min kjære Ven, jeg har den bedste Mening
 om Oberst Piccolomini — men — hvis —
 Betænk dog —

Octavio.

Ja, jeg kan ej gjøre andet,
 jeg vover det — men tys! der kommer han.

Fjerde Scene.

Mar Piccolomini. Octavio Piccolomini. Questenberg.

Mar.

Men der er han jo selv! Velkommen, fader!
 (Han omfavner ham. Da han vender sig om, opdager han Questenberg og
 træder faldt tilbage.)

Du har ej Stunder? Jeg skal ej forstyrre.

Octavio.

Hvorledes, Mar? Betragt dog denne Gæst!
 En Ven fortjener dog Opmærksomhed,
 og Vrefrygt din Kejsers Sendebud!

Mar

(tøst).

Don Questenberg! Velkommen, hvis De føres
 af noget godt til Lejren!

Questenberg

(har grebet hans Haand).

Nægt mig ikke

den højre Haand, Grev Piccolomini!
 Jeg tager den ej blot paa egne Vegne,
 og hermed siges intet hverdagsagtigt.

(Idet han griber begges Hænder).

Octavio — Mar Piccolomini!
 Heldvarslende, betydningsfulde Navne!
 fra Østlig Lykken aldrig vender sig,
 saa længe tvende flige Stjærner straalet
 og varsle Glans og Sejer for dets Hære.

Mar.

De falder ud af Rollen, Hr. Minister;
 de kom jo ej til Lejren for at rose;
 de sendtes for at dadle og at skjænde;
 jeg ønsker intet forud for de andre.

Octavio

(til Mar).

Fra Hove kommer han, hvor man med Fyrsten
 ej fuldt saa godt fornøjet er som her.

Mar.

Hvad har man nu igjen at dadle hos ham?

At han beslutter selv, hvad selv han ene
forstaar? Nu vel! Han handler ganske ret,
og dermed vil han ogsaa blive ved.
Han er ej stabt til smidigt sig at føje
og rette efter andre; hans Natur
er det imod, han kan ej gjøre det.
Thi Gud har stabt ham med en Herfersjæl,
og han er stillet paa en Herferplads.
Og Held os, det er saal! Der er ej mange,
som styre kan sig selv og kan forstandigt
forstanden bruge. Held det hele, naar
der een Gang findes en, som er et Midtpunkt,
et Holdepunkt for mange Tusend andre,
som knejser lig en fast og mægtig Søjle,
saa man med fryd og Tro sig støtter til ham!
En saadan Mand er Wallenstein! Hvis Hoffet
har bedre Brug for andre, Hæren gavner
en saadan Mand alene!

Questenberg.

Hæren! Ja!

Mar.

En fryd det er, hvordan han vækker alt
og styrker det og staber Liv omkring sig,
hvordan hver Kraft og Evne træder frem
og strax bevidst sig bliver i hans Nærhed.
Hos alle drager strax den Kraft han frem,
sont særligt præger dem, han dyrker den,
men lader helt dem blive, hvad de er,

og vaager over, at de altid er det
paa rette Sted; saalunde han forstaar
at gjøre alles Evne til sin egen.

Questenberg.

Hvem nægter vel, at sine Folk han kjender,
at han forstaar at bruge dem! Som Herfer
han helt dog glemmer, hvad en Tjener skylder,
som havde fødslen stjænkhet ham hans Stilling.

Mar.

Men er han ikke Herfer? — Jo, han er,
med al en Herfers Kraft og med en Kraft
til helt Naturens Vilje at fuldbyrde,
at vinde Herferplads for Herferrevnen.

Questenberg.

Og hvad vi andre Stakler kunne gjælde,
beror jo altjaa ene paa hans Højfind!

Mar.

En sjælden Mand forlanger sjælden Tillid.
Giv Plads ham, og han selv vil Maalet sætte.

Questenberg.

Det har vi Prøver paa.

Mar.

Ja, saadan er de!
De skræmmes strax af alt, hvad der er dybt;
de kan kun trives der, hvor alt er fladt.

Octavio.

Min Ven, giv De kun efter lige strøg;
med ham De ej saa let kan blive færdig.

Mar.

Paa Vanden falder de i Nødens Time,
og naar den viser sig, da gruer de.
Det sjældne, ja, endog det himmelhøje
skal være helt som Døgnets lave Væsen.
I Krigen maa der handles strøg paa Stedet,
her maa man se med sine egne Øjne,
Personligheden frem for alt maa herse.
Alt stort, hvad rummes i Naturen, bruger
en fører, derfor maa man unde ham
at leve i Naturens store forhold.
Det levende Orakel i sit Indre
kan spørge bør og ikke døde Bøger,
ej gamle Regler, gulnede Papirer.

Octavio.

Min Søn, lad ej de gamle snævre Regler
os ringeagte! Thi hvad er de andet
end uvurderlige og stærke Vægte,
hvormed den undertrykte fordum har
sin Undertrykkers raske Vilje bundet?
Vilkaarlighed var altid frygtelig.
Og Ord'nens Vej, den være selv en Krogvej,
er ingen Omvej. Lige ud gaar Lynet,
og Skytsfets frygtelige Vej er lige,
det kommer til sit Maal ad nærmest Vej

og knuser for at komme til at knuse.
Min Søn, den Vej vi her paa Jord maa vandre,
i fald vi Held og Lykke følge vil,
langs floder fører og langs Dales Krumning,
gaar uden om hver Mark og vinklædt Høj,
idet den ærer Ejendommens Grænser;
den fører sent, men sikkert dog til Maalet.

Questenberg.

O lyt til Deres fader — lyt til ham,
som er en Helt og Menneske tillige!

Octavio.

Som Barn af Løjren taler du, min Søn.
En femtenaarig Krig til Mand dig gjorde,
og Freden har du aldrig kjendt! O tro mig,
der gives større Ting, min Søn, end Krigen.
I Krigen selv er Krigen ej det sidste.
En Voldsdaad, om den end er nok saa stor,
ja, tykkes Verden som et herligt Under,
kan ingen rolig, varig Lykke avle.
I Hast og I Soldaten bygger sig
sin lette Stad af Lærred; strøg paa Stedet
der er en Brusen og en lystig Færd,
paa Torvet Liv, hver Gade og hver flod
er overfyldt med fragt, hvert Haandværk trives.
Men pludselig en Morgen falder Byen,
mens Horden drager bort, en Kirkegaard
er kun tilbage, Marken ligger øde,
og Aarets Høst er splittet ad for Vinden.

Mar.

O lad vor Kejser slutte Fred, min Fader!
De blodbestænkte Laurbær glad jeg ofrer
for Vaarens bly Diol, det skønne Pant
paa Jordens nye, friske Ungdomsliv.

Octavio.

Hvorfor er du saa rørt, min kjære Søn?

Mar.

Du siger, at jeg ikke fjender Freden,
min gamle Fader, nys jeg jo den saa',
just nu jeg har den sluppet; Vejen førte
mig gjennem Lande, som ej Krigen naaede.
Al, Livet, Fader, har en Skønhedspragt,
som vi har aldrig fjendt. Vi strejfed om
langs Livets øde Kyst og saa' det ej;
nej, som Pirater kun det skønne Liv
vi øjned i det fjærne fra vort Skib;
vi sejled i et trangt og snævert Rum
med vilde Søder paa det vilde Hav
og fjendte jo af Landet kun de Bugter,
hvor med vort stjaalne Gods vi lande tør.
Hvad løstbart Landets indre Dale skjuler,
af, kjære Fader, deraf har vi intet,
slet intet øjnet paa vor vilde Fart.

Octavio

(bliver opmærksom).

Har denne Rejse vist dig det, min Søn?

Mar.

Det var den første Frihed i mit Liv.
Men siig, hvad Maal og Pris har vel mit Arbejd?
Det tunge Arbejd, som min Ungdom raned
og gjorde Hjærtet øde, kvæged ikke
min Aand, som fjendte alt for lidt til Livet?
Chi Lejrens Larm og Tummel, Hestes Drinsten,
Trompeters Slingren, dette samme Arbejd,
som altid ster paa samme Tid, vor Øven
i Daabenbrug, Kommandoordets Lyd,
hvad skænker alle disse Ting et Hjærte,
som smægter? Ingen Sjæl der findes i dem! —
En anden Lykke, anden Fryd er til!

Octavio.

Paa denne korte Vej du lærte meget!

Mar.

O skønne Dag, da endelig Soldaten
til Livet, til sin Verden vender hjem,
naar fanen vajer i det glade Tog,
som hjemad gaar til Fredens blide Toner,
naar hver en Hat og Hjælm med Løv er smykket,
det sidste Rov fra Skovens friske Daar!
Da aabnes Stadens Porte af sig selv,
de sprænges ikke mere med Petarden;
af glade Starer vimler der paa Volden,
den milde Fred med Jubelraab de hilse,
til Aftenfang fra alle Taarne limes
som Taal, fordi al blodig Færd er endt.

fra Landsby og fra Stad nu folket mylrer
 med Glædesraab, og Hærens Marsch det hindrer
 i Fjærlig Jær, hist en Olding trykker
 sin Søn i Haanden, ej han havde ventet
 at skulle stue denne glade Dag.
 Men Sønnen som en fremmed nu betragter
 sit Hjem, som han i mange Aar har svigtet;
 det Træ, han sidst som smækker Vidje stued,
 med brede Grene byder nu ham Skygge,
 og bly en Jomfru træder ham i Møde,
 hvem han som Barn ved Ammens Bryst forlod.
 Lyksalig den, for hvem en Dør sig aabner
 og skjønne Arme til et fjærligt Favntag!

Questenberg

(rørt).

Al, at De taler om saa fjærn en Tid
 og ikke om i Dag og om i Morgen!

Mar

(idet han med Heflighed vender sig hen imod ham).

Men J er Skyld deri, J folk i Wien.
 Ja, lad mig aabent tilstaa, Questenberg,
 da jeg fik Øje paa Dem, at, da lagde
 en Byrde sig af Drede paa mit Hjærte.
 Thi det er jer, som hindrer freden, jer!
 Soldaten maa til fred jo Fjenden tvinge.
 J volder fyrsten Møje, alle Stridt
 J gjør ham tunge, og J sværter ham.
 Hvorfor? fordi han tænker paa Europa,
 ja, paa det heles Bedste, før han ænser,

om Østsig vinde eller tabe kan
 en Tønde Land. Og J — J taler da
 om Oprør, ja Gud veed, hvad andet mer,
 fordi han skaaner Sachsen, og hos Fjenden
 vil Tillid vække, medens ene dette
 er Dejen, som kan føre os til fred.
 Hvis under Krigen ikke Krigen standser,
 hvorfra skal freden komme? — Gaa kun, gaa!
 Jeg hader jer, som jeg det gode elsker.
 Og hør nu, hvad jeg lover: draaberis
 jeg ofre vil mit Blod — mit Hjærteblod
 for denne Helt, for denne Wallenstein,
 før J skal triumfere ved hans fald!

(Han gaar.)

Femte Scene.

Questenberg. Octavio Piccolom ni.

Questenberg.

Al, er det saadan fat?

(Indtrængende og utaalmodig.)

Min fjære Ven,
 skal han da gaa herfra med disse Tanter?
 Hvi kalder vi ham ikke strax tilbage
 og aabne nu paa Stedet her hans Øjne?

Octavio

(efter et Øjeblik at have været hensunket i Grublerier).

Han aabned mine Øjne, og jeg saa'
 hvad ikke Glæde voldte.

Schiller.

Questenberg.
Kjære Ven,

hvad fattes Dem?

Octavio.
O den fordømte Rejse!

Questenberg.
Hvorfor? Hvorledes?

Octavio.
Kom! Jeg maa forfølge
det flæbnesvangre Spor — ja, jeg vil se
med mine egne Øjne — kom dog, kom!
(Vil føre ham med sig.)

Questenberg.
Hvorhen?

Octavio
(hurtigt).
Til hende!

Questenberg.
Hvem?

Octavio.
(retter sig).

Til Wallenstein.

Saa kom dog! Al, jeg frygter alt det værste!
I Snaren er han hildet, ej den samme
han er som den Gang, da han mig forlod.

Wallenstein.

Questenberg.
forklar mig dog —

Octavio.
Hvi aned jeg det ikke?
Hvi hindred jeg dog ikke denne Rejse?
Og jeg fortav — Al, De har ganske Ret,
jeg skulde varet ham — det er for sent.

Questenberg.
Hvad er for sent? Betænk Dem dog, min Ven!
De taler jo i lutter Gaader til mig!

Octavio
(mere faltet).
Kom med til Friedland! Timen alt sig nærmer,
som han berammet har til Audiens!
Kom med! — Al, denne flæbnesvangre Rejse!
(Han fører ham med sig. Tæppet falder.)

Unden Al.

Sal hos Hertugen af Friedland.

Første Scene.

Tjenere sætte Stole til Rette og brede Gulvtæpper ud. Kort efter træder
Astrologen Seni ind, klædt noget fantastisk og i sorte Klæder som en italiensk

Schiller.

Doktor. Han gaar hen midt i Salen, med en lille hvid Stav i Haanden, med hvilken han peger mod Himmelhjørnerne.

En Tjener

(som gaar omkring med et Røgelsekar).

Tag fat, saa det faar Ende! Dagten falder
alt til Gevær! Nu komme de jo strax.

Anden Tjener.

Men hvorfor blev det ej den røde Stue,
som er saa lys?

Første Tjener.

Spørg du den lærde Herre!

Den er der Uheld ved!

Anden Tjener.

Na! Narrestreger!

Han gjør jo Nar af folk. En Stue er
en Stue. Hvad har Stedet at betyde?

Seni

(med Værdighed).

Alt her i Verden, Søn, betyder noget.
Men hvad der først og vigtigst er paa Jorden,
er Sted og Time.

Tredje Tjener.

Hør, Nathanael,
det flogeft er at holde ham fra Livet;
thi Herren selv maa gjøre, hvad han vil.

Wallenstein.

Seni

(tæller Stolene).

Hvad? Elleve? Et daarligt Tal! Sæt tolv!
Tolv Tegn har Dyrefredsen, fem og syv;
tolv indeholder lyfferige Tal.

Anden Tjener.

Hvad har J imod elleve? Siig frem!

Seni.

Jo, elleve er Synden, overstrider
Guds Bud, de ti, med een.

Anden Tjener.

Men hvorfor falder

J fem et helligt Tal?

Seni.

Jo, det er Sjælens!

Som Mennesket af godt og ondt er blandet,
er fem det første Tal, der sammensættes
af lige og ulige.

Første Tjener.

Na, den Tosse!

Tredje Tjener.

Nej, nej! Jeg lytter gjerne til hans Ord;
thi meget Stof de give mig til Tanke.

Schiller.

Unden Tjener.

Af Sted! De kommer! Ud af Sidedøren!

(De lle af Sted. Seni følger dem langsomt.)

Unden Scene.

Wallenstein. Hertuginde.

Wallenstein.

De kom jo gennem Wien, min Hertuginde,
og forestilled Dem for Ungarns Dronning?

Hertuginde.

Og Keiserinden! Begge Majestæter
gav naadigst Udgang os til Haandfys, Hertug.

Wallenstein.

Hvorledes optog man, at jeg min Hustru
og Datter hente lod ved Vintertid?

Hertuginde.

Jeg handled efter Deres forskrift, meldte,
De havde Planer med vor Datters fremtid
og ønsked, at den vordende Gemal,
før Krigen atter udbrød, hende skued.

Wallenstein.

Og aned man det Valg, som jeg har truffet?

Wallenstein.

Hertuginde.

Man ønsked vel, det ikke var en fremmed,
og at det ikke var en lutherisk Herre.

Wallenstein.

Og De? Hvad ønsker De, Elisabeth?

Hertuginde.

Af, Deres Vilje var jo altid min.

Wallenstein

(efter en Pause).

Hvorledes modtog man Dem ellers, kjære?

(Hertuginde slaar Øjnene ned og tier.)

De maa ej skjule noget! Hvordan gik det?

Hertuginde.

Af, min Gemal — det er jo ikke mere
som fordum — der er sket en stor forandring.

Wallenstein.

Hvorledes? Visse man ej samme Hensyn?

Hertuginde.

Jo, Hensyn nok — en værdig, fornem Anstand,
men en højtidelig formalitet
og ej som før fortrolig, huldrig Naade.
Man var jo netop hensynsfuld og skaansom,
men visse mer Medlidenhed end Gunst.
Nej! Hertug Albrechts fyrstelige frue,

Grev Harrachs Datter burde ej behandles
paa denne Maade.

Wallenstein.

Sikkert dadled de
min færd i denne Tid?

Hertuginde.

Ø gid de havde!

J mange Aar har jeg jo været vant
til Deres Sag at tale, at formilde
de vrede Sind. Nej, ingen dadled Dem;
man svøbte sig i en højtidelig
og fornem Tavsshed, som til Jorden tynged.
Al, her er ikke Tale om et Lune,
en flygtig Drede, som saa let kan svinde;
nej, noget er der stet, hvorpaa man ikke
kan bøde. Ellers plejer Ungarns Dronning
at kalde mig sin dyrebare Frænde
og tage mig i favnen, naar jeg gaar.

Wallenstein.

Hun gjorde det ej denne Gang?

Hertuginde.

(tørter sine Taarer; efter en Paase).

Jo vist;

men først, da alt jeg havde taget Afsted
og nærmed mig til Døren. Da hun lod,
som om hun nu først tænkte paa det, trykked

mig til sit Bryst, dog mere som af Smerte
end Kjærlighed.

Wallenstein

(griber hendes Haand).

Min Gemalinde, fat Dem!

Hvorledes var det saa med Eggenberg,
med Lichtenstein og med de andre Venner?

Hertuginde.

(rykker paa Hovedet).

Jeg saa' dem ikke.

Wallenstein.

Saa' J heller ikke

vor Den den spanske Conte Ambassador,
som fordum altid var min varme Talsmand?

Hertuginde.

Han havde intet Ord tilovers for Dem.

Wallenstein.

De Sole straaler altsaa ikke mere
for os, fra nu af maa vor egen Stjerne
os lede.

Hertuginde.

Men, min dyrebare Hertug,
hvis det, som man ved Hoffet sagte hvister
og siger højt og lydeligt i Landet,
som Pater Lamormain ved nogle Vint
mig —

Schiller.

Wallenstein

(hurtigt).

Samormain! Hvad siger Samormain?

Hertuginde.

Alt De bestyldes for foroven Haan
mod Kejser Ferdinands højstegne Ordre,
for Deres Guldmagt frækt at have brudt!
Som Klager møder Bayerns stolte Hertug
og Spanien. Et Uvejr truer Dem —
langt værre end det Uvejr, som en Gang
i Regensburg Dem styrted, og man taler —
Al, jeg kan ikke sige det —

Wallenstein

(spændt).

Saa tal dog!

Hertuginde.

Man taler om, at De for anden Gang —

(Hun standser).

Wallenstein.

for anden Gang?

Hertuginde.

Dil blive affat — af,
med større Skjændsel —

Wallenstein.

Naa, det siger man?

(Gaar heftigt frem og tilbage i Værelset.)

— 1994 —

Wallenstein.

De tvinger mig, de støder mig med Vold,
imod min Vilje ud i dette Kaos.

Hertuginde

(Idet hun bedende klynger sig til ham).

O, min Gemal, hvis det endnu er Tid,
hvis De endnu kan hindre dette Vanhæld
ved Eftergiveness og Nidmyghed,
saa giv dog efter, tving det stolte Hjærte.
Thi den, De viger for, er Deres Herre
og Kejser. Lad ej nogen hæsliq Kumsfthed
ved giftig, hadesuld fortolkning sværte
den gode Hensigt, Deres Hjærte følger.
Nej, rejs Dem op med Sandheds Sejerskraft,
bestæm hver Løgner, som Dem frækt bagvaster!
Af gode Venner har vi jo saa saa.
Det veed De! Thi vor raske Medbør skaffed
os mange fjender! Og hvad er vi saa,
i Fald den kejserlige Naade svigter?

Tredje Scene.

Grevinde Terzky, som fører Prinsesse Thelja ved Haanden, træder ind.
De forrige.

Grevinden.

J taler om Forretningsjager alt,
og, som jeg ser, til meget ringe Glæde,
og end han ej sig fryded ved sin Datter!

— 1995 —

126*

Schiller.

Det første Øjeblik maa Glædens være!

Se, Hertug Friedland, se, her er din Datter!

(Thessa nærmer sig andseligt og vil bøj sig ned over hans Haand; han tager hende i sine Arme og bliver nogen Tid staaende, fordybet i Betragtningen af hende.)

Wallenstein.

O, skønne Haab, som stråler mig i Møde,
som Pant jeg tager dig paa større Lykke!

Hertuginde.

Hun var jo spæd endnu, da De drog bort,
den Gang den store Hær De skulde ordne,
og da De saa fra Pommern vendte hjem,
var hun jo alt i Stiftet, hvor hun dvæled
til nu.

Wallenstein.

Og medens vi i felten tænkte
paa hendes Storhed, paa at stifte hende
det første her paa Jorden, har Naturen
med Modersind bag Klosters stille Mure
i Tavshed virket og det kjære Barn
sin Gudsdomsgave skjænket. Herligt smykket
sin skønne Stæbne og mit Haab hun vandrer
i Møde.

Hertuginde

(til Prinsessen).

Kjære Barn, du kjender knapt
din fader! Du var næppe otte Aar,
da sidste Gang du saa' ham.

— 1996 —

Wallenstein.

Thessa.

Jo, min Moder,
jeg kjendte strax ham ved det første Blik.
Min fader er ej ældet. Som hans Billed
i Tanken leved, i den fulde Kraft
jeg atter stuer ham for mine Øjne.

Wallenstein

(til Hertuginde).

Det søde Barn! Hvor fint og hvor forstandigt!
Jeg var jo vred paa Skæbne, der mig nægted
en Søn, en Arving til mit Navn, min Lykke,
som i en stolt og herlig fyrsterække
mit hurtigt slutte Liv forplante kunde.
Jeg gjorde Skæbne Uret. Jeg vil flette
Soldaterlivets Krans om dette Hoved,
der blomstrer saa jomfrueligt og fagert;
og ej mit Liv jeg kalde vil for spildt,
hvis Kranse jeg til Diadem forvandler
og fletter det om denne skønne Pande.

(Han omfavner hende, (det Piccolomini træder ind.)

Fjerde Scene.

Mar Piccolomini. Kort efter Grev Torsky. De forrige.

Grevinden.

Der kommer Palladinen, som os stjermed.

Wallenstein.

Velkommen, Mar! Du bragte mig jo altid

— 1997 —

Schiller.

en fryd, hver Gang mit Øje stued dig!
Og som den skønne Morgenstjerne vandrer
i Dag du foran Livets fagre Sol.

Max.

Min General —

Wallenstein.

Din Kejser var det hidtil,
som gennem mig belønnet dig. I Dag
har du mit faderhjærte højlig fryded,
og denne Gjæld maa Friedland selv betale.

Max.

Min fyrste, alt for hurtig er din Gjengjæld.
Med Blu jeg træder for dig, ja, med Smerte;
thi næppe har din Hustru og din Datter
jeg overgivet til din Varetægt,
saa bringer man et pragtfuldt Hestespand,
hvormed du lønner min Ulejlighed!
Ja, lønner mig! Det var jo blot et Hverv,
et Embed, ej en Gunst, hvad ubetænksomt
jeg tog det for, da af mit fulde Hjærte
jeg vilde takke dig — Af nej, mit Hverv,
det skulde ej lyfsaliggjøre mig!
(Terzly træder ind og overrækker Hertugen Breve, som denne hurtigt bryder.)

Grevinden

(til Max).

Hvor kan De sige, at han lønner Dem?
Nej, Gjengjæld var det kun, han vilde gjøre,

Wallenstein.

fordi De glæded ham. Saa fine Tanter
for Dem sig sømmer, og min Svogers Sag
det er at handle stort og som en Konge.

Thessa.

Jeg skulde tvivle om hans Kjærlighed,
fordi hans gode Hænder smykket mig,
endnu før faderhjærtet talte til mig!

Max.

Han giver altid, skaber stedse Lykke!

(Han griber Hertugindens Haand, med stigende Varme.)

Jeg skylder ham saa meget, Navnet Friedland
er mig saa dyrebart, det rummer alt!
Mit hele Liv jeg vil en fange være
af dette Navn — hvert herligt Haab, hver Lykke
i det skal blomstre for mig. Skæbnen binder
til dette Navn mig som med Tryllebaand.

Grevinden

(som imidlertid nøje iagttager Hertugen, bemærker, at han er bleven tankefuld, medens han læser Brevene).

Han ønsker Ensomhed. Kom lad os gaa!

Wallenstein

(vender sig hurtigt om, fatter sig og taler muntert til Hertuginde).

Endnu en Gang: Velkommen her i Sejren!
De er Værtinde her — du, kjære Max,
dit gamle Embed atter overtager,
mens vi maa sysle med vor Herres Hverv.

(Max Piccolomini byder Hertuginde sin Arm, Grevinden fører Prinsessen bort.)

Schiller.

Terzky

(raaber efter ham).

Glem ej, I møde maa ved vor Forsamling!

femte Scene.

Wallenstein. Terzky.

Wallenstein

(i dybe Tænker, til sig selv).

Hun har set ganske rigtigt, og det stemmer fuldstændig med, hvad ellers jeg har hørt. I Wien, der har de sagt det sidste Ord, de har alt givet mig en Efterfølger. Og det er Ungarns Konge, Ferdinand, ja, Kejsersønnen, det er deres frelser, den nye Stjerne. Os man tænker alt at være færdig med; som var vi død, man hæver Arven alt. Og derfor rast! Der maa ej spildes Tid!

(I det han vender sig om, bemærker han Terzky og giver ham et Brev.)

Grev Altringer

sig beder undskyldt — Gallas gjør det samme. Jeg synes ej om dette.

Terzky.

Hvis du nøler,
saa vil de alle efterhaanden bryde.

Wallenstein.

Wallenstein.

Og Altringer har de tyrolske Pasjer, en Mand jeg sende maa, saa ej han slipper de Spanke ind fra Mailand. — Og Sefin, den gamle Underhandler, har jo atter sig ladet se. Hvad bringer han fra Thurn?

Terzky.

Grev Thurn dig melder, at i Halberstadt, hvor nu Konventet er, den svenske Kansler han søgte, men at denne svared ham, at han var fjed af dig.

Wallenstein.

Hvorledes det?

Terzky.

Din Tale aldrig var alvorlig ment, og Svensken vilde kun for Nar du holde; med Sachsen slutted forbund du imod ham, du mente, at han tog til Talle med en usel Pengesum.

Wallenstein.

Ja saa! Han tænker, jeg skulde lade ham faa fingre i et herligt Stykke af det tyffe Land saa vi til sidst var ikke Herre mer paa egen Grund og Jord! Han maa af Sted, af Sted! En saadan Nabo ej behøves!

Terzty.

Men und dem dog den usle Smule Land!
 Det kan ej stade dig! Naar Spillet vindes,
 hvad ænser du, hvem der betaler det?

Wallenstein.

Jo, de skal bort! — Du kan ej fatte det.
 Om mig skal ingen sige, at jeg Tyskland
 lemlæstet og forraadte til en fremmed,
 saa selv min Part deraf jeg tilsneg mig!
 Nej, Riget skal mig ære som dets Værner.
 Som Rigets fyrste vil jeg vise mig
 og sætte værdig mig blandt Rigets fyrster.
 Jeg ønsker ej, at nogen fremmed Magt
 skal fæste Rod i Riget. Disse Gotter,
 de stakkels usle Pjalte, allermindst!
 Med Tid og Rørbegjærighed de stue
 paa vore tyske Landes rige Grøde.
 Nej, hjælpe skal de mig med mine Planer;
 men intet skal de fiske til sig selv.

Terzty.

Vil du da drive mere ærligt Spil
 med Sachsens folk? Man har ej Taalmod længer,
 man siger, at du gaar saa krumme Veje.
 Hvortil dog dette Maffespil? Man tvivler;
 selv dine Venner fatte Mistro til dig —
 Og Ørenstjerne, Arnheim, ingen veed,
 hvorfor du tøver! Jeg vil snart staa stemplet

som Løgner, da jo alt gaar gennem mig.
 Og jeg har ej en Gang en skriftlig Fuldmagt.

Wallenstein.

Du veed, jeg giver intet skriftligt fra mig.

Terzty.

Men hvem kan stole paa, det er dit Alvor,
 naar Gjerning ikke følger efter Ordet?
 Hvad hidtil du forhandlet har med Fjenden,
 ej sandt, det kunde gjerne være sket,
 i fald dit formaal ene havde været
 at holde ham for Nar?

Wallenstein

(efter en Pause, idet han betragter ham skarpt).

Og hvoraf veed du,
 at ej det er mit formaal? At jeg ikke
 vil ogsaa holde alle jer for Nar?
 Du mener, at du fjender mig saa godt?
 Monstro jeg lod dig stue i min Sjæl?
 Ja, Kejser Ferdinand har handlet ilde
 imod mig, og i fald jeg vilde, kunde
 jeg gjøre meget ondt mod ham til Gjengjæld.
 Det morer mig at se, hvor megen Magt
 jeg har, men om jeg bruger den, derom
 veed du vist ikke mer end alle andre.

Terzty.

Saaledes har du altid leget med os!

Schiller.

Sjette Scene.

IIIo. De forrige.

Wallenstein.

Hvorledes gaar det? Er de forberedte?

IIIo.

Der findes denne Stemning, du har ønsket.
De veed Bested om, hvad i Wien man fordrer,
og larme.

Wallenstein.

Og hvad siger Isolani?

IIIo.

Alt siden du hans Pengesager ordned,
han følger dig med Liv og Sjæl.

Wallenstein.

Colalto,

hvad mener han? Og har du sikret dig,
at Deodrat og Tiefenbach ej svigte?

IIIo.

De gjør jo kun som Piccolomini.

Wallenstein.

Du mener, jeg kan stole paa dem?

IIIo.

Ja,

hvis paa Octavio og Max du stoler.

Wallenstein.

Wallenstein.

Som paa mig selv. De kan ej svigte mig.

Terzky.

Dog ønsker jeg, du ikke vilde stole
saa meget paa den gamle, denne Ræv.

Wallenstein.

Jeg kjender mine folk, alt færtten Gange
jeg med Octavio i felten drog.
Desuden stilled jeg hans Herostop,
og fort og godt —

(Hemmelighedsfuldt.)

Det er en egen Sag.

Men hvis du indestaar blot for de andre —

IIIo.

De har jo alle kun den samme Mening:
Du maa ej give Regimentet fra dig.
De sender Talsmænd til dig, siger man.

Wallenstein.

Men hvis jeg skal forpligte mig til dem,
saa maa de ogsaa gjøre det til mig.

IIIo.

Naturligvis!

Wallenstein.

Med Ed og Underskrift

de maa forpligte sig til ubetinget
at lyde mig.

Schiller.

Illo.
Hvorfor ej?

Terzky.
Ubetinget?

Men deres Pligt mod Kejseren og Østrik,
den vil de altid forbeholde sig.

Wallenstein.
Nej, ubetinget maa jeg have dem.
Om forbehold der ej kan være Tale.

Illo.
Jeg har en Plan! — Vil ej Grev Terzky give
os en Banket i Aften?

Terzky.
Jo, jeg vil,
og alle Generaler ere budte.

Illo
(til Wallenstein).
Maa helt paa egen Haand jeg handle da?
Jeg staffer dine Generalers Ord,
som du har ønsket.

Wallenstein.
Skriftligt maa det være!
Hvordan du faar det, bli'er din egen Sag.

Wallenstein.

Illo.
Og hvis jeg bringer dig det sort paa hvidt,
at alle Chefer, som er her til Stede,
dig lyde blindt, gør du saa Alvor af det
og prøver med behjærtet Daad din Lykke?

Wallenstein.
Staf mig et Dokument med Underskrifter.

Illo.
Betænk dog, hvad du gør! Du kan jo ikke
den kejserlige fordring fyldestgøre,
ei svække Hæren ved at lade Tropper
i dette Omfang drage bort herfra,
saafremt du ej for evig giver Alfald
paa Magten! Men du ogsaa maa betænke,
at ej du haane kan din Kejsers Ordre,
ej søge Udflugt længer og forhale,
hvis ej bestemt med Hoffet du vil bryde.
Og derfor maa du fatte en Beslutning.
Vil du med færdig Daad ham forekomme?
Vil du med stadig Tøven oppebie
det sidste Skridt?

Wallenstein.
Vist dette sømmer sig,
før selv man sig beslutter til det sidste.

Illo.
O agt paa Timen, før den smutter bort!
Det Øjeblik i Livet, der i Sandhed

er stort og vigtigt, kommer kun saa sjældent.
 Naar man sin Lod skal vælge, maa saa meget
 sig heldigt træffe, meget støde sammen —
 og Lejligheder, Lyffens Traade, vise
 sig spredte kun og enkeltvis, mens dog
 de alle i et Livspunkt mødes maa,
 skal de den lyfferige Knude danne.
 Du ser, hvor alt sig Skæbnesvangert samler
 og skiftes om dig. Hærens bedste Mænd
 ser op til dig, den kongelige Fører,
 og vente kun dit Vink. O lad dem ikke
 igjen gaa fra hinanden. Enigheden,
 som nu den findes, samler dem maaske
 ej anden Gang i Krigens lange Løb.
 Det tunge Skib fra Stranden føres bort
 af høje Bølger, medens Modet svulmer
 hos Enkeltmand i Mængdens store Strøm.
 Nu har du dem, endnu! Snart jager Krigen
 dem fra hinanden, og den fælles Aand
 sig spreder da i egne Interesser,
 smaa Glæder og smaa Sorger. Den, der nu
 sig glemmer selv og rives med af Strømmen,
 vil blive ædru, naar han er alene,
 sin Afmagt føle, hurtigt dreje om
 ad Pligtens gamle, brede Alfarvej,
 kun tænke paa at sikre sig et Ly.

Wallenstein.

Endnu er det ej Tid.

Terzky.

Det siger du
 jo altid! Men hvornaar vil Tiden komme?

Wallenstein.

Det skal jeg sige dig, saa snart den kommer.

Jillo.

Al, Stjærnetimen vil du vente paa,
 til Timen her paa Jorden er udrundet!
 Din Skæbnes Stjærner dvæler i dit Bryst.
 Kun Tillid til dig selv og rask Beslutning,
 det er din Venus! Og den onde Aand,
 den eneste, der skader dig, er Tvivlen.

Wallenstein.

Du taler, som du har forstand til, Ven.
 Hvor ofte har jeg ej forklaret dig,
 at Jupiter, den lyse Gud, gif ned
 for dig, den Gang din fødsels Time slog.
 Sligt lønligt Væsen kan du ikke fatte.
 Du kan kun rode i den mørke Jord,
 og dunkelt ser du som den matte Stjerne,
 der lyfte for dig, da du kom til Verden.
 Det jordiske, det jævne kan du se
 og fløgt forbinde Ting, som ligge nær;
 for saa vidt tror jeg dig og stoler paa dig.
 Men hvad der lever i Naturens Dyb
 og virker lønligt der med Slæberkraft,
 den Aandestige, som med tusend Trin

fig hæver op fra denne Støvets Verden
 og naar til Himlens Verden, denne Stige,
 ad hvilken Guddomsmagter stige ned
 og vandre op igjen i himmelsk Virken,
 — de Kredse, som sig mer og mere snævert
 om deres Centrum, Solen, drage sammen —
 dem ser med klart og frigjort Øje kun
 de muntre Jovisbørn, i Lyset fødte.

(Efter at være gaaet igjennem Salen et Øjeblik, bliver han staaende og fortæller.)

Ej Dag og Nat alene, Naar og Sommer
 af Himlens Stjærner skabes, ej alene
 de siger Bonden Sædens Tid og Høsten;
 men Menneskenes Gjerning er en Udsæd
 af Skæbnen, strøet i fremtids dunkle Grund,
 med Haab betroet til Skæbnens høje Magter.
 Det gjælder om at granske Saaningstiden
 og vælge sig den rette Stjærnetime,
 at gjennemspejde Himlens høje Huse,
 om ej den fjende, som vil hæmme Vægten
 og skade Trivslen, lurar i en Krog.

Derfor jeg kræver Tid! Gjør I jer Pligt!
 Jeg kan ej sige nu, hvad jeg vil gjøre.
 Men give efter vil jeg ikke. Nej!
 Og give mig min Afsted — nej, det skal
 de ikke — derpaa kan I stole trygt!

En Kammertjener

(kommer).

De Herrer Generaler!

Wallenstein.

Lad dem komme!

Terzky.

Skal alle Chefer da til Stede være?

Wallenstein.

Na nej! De tvende Piccolomini,
 Maradas, Buttler, Forgatsch, Deodat,
 Caraffa, Isolani kunne komme.

(Terzky gaar med Kammertjeneren.)

Wallenstein.

Siig, har man Opsyn haft med Questenberg,
 og har han ikke lønligt talt med nogen?

Illo.

Jeg har bevogtet ham med megen Omhu,
 og kun Octavio har været hos ham.

Syvende Scene.

De forrige. Questenberg, de tvende Piccolomini, Buttler,
 Isolani og tre andre Generaler træde ind. Paa et Vink af Generalen
 tager Questenberg Plads lige over for ham, de andre følge efter Rang. Der
 hersker et Øjebliks Stilhed.

Wallenstein.

De har jo, Questenberg, alt meddelt mig,
 hvad Deres Hverv gaar ud paa, medens jeg
 har overvejet det og en Beslutning

har fattet, som ej mere noget ændrer.
 Men dog det sømmer sig, at mine Chefer
 af Deres Mund vor Kejsers Vilje høre.
 Vil De nu sige disse ædle Mænd,
 hvad Hver til Deres Omfarg man betroedel

Questenberg.

Det skal jeg; men jeg beder at betænke,
 det er den kejserlige Magt og Højhed,
 som taler med min Mund, ej egen Kjælhed.

Wallenstein.

Til Sagen!

Questenberg.

Da vor Kejsers Majestæt
 med Hertug Friedland skjænked sine Hære
 et hæderkronet, frigserfarent Hoved,
 i frejdigt Haab det stete om, at Lykken
 til vore Vaaben vilde hurtigt smile.
 Først gif da ogsaa alting efter Ønske,
 hver Sachser blev af Bøhmen jaget ud
 og Svenskers Sejrsløb standset — disse Lande
 traaf atter Vejret, den Gang Hertug Friedland
 de spredte Fjendehære drog herhid
 fra alle Tysklands Floder, da han stævned
 til Møde her paa et og samme Sted
 Rhingreven, Bernhard, Banner, Orenstjerne,
 ja selv hin aldrig overvundne Konge,
 og da den blodig store Kamp begyndte
 ved Nürnberg til den sidste store Prøve.

Wallenstein.

Saa kom til Sagen dog!

Questenberg.

Den nye Aand

fortyndte strax den nye store Fører.
 Det blinde Raseri ej længer kæmped
 mod lige Blindhed paa den anden Side;
 nej, Kampen stod nu klart for vore Øjne;
 thi Fasthed saa' man imod Kjælhed kæmpe,
 den vise Kunst udmatted Tapperheden.
 Forgjæves vil man ham til Slaget løfte;
 dybt graver kun i Sejren han sig ned,
 som gjaldt det her et evigt Bo at stifte.
 Fortvivlet Kongen da til sidst vil storme,
 til Slagtebænken driver han sin Hær,
 som Sot og Hungersnød har langsomt dræbt,
 saa Sejren fyldes snart med gule Lig.
 Og han, som aldrig før er bleven standset,
 i Storm vil bryde Vej sig gennem Stanser,
 hvor Døden lurar i de tusend Løb.
 Et Angreb og en Modstand saa' man der,
 hvortil man aldrig før har Mage stuet;
 sin sønderrevne Hær til sidst fra Valen
 maa Kongen føre, ej en fodbred Jord
 han har ved dette grumme Offer vundet.

Wallenstein.

Forstaa os dog for en Beretning om,
 hvad vi med Gyden selv har gennemgaaet.

Questenberg.

Mit Hverv og Embed er at føre Klage,
 mit Hjærte er det, som ved Rosen dvæler.
 I Nürnbergs Lejr, der misted Svenskekongen
 sin Hæder — og paa Lühens Sletter Livet.
 Men hvem i Verden maatte ikke stude,
 da Friedland efter denne stolte Dag,
 som var besejret han, til Bøhmen flygted?
 fra Krigens Skueplads forsvandt han flux,
 imens den unge Helt fra Weimar trodsed
 al fare, baned Vej sig helt til Donau
 og standsed ej, før Regensburg han naaede,
 til Stræf for alle gode Katholiker.
 Da raabte Bayerns højtfortjente Fyrste
 om hurtig Hjælp i denne store Nød;
 syv Ilbud sender strax til Hertug Friedland
 vor Kejser da og beder ham om Hjælp,
 skjønt han som Herre kunde jo befale.
 forgjæves! Thi i dette Øjeblik
 vor Hertug kun til gammel Drede lytter;
 det fælles Bedste giver han til Pris,
 sin Hævnlyst paa sin Fjende vil han svale,
 og derfor — derfor falder Regensburg!

Wallenstein.

Om hvilken Tid er det, han taler, Max?
 Jeg husker intet mer.

Max.

Han mener, den Gang
 vi var i Schlesien.

Wallenstein.

Ja, saa? Ja saa?
 Men siig, hvad havde vi dog der at gjøre?

Max.

En svensk og sachsisk Hær vi skulde slaa.

Wallenstein.

Ja vel! Jeg glemmer hele Krigens Løb,
 mens han fortæller.

(Til Questenberg.)

Saa, nu er jeg med!

Questenberg.

Ved Oderstrømmen vandt maaske man atter,
 hvad man ved Donau skjændigt havde tabt.
 Paa denne Krigens Skueplads man haabed
 at stue Ting, som aldrig før var set;
 thi Friedland selv, som Svenskekongen slog,
 han stod nu for en Churn og for en Arnheim.
 Og ganske vist, man nærmed sig hinanden,
 men — kun som Venner, som hinandens Gjæster
 Det hele Tyssland sulted under Krigen;
 men fred der var i Hertug Friedlands Lejr!

Wallenstein.

Et blodigt Slag tidt kæmpes kun, fordi
 den unge fører trænger til en Sejr;
 men denne fordel har den modne fører,
 at Kampen ej behøves for at vise,

at han forstaar at sejre. Lidet gavned
 det mig, om jeg mit Held benytte vilde,
 naar overfor en Arnheim kun jeg stod;
 mit Maadehold var just til Gavn for Tyssland,
 saafremt det stæbnesvangre Baand jeg løste,
 som knytted Sachsen til den svenske Konge.

Questenberg.

De løste det dog ej, og saa begyndte
 den grumme Krigsleg atter. Fyrsten viste,
 at ærligt han sit fordums Ry fortjente.
 Ved Steinau maatte Svensken Vaaben strække,
 og her den himmelske Retfærdighed
 foruden andre udelivered Thurn.
 Mathias Thurn, den gamle Urostifter,
 som spinged denne Krigs fordømte fakkell,
 omsider havned dog i Hævnens Haand.
 Men af, det var en ædelmodig Haand;
 han fandt ej Straf, men Løn, med rige Gaver
 vor Fyrste slap sin Kejsers Verkesjende.

Wallenstein

(Itr.).

Ja vel, ja vel, jeg veed det nok! I Wien
 hvert Vindu, hver Balkon man havde lejet,
 man vilde se den Stjælm paa Bødlens Kærre —
 Ja, Slaget kunde gjerne være tabt;
 men det vil folk i Wien mig aldrig glemme,
 at jeg for dette Skuespil dem snød!

Questenberg.

Saa var da Schlesien fri, og alting faldte
 nu Friedland til det haardt betrængte Bayern.
 Af Sted han drog i ganske langsom Marsch
 igjennem Bøhmen ad den længste Vej;
 men før endnu han fjenden havde øjnet,
 han vendte hurtigt om, og nu han drager
 i Vinterlejr, sin Kejsers Hær han lader
 alvorligt tyngge paa sin Kejsers Land!

Wallenstein.

Det var en Nøt at stue disse Skarer,
 de mangled alt, og nu det led ad Vinter.
 Hvad tænker Majestæten om sin Hær?
 Er den ej dødelig, er den ej udsat
 for Frost og Kulde og for alstens Nød?
 Udværdig er Soldatens Stæbnel! Hvor
 han kommer, flyer man ham, hvor bort han drager,
 fordømmer man ham! Alting maa han tage;
 man giver intet, og en Gru for alle
 han er, fordi fra alle han maa tage.
 Her ser De mine Generaler! Buttler!
 Caraffa! Deodat! Na, sig ham dog,
 hvor længe vore Tropper ej fik Sold!

Buttler.

Et Aar de fik ej Lønning.

Wallenstein.

Og Soldaten
 sin Sold maa have, dette siger Navnet!

Questenberg.

Der var en Tid, da Hertug Friedland talte
med Toner af en ganske anden Klang!

Wallenstein.

Jeg veed jo nok, det er min egen Skyld;
thi Kejser Ferdinand jeg har forvænt.
Ved Krigen mod de Danske stilled jeg
en Magt paa fyrretyve tusend Mand,
og ej en Hvid han selv betale maatte.
Igennem Sachsens Kredse Krigen rased,
helt op til Beltets Skjær hans Navn man nævned
med Rædsel! Ja, det var en anden Tid!
Et Navn der fandtes ej i Kejserstaten,
som blev med slig en Hæder overøst,
og Albrecht Wallenstein, det faldte han
den tredje Ædelsten jo i sin Krone.
Men saa, da Tyfflands høje Fyrster mødte
i Regensburg, da kom det hele frem,
da saa' man jo, til hvilken Pung det var
jeg havde grebet, og hvad var min Tæf,
fordi jeg som en trofast Fyrstetræl
med folkets Had og Eder mig betynged,
lod fyrsterne betale denne Krig,
som gjorde dog kun ham alene stor?
Jo, jeg som Offer faldt for deres Klager
— ja, jeg blev affat.

Questenberg.

Eders Naade veed,

paa denne uheldsvangre Rigsdag havde
han faare liden Frihed.

Wallenstein.

Død og Helved!

Jeg havde det, der kunde staffe Frihed.
Min Herre, siden det bekom mig ilde
at tjene Tronen, medens Riget bødend,
helt andre Tanker har jeg haft om Riget.
Jeg veed, at Kejser Ferdinand har givet
mig denne Stav, men viid, jeg bærer den
som fører for det tyffe Riges Hær,
til Gavn for alle, til det heles Held,
ej for den enes Styrke at forøge!
— Men kom til Sagen! Hvad forlanger man?

Questenberg.

Hans Majestæt forlanger først og fremmest,
at Hæren uden Tøven rømmer Bøhmen.

Wallenstein.

Paa denne Aarstid? Hvorhen ønster man,
vi drage skal?

Questenberg.

Der hen, hvor Fjenden er.

Thi inden Paaste vil hans Majestæt,
at Regensburg er renset for hver Fjende,
saa lutherst Tale ikke længer høres
i Kathedraalen — festens rene Højtid
med lætterst Gru man ikke maa besudle.

Schiller.

Wallenstein.

Kan dette ske, I Herrer Generaler?

Illo.

Det er umuligt.

Buttler.

Det kan ikke ske.

Questenberg.

Til Oberst Suys Hans Majestæt alt sendte
det Bud, han skulde rykke frem mod Bayern.

Wallenstein.

Hvad gjorde Suys?

Questenberg.

Han gjorde som befaleet.

Han rykked frem.

Wallenstein.

Han rykked frem! Og jeg,
hans Chef, befalede ham, at ej fra Pletten
han maatte vige! Staar det saadan til
med min Kommando? Og skal dette være
den Lydighed, man skylder, uden hvilken
en Krigerstand umulig kan bestaa?
Til Doms jeg kalder mine Generaler!
Hvad Straf fortjener vel en Officer,
som bryder sine Ordre, og som glemmer
den Trofasthed, han svor sin Fører?

Wallenstein.

Illo.

Døden!

Wallenstein

(da de andre tie betænkeligt, med højere Stemme).

Grev Piccolomini, hvad mener I?

Mar

(efter en lang Pause).

Jeg mener Døden — efter Lovens Ord.

Isolani.

Ja, Døden!

Buttler.

Døden efter Krigens Ret!

(Questenberg rejser sig. Wallenstein ligesaa; alle de andre rejse sig.)

Wallenstein.

Det er ej mig, som dømmer ham, men Loven,
og hvis jeg Naade lader gaa for Ret,
det er af skyldigt Hensyn til min Kejser.

Questenberg.

I saa fald har jeg intet mer at sige.

Wallenstein.

Mit Hverv jeg ikke modtog ubetinget;
jeg fordred strax, at ingen, ja end ikke
min Kejser til min Skade maatte raade
i Hæren. Skal jeg svare med min Ære
og med mit Hoved for det gode Udfald,

saa maa jeg ogsaa fuldt ud være Herre.
 Hvad tror De gjorde Gustav ubesejret,
 uimodstaaelig paa denne Jord?
 Jo dette: at han Konge var i Hæren.
 En Konge, som er virkelig en Konge,
 kan af en Konge ene overvindes.
 Til Sagen dog! Det bedste er tilbage.

Questenberg.

Ved Daartid Kardinal-Infanten drager
 fra Mailand; spanske Tropper skal han føre
 til Flandern, og hans Marsch gaar gennem Tyssland;
 og for at sikkert han sin Vej kan drage,
 vor Kejser fordrer, at af denne Hær
 ham otte Rytterregimenter følge.

Wallenstein.

Ja saa! — Naa — Otte Regimenter — Vell!
 Ja, meget fløgtigt, Pater Lamormain!
 Hvis ej den Tanke var saa nedrig flog,
 man kunde kalde den forbandet dum!
 Naa — otte tusend Heste! Meget vel,
 jeg ser det komme.

Questenberg.

Intet kan De se!

Det er, hvad Kløgten raader, Nøden byder.

Wallenstein.

Jeg ser det hele! Jeg skal ikke mærke,
 at man er fjed af, at jeg fører Sværdet

og Magten har i Hænde, at begjærligt
 man griber dette Paastud, at man bruger
 det spanske Navn til denne Hær at svælle,
 at nye Tropper ind i Riget føres,
 som ikke er mig undergivne! Ja,
 I kan ej ganske roligt kaste mig
 til Side, dertil er jeg dog for mægtig.
 Min Pagt med Kejser Ferdinand forlanger,
 at alle Kejserhære lyde mig,
 hvor Tytt man taler; men om spanske Tropper,
 om en Infant, der drager gennem Riget,
 staar intet i Kontrakten. — Og saa gaar
 man ganske stille uden om Kontrakten.
 Først svæller man mig, saa man sørger for,
 at ej jeg er saa ganske uundværlig,
 indtil man fort Proces kan gjøre med mig.
 — Hvortil dog disse Omsvøb, Hr. Minister?
 Gaa lige paa! Hans Majestæt er trykket
 af Pagten med mig; Majestæten ønsker,
 at jeg skal gaa, og jeg vil gjerne vise
 ham denne Villighed; det var besluttet,
 alt længe før De kom hertil, min Herre.

(Der opstaar en Bevægelse blandt Generalerne; den tiltager mere og mere.)

Det gjør mig ondt for mine Officerer;
 thi hvordan de skal faa de Summer ind,
 som vore Tropper de i forflud gav,
 og hæste selv den velfortjente Løn,
 det ser jeg endnu ikke. Men jeg veed,
 med nye Herrer følge nye Mænd,
 og let man glemmer, hvad de gamle skyldes.

J Hæren tjener mange udenlandste
 og var en Mand forsvrigt brav og dygtig,
 jeg plejed ej at spørge om hans Stamtræ
 og undersøgte ej hans Katekismus.
 Men dette bliver ogsaa anderledes!
 Naa — dette angaar ikke længer mig.
 (Han sætter sig).

Mar.

At saa vidt det skal komme, Gud forbyde!
 Thi da vil hele Hæren vildt sig rejse!
 Man fører Kejser Ferdinand paa Vildspor!
 Det er umuligt!

Isolani.

Ja, det er umuligt;
 thi alt da styrter sammen i Ruiner.

Wallenstein.

Ja, kjære Isolani, til Ruiner
 vil alt, hvad vi betænksomt bygged, blive!
 En Overgeneral vel nok man finder,
 en Hær vel ogsaa hastigt løber sammen,
 hvis Ferdinand vil lade Trommen gaa.

Mar.

(Irig, idet han lidenskabeligt gaar fra den ene til den anden og beroliger dem).

Min fyrste, hør mig! Hør mig, Generaler!
 Jeg beder dig, min fyrste! Afgjør intet,
 før vi har plejet Raad og stillet dig

et forslag. — Kom dog, mine kjære Venner!
 Jeg haaber endnu, alt kan gjenoprettes!

Terzky.

Ja, kom! Hist ude træffer vi de andre.
 (De gaa.)

Buttler

(til Questenberg).

Hvis De vil laane Øre til et Raad,
 saa vil Dem ikke i de første Timer;
 den gyldne Nøgle næppe skjærmer Dem
 mod Overlast.

(Kæmende Høre udenfor.)

Wallenstein.

Ja, du har Ret, min Ven!

Octavio, du indestaar mig for,
 at ej vor Gæst skal lide nogen Men.
 Og nu farvel, von Questenberg!

(Da denne vil tale.)

Nej, nej!

Berør ej mere det forhadte Æmne!
 De gjorde Deres Pligt, og jeg forstaar
 at skjæle mellem Manden og hans Embed.

(Idet Questenberg vil gaa med Octavio, trænger Gøg, Tiesbach og Cor-
 lalto ind, fulgte af flere Officerer.)

Gøg.

Hvor er den Mand, som vover Generalen —

Schiller.

Tiefenbach

(paa samme Tid).

Hvad er det, man fortæller os, du vil —

Colalto

(paa samme Tid).

Med dig vi leve, og med dig vi dø!

Wallenstein

(med Værdighed, idet han peger paa Jllø).

Feltmarskalk Jllø her veed, hvad jeg vil.

(Han gaar.)

Tredje Akt.

Et Værelse.

Første Scene.

Jllø og Terzky.

Terzky.

Hvad agter I at foretage jer
med vore Officerer her i Aften?

Jllø.

Min Ven, vi sætter op et Dokument,
i hvilket vi til fyrsten os forskrive
og love, vi er hans med Liv og Sjæl

Wallenstein.

og til vor sidste Draabe Blod ham tjene,
dog uden Men imod den Ed, vi svor
til Kejser Ferdinand som hans Soldater.
Læg Mærke vel til dette: denne Edspagt
udtryffeligt vi nævne i en Klausul
for sig, og saa, saa har man reddet Pligten.
Men hør nu, Dokumentet forelægges
ved Gjæstebudet, før vi gaa til Bords;
det kan ej vække Anstød. — Hør fremdeles!
Naar efter Bordet Vinens dunkle Aand
har aabnet Hjærtet, mens den Øjet luffer,
saa underskriver vi et Dokument,
men uden denne Klausul, lader dette
gaa rundt til Underskrift.

Terzky.

Men tror I da,
at de sig føler bundne ved en Ed,
som vi ved Gjøglerkunster listet fra dem?

Jllø.

Saa har vi i det mindste fanget dem,
om nok saa højt om Lumskeri de raaber!
Ved Hove tror man deres Underskrift
langt mer end deres helligste Forsikring.
Forræderi har de jo dog begaaet,
saa gjør de af Nødvendighed en Dyd.

Terzky.

Ja, jeg er lige glad, blot noget sker,
og naar vi blot en Gang fra Stedet kommer.

Ilio.

Desuden siger det just ej saa meget,
 hvor vidt med Generalerne vi kommer,
 naar blot vor Hertug tror, at de er hans;
 thi handler han, som om han havde dem,
 ja handler han, saa de hans Alvor ser,
 saa er de hans, han river strax dem med.

Terzky.

Tidt kan jeg ikke finde mig i ham.
 Han laaner fjenden Øre, byder mig
 at skrive Breve til Grev Churn og Arnheim,
 er ganske fri og aaben mod Sefina
 og taler fjælt med os om sine Planer;
 men naar jeg tror, jeg har ham, smutter han
 paa en Gang bort, og saa — saa er det ganske,
 som om han ikke havde anden Tanke
 end den at blive paa sin gamle Plads.

Ilio.

Nej, aldrig vil han sine Planer slippe!
 Jeg siger eder, vaagen og i Søvn
 han tænker kun paa dem, og dagligt spørger
 han Himlens Stjærner, om de vel vil lyfkes.

Terzky.

J Nat han just sig indelufte vil
 i Stjærnetaarnet med sin Astrolog
 og observere med ham. Denne Nat
 skal være særlig vigtig, hører jeg;

paa Himlen skal der hændes noget stort,
 som man med Spænding længe forudsaa.

Ilio.

J fald det vilde ske paa Jorden blot!
 Hver General er fuld af Iver nu,
 hver enkelt af dem bringes kan til alt,
 naar blot de ikke miste deres Chef.
 J ser, nu ligger Brunden lige for,
 saa man mod Hoffet kan et forbund slutte.
 Det hele ser jo ganske skyldfrit ud,
 man ønsker blot sin fører at bevare;
 men ser J vel, J Kampens Hede glemmer
 man snart sit Udgangspunkt. Jeg skal nok mage,
 at fyrsten villig finder hver og een,
 i alt fald tror, at hver og een er villig
 til alle Doveskykker. Han skal daares
 af Lejligheden. Naar han først har gjort
 det store Skridt, som Wien ham ej forlader,
 saa vil Begivenheders haarde Træng
 ham drive stadig fremad. Det er Valget,
 som falder svært; naar Nøden først ham driver,
 saa faar han al sin Styrke og sin Klarhed.

Terzky.

Just derpaa venter fjenden for at føre
 sin Styrke til os.

Ilio.

Kom! Nu maa vi fremme
 vort Vært, i disse Dage gjøre Skridt,

langt større end i Aarevis vi magted.
Og staar det heldigt til paa Jorden her,
saa skal I se: de rette Stjærner straale!
Af Sted til vore fæller! Høst, at Jærnet
maa smedes, mens det gløder.

Terzky.

Gaa alene!

Jeg venter paa Grevinde Terzky her.
Vi lægge vore Hænder ej i Skjødets,
i Fald en Traad i Værket skulde springe,
saa har vi alt en anden i Beredskab.

Jllo.

Helt listigt saa' jeg eders Hustru smile!
Hvad har I for?

Terzky.

Tys! Tys! Der er hun alt!

Unden Scene.

Grev Terzky og Grevinde Terzky, som træder ud af et Kabinet.
Senere en Tjener, derpaa Jllo.

Terzky.

Hvor er hun? Ej jeg holder ham tilbage.

Grevinden.

Hun kommer strax. Send du ham kun herhid!

Terzky.

Om Herren just vil takke os derfor,
det veed jeg ikke; thi om dette Punkt
har han jo aldrig udtalt sig; men du
har overtalt mig, og du selv maa vide,
hvor vidt ad denne Vej du trygt kan vandre.

Grevinden.

Jeg frygter ikke for at staa til Ansvar.

(Affides.)

En fuldmagt ej behøves! — Uden Ord,
min Svoger, vi forstaa hinanden! Ja,
jeg gætter, hvi din Datter hid du sendte,
hvorfor just han blev valgt til følgesvend?
Thi denne Brudgom, som man taler om,
men ingen fjender, han kan blænde andre,
men ikke mig, som gennemskuer dig!
At have Haanden med i sligt et Spil
for dig dog ingenlunde kan sig sømme;
nej, alt maa overlades til min Kløgt.
Nu vel, jeg skal ej stusse dig, min Broder,

En Tjener

(kommer).

De Herrer Generaler!

(Gaar.)

Terzky

(til Grevinden).

Sørg nu for,
at han faar mange Ting at tænke paa,

Schiller.

naar han til Gildet kommer, saa han ikke
for længe tøver med sin Underskrift!

Grevinden.

Sørg du for dine Gæster! Send ham hid!

Terzky.

Chi alt beror paa, at han underskriver.

Grevinden.

Af Sted til dine Gæster!

Illo

(kommer tilbage.)

Terzky dog,
hvor er I henne? Alle vente eder!

Terzky.

Strag, strag!

(Til Grevinden.)

Og lad ham ej for længe blive —
det kunde vække Mistro hos den gamle —

Grevinden.

Vær du kun rolig!

(Terzky og Illo gaa.)

Wallenstein.

Tredje Scene.

Grevinde Terzky. Mar Piccolomini.

Mar

(ser forlegen ud).

Tillad, Tante Terzky!

(Træder midt ind i Værelset og ser sig urolig om.)

Hun er her ikke! Men hvor er hun da?

Grevinden.

Ja, se dog der i Krogen, om hun ikke
er gjemt bag Skærmen —

Mar.

Der er hendes Handsker!

(Oli hurtigt gribe dem, Grevinden tager dem til sig.)

Al, onde Tante! Hvad skal dette til?

Det er en fryd for Dem at pine mig!

Grevinden.

Er dette Taffen —

Mar.

Al, gid De dog følte,
hvordan jeg er til Mode! Hvert et Blik,
hvert Ord jeg veje maa, jeg har ej før
jo været vant til slige strænge Baand!

Grevinden.

Til mangt og meget maa De vænne Dem,
min smukke Ven, af Deres Lydighed

jeg fordrer denne Prøve, disse Vilkaar
jeg fordrer for at støtte Deres Sag.

Mar.

Men sig mig, hvorfor er hun ikke her?

Grevinden.

I mine Hænder maa De lægge alt.
Men hvem kan De vel bedre stole paa?
Til ingen maa De røbe noget; mindst
til hendes Fader!

Mar.

Det har ingen Nød!

Her er jo ingen, hvem jeg gad fortælle,
hvad dybt i Sjælen jeg med Fryd fornemmer.
— Al, Tante Terzky, er da alt forandret?
Er det mig selv maaske? Det tykkes mig,
som stod jeg i en ganske fremmed Verden.
Af mine fordums Ønsker, mine Glæder
jeg finder ikke Spor. Hvor er det alt?
Ded Verden var jeg fordum ganske glad;
men nu er alt saa fladt og saa elendigt!
Jeg kan ej taale mine Kammerater,
selv med min Fader kan jeg ikke tale;
mit Kald, mit Værge er kun idel Tant.
I fald en salig Aand fra Glædens Bolig
tilbagevendte til sin Barndoms Lege,
til sine Venner, til sit fordums Arbejd,
til dette stakkels dødelige Væsen,
jeg tror, han følte det, som jeg nu føler.

Grevinden.

Et Bli' dog maa jeg bede Dem at faste
paa denne ganske simple Jord her nede,
hvor netop meget vigtigt er i Gjære.

Mar.

Jeg ser, at noget er i Gjære her,
jeg sporer jo et ganske sjældent Røre;
det naa'r mig nok, naar Tidens fylde kommer.
— Hvor tror De, jeg har været henne, Tante?
Men spot mig ikke! Al, jeg følte tynget
saa haardt af Lejrens Røre mig, af Strømmen
af fjære Venner, af den fade Spøg,
af alle disse dumme Talemaader!
Det blev saa snævert, og jeg længtes ud,
jeg søgte Tavshed for mit fulde Hjærte,
et stille pletfrit Sted for al min Lykke.
De maa ej smile! Ja, jeg var i Kirke.
Her er et Kloster, kaldet Himmelporten;
der gif jeg hen, der var jeg ganske ene.
Ded Altret hang et Billed af Guds Moder,
et daarligt Maleri; men denne Den
jeg søgte just i dette Øjeblik.
Hvor ofte har den høje ej jeg stuet
i hendes Glans, naar alle laa i Svøvet,
men jeg blev ikke rørt — og nu paa en Gang,
jeg følte Andagt, ja, og Kjærlighed.

Grevinden.

Ja, nyd kun Deres Lykke, glem kun Verden,

mens Venstab holder trofast for Dem Dag;
men vær til Gjengjæld bøjelig, naar Dejen
til Deres Lykke man Dem vise vil.

Max.

Hvor bliver hun dog af? — O gyldne Tid
paa Rejsen, da hver Solopgang i fryd
forened os, mens Natten kun os skilte!
Der løb ej Sand igjennem Timeglasset,
og ingen Klokke slog sit strænge Slag.
Al, alt for salig syntes jeg, at Tiden
stod stille i sit evigt sikre Løb.
Al, den, som tænke maa paa Timers Skifte,
han er alt faldet fra sin Himmel ned;
Den lykkelige kjender ingen Tid!

Grevinden.

Hvornaar har Deres Hjertes Trang De røbet?

Max.

I Morges voved jeg det første Ord.

Grevinden.

Hvorledes? Nu først — i de tyve Dage?

Max.

Paa Slottet hist imellem Nepomuk
og Pilsen, hvor De veed, De stødte til os,
det sidste Holdested paa hele Rejsen.
Vi stod i en Karnap, i Tavshed Bliffet

vi retted mod den øde Mark, hvor nu
en Trop Dragoner samled sig, som Fyrsten
i Møde havde sendt os. Bittert tynged
just Tanken om at skilles, paa mit Hjærte.
Med Bæven voved jeg til sidst at sige:
„Min frølen, dette Syn mig minder om,
„at jeg i Dag skal skilles fra min Lykke.
„En faders Arme snart er aabne for Dem,
„om Dem en Skare nye Venner flokkes,
„mens jeg vil staa som fremmed og forsvinde
„i Mængden.“ — Hurtigt faldt hun mig i Talen
og sagde: „Henvend Dem til Tante Terzky!“
mens Stemmen skjalv, og hendes skjøne Kinder
dybt rødmed. Langsamt slog hun Øjet op,
og da saa hendes Blik mig ramte, kunde
jeg længer ej beherske mig —

(Prinsessen vifer sig i Døren og bliver staaende; Grevinden ser hende, men
Max ikke.)

jeg slynger
min Arm om hendes Eid og trykker hende
til Hjærtet, og min Mund berører hendes;
en Støj i Salen tæt ved Siden af
os stiller — Det var Dem — og Resten veed De!

Grevinden.

Og er De saa besejdet, bryder De
saa lidt Dem om at vide, hvad i Løndom
jeg gjemmer, at De ej en Gang mig spørger.

Max.

Hvad De i Løndom gjemmer?

Grevinden.

Ja, hvorlunde
Prinsessen var til Mode nu i denne
et overrasket Hjertes første Stund —

Mar

(med Liv).

O siig det —

Fjerde Scene.

De forrige. Thella, som træder hurtigt frem.

Thella.

Spar Ulejligheden, Tante!
Det hører han vist bedre af mig selv.

Mar

(træder tilbage).

Min frøken! — Al, min kjære Tante Terzky,
hvad lod De mig dog sige?

Thella

(til Grevinden).

Har han længe
alt været her?

Grevinden.

Ja vist, hans Tid er kostbar.
Hvor bliver J dog af?

Thella.

Al, Moder græder
igjen saa meget. Hende ser jeg lide
og kan ej gjøre ved, at jeg er glad.

Mar

(hensunken i Betragtning af hende).

Nu vover jeg igjen at se paa Dem,
i Dag var det umuligt! Denne Glans
af Edelstene rundt omkring, den skjulte
den elste for mig.

Thella.

Altsaa Deres Øje
alene saa' mig, ikke Deres Hjærte.

Mar.

Al, da jeg stued Dem hos Deres fader,
i Deres kjæres Kreds, mens jeg var fremmed
i denne Kreds, hvor ønsked jeg da ikke,
at kunne styrte mig i samme Stund
i Deres faders favn, at falde selv
den stolte Helt min fader; men hvad heftigt
i Blodet bruste, at, det maatte tie,
hans strænge Blif forbød en saadan Udfærd,
og hine Diamanter skræmmed mig,
der som en Krans af Stjærner omgav Dem.
Hvi skulde han dog strax ved Deres Ankomst
Dem fredlyst gjøre, Englen smykke strax
som Offer, lægge Standens triste Byrde
paa dette glade Hjærte! Elskov bejler

med Rette jo til Elfv. Til en Glans
som denne kan en Konge kun sig nærme.

Thella.

O tal ej om det Mummespil. De ser,
hvor hurtigt jeg har kastet Byrden af mig.

(Til Grevinden.)

Han er ej glad! Men hvorfor ikke? Tante,
det eder er, som gjorde ham saa tung.
Paa Vejen var han jo en ganske anden!
Saa rolig klar, saa fuld af Liv! Jeg ønsked,
at altid De var saadan, aldrig skifted.

Mar.

Da Deres fader trykked Dem i favnen,
da blev De hensat i en anden Verden,
som hylder Dem, som Deres Øje daarer,
fordi den ukjendt er, om ej for andet.

Thella.

Jeg nægter ikke, at mit Øje daares
af meget her, mig daarer Skuepladsen
med broget, frigerst Liv, og den fornyer
paa mange Maader mig et elsket Billed,
til Liv og Sandhed knytter den for mig,
hvad hidtil kun en dejlig Drøm mig tyktes.

Mar.

for mig den gjorde Lykken til en Drøm.
Thi paa en Ø i Æthrens lyse Højder

jeg levet har i disse sidste Dage;
men af, nu er den sunket ned paa Jorden,
og fra min høje Himmel skilles jeg
af denne Bro, som fører til det gamle.

Thella.

Helt lystig tager Livets Leg sig ud,
naar man den sikre Skat i Hjærtet bærer,
og har jeg skuet den, jeg vender let
og glad tilbage til mit bedre Øje.

(Idet hun bryder af i en spøgfuld Tone.)

Hvor meget nyt og uhørt har jeg dog
ej set i denne meget korte Tid!
Men alt maa staa tilbage for et Under,
som dette Slot i Løndom dybt bevarer.

Grevinden

(grublende).

Siig os, hvad er det? Jeg er velbekjendt
med alle mørke Kroge her i Huset.

Thella

(smilende).

Uf Vander skjærmes Vejen ind dertil,
og tvende Gripper holde Vagt ved Døren.

Grevinden

(ler).

Naa, Stjærnetaarnet? Denne Helligdom,
som ellers dog med Strængheid man bevogter,
har strax for eder altsaa aabnet sig?

Thella.

En lille gammel Mand med hvide Haar
og venligt Ansigt, som mig strax sin Gunst
har skjænket, aabned Døren for mig.

Mar.

Seri,

vor Hertugs Astrolog!

Thella.

Om mange Ting
han spurgte mig, om Dagen for min fødsel,
om den var flet om Dagen eller Natten —

Grevinden.

Saa vil han stille eders Horoskop.

Thella.

Saa saa' han ogsaa paa min Haand og ryfted
betænkeligt paa Hovedet, det lod,
som om dens Linjer ikke ham behaged.

Grevinden.

Hvorledes syntes I, der var i Salen?
Jeg har kun set mig ganske flygtigt om.

Thella.

Jeg blev saa sælsomt, underligt til Mode,
da fra det klare Dagslys ind jeg traadte,
og tyktes, at den mørke Nat mig omgav;

thi kun et sælsomt dæmret Skjær den brød.
Ses store Kongestøtter eller syv
stod om mig i en Halvkreds, hver af disse
et Scepter bar i Haanden, og dens Hoved
var smykket med en Stjerne, og alt Eys
i Taarnet udgik vist fra disse Stjærner.
Min fører sagde, at det var Planeter,
der raadede over Skæbnen, og som Konger
man derfor havde dannet deres Billed.
Den yderste, en mørk og vranten Olding,
med gul og dunkel Stjerne, var Saturn,
og lige over for med blodrødt Skjær,
han sagde, stod i frigerst Rustning Mars;
de bringe liden Lykke her paa Jorden.
Ved Siden af der stod en fager Kvinde,
hvis Stjerne funkled blidt paa hendes Hoved;
han sagde, det var Venus, Glædens Stjerne;
paa venstre Haand bevinget stod Merkur,
og helt i Midten straaled klart som Sølv
en munter Mand med kraftig Herskerpande,
det var min faders Stjerne, Jupiter,
og Sol og Maane lyfte ved hans Side.

Mar.

Hans Tro paa Stjærner og paa Aanders Magt
jeg aldrig skuer paa med Tvivl og Haan.
Det er ej Stolthed blot, som fylder Rummet
med Aander og med løndomsfulde Kræfter;
men naar et Hjærte elsker, er Naturen,
som den til Hverdag viser sig, for snæver,

og Eventyret fra min Barndoms Tid
 har større Dybde end den jævne Sandhed,
 som Livet lærer. Andrets lyse Verden
 et henrykt Hjærte ene Svar kan give;
 den aabner sine høje Sale for mig
 og strækker tusend Grene mig i Møde,
 paa hvilke Aanden i en salig Rus
 af Fryd sig vugger. Elfskøns Hjem og Verden
 er Fablen; gjerne dvæler den blandt feer
 og Talismaner, tror paa alle Guder,
 fordi den selv af Guder er oprunden.
 De gamle fabelvæsner er ej mere,
 den skønne Slægt for længst er vandret ud;
 men Hjærtet trænger til sit eget Sprog,
 den gamle Drift de gamle Navne frelser,
 og de, som før i Livet med os vandred,
 nu stråler paa den høje Stjærnehimmel,
 de smile venligt til den elfskønsramte;
 alt stort, det kommer end den Dag i Dag
 fra Jupiter, alt skønt os Venus sender.

Thetia.

Hvis det er Stjærnekunsten, vil jeg glad
 bekjende mig til denne lyse Tro.
 Det er en herlig og lykkelig Tanke,
 at hist i disse Højder uden Grænse
 blev Elfskøns Krans af lyse Stjærner flettet
 alt den Gang, da vi skabtes.

Grevinden.

Himlen dog

har ej blot Roser, den har ogsaa Torne,
 og Held dig, hvis de ikke skade Kransen.
 Hvad Venus, Lyffens høje Guddom, bandt,
 kan Mars, som bringer Vanheld, sønderrive.

Max.

Det snart er ude med hans mørke Rige!
 Velsignet Fyrstens alborsfulde Jær!
 I Lærbærkransen Oliegrenen flettes,
 thi Fred han skjænke vil den glade Verden.
 Da sønster ej hans store Hjærte mere,
 thi for sin Hæder har han alt gjort nok,
 han lever for sig selv og sine Kjære
 og trækker sig tilbage til et Gods;
 han har en dejlig Ejendom i Gitschin,
 og skønne ere Reichenberg og Friedland,
 til Kæmpebjærgets fod hans Skove naa.
 Her kan sin Skaberpligt han frejdigt følge,
 bestytte fyrsteligt de skønne Kunster
 og skjærme alt, hvad værdigt er og herligt,
 kan bygge, plante, tyde Stjærners Gaade,
 ja, hvis den skjælle Kraft ej finder Hvile,
 saa kan med Elementerne han kæmpe,
 bortlede floden, sprænge haarde Klipper,
 for Handel og for Haandværk bane Veje,
 og hvad der hændte fordum os i Krigen
 til Tidfort bliver mangan Vinteraften.

Grevinden.

Jeg vil dog raade Dem, min Kjære Ven,

til ikke alt for snart at gemme Kaarden;
thi jeg vil sige Dem, en Brud som hun
fortjener, at med Sværd i Haand man bejler.

Max.

Al, hvis med Daaben dog man hende vandt!

Grevinden.

Men tys! — Hvad var det? — Heflig Larm og Strid
mig syntes lød her hid fra Spisefalen!

(Hun gaar.)

Femte Scene.

Thella. Max Piccolomini.

Thella

(Saa snart Grevinden har fjærnet sig, hurtigt og hemmeligt til Piccolomini).

O tro dem ikke! De har ondt i Sinde.

Max.

De skulde —

Thella.

Tro ej andre her end mig!

Jeg saa' det strax, de har et lønligt formaal!

Max.

Et formaal! Hvilket? Og hvad gavned det?
Hvad kan de haabe —

Thella.

Al, jeg veed det ikke!

Men tro mig, deres Alvor er det ikke
med et lyfsaligt Baand os at forene.

Max.

Hvi har vi indladt os med disse Tertzlys?
Di har jo dog din Moder! Hun fortjener,
at vi til hende barnligt os betro.

Thella.

Hun holder af dig, mer end af de fleste;
men aldrig fandt hun Mod til for min fader
at skjule, hvad vi hidtil lønligt dulgte.
Di maa fortie det, hvis hendes Ro
vi skaane vil —

Max.

Hvad skal dog al den Dølgem?

Hør, jeg vil sige dig, hvad jeg vil gjøre.
Jeg kaster mig i Støvet for din fader.
Min Lykke skal han stabe! Han er sanddru
og ligefrem og hader hver en Krogvej,
han er saa god, saa ædel —

Thella.

Det er du!

Max.

I Dag jo først du lærte ham at kjende;
men jeg har kjendt ham i en halv Snes Aar.

Det vilde ikke være første Gang,
han gjorde noget sjældent, noget stort,
som knapt man haabed. Ja, det ligner ham
at overraske som en Gud; han maa
bestandig overraske, vække fryd.
Hvem veed, om ej i dette Øjeblik
han venter kun, at jeg, at du skal tale —
og saa forener os? — Du tier — ser
saa haabløs ud — Hvad har du mod din Fader?

Thessa.

Imod ham? — Intet! — Men det tykkes mig,
han har saa meget Arbejd, at han ikke
kan tænke paa vor Lykke.

(Idet hun hjærtligt tager hans Haand.)

Lyd du mig!

Og lad ej andre os for meget tro!
Vi ville takke Terzlys for hver Gunst
og stjænke dem den Tillid, de fortjener,
men ikke mer — forøvrigt vil vi stole
alene paa vort Hjærte.

Mar.

Tror du, elste,
at nogen Sinde vi skal Lykken vinde?

Thessa.

Vi har jo vundet Lykken! Du er min!
Og jeg er din! — O, i min Sjæl der lever
et frejdigt Mod, som Kjærligheden stjænker.

Jeg burde være mindre aaben, dølge
mit Hjærte mere, Skif og Brug det fræver.
Men hvor var Sandhed for dig her at finde,
hvis ikke du fornam den af min Mund?
Vi fandt hinanden, og vi holde fast
og evigt sammen, Arm i Arm! O tro mig,
det er saa meget mer, end de har villet.
Og derfor maa vi som et helligt Aan
det gjemme i vort Hjærtes stille Dyb!
fra Himlen er det faldet til os ned,
og ene Himlen vil vi takke for det;
men Himlen kan et Under for os gjøre.

Sjette Scene.

Grevinde Terzly. De forrige.

Grevinden

(hurtigt).

Jeg sendes af min Mand! Det er paa Tide —
han skal til Bords —

(Da de andre ikke anse hendes Ord.)

Tag Afsted!

Thessa.

Nej, af nej!

Det var jo kun et Øjeblik!

Grevinden.

Mit Barn!

for hurtigt synes Tiden jer at gaa.

Schiller.

Max.

Det hæfter ikke.

Grevinden.

Gaa dog, gaal De savnes.

To Gange spurgte Deres fader —

Thella.

Ja —

hans fader!

Grevinden.

Men hvad mener I, Prinsesse?

Thella.

Hvad skal han i det hele i det Selskab?
En saadan Omgang duer ej for ham.
Det er vel brave, højt fortjente Mænd;
men han er alt for ung til deres Selskab.

Grevinden.

Maaske I helst beholdt ham for jer selv!

Thella

(med Løb).

Ja, ganske rigtigt; det er just min Mening.
Lad ham kun blive her og siig de andre —

Grevinden.

Men er I helt forstyrret, kjære Barn?
De veed, hvad jeg betinged mig, Hr. Greve!

Wallenstein.

Max.

Lev vel, paa Gjen SYN, frøken! Jeg maa lyde!

(Da Thella hurtigt vender sig bort fra ham).

Hvad siger De?

Thella

(uden at se paa ham).

Slet intet! Gaa kun, gaa!

Max.

Det kan jeg ikke, naar De vredes paa mig!

(Han nærmer sig til hende; deres Øjne mødes; hun faaar et Øjeblik i Tavs-
hed, saa kaster hun sig til hans Bryst; han trykker hende til sit Hjerte.)

Grevinden.

Af Sted! — Hvis nogen kom! — Jeg hører Larm!
Saa gaa dog! Tys! — En fremmed Røst jeg hører.

(Max frigjør sig fra Thellas Arme og gaar, Grevinden ledsager ham. Thella
følger ham i Begyndelsen med Øjnene, gaar uroligt frem og tilbage i Væ-
relset og bliver saa staaende, henseende i Grublerier. Der ligger en Guitar
paa Bordet; hun griber den, og efter at hun en Stund tungsindigt har prælu-
deret, giver hun sig til at synge.)

Syvende Scene.

Thella

(spiller og synger).

Paa Himlen fare de Stjer af Sted,
en Pige vandrer ved Strømmens Bred;
vildt brydes de stummende Bølger mod Strand,
og hun stirrer ud paa det sorte Vand,
mens Taarer i Øjnene brænde.

Schiller.

„Al, Hjærtet er dødt, og Verden er tom;
hvad har jeg vel mere at bede om?
Guds Moder, tag nu dit Barn til dit Bryst,
jeg har jo nydt al jordist Lyst;
jeg har jo levet og elsket!“

Ottende Scene.

Grevinden kommer tilbage. Thekla.

Grevinden.

Hvad var nu dette, frøken? Sy! I kaster
jer bort! Jeg synes dog, I skulde gjøre
jer noget mere kostbar.

Thekla

(Idet hun rejser sig).

Kjære Tante,

hvad mener I?

Grevinden.

I burde ikke glemme,
hvem I er og hvem han er! Ja, jeg tror,
det er end ikke faldet eder ind!

Thekla.

Men hvad dog?

Grevinden.

I er Hertug Friedlands Datter.

Wallenstein.

Thekla.

Nu vel! Hvad saa?

Grevinden.

Hvad saa? Et dejligt Spørgsmaal!

Thekla.

Hvad vi er blevene, dertil er han født,
han er af gammel Æt fra Lombardiet
og en fyrstindes Søn.

Grevinden.

Men drømmer I?

Det ender med, at man skal bede ham,
om han saa naadig være vil at skjænke
Europas største fyrstelige Arving
sin Haand.

Thekla.

Al nej, det gjøres ikke nødvendig.

Grevinden.

Jo, jo, forsigtig burde man dog være.

Thekla.

Hans fader elsker ham, Octavio
vil ikke have noget derimod.

Grevinden.

Hans fader? Hans? Men eders, kjære Barn?

Thella.

Hans Fader troede jeg, det var, I frygted,
fordi for ham, jeg mener, for hans Fader,
I skjuler det saa ivrigt.

Grevinden

(ser forstende paa hende).

I er falsk!

Thella.

Vær ej fornærmet, Tante, vær os god!

Grevinden.

I holder eders Spil for vundet alt,
men glæd jer ej for tidligt!

Thella.

Åh, vær god!

Grevinden.

Saa vidt det end ej er.

Thella.

Jeg tror det gjerne.

Grevinden.

I tror maasse, at han sit rige Liv
har ødslet bort til frigerst Arbejd, Ufsald
paa hver en stille jordist Lykke givet,
at han har jaget Sønnen fra sit Leje,

sit ædle Hoved bøjet for Betymring,
for eder til et saligt Par at gjøre?
At han dig hentet fra det stille Kloster,
for i Triumf dig til en Mand at bringe,
der tæffes dig. I Sandhed nej, thi dette
han kunde have haft for bedre Kjøb.
Ej denne Sæd blev udstrøet, for at du
en Gang barnagtigt skulde Blomsten bryde
og hæfte den til Brystet med et Smil!

Thella.

Hvad ej han plantet har til Gavn for mig,
maasse det kunde ganske uden Tvang
mig skjønne frugter byde. Og i fald
en god og venlig Skæbne vil benytte
hans Liv, der er saa frygteligt og stort,
til mig al Jordens Lykke at berede —

Grevinden.

Som en forelsket Pige ser du paa det.
Men se dig om! Betænk dog, hvor du er!
Et Glædens Hus du ikke har betraadt,
dets Vægge er til Bryllup ikke prydet,
dets Gæsters Hoved ikke franset. Her
er ingen Glans undtagen Sværdets funklen.
Du tror maasse, de mange Tusend kom
for ved din Brudsfærd at træde Dansen?
Saa tankefuldt din fader rynker Panden,
din Moders Øje svømmer jo i Taarer,
ret nu den store Skæbne, som skal times

vor Slægt, er bleven lagt paa Tidens Dægtstaal.
 Giv derfor Slip paa alle Barnetanter
 og glem det unge Pigehjertes Ønster.
 Bevis, du er en sjælden Faders Barn.
 Sig selv skal Kvinden ikke høre til,
 nej, knyttes skal hun til en andens Stæbne;
 den Kvinde er den bedste, som kan vælge
 sig noget fremmed og gaa op i det
 og bære smt og hjærtligt det i Hjærtet.

Thella.

I Klostret man fortalte mig det samme.
 Jeg havde ingen Ønster selv, jeg var
 hans Datter kun, den store Friedlands Datter,
 og Glansen af hans Liv, som naaede mig,
 gav ingen anden Tanke mig end denne:
 jeg maatte ofre mig for ham i Taalmod.

Grevinden.

Ja, dette er din Stæbne. Bøj dig ydmygt!
 Din Moder og jeg selv dig Dejen viser.

Thella.

Min Stæbne viste mig den Mand, for hvem
 jeg skal mig ofre, og jeg gjør det frejdigt.

Grevinden.

Dit Hjærte var det, Barn, og ej din Stæbne.

Thella.

Men Hjærtets Dragen er just Stæbnens Røst.

Og jeg er hans. Thi dette nye Liv,
 som nu jeg lever, ene ham jeg skylder.
 Og han har Ret til det, som han har skabt.
 Hvad var jeg, før hans Elskov gav mig Sjæl?
 Jeg vil ej tænke mindre om mig selv
 end den, der elsker mig. Og naar man ejer
 det uvurderlige, er ej man ringe.
 Min Lykke, føler jeg, har Kraft mig skjænknet.
 Den alvorsfulde Sjæl ser Livets Alvor.
 Nu veed jeg, at mig selv jeg hører til.
 Den Vilje, som jeg huser i mit Bryst,
 er fast, urokkelig, det føler jeg,
 og for at vinde alt, jeg alt kan vove.

Grevinden.

Du skulde sætte op dig mod din Fader,
 hvis hans Beslutning strider imod din?
 — Du skulde kunne tvinge ham! Mit Barn,
 hans Navn er Friedland.

Thella.

Det er ogsaa mit.
 En ægte Datter skal i mig han finde.

Grevinden.

Hans Kejser, hans Monark kan ej ham tvinge,
 og du, hans Datter, skulde kæmpe mod ham!

Thella.

Hvad ingen vover, kan hans Datter vove.

Grevinden.

I Sandhed, dette har han ikke ventet.
 Hver Hindring paa sin Vej har han besejret.
 Og ved hans Datters Vilje skulde nu
 der atter avles Strid! Mit kjære Barn,
 endnu har du kun set din Faders Smil,
 af Drede saa' du ej hans Øje funkle.
 Monstro din Røst til Modstand du vil hæve,
 naar du med Bæven kommer i hans Nærhed?
 Naar du er ene, kan du sagtens tænke
 dig store Ting og flette Taleblomster,
 dit Duefind med Løvemod bevæbne.
 Men prøv at træde ham for Øje, Barn,
 hans Blif at trodse og at sige Nej!
 Du visner da som Blomstens fine Blad,
 naar Solens Ildblif stirrer det i Møde.
 — Jeg vil ej stræmme dig, mit kjære Barn!
 Jeg haaber ikke, at det værste sker,
 og kjender ej hans Vilje. Muligt er det,
 at dine Ønsker og hans formaal mødes.
 Men aldrig kan hans Vilje dog det være,
 at du, hans Lykkes stolte Datter, sufter
 som en forelsket Pige, at du kaster
 dig bort til En, som, hvis den stolte Løn
 hans Lod skal blive, maa det største Offer,
 som Kjærligheden kjender, ydmygt bringe.

(Hun gaar.)

Niende Scene.

Therfa

(alene).

Jeg takker dig for Vinket! Af, til Vished
 det gør, hvad hidtil jeg kun dunkelt aned.
 Saa er det altsaa sandt, at ingen Ven
 og ingen trofast Sjæl vi har. Os selv
 kan kun vi stole paa. Og haarde Kampe
 os true. Høje Kjærlighed, giv Kraft!
 Hun talte sandt. Det er ej glade Tegn,
 som lyse for vort ømme Sjæleforbund;
 paa denne Stueplads ej Haabet bor,
 den dumpe Krigslarm ene drøner her;
 selv Kjærlighed sig viser, klædt i Staal,
 som rustet til en Kamp paa Liv og Død.

En dunkel Aand vort gamle Hus betræder,
 vor Stæbne latter nu ad Enden til.
 Det er forbi med mine stille Glæder;
 men Sjælen blændes af et Trolddomsspil.
 Et himmelsk Syn mig loffer og betager;
 det svæver frem paa let bevinget fod;
 imod den dybe Afgrund man mig drager
 med Guddomsragt, jeg kan ej staa imod.

(Man hører Caffelmusiken i det fjerne.)

O naar et Hus ved Ilden skal forgaa,
 da driver Himlen sine Skyer sammen,
 det lyner fra det før saa lyse Blaa,
 og op fra Jordens Kløster styder flammen;

Schiller.

da raser blindt selv Glædens lyse Gud,
Befallden slynger han mod Huset ud!

(Hun gaar.)

Fjerde Akt.

Scenen: En stor, festlig belyst Sal; i Midten i Retning af Scenens Baggrund et rigt prydet Bord, ved hvilket otte Generaler sidde, blandt dem Octavio Piccolomini, Terzky og Maradas. Til højre og venstre, mere imod Baggrunden, to andre Borde, ved hvert af dem ses Gæster. I forgrunden staar Kredensbordet, hele forgrunden er fri til Raadighed for de opvartende Pager og Tjenere. Alt er i Bevægelse, Spillemænd af Terzky's Regiment drage over Stuepladsen og gaa omkring Bordet. Endnu før de helt har fjærnet sig, kommer Max Piccolomini; Terzky gaar ham i Møde med et Dokument, Isolani med en Pokal.

Første Scene.

Terzky. Isolani. Max Piccolomini.

Isolani.

Hvor bli'er I af, Hr. Broder? Lad os drikke
for hvad vi elske! Hurtigt paa jer Plads!
Sin Moders bedste Vine giver Terzky
til Pris! Man skulde tro, man var paa Slottet
i Heidelberg! Det bedste har I alt
forsømt. Hist deler ud de fyrstehatte.
Og Eggenbergs, Slawatas, Lichtensteins
og Sternbergs Godser bliver budte ud
med alle andre store Lehn i Bøhmen.

Wallenstein.

Maaste I ogsaa faar en lille Bid!
March! Sæt jer dog!

Colalto og Gök

(ved det andet Bord, raabe).

Grev Piccolomini!

Terzky.

Nu kommer han! — Læs denne formular
og siig, om du fornøjet er med formen.
De andre har alt læst den efter Tur
og undertegner den med deres Navne.

Max

(læser).

»Ingratis servire nefas.«

Isolani.

Det lyder som Latin! Siig mig, Hr. Broder,
hvad hedder det paa Tytt?

Terzky.

En rigtig Mand
en utafnemmelig kan ikke tjene.

Max.

„Efter at vor høje fæltherre, den durchlauch-
tigste fyrste af Friedland, paa Grund af mang-
foldige Krænkelser har haft i Sinde at forlade
Kejserens Tjeneste, men paa vore enstemmige Bønner
har ladet sig bevæge til at blive endnu længere

ved Hæren og ikke at ville stille sig fra os uden vort Samtykke, forpligte vi os alle og hver for sig i Synderlighed herved — i Stedet for en forporlig Ed — til ogsaa at holde ærlig og tro fast ved ham og at ofre os helt for ham, til den sidste Blodsdraabe, for saa vidt nemlig den Ed, vi har aflagt til Kejseren, tillader det. (Isolani gjentager de sidste Ord.) Lige som vi ogsaa, hvis en eller anden af os, i Modstrid med denne Pagt, skulde falde fra den fælles Sag, erklære ham for en forbundsflýgtig forræder og forpligte os til at tage Hævn derfor over hans Gods og Guld, Liv og Legem. Dette bevidne vi med vore Navnes Underskrift."

Terzfy.

Vil dette Dokument du undertegne?

Isolani.

Hvi skulde han vel ej? Hver Officer af Være kan — og maa det — Pen og Blæk!

Terzfy.

Nej, vent til efter Bordet!

Isolani

(Idet han trækker Mæg med sig).

Kom saa, kom!

(De gaa hen til Bordet.)

Anden Scene.

Terzfy. Neumann.

Terzfy

(vinker ad Neumann, der har ventet ved Kredensbordet, og træder frem med ham).

Har du Kopien, Neumann? Kom saa med den!
Den ligner vel Originalen godt?

Neumann.

Ja, jeg har tegnet Ord for Ord med Omhu.
Kun har jeg udeladt det Sted om Eden,
som I befalede mig.

Terzfy.

Naa, det er godt!

Saa læg den der, og fast saa denne strøg
i Jlden, den har gjort, hvad Gavn den skulde.
(Neumann lægger Kopien paa Bordet og gaar saa igjen hen til Kredens-
bordet.)

Tredje Scene.

Jllo (kommer fra det andet Værelse). Terzfy.

Jllo.

Gaar det saa godt med Piccolomini?

Terzfy.

Det tænker jeg. Han har ej indvendt noget.

Schiller.

Illo.

Men ham alene tror jeg ikke ret,
dog heller ej Octavio. — Pas paa dem!

Terzty.

Hvorledes gaar det ved jert Bord? Jeg haaber,
J holder eders Gæster varme!

Illo.

Ja!

De er helt fordiale. Ganske sikkert
vi har dem. Og som jeg jo forudsagde,
nu nøjes man ej mere med at hindre,
at Fyrsten fræntes. Montecuculi,
han mener, da man nu en Gang er sammen,
saa skal man gjøre Skridtet helt og fordre
i selve Wien, at Ferdinand sig føjer.
Hvis Piccolominierne ej var,
saa havde vi Bedraget kunnet spare.

Terzty.

Cys! Der er Buttler!

Fjerde Scene.

Buttler. De forrige.

Buttler

(kommer fra det andet Bord).

Ead jer ej forstyrrel

Wallenstein.

Jeg tror, jeg har forstaaet jer, feltmarskalk!
Til Lykke og — saa vidt det angaar mig,
(hemmelighedsfuldt.)
saa kan J stole paa mig.

Illo

(med Liv).

Kan vi det?

Buttler.

Med denne Klausul, ogsaa uden den!
forstaar J mig? Paa hver en Prøve Fyrsten
min Trostab stille kan, fortæl ham det.
Thi jeg er Kejser Ferdinands Soldat,
saa længe Fyrsten er hans General;
men Friedlands Tjener er jeg, dersom denne
sin egen Herre heller være vil.

Terzty.

Jert Bytte er ej ildel Ingen Gnier,
nej, ingen Ferdinand J da vil tjene.

Buttler

(alvorlig).

Min Trostab bydes ej til fals, Grev Terzty;
for kort Tid siden vilde endnu ikke
jeg raadet eder til at søge fjøbt,
hvad nu jeg byder af min frie Vilje.
Ja, jeg mit Regiment til Fyrsten bringer,
og jeg har tænkt, at dette mit Exempel,
det vil vist ikke være uden følger.

Jllo.

Vi veed jo alle, Oberst Buttler lyser
som Mønster for den hele Hær.

Buttler.

Ja saa!

Hr. feltmarskalk, saa vil jeg ikke angre
den Trostak, som i fyrretyve Aar
jeg har bevaret, naar mit gode Navn,
som man dog hidtil spæred ganske godt,
mig tjøber, nu da jeg er trefindstyppe,
saa rig en Hævn. Ja, bliv ej stødt, I Herrer.
Hvordan I har mig, er jo lige meget.
I venter sikkert ikke, haaber jeg,
at eders Spil min jævne Dom skal ændre,
at Danfelmød og let bevæget Blod,
en ringe Marsag, kan den gamle Mand
fra den saa længe vante Hædersvej
fordrive! Kom! jeg valter jo ej mere,
fordi bestemt jeg veed, hvorfra jeg stilles.

Jllo.

Siig ligefrem, hvad vi skal tænke om jer —

Buttler.

Alt eders Ven jeg er! Her er min Haand!
Ja, eders Ven med alt, hvad der er mit.
Til Mænd ej blot, til Penge trænger fyrsten.
Jeg stræbed sammen lidt, mens ham jeg tjente.
Det laaner jeg ham, og i fald jeg dør

før ham, ja, saa — han er jo dog min Arving.
Alene staar jeg her i Verden, fjender
den Lykke ej, som til en elstet Hustru
og dyrebare Børn en Mand kan knytte.
Og naar jeg dør, saa dør mit Navn med mig.

Jllo

Jert Guld vi ej behøver; thi et Hjærte
som eders vejer Millioner op.

Buttler.

Som ganske simpel Rytter kom en Gang
fra Irland jeg til Prag; min Herre døde;
og fra mit lave Hverv i Stalden steg jeg
ved Krigens Lod til denne Værdighed,
jeg var kun Legetøj for Lykkens Lune.
Men ogsaa Friedland er Fortunas Barn,
en Vej, der ligner min, jeg kun kan elske.

Jllo.

Og frænder ere alle stærke Sjæle.

Buttler.

Et mægtigt Øjeblik os Tiden stjæler,
den kjælle og bestemte er den god.
Som Skillemønt, der gaar fra Haand til Haand,
saalunde stifter By og Borg Besidder.
Ældgamle Huses Sønner vandre ud,
helt nye Naaben stuer man og Navne.
Paa Tyfflands Jord et nordisk folkeslag

mod Tyfflands Vilje fæster roligt Bo.
 En Prins af Weimar rustet sig med Kraft,
 ved Main han vil et fyrstendømme stifte;
 og Mansfeld, Halberstadt behøved kun
 at have levet end en liden Stund,
 for med det tapre Riddersværd at kæmpe
 og vinde sig et mægtigt Stykke Jord.
 Men hvem af disse kan vor Friedland naa?
 Hvad er saa højt vel, at den stærke Helt
 ej Ret har til at gjøre Fordring paa det?

Tertzy.

J taler som en Mand.

Buttler.

Dær siffer paa,
 at blot J har de Spanste og de Vælske!
 For Skotten Lesly skal nok selv jeg sørge.
 Men kom saa! Kom!

Tertzy.

Hvor er vor Kjældermester?
 Kom frem med, hvad du har! De bedste Vine!
 J Dag det gjælder. Men vi staar os nok!

(De gaa hver især til sit Bord.)

Femte Scene.

Kjældermesteren og Neumann kommer fremad. Tjenere gaa fra og til.

Kjældermesteren.

Den ædle Vin! J fald vor fru Mama,
 mit gamle Herstab, saa' den vilde færd,
 da vendte hun sig sikkert i sin Grav! —
 Ja, ja, Hr. Officer! Det gaar tilbage
 med dette ædle Hus! — Ej Maal, ej Grænse
 man fjender, og det fine Svogerstab
 med denne Hertug bringer liden Lykke.

Neumann.

Men Gud bevares vel! Jeg mente netop,
 at Husets Blomstring skulde nu begynde!

Kjældermesteren.

Ja saa? Naa, derom kan der siges meget!

En Tjener.

Burgunder til det fjerde Bord!

Kjældermesteren.

Hr. Løjtnant,
 Halvfjerdsfindstøve flasker har de druffet!

Tjeneren.

Men Tiefenbach, den tyffe Herre, sidder
 ved dette Bord!

(Han gaar.)

Kjældermesteren.

De er for store paa det!

Som Konger og som Prinser vil de bramme;
 har fyrsten vovet noget, saa vil Greven,
 min naadig Herre, ikke staa tilbage.

(Til Tjenerne.)

Hvad vil I? Hvorfor lytter I? Naa, skynd jer,
 pas paa, at ingen tomme flasker findes,
 og se, Grev Palffy har jo ingen Vin!

Anden Tjener

(kommer).

Det store Bæger kræves, Kjældermester,
 det rige, gyldne Krus med Bøhmens Daaben.
 I kjendte nok det rette, sagde Herren.

Kjældermesteren.

Det er vel det, som Mester Vilhelm smeded
 til Fredriks Kroning, dette skønne Bæger,
 som herligt straaled mellem Prager-Byttet.

Anden Tjener.

Ja vel, det skal gaa rundt imellem dem.

Kjældermesteren

(rykker paa Hovedet, idet han tager Pokalen frem og fylder den).

Saa kan igjen til Wien der meget meldes!

Neumann.

Ead sel! Ja, det er pragtfuldt, dette Bæger!
 Hvor tungt er ikke Guldet! Og figurer,

der sige meget, med kunstfærdig Haand
 i drevet Arbejd har man virket paa det.
 I feltet der jeg ser en Amazone,
 hun sprænger stolt til Hest af Sted og staaer
 end ikke Bispehuer og en Krumstav,
 som ligger der i Støvet. Paa en Stang
 en Hat hun bærer, hun en Fane svinger,
 hvorpaa en Kalk man skuer. Kan I sige,
 hvad Mening der er dulgt i disse Ting?

Kjældermesteren.

Den Kvinde, som I skuer højt til Hest,
 er et Symbol paa Bøhmekronens Frihed,
 som her betegnes ved den runde Hat
 og ved den vilde Hest, som bærer hende.
 En Hat er Mandens Pryd; thi den, der ikke
 har Ret til Hatten at beholde paa,
 naar Kongen er til Stede, kan i Sandhed
 ej kaldes fri.

Neumann.

Men hvad betyder Kalken?

Kjældermesteren.

Et Tegn den være skal paa Kirkens Frihed
 i Bøhmen, som den var i fordums Tid.
 Thi i Husfiterfrigen vore fædre
 erobred denne forret jo fra Paven,
 som ingen Lægmand Kalken unde vil.
 For Utraquisten er en Kalk det bedste,

et dyrebart Klenodie, som har fostet
en Mængde bøhmisk Blod i haarde Kampe.

Neumann.

Men denne Rulle, som i Luften svæver?

Kjældermesteren.

Et Dokument, som fordum Kejser Rudolf
vi afsvang. Ja, det maa i Sandhed kaldes
et kosteligt og uvurderligt Brev.
Den nye Tro det giver samme Ret
til Klokketimen og til Psalmesang,
som fordum kun den gamle Tro man stænkede.
Men siden Ferdinand fra Grätz os styrer,
er det forbi, og efter Pragerslaget,
hvor Pfalzgreve Fredrik mistede Land og Krone,
vor Tro er bandlyst, medens vore Brødre
maa vende Hjemmet Ryggen. Brevet selv
har Kejser Ferdinand tilintetgjort.

Neumann.

J er helt vel bevandret, tykkes mig,
i eders Lands Historie, min fjære.

Kjældermesteren.

Ja, mine fædre vare Taboriter
og tjente under Ziska og Prokop.
Gid de maa slumre sødt, saa sandt de kæmpede
for Fædrelandets Vel! — Naa, gaa saa med det!

Neumann.

Lad først mig se det andet lille felt!
Uha, man ser de kejserlige Raader,
Slawata, Martini, paa Prager-Slottet,
man kaster hovedfulds dem ud af Vinduet,
der staar Grev Churn, som dertil giver Ordre.

(Tjeneren gaar med Søgeret.)

Kjældermesteren.

O tal ej om den Dag! Det var i Maj
i Aaret sexten hundrede og atten.
Jeg mindes det, som om det var i Gaar;
thi med hin uheldsvangre Dag begyndte
jo hele Landets Nød. Fra denne Dag,
i fulde sexten Aar, har Jorden ej
til freden kjendt —

Ved det andet Bord raabes der.
for Hertugen af Weimar!

Ved det tredje og fjerde Bord.
Ja, Hertug Bernhard level

(Musikken falder ind.)

Første Tjener.
Hvilken Larm!

Anden Tjener
(kommer farende).

En Staal de dra! for Hertugen af Weimar!

Tredje Tjener.

For Østrigs Fjende!

Første Tjener.

For en Lutheraner!

Anden Tjener.

Men før, da Deodat dem bad at tømme
et Bæger for vor Kejser Ferdinand,
da var de hver og een som Mus saa stille.

Kjældermesteren.

Ved Gildet sker saa meget! Men en Tjener,
der gjør sin Pligt, han lytter ej til sligt.

Tredje Tjener

(affides til den fjerde).

Pas paa, Johan, at vi kan bringe Pater
Quiroga meget nyt, saa giver han
til Gjengjæld Afslad os for mange Ting.

Fjerde Tjener.

Ja, derfor færdes jeg, hver Gang jeg kan,
ved Mos Stol; thi han i Sandhed fører
en højst vidunderlig og sælsom Tale.

(De gaa hen til Bordene.)

Kjældermesteren

(til Neumann).

Hvem er den forte Herre der med Korset,
som taler saa fortrolig med Grev Palffy?

Neumann.

Maradas hedder han og er fra Spanien;
til ham har ogsaa de for megen Tillid.

Kjældermesteren.

En Spanier kan man ikke stole paa;
de Vælske dner i det hele ikke.

Neumann.

Det skulde I ej sige, Kjældermester;
de første Generaler ere vælske,
og hos vor Hertug staa de højt i Gunst.
(Terzky kommer og tager Dokumentet, der opstaar Bevægelse ved Bordene.)

Kjældermesteren

(til Tjenerne).

Nu hæves Taflet! Skynd jer nu! Af Sted!
De bryde op! Ryk Stolene til Rette!

(Tjenerne ile hen i Baggrunden; en Del af Gæsterne komme frem i forgrunden.)

Sjette Scene.

Octavio Piccolomini kommer samtalede med Maradas; de stille sig helt foran ved den ene Side af Prosceniet. Paa den modsatte Side staar Max Piccolomini alene, tankefuld og uden at tage Del i Handlingen. Det midterste Rum, dog nogle Skridt længere tilbage, indtages af Butler, Isolani, Søg, Tiefenbach, Colalto og strax efter Grev Terzky.

Isolani

(medens Selvfabet gaar frem).

God Nat! — God Nat, Colalto — Generaløjtnant,
god Nat — jeg burde sige vel: god Morgen!

Schiller.

Gøtz

(til Tiefenbach).

Hr. Broder, velbekomme!

Tiefenbach.

Tak, Hr. Broder!

Det var et herligt Maaltid!

Gøtz.

Ja, Grevinden

forstaar sig paa det. Af sin Svigermoder,
hvem Gud en rolig Hvile skjænke, lærte
hun sige Ting. Ja — ja, det var en Husmor!

Isolani

(idet han vil gaa).

Kom hid med Lys!

Terzky

(kommer med Dokumentet hen til Isolani).

Et Øjeblik, Hr. Broder!

J skulde underskrive Dokumentet!

Isolani.

Ja, underskrive — gjærnel Men jeg gider
ej læse det!

Terzky.

Jeg skal ej gjøre eder
Ulejlighed. Det er kun Trostabseden!

Wallenstein.

J kjender den! Kun nogle Pennestrøg!

(Da Isolani rækker Dokumentet til Octavio.)

Strid kun! Om Rangen er her ikke Tale.

(Octavio læser Dokumentet igjennem med tilsyneladende Egegyldighed. Terzky
iagttager ham i Afstand.)

Gøtz

(til Terzky).

Nu maa jeg anbefale mig, Hr. Greve!

Terzky.

Det hæfter ikke! — End et lille Bæger!

(Til Tjenerne.)

Halloj!

Gøtz.

Umuligt! Tak!

Terzky.

Saa et Slag Kort!

Gøtz.

Nej, undskyld, Greve!

Tiefenbach

(idet han sætter sig).

Mine Herrer, tilgiv!

Jeg taaler ikke godt at staa saa længe.

Terzky.

Nej, gjør jer det kun mageligt, Hr. Broder!

Schiller.

Tiefenbach.

Mit Hoved, det er frist og Maven sund;
men Benene vil ikke bære længer.

Isolani

(peger paa ham, idet han hentyder til hans Corpulence).

Men Byrden har J ogsaa gjort for stor.

(Octavio har understreuet og rækker Tergys Documentet; denne giver det til Isolani, som gaar hen til Bordet for at undertegne det.)

Tiefenbach.

Jeg fik det, da vi førte Krig i Pommern,
omkring i Sne og Is vi maatte vade;
forvinde det kan jeg vist aldrig mere.

Gøtz.

Ja, Svensken ænsed ikke nogen Narstid!

(Tergys rækker Papiret til Don Maradas, som gaar hen til Bordet for at underskrive det.)

Octavio

(nærmer sig til Buttler).

Jeg ser, Hr. Oberst, at J heller ikke
er nogen Ven af disse Baffusfester;
den Larm, der raser i et Slag, behager
jer sikkert bedre end et Gildes Buldren!

Buttler.

Jeg tilstaar, dette ligger ikke for mig.

Wallenstein.

Octavio

(idet han fortroligt træder nærmere).

Og heller ej for mig, kan jeg forsikre.
Det glæder mig, min fjære Oberst Buttler,
at J og jeg i slige Tanter mødes.
En halv Snes gode Venner — ikke mere,
et lille Bord, et Glas Tokaiervin,
et aabent Hjærte og en tænksom Tale —
se dette ynder jeg!

Buttler.

Jeg ligeledes!

(Papiret kommer til Buttler, som gaar hen til Bordet for at underskrive det. Prosceniet bliver tomt, saa at Octavio og Max blive staaende alene, hver paa sin Side.)

Octavio

(efter at han en Tidlang i Tavshed har betragtet sin Søn, nærmer han sig lidt til ham).

Du blev saa længe borte, fjære Ven!

Max

(vender sig hurtigt om, forlegen).

Ja — jeg blev opholdt af et vigtigt Hverv.

Octavio.

Men som jeg ser, er du endnu ej her!

Max.

Den stærke Larmen gjør mig altid stille.

Schiller.

Octavio

(kommer endnu nærmere).

Maa jeg ej vide, hvad der opholdt dig?

(Eftigt.)

— Og Terzky veed det dog!

Max.

Hvad veed da Terzky?

Octavio

(med Eftertryk).

Jo, han alene har ej savnet dig.

Isolani

(der har tagtaget dem i Afstand, træder nærmere).

Ja, tag ham kun i Næsen, gamle Ven!

Det er ej rigtigt, at han svigter os!

Terzky

(kommer med Dokumentet).

Har alle underskrevet? Mangler ingen?

Octavio.

Jeg tror det ikke.

Terzky

(raaber).

Naa? Er der ej fler?

Buttler

(til Terzky).

Saa tæl dem dog! Der skal jo være tredive.

Wallenstein.

Terzky.

Her staar et Kors!

Tiefenbach.

Ja, Korset det er mig.

Isolani

(til Terzky).

Han kan ej skrive; men hans gode Kors
af Jøder og af Kristne honoreres.

Octavio

(iørigt til Max).

Lad os saa gaa, min Ven! Det er alt sent.

Terzky.

Her findes kun een Piccolomini.

Isolani

(idet han peger paa Max).

Jeg vædde tør, at denne Stengjæst mangler!
Hvad Gavn har han vel ogsaa gjort i Aften?
(Terzky giver Max Dokumentet, paa hvilket denne skriver tankeløst.)

Syvende Scene.

De forrige. Illo kommer fra det bageste Værelse; han holder Guld-
pokalen i Haanden og er meget hed i Hovedet; han følger Gøg og Butt-
ler, som ville holde ham tilbage.

Illo.

Hvad vil I? Slip mig!

Schiller.

Gøg og Buttler.

Illo, drif ej mere!

Illo

(gaar hen til Octavio og omfavner ham, idet han drifter).

Din Staal, Octavio! Al gammel Drede
jeg drukne vil i denne Venskabsdrif!

Holdt af mig har du aldrig, og jeg selv,

Gud straffe mig, om jeg har elsket dig!

Men lad os glemme alt, hvad der er sket!

Jeg agter dig uendeligt — og jeg —

(Idet han kysker ham gjentagne Gange.)

Jeg er din bedste Ven! Og I kan tro mig,

hvis nogen skjælder ud ham for en Ræv,

saa skal min Tro han faa med mig at gjøre.

Terzky

(affides til Illo).

Men er du gal? Betænk dog, hvor du er!

Illo

(trohjærtet).

Jeg er imellem lutter gode Venner!

(Ser sig om i Kredsen med fornøjet Ansigt.)

Her findes Gud ske Lov ej nogen Gavtyv!

Terzky

(indtrængende til Buttler).

Aa, tag ham dog for Guds Skyld med jer, Buttler!

(Buttler fører ham hen til Skænken.)

Wallenstein.

Isolani

(til Max, der hidtil ufravendt, men tankeløst har stirret paa Dokumentet).

Hr. Broder, har I snart studeret nok?

Max

(som om han vaagnede op af en Drøm).

Hvad skal jeg?

Terzky og Isolani

(samtidig).

I skal underskrive dette.

(Man ser Octavio betragte ham med ængstelig Spænding.)

Max

(giver Terzky Dokumentet tilbage).

Til Arbejd er jeg ikke oplagt nu.

Det kan jo gjerne vente til i Morgen.

Terzky.

Betænk dog —

Isolani.

Men saa underskriv dog strax!

I er den yngste af det hele Selstab,

I tror maasse, vi andre allesammen

med eder ej os maale kan i Kløgt!

I er egen fader sammen med os andre

har ogsaa underskrevet Dokumentet.

Terzky

(til Octavio).

Vil I ej bruge eders Magt som fader?

Schiller.

Octavio.

Min Søn er myndig.

Illo

(har sat Pokalen paa Skjænen).

Hvorom er der Tale?

Terzfy.

Han vil ej undertegne Dokumentet.

Mar.

Jeg siger, det kan vente til i Morgen.

Illo.

Nej, nej! Vi har jo alle underskrevet,
og du maa ogsaa gjøre det, du maa!

Mar.

Sov vel!

Illo.

Nej, saadan skal du ikke slippe;
thi sine Venner maa vor Fyrste kjende.

(Alle Gæsterne samle sig om de to.)

Mar.

Han veed, hvorledes jeg er findet mod ham,
og alle veed det. Hvortil disse Graaser?

Illo.

Det er den Tale, som Hertug Friedland høfter,
fordi han altid foretrak de Vælske.

Wallenstein.

Terzfy

(i første forlegenhed til Hærførerne, som stoffes om dem).

Na, æns ham ikke, det er Vinens Røst!

Isolani

(leende).

Men Vinen pludrer ud, den digter ikke!

Illo.

Er ej man med mig, saa er man imod mig.
De har saa mange Skrupler! De maa have
en Bagdør — ja en Klausul —

Terzfy

(afbryder ham hurtigt).

Han er gal!

Han veed ej, hvad han siger.

Illo

(raaber højere).

Jo, en Klausul,
som redder dem! Gid fanden tog den Klausul!

Mar.

(bliver opmærksom og ser igjen paa Dokumentet).

Hvad farligt er der da i det Papir?
Nu faar jeg Lyst til nøje det at granske.

Terzfy

(affides til Illo).

Men Illo dog, du ødelægger os!

Schiller.

Tiefenbach

(til Colalto).

Det var lidt anderledes, før vi spiste.

Gøg.

Ja, ikke sandt?

Isolani.

Det rager ikke mig!

Mit Navn kan staa, hvor andre Navne staar.

Tiefenbach.

før Bordet var der jo et forbehold
og noget om, hvad Ferdinand vi skylder.

Buttler

(til en af Hærførerne).

J Herrer, skal jer! Hush, hvorom det gjælder!
Nu er jo Sagen den: Skal vi beholde
vor General? Skal vi vor fører svigte?
Nu kan man ikke tage det saa nøje.

Isolani

(til en af Generalerne).

Mon fyrsten lagde slige Baand paa dig,
den Gang dit Regiment han dig betroede?

Terzky

(til Gøg).

Og eder den Levering, som vist tusend
Pistoler bringer aarligt i jer Lomme?

Wallenstein.

Illo.

En Gæst den, der kalder mig for Gæst!
Har noget J at sige, saa kom an!

Tiefenbach.

Naa, naa! Et Ord kan ingen Skade volde.

Mar

(har læst Papiret og giver det tilbage).

J Morgen altsaa!

Illo

(Stammende af Raseri og ude af sig selv, holder Dokumentet hen imod ham
med den ene Haand og sin Kaarde med den anden).

Nej — du skriver strax —

du — Judas!

Isolani.

Skam dig, Illo!

Octavio, Terzky og Buttler

(samtidig).

Bort med Kaarden!

Mar

(der hurtigt afvæbner ham, til Grev Terzky)

Det er vist bedst, J bringer ham i Seng!

(Han gaar. Illo, der bander og stjælder, bliver holdt tilbage af nogle
Officerer. Under almindeligt Opbrud falder Tæppet.)

Femte Akt.

Et Værelse i Piccolominis Bøllig. Det er Nat.

Første Scene.

Octavio Piccolomini. En Kammertjener med Lys. Strax dtr.
efter Mag Piccolomini.

Octavio.

Saa snart min Søn er kommet, viser I
ham her ind. — Hør, hvad kan vel Kloffen være?

Kammertjeneren.

Alt Daggrø stunder til.

Octavio.

Sæt Lyset her!

Vi skal ej hvile! I kan gaa i Seng.

(Kammertjeneren gaar. Octavio gaar taktsfuld op og ned i Værelset. Mag
Piccolomini kommer, uden at faderen strax opdager ham, og ser i nogen
Tid paa ham i Tavsshed.)

Mag.

Siig, vredes du paa mig, Octavio?
Ved Gud, jeg er ej Skyld i denne Strid.
— Jeg saa' jo nok, du havde understrevet;
og gjorde du det, kunde jeg vel ogsaa;
men ser du, jeg — i flige Sager kan
jeg følge kun min egen Hu, ej andres.

Octavio

(gaar hen til ham og omfavner ham).

Bliv ved med det, min kjære Søn; din Tante,
har bedre end din fader ledet dig.

Mag.

forklar dig, jeg forstaar dig ikke helt.

Octavio.

Ja, efter hvad i denne Nat er sket,
maa intet lønligt findes mellem os.

(Efter at de begge har sat sig.)

Min Ven, hvad mener du om denne Ed,
som man til Underkrift os forelagde?

Mag.

Jeg tvivler ikke om, den er uskyldig,
men ynder ej en sliq Formalitet.

Octavio.

Var dette ene Grunden til din Vægring,
da man til Underkrift dig vilde tvinge?

Mag.

Der var jo Alvor i det — jeg var adspredt
og mente, Sagen selv ej havde Hast —

Octavio.

Vær ærlig, Mag! Du havde ingen Mistro —

Schiller.

Mar.

Jeg, Mistro? — Men hvorfor? — Ej mindste Spor!

Octavio.

Din gode Engel kan du takke, Mar,
som holdt tilbage dig fra denne Afgrund.

Mar.

Jeg veed ej, hvad du mener, kjære fader.

Octavio.

Saa hør da min forklaring, Mar. — Dit Navn
du skulde laane til en Skurkestreg.

Mar.

(rejser sig).

Octavio!

Octavio.

Nej, sæt dig! Mange Ting
maa jeg fortælle dig. I flere Aar
var dine Øjne slagne med en Blindhed,
som ej kan fattes; rænsfulde Planer
du ej formaar at se; thi Helvedsmagter
omtaage dine Sansers klare Dag.
Jeg tør ej tie, jeg maa rive Bindet
fra dine Øjne.

Mar.

Men jeg beder dig,
at du vil overveje, før du taler.
Thi hvis der om en Gisning kun er Tale

Wallenstein.

— og jeg maa frygte, at det ej er andet —
saa kan du spare den! Thi ej mit Sind
er fremt til slige Ting med Ro at høre.

Octavio.

Saa sandt din Grund til dette Lys at fly
er alvorsfuld, saa sandt jeg tvinges til
at lade dobbelt klart det straale for dig.
Jeg kunde hidtil roligt stole paa
dit Hjertes Ustyld og din klare Dom;
men af, jeg ser, hvorlunde selve Hjærtet
nu hildes i et lumst og farligt Net,
som ødelægger dig. — Hvad du har skjult,
(Betragter ham med et skarpt Blik).
det volder, at jeg selv kan intet skjule.

Mar.

(forsøger at svare, men standser og ser forlegen ned mod Gulvet).

Octavio

(efter en Pause).

Saa vid da, at man narrer dig — man leger
paa skjændig Vis med dig og med os alle.
Man siger, Wallenstein forlader Hæren,
og dog i denne Stund man forbereder
at narre Hæren bort fra Ferdinand,
og med hans Fjender skal den slutte forbund.

Mar.

Jeg fjender dette Præsteæventyr,
men ventet ej at høre det af dig.

Octavio.

Men netop dette er en Borgen for,
at ej det er et Præsteæventyr.

Mar.

Og fyrsten skulde pønse paa sligt Danvid,
ja, Danvid, paa at lokke tredive tusend
erfarne Tropper, ærlige Soldater,
blandt hvilke findes tusend Adelsmænd,
fra Ærens Vej! Mod Ed og Pligt forloffe
saa mange Mænd til usel Niddingsfærd!

Octavio.

Saa nederdrægtigt er det ingenlunde,
hvad han forlanger. Nej, hans Ønske bærer
et helt ustyldigt Navn! Nej, hvad han ønsker,
er dette kun: at skjænke Riget fred!
Da Ferdinand ej ynder denne fred,
saa vil han — ja, saa vil han tvinge ham!
Tilfredshed ønsker han for alle Parter,
og som Erstatning for sin Møje fordrer
han Bøhmen kun, som han jo alt besidder.

Mar.

fortjener han af os, Octavio,
at vi — ja, vi kan tænke saa uværdigt?

Octavio.

Om vore Tanter er der ikke Tale.
Nej, Sagen taler, som er klart bevist.

Min Søn, du veed, paa hvilken daarlig fod
vi staa med Hoffet; men du aner ikke,
hvor mange Løgne, hvilket Rænkespil
man flækket ud for Mysteri at stifte
i Lejren. Al, thi alle Baand er løste,
som knytter Officeren til hans Kejser
og binder en Soldat til Borgerlivet.
Foruden Pligt og Lov han staar mod Staten,
mod Staten, som det er hans Pligt at skjærme,
mens nu han truer den endog med Sværdet.
Saa vidt det kommet er i denne Stund,
at for sin egen Hær vor Kejser skjælver,
ja, i sin egen Hovedstad, paa Borgen,
forræderdolkten han maa gysse for,
og sine Børnebørn han lader flygte,
men ej for Lutheranerene, for Svensken,
nej, for hans egne Tropper maa de fly!

Mar.

O stands! Du ængster og forfærder mig.
Jeg veed, I bæver kun for tomme Skræmsler;
men falske Fantasier bringe Vanheld.

Octavio.

Det er ej fantasi! En Borgerkrig,
som strider mest af alt imod Naturen,
vil flamme op, hvis ej den hurtigt kvæles.
For længst alt mange Officerer kjøbtes;
de subalterne vaffler, ja, nu vaffler
alt hele Regimenter, Garnisoner.

Til udenlandske Mænd man alt betror,
 for hver en Fæstning raader de jo næsten;
 man Schlesiens Mandskab givet har til Schafgotsch,
 hvem man bør nære grundig Mistro til;
 fem Regimenter lyde Tertslys Bud,
 og Illo, Kinsky, Buttler, Solani,
 de føre vore allerbedste Tropper.

Mar.

Det gør jo ogsaa baade du og jeg!

Octavio.

De mener, at paa os kan trygt de stole,
 at de kan loffe os med store Løfter.
 Se derfor giver han mig Glas og Sagan
 og dig — ja, tydeligt jeg ser den Madding,
 med hvilken man vil fange dig.

Mar.

Nej! Nej!

Nej, siger jeg!

Octavio.

Luf dine Øjne op!

Hvorfor har man os stævnet hid til Pilsen?
 for Raad at pleje med os? Men hvornaar
 har Friedland ønsket til vort Raad at lytte?
 Vi kaldtes for at sælge os til ham,
 og hvis vi vægre os, da er vi Gislere.
 Se derfor er Grev Gallas bleven borte.

Din egen Fader saa' du ikke her,
 hvis ej han bandtes af en større Pligt.

Mar.

Han dølger ej, at han os stævned hid,
 til eget Gavn, og han erklærer aabent,
 at i vor Arm sin Støtte han maa søge.
 For os har han jo altid gjort saa meget,
 og derfor er det Pligt at hjælpe ham.

Octavio.

Og veed du, hvad det er, vi skulle gjøre?
 Det røbed Illo i sin faade Rus.
 Betænk, hvad du har hørt, hvad du har set!
 Det falske Dokument — ja, denne Klausul,
 som udelodes, men som var saa vigtig!
 Man vil ej vinde os til noget godt!

Mar.

Hvad der er sket med dette Dokument,
 mig tykkes kun en daarlig Streg af Illo.
 Thi han og andre slige Mellemænd,
 de stille jo i Reglen alt paa Spidsen.
 De ser, at Friedland ikke tælles Hoffet,
 og tror at gavne ham og sig, i Fald
 de ægge til et Brud, som ej kan læges.
 Om dette aner Friedland sikkert intet!

Octavio.

Det smerter mig, at jeg din Tro maa rokke,
 din Tro til denne Mand, der synes dig,

saa vel begrundet. Men hvad hjælper Skaansel?
 Thi du maa handle, hurtigt maa du handle!
 Og derfor vil jeg sige dig, at alt,
 hvad jeg betroede dig, og hvad der tyktes
 dig fast utroligt, alt det har han selv,
 ja, det har fyrsten selv mig sagt!

Mar.
 (i heftig Bevægelse).

Nej, aldrig!

Octavio.

Selv han betroede mig, hvad dog for længst
 ad anden Vej jeg bragte i Erfaring,
 at han med Svensken vilde slutte forbund,
 og saa i Spidsen for de tvende Hære
 vor Kejser tvinge —

Mar.

Å, han er jo heftig,
 og Hoffet har jo frænklet ham saa haardt.
 Maaſte han i et Anfald da af Vrede
 er blusset op og har forglemt sig selv.

Octavio.

Nej, han var ganske rolig, da han tilstod
 mig dette. Da han saa', jeg blev forbauset,
 og troede, det var frygt, da viste han
 mig Breve fra de Svenske og fra Sachsen,
 der flart og aabent give Haab om Hjælp.

Mar.

Det kan ej være saal! Det er umuligt!
 Du ser, det er umuligt! Thi, min fader,
 du maatte have vist ham da din Afsty,
 han havde ladet tale sig til Rette —
 hvis ej, saa stod du ikke her i Livet!

Octavio.

Jeg yttred ganske vist min Tvivl og frygt,
 formanet ham med Alvor — men min Afsty,
 hvad jeg i Hjærtet følte, skjulte jeg.

Mar.

Saa falsk, det kan min fader ikke være!
 Det ligner ej min fader! Dine Ord
 jeg troede ej, da ondt om ham du talte;
 men nu, nu tror jeg dig endnu langt mindre,
 da du dig selv bagvasser.

Octavio.

Hvad han dulgte
 i Løndom har jeg ikke søgt at granske.

Mar.

Oprigtighed du skyldte dog hans Tillid.

Octavio.

At jeg var sand, fortjente han ej længer!

Mar.

Men et Bedrag var endnu mindre værdigt.

Octavio.

Min fjære Søn, ej altid er det muligt
 sit Liv at føre fuldt saa barnerent,
 som Røsten i vort Hjærte os det byder.
 Det bedste Sindelag i stadig Kamp
 mod Ligt og Ondskab bliver tvunget bort
 fra Sandheds Vej; thi viid, den onde Daad,
 den er fordømt til stadig ondt at avle.
 Jeg grubler ikke, nej, jeg gjør min Pligt;
 min Færd mig foreskrives af min Kejser.
 Vel var det bedre, hvis man stadig fulgte
 sit Hjærtes Drift; men da man maatte nægte
 sig mange gode formaal. Her, min Søn,
 her gjælder det, at jeg min Kejser tjener,
 og lad saa Hjærtet sige, hvad det vil.

Mar.

I Dag jeg fatter og forstaar dig ej.
 Du siger, fyrsten har sit Hjærtes Mening
 dig ærligt røbet, sjønt hans Maal er ondt,
 og du — ja vel, dit formaal, det er ærligt —
 men nu vil du — du vil bedrage ham.
 O stands! Min Ven kan du mig ej berøve;
 men jeg vil heller ej min fader miste!

Octavio

(idet han behersker sin Krænkelse).

Du veed ej alt, min Søn! Nej, der er mere,
 som jeg maa røbe dig.

(Efter en Pause.)

Ja, Hertug Friedland

er rede, og han stoler paa sin Stjerne.
 Han tror, at han kan overrumple os,
 at alt han Kronens gyldne Ring kan gribe
 med sikker Haand. — Han tager fejl, min Ven;
 thi vi har ogsaa handlet. Og han møder
 sin onde, lændomsfulde Skæbnes Slag.

Mar.

Begaa dog intet overilet, fader!
 Ved alle gode Magter, gjør det ikke!

Octavio.

Han listet sagte ad sin onde Vej;
 men snu og sagte fulgte Hævnen ham;
 nu staar den bag hans Ryg og truer mørkt,
 sjønt ej han ser den. Kun endnu et Skridt,
 da vil dens Haand ham bringe til at gysse.
 — Du saa', at Questenberg besøgte mig,
 og om hans Hverv du veed, hvad alle vide;
 et lønligt Bud han bragte ogsaa med,
 men kun til mig.

Mar.

O nævn det, fader!

Octavio.

Mar,

med dette Ord jeg lægger Rigets Velfærd,
 din faders Liv jeg lægger i din Haand.
 Han er dit Hjærte kjær. Det stærke Baand,
 som Kjærlighed og Agtelse har flettet,

Schiller.

dig knyttet til ham fra den første Ungdom —
Du ønsker — ja, min Ven, lad mig kun tale,
skjønt ej du fandt mig værdig til din Tillid —
du haaber, at det Baand, som binder eder,
skal blive endnu mere fæstnet —

Mar.

fader —

Octavio.

Jeg stoler fuldt ud paa dit Hjærte, Mar;
men kan jeg være sikker paa din Satning?
Kan du med roligt Uafsyn træde hen
til denne Mand, naar jeg har meddelt dig
hvad Slæbne han kan vente?

Mar.

Kan du spørge?

Du, som jo nys betroede mig hans Brødel

Octavio

(tager et Dokument ud af Chatolet og rækker ham det).

Mar.

Hvorledes? Hvad? Et Brev — Et Dokument
fra Kejser Ferdinand?

Octavio.

Saa læs det dog!

Mar

(efter at have set i det).

Hvorledes? Fyrsten dømt og landsforvist?

Wallenstein.

Octavio.

Ja vel.

Mar.

O hvilket ulykkelig Danvid!

Octavio.

Saa fat dig dog og læs!

Mar

(efter at have læst videre, med et forbavset Blik paa sin fader).

Hvorledes? Du?

Du skal —

Octavio.

Ja vel, men kun i Øjeblikket —
til Ungarns Konge viser sig i Sejren,
skal jeg Kommando føre —

Mar.

Og du tror,

at du med Vold kan rive Magten fra ham?
O, tro det ikke. — fader! fader! fader!
Et ulykkelig Hver har man dig givet.
Og du vil bruge dette Dokument?
Vil vriste førerstaven fra den stolte,
den store Mand midt i hans egen Hær?
Du er fortabt — — fortabte er vi alle!

Octavio.

Min Søn, jeg veed vel, hvad det er, jeglover.
Jeg staar i Himlens Haand, og den vil skjærme

min Kejsers Hus og splintre Mattens Værf.
 Det er ej alle, som min Kejser svigte;
 fuldt op af brave Mænd i Hæren findes,
 som rask sig slutte til den gode Sag;
 man vared dem, de andre man bevogter;
 det første Skridt jeg venter kun for strax —

Max.

Og blot for Mistros Skyld vil strax du handle?

Octavio.

Dor Kejser handler ikke som Tyran.
 Kun Daaden vil han straffe, ikke Viljen.
 Endnu kan Fyrsten for sin Stæbne raade.
 I Fald han Brøden ej til Ende fører,
 i Stilhed da han mister sin Kommando
 og viger Pladsen for sin Kejsers Søn.
 Han lever da i ærefuldt Exil
 paa sine Slotte; sikkert maa man sige,
 det er til Gavn for ham og ej en Straf.
 Men ved det første aabenlyse Skridt —

Max.

Hvad falder du et saadant Skridt? Thi aldrig
 et ondt han gjør. Men du — du kunde let
 fortolke, hvad der dog var ganske skyldfrit,
 saa det en Brøde blev. — Du har alt gjort det.

Octavio.

Om Fyrstens formaal end fortjente Straf,
 saa tillod dog de Skridt, som aabenlyst

han hidtil gjorde, at de mildt blev tosket;
 og dette Dokument jeg bruger ej,
 før det er stet, som uden Tvivl maa stemples
 som Højforræderi, og som ham dømmer.

Max.

Og hvem skal være Dommer?

Octavio.

— Du — du selv!

Max.

Saa har du ingen Brug for dette Blad.
 Jeg har dit Ord, du agter ej at handle,
 før du har overtydet mig — mig selv.

Octavio.

Hvorledes? Efter alt, hvad nu du veed,
 saa kan du endnu tvivle om hans Brøde?

Max

(med Kib).

Din Dømmekraft kan fejle, ej mit Hjærte!

(Vedbliver roligere.)

Den Aand kan ikke fattes som en anden.
 Sin Stæbne knytter han til Himlens Stjærner,
 og dem han ligner i sin underfulde,
 ufattelige Løndoms dunkle Bane.
 Vær sikker paa, man gjør ham Uret! Alt

Schiller.

vil blive flaret. Som en Sol han da
vil straa i den mørke Mistro's Nat.

Octavio.

Di faar at se.

Anden Scene.

De forrige. Kammertjeneren. Strax efter et Jibud.

Octavio.

Hvad er der?

Kammertjeneren.

En Kurer!

Octavio.

Saa tidligt alt? Hvem er det? Og hvorfra?

Kammertjeneren.

Han vilde ikke sige det.

Octavio.

Nu vel,

saa lad ham komme ind, men tal ej om det.

(Kammertjeneren gaar. En Korne træder ind.)

God Dag, Korne! J kommer fra Grev Ballas?
Hvor er jert Brev?

Kornetten.

Jeg bringer mundtligt Bud.

Grev Ballas roved ikke —

Wallenstein.

Octavio.

Vell Siig frem!

Kornetten.

Han lader sige — Kan jeg tale frit?

Octavio.

Min Søn veed alt.

Kornetten.

Di har ham.

Octavio.

Hvem? Hvem har J?

Kornetten.

Sefin!

Octavio

(hurtigt).

Sefin?

Kornetten.

Ja, Mohrbrand fanged ham
i Böhmerwald i forgaars Morges tidlig;
han var paa Vej til Svensken med Depecher.

Octavio.

Og disse?

Kornetten.

De er sendt til Wien med fangen.

Octavio.

Naa, endelig! Det var et vigtigt Budskab!
 Thi denne Mand er os et kostbart Redskab
 til Fys og Klarhed. fandt man mange Ting?

Kornetten.

Jeg tror ser Papper med Grev Terzlys Naaben.

Octavio.

Men fandtes intet der med Fyrstens Haandstift?

Kornetten.

Jeg veed det ikke.

Octavio.

Og Sefin?

Kornetten.

Sefin,
 han syntes høist forstræffet, da man sagde,
 at Rejsen gif til Wien. Grev Altringer
 ham trøstede med, at intet ondt ham trued,
 i Fald han vilde frit bekjende alt.

Octavio.

Er Altringer hos Gallas? Man har sagt mig,
 at han laa syg i Linz.

Kornetten.

I trende Dage
 var alt hos Gallas han i Frauenberg.

De har alt trefindstøve Kompagnier
 af gode Mænd og lader eder melde,
 at kun de vente nu paa jer Befaling.

Octavio.

I ringe Tid kan saare meget hændes.
 Naar maa I bort?

Kornetten.

Jeg venter paa jer Ordre.

Octavio.

Saa kan I vente til i Aften.

Kornetten.

Vel!

(Han vil gaa.)

Octavio.

Har nogen set jer?

Kornetten.

Nej, jeg slap som fordem
 igjennem Kapucinerklostrets Port.

Octavio.

Saa gaa og hvil jer og lad ingen se jer.
 Jeg tænker, I skal faa Bæstet før Aften.
 Det lakker snart ad Ende med vor Tvivl,
 og før den stæbnesvangre Dag, som nu

paa Himlen bryder frem, er helt til Ende,
vil Loddet være fastet.

(Kornetten gaar.)

Tredje Scene.

Octavio. Mar.

Octavio.

Kjære Mar,
hvad mener du? Nu vil der komme Klarhed;
thi alt, det veed jeg, har Sefin besørget.

Mar

(Der under hele den forrige Scene har staaet i en heftig, indre Kamp, bestemt).

Jeg staffer Lys mig ad en bedre Vej.
Lev vel!

Octavio.

Hvor vil du hen?

Mar.

Til Fyrsten!

Octavio

(forstræffet).

Hvad?

Mar

(idet han kommer tilbage).

J fald du tror, at i dit Spil en Rolle
jeg spille vil, du har forregnet dig.

Min Vej er lige, falsk jeg ej kan være
i Hjærtet, mens min Tunge taler sandt;
jeg kan ej taale, at man stoler paa mig,
som om jeg var en Ven, og dæmpe Røsten
i min Samvittighed, idet jeg siger:
det bliver hans Sag, jeg har ikke løjet.
Nej, jeg maa være, hvad jeg er og synes.
— Jeg gaar til Fyrsten, og endnu i Dag
jeg beder ham, at han sit Rygte renser
i Verdens Øjne; med et lige Skridt
han sprænge skal det fine Dæv, i hvilket
J hilder ham.

Octavio.

Det gjør du ikke.

Mar.

Jo.

Octavio.

Ja, du har Ret, jeg har forregnet mig.
Jeg gjorde Regning paa, min Søn var klog,
og at den milde Haand han vilde takke,
som drog ham bort fra denne stejle Afgrund,
saa ej han styrted i den; — men jeg ser,
han er forblændet; tvende lyse Øjne
har gjort ham til en Daare, Eidenstaben
hans Blijf med sine Taagesløer formørker,
selv Dagens klare Lys kan ej ham redde!
Saa gaa til Fyrsten, vær saa ubesindig
at røbe, hvad din Fader dig betroede,
og giv til Pris din høje Kejsers Løndom.

Et Brud før Tiden tvinger du mig til!
Skjönt Himlen med et Under har bevaret,
hvad dybt jeg skjulte, til den Dag i Dag
og dysjet Mistros Klare Bli i Søvn,
skal dog jeg skue, at min egen Søn
med tankeløs og med affindig Færd
tilintetgjør min Statskunsts trange Værk!

Mar.

O denne Statskunst, hvor jeg hader den!
Saa vidt J driver ham med eders Statskunst,
at — ja, J gjør ham skyldig, kun fordi
J vil, at han skal være skyldig. Af,
min fader, dette kan ej ende godt.
Og hvordan det end gaar, jeg ser med Gysen,
at en usalig Løsning alt sig nærmer. —
Thi falder han, den kongelige Mand,
han river i sit fald en Verden med.
Som naar et Skib i Brand paa Verdenshavet
paa en Gang brister, sprænges op i Luften
og slynger alt sit Mandskab op mod Himlen,
saaledes drager han i faldet med
os alle, der er knyttet til hans Lykke.

Gjør du nu, hvad du vill Men tillad mig,
at i min Færd min egen Drift jeg følger!
Klart maa det være mellem ham og mig,
og snart jeg veed — det bærer eller brister! —
om jeg min Ven, om jeg min fader mister.

(Idet han gaar, falder Tæppet.)

Wallensteins Død.

Et Sørgeespil i fem Akter.

Personerne.

Wallenstein.
Octavio Piccolomini.
Max Piccolomini.
Terzky.
Jilo.
Isolant.
Butler.
Ritmester Neumann.
En Adjutant.
Oberst Wrangel, sendt af Svenskerne.
Gordon, Kommandant i Eger.
Major Geraldin.
Deveraux, } Officerer i Wallensteins Hær.
Macdonald, }
En svensk Kaptein.
Ufsendinge fra Kyrasfererne.
Borgmesteren i Eger.
Seni.
Hertuginde af Friedland.
Grevinde Terzky.
Chefla.
Frøken Neubrunn, Hofdame, } hos Prinsessen.
von Rosenberg, Staldmester, }
Dragoner.
Tjenere. Pager. Almar.

Handlingen foregaar i de tre første Akter i Pilsen, i de to sidste i Eger.

Første Akt.

Et Værelse, der er indrettet til astrologiske Arbejder og forsynet med Stærer Kort, Kvadranter og andre astronomiske Redskaber. Tæppet foran en Rotunde er trukket op; i denne ses de syv Planetbilleder, hver i sin Niche, i sølsom Belysning. Seni iagttager Stjærnerne, Wallenstein staar foran en stor, sort Tavle, paa hvilken Planetaespekten er tegnet.

Første Scene.

Wallenstein. Seni.

Wallenstein.

Naa, Seni, lad det være nok! Kom ned!
Akt Dagen gryer, og Mars for Timen raader.
Da duer intet Arbejd mere. Kom!
Vi veed alt nok.

Seni.

Lad kun endnu mig Venus
betragte, Deres Højhed. Den staar op,
og som en Sol den straaler alt i Østen.

Wallenstein.

Ja, den er nær ved Jorden nu og virker
med al sin Styrke.

(Odet han betragter figuren paa Tavlen.)

Herlige Uspelt!

Saalunde træde da de store tre
 omsider i den stæbnesvangre Stilling;
 de tvende Lykkestjærner, Jupiter
 og Venus, tage den usalige
 og lumste Mars, den gamle Uheldstifter,
 imellem sig, og han maa tjene mig.
 Thi længe var han fjendtligt fundet mod mig,
 og snart med skraa og snart med lodret Straalen,
 nu i Kvadrat og nu i Dobbeltstjær,
 mod mine Stjærner sine Lyn han sendte,
 tilintetgjorde deres skjønne Kraft.
 Nu har min gamle Fjende de besejret
 og holde fangen ham paa Himlens Hvælving.

Seni.

Og begge disse store Lumina
 af ingen Voldsmand krænktes. Uden Magt
 er selv Saturnus in cadente domo.

Wallenstein.

Det er nu ude med Saturn, som raader
 for hver en fødsel dybt i Jordens Skjød,
 og som behersker Tanlens Løndomsdyb
 og styrer alt, hvad frygtsonet Lyset styrer.
 Nu er ej Tiden mer til Grublerier;
 thi Jupiter i al sin Glans regerer
 og drager vældigt Mørkets dunkle Værk
 til Lysets Rige frem. Nu maa der handles
 og handles hurtigt, førend Lykkestjærnen

er atter draget bort. Thi Himmelbuen
 er stedse i forandring.

(Der lyder Slag paa Døren.)

Hør, det banfer!

Se efter, hvem det er!

Terzky

(udenfor).

Lad aabne!

Wallenstein.

Terzky!

Wallenstein.

Hvad vigtigt er der sket? Vi har ej Stunder.

Terzky

(udenfor).

Jeg beder dig, læg alt til Side nu;
 thi der maa hastes!

Wallenstein.

Seni, luf ham ind!

(Det Seni aabner Døren for Terzky, træffer Wallenstein forhængt for
 Billederne.)

Anden Scene.

Wallenstein. Grev Terzky.

Terzky

(idet han træder ind).

Har du alt hørt det? Han er fanget! Gallas
 til Ferdinand har ham som fange sendt!

Schiller.

Wallenstein.

Som fange? Hvem? Hvem er det, Gallas fanged?

Terzky.

Den Mand, som fjender alt, hvad vi vil skjule,
vort forbund med de Svenske og med Sachsen,
fort sagt, den Mand, som har besørget alt —

Wallenstein.

Dog ej Sefin? Jeg beder dig, siig Nej.

Terzky.

Jo netop! Da paa Vej han var til Svensken,
han grebet blev af Gallas' Sendebud,
som længe alt har luret paa hans Vej
Han havde hvert Papir til Kinsky, Thurn,
til Orenstjerne, Arnheim; alt er nu
i deres Haand, og alt de klart kan se.

Tredje Scene.

De forrige. Illo.

Illo

(til Terzky).

Han veed det?

Terzky.

Jal

Wallenstein.

Illo

(til Wallenstein).

Og tænker end du paa
at slutte fred med Kejser Ferdinand,
og tror du, at hans Tillid du kan vinde,
selv om du opgav alle dine Planer?
Man veed, hvad du har villet. Du maa frem;
thi du kan ikke mere gaa tilbage.

Terzky.

De Dokumenter, som de snapped op,
er uomtvistelige Vidner mod os.

Wallenstein.

Der findes intet, som jeg selv har skrevet,
og dig kan jeg fornægte.

Illo.

Nej, umuligt!

Hvad Terzky, hvad din Svoger har forhandlet
paa dine Vegne, vil man fræve dig
til Regnskab for! Hans Ord, det gjaldt for dit
hos Svenskefongen, og hos dine fjender
i Wien der maa du ogsaa svare til det!

Terzky.

Nej, skriftligt gav du intet. — Men betænk,
hvor vidt du med Sefin er mundtlig gaaet.
Og tror du, at han tier, hvis hans frelse
beroer paa, at han røber dig?

Jllo.

Nej, nej!

Det kan du ikke tro! Men da de veed,
 hvor vidt du alt er gaaet, sig os saa,
 hvad venter du? Thi du kan ikke længer
 bevare din Kommando; uden Redning
 er du fortabt, hvis ej du hævder den.

Wallenstein.

Min Sikkerhed er Hæren. Hæren svigter
 mig ikke. Hvad de end kan vide, Magten
 er min; det vil de aldrig slippe fra.
 — Og hvis jeg stiller Borgen for min Trost, saa
 kan de ikke kræve noget mere.

Jllo.

Ja, vel er Hæren din; for Øjeblikket
 er Hæren din; men skjælv for Tidens Magt,
 der virker langsomt, stille, men dog virker.
 I Dag endnu, i Morgen skjærmes du
 af dine Troppers Gunst; men hvis du under
 de andre frist, da vil de undergrave,
 om end umærkeligt, den gode Mening,
 som nu dig støtter, de vil fra dig liste
 den ene og den anden, enkeltvis,
 og naar det store Jordstjælv derpaa kommer,
 den strøbelige Bygning styrter sammen.

Wallenstein.

Et Uheld, ja, et skæbnesvangert Uheld!

Jllo.

Nej, jeg vil heller kalde det et Held,
 i fald det virker paa dig, som det skal,
 og driver dig til Daad. — Den svenske Oberst —

Wallenstein.

Han er her altsaa? Veed du, hvad han bringer?

Jllo.

Nej, kun til dig han vil sit Budskab melde.

Wallenstein.

Et Uheld, ja, et skæbnesvangert Uheld!
 Sefin for meget veed, han tier ikke.

Terzky.

Nej, han er flygtet som Rebel fra Bøhmen,
 sit Liv han har forspildt, han ofrer dig,
 i fald han selv kan slippe, og Torturen
 vil han, som er blødagtig, ikke modstaa!

Wallenstein

(fortabt i Grablerier).

Ej Tale er der mer om Tillid til mig,
 og jeg kan handle ganske som jeg vil,
 jeg er og bliver dog en Landsforræder;
 og vendte nok saa ærligt jeg tilbage
 til Pligten, intet mer kan hjælpe mig. —

Schiller.

Illo.

Ja, det er helt umuligt! Ej din Trostak,
din Afmagt vilde da man Skylden give.

Wallenstein

(idet han gaar frem og tilbage i heftig Bevægelse).

Og skulde jeg til Alvor gjøre det,
hvormed for frit jeg leget har i Tanken?
fordømt er den, som lege tør med Djæveln!

Illo.

Saa fremt du kun har leget, skal du se,
at med den bitre Alvor du maa bøde.

Wallenstein.

Og skal jeg handle, maa det være nu,
nu da jeg endnu Magten har i Hænde.

Illo.

Om muligt, før i Wien man efter Slaget
sig mander op til Daad og kommer først.

Wallenstein

(idet han betragter Underskrifterne).

Jeg har jo mine Generalers Ord;
men hvor er Mar; ham ser jeg ej iblandt dem.

Terzky.

Det var — han mente —

Wallenstein.

Illo

Ja, han er jo indbildt!
Sligt var ej nødigt mellem ham og dig!

Wallenstein.

Det var ej nødigt! Han har ganske Ret.
Ej mine Regimenter vil til Flandern;
jeg modtog nys et Dokument fra dem;
mod denne Ordre gjør de højlydt Modstand;
det første Stridt til Oprør er alt sket.

Illo.

Langt heller drage de med dig til Fjenden,
end de den spanske Kardinal vil følge.

Wallenstein.

Hvad Svensken har at sige, vil jeg høre.

Illo

(lovrigt).

Na, hent ham, Terzky, udenfor han venter.

Wallenstein.

Nej, vent en Stund! Jeg blev lidt overrasket —
det kom for hurtigt — det er noget nyt,
at jeg Tilfældigheden lader raade,
i Mørket hersker den og styrer blindt.

Illo.

Du kan jo høre, dernæst overveje!

(De gaa.)

Fjerde Scene.

Wallenstein

(taler med sig selv).

Ej mer jeg skulde kunne, hvad jeg vil?
 Ej gaa tilbage, hvis jeg vil? Umuligt!
 Jeg skulde tvinges til en Daad, fordi
 jeg havde tænkt den, ikke veg tilbage,
 da jeg blev fristet, og fordi jeg næred
 med denne Drøm mit Hjærte — spared Midler,
 sjønt Maalet ej jeg kunde stole paa,
 fordi jeg blot holdt Vejen aaben for mig?
 Ved Himlens store Gud, det var ej Alvor,
 til en Beslutning var det aldrig modnet.
 Jeg fandt jo blot Behag i Tanken; frihed
 mig ægged, og min Evne spored mig.
 Var det ej ret, at jeg mig følte tvæget
 af dette Haabets høje Gjøglebilled?
 Var Viljen i mit Hjærte ikke fri,
 og kunde jeg den gode Vej ej øjne,
 som stedse for Tilbagetog var aaben?
 Hvad er det da, jeg ser mig drevet til?
 Tilbage fører ingen Vej, en Mur
 af egne Værker knejser som et Taarn,
 jeg kan ej gaa tilbage, jeg maa frem.

(Han bliver staaende fordybet i Tanke.)

Jeg synes brødefuld, og hvad jeg gjør,
 saa kan jeg dog ej vælte Brøden af mig;
 thi Livets Dobbeltthed som Klager møder.
 Og — selv den rene Gjernings fromme Kilde

vil Mistro med sin hæslege fortolkning
 forgifte. Var jeg det, jeg gjælder for —
 ja, hvis jeg var forræder, havde sikkert
 jeg reddet Skinnen, svøbt mig ind i Tavsshed
 og aldrig vist min Drede. Da jeg vidste,
 jeg var uskyldig, at min Vilje ikke
 sig daare lod, da fulgte jeg min Lyst,
 jeg lagde ikke Baand paa Eidenflaben.
 Mit Ord var kjæft, thi Daaden var det ikke.
 Men naar de ser, hvad der er planløst sket,
 da vil de sige, at jeg skued vidt
 og lagde store Planer; hvad i Drede
 og frejdigt Mod, i Hjærtets rige fylde,
 jeg laante Ord, et kunstigt Væv vil blive
 i deres Øjne, snart vil de det forme,
 saa det forvandles til en rædsom Klage,
 mod hvilken jeg maa være stum; saalunde
 har jeg mig hildet i mit eget Net,
 og kun en Voldsdaad kan det sønderrive.

(Det han staar stille.)

Hvor anderledes den Gang Modet drev
 med frejdig Drift mig til den kjække Gjerning!
 Den fordres nu af Nødens barske Røst,
 min Frelse kræver den. Nødvendigheden
 man stuer kun med Alvor. Uden Gysen
 man griber ej i Skæbnens Løndomsurne.
 Saa længe jeg min Gjerning bar i Brystet,
 da var den endnu min, men sluppet ud
 af Hjærtets Krog, dens moderlige Jordbund,
 og uleveret til en fremmed Verden,

i lumste Magters Vold den strax vil falde,
som ingen Mand trods al sin Kunst kan vinde.

(Han gaar heftig frem og tilbage i Værelset, saa bliver han staaende for
dybet i Tanke.)

Hvad er det da, du vil? Og mon din færd
dig selv er klar? Ved Magten vil du rokke!
Ved Magten, der saa roligt, sikkert troner,
og som er grundlagt i en hellig Arv
og støtter sig til Vanen, mens den knyttes
saa stærkt til Folkets fromme Barnetro
med tusend sejge Rødder. Dette bliver
ej nogen Kamp af Kraften imod Kraften.
En saadan ej jeg frygter. Trods jeg byder
hver Fjende, som med Øjet jeg kan maale,
som fuld af Mod mit eget Mod kun ægger.
Den Fjende, som jeg frygter, er usynlig,
i Menneskenes Bryst han kæmper mod mig,
den fejge Frygt kun gør ham frygtelig
for mig — thi hvad med Liv sig kraftfuldt melder,
det volder ingen Fare, ingen Frygt.
Nej, Frygt indgyder kun, hvad ganske lavt
og evigt hverdagsagtigt altid var
og altid være vil, imens det gjælder
i Morgen kun, fordi det gjaldt i Dag.
Thi af det lave skabtes Mennesket,
og Vanen kalder han sin Amme. De
enhver, der sig formaster til at røre
et Stykke af slikt værdigt gammelt Indbo,
den dyre Arvelod fra Fædres Tid!
En hellig Kraft har Aaret, alt, hvad graat

af Alder er, guddommeligt ham tykkes.
J fald du er blandt dem, der ejer noget,
du dvæler roligt under Rettens Vinger,
og Mængden stjærmer den som Helligdom.

(Til en Page, som træder ind).

Den svenske Oberst? Godt! Saa lad ham komme!

(Pagen gaar. Wallenstein ser tankfuldt hen imod Døren.)

Endnu er denne Tærskel ren — endnu!
Thi endnu ej har Brøden den betraadt.
Saa smal og ussel kan en Grænse være
imellem tvende Veje her i Livet!

Femte Scene.

Wallenstein og Wrangel.

Wallenstein

(efter at have kastet et forstødt Blik paa ham).

J kalder eder Wrangel?

Wrangel.

Oberst Wrangel

af Regimentet Södermanland, fyrste.

Wallenstein.

Jeg mindes just en Wrangel fra Stralsund,
som ved sin Tapperhed mig voldte Skade,
saa denne Søstads kunde gjøre Modstand.

Wrangel.

Mod Elementer kæmped De, Hr. Hertug,
og ej mod mig. Sin frihed Beltet værged
med Stormens Magt, ej skulde Hav og Land
den ene tjene.

Wallenstein.

Men en Admiralshat
J rev dog af mit Hoved!

Wrangel

(idet han giver ham sit Kreditiv).

Lad til Gjengjæld
en Krone mig paa eders Hoved sætte.

Wallenstein

(giver ham Tegn til at sætte sig, idet han selv gjør det).

J møder vel med ubegrænset fuldmagt?

Wrangel

(betænkelig).

Der er saa megen Tvivl endnu at løse —

Wallenstein

(efter at have læst Kreditivet).

Det kan man da forstaa! Min fjære Oberst,
det er en klog, skarpsindig Mand, J tjener.
Jer Kansler skriver, at han kun er Tolf
for, hvad den døde Konge selv har tænkt,
idet han hjælper mig til Bøhmens Krone.

Wrangel.

Og deri har han Ret. Vor store Konge,
han tænkte altid stort om eders Naade,
om eders Ærer, eders forergaver.
Han sagde, den, der bedst forstaaer at herse,
han være Herster og han være Konge!

Wallenstein.

Og han, han kunde sige det med Sandhed.

(Idet han fortroligt griber hans Haand.)

Oprigtig talt, Hr. Oberst, jeg var altid
i Hjærtet venligt findet mod de Svenske.
Det saa' J jo i Schlesien og ved Nürnberg.
Jeg havde jer jo ofte i min Magt,
men lod jer ogsaa stedse slippe bort.
Se dette vil i Wien de ej tilgive,
og derfor drives jeg til dette Skridt.
Men siden nu vor Fordel er den samme,
saa lad os fatte Tillid til hinanden.

Wrangel.

Ja, denne Tillid kommer nok, saa snart
hver enkelt Part er sikker i sin Sag.

Wallenstein.

Jer Kansler tror mig ikke ret endnu,
det mærker jeg, og jeg vil gjerne tilstaa,
at Spillet ikke ligger til min Fordel.
Han mener: naar jeg viser slig en Færd
mod Kejser Ferdinand, som er min Herre,

saa er vel Fjenden udsat for det samme,
 hvad jo for Resten ikke er saa slemt
 som dette, at min Kejser jeg kan svigte.
 J mener vist det samme, Oberst Wrangel?

Wrangel.

Her har jeg kun en Sending, ingen Mening.

Wallenstein.

Jeg maa gaa fremad! Kejser Ferdinand
 har drevet ud mig over alle Grænser!
 Jeg kan ej længer ærligt tjene ham.
 Det haarde Skridt, som min Bevidsthed dadler,
 det sker kun for at værges mig i Nøden.

Wrangel.

Jeg tror det gjerne. Ingen gaar saa vidt,
 naar ej Nødvendigheden tvinger ham.

(Efter en Pause.)

for os det ikke sømmer sig at dømme
 og drøfte, hvad der driver eders Naade
 til slig en Færd mod eders høje Kejser.
 Vi Svenske kæmpe for vor gode Sag
 med god Samvittighed og pletfrit Sværd.
 I Krigen maa jo hver en Fordel gjælde,
 og nu er Lejligheden til vor Gunst,
 hvi skulde vi da ej benytte den?
 Og hvis nu alt er rigtigt, som man siger —

Wallenstein.

Men hvorom tvivler man? Mon om min Vilje?

Om mine Kræfter? Atten tusend Mand
 af denne Hær jeg loved eders Kansler,
 saafremt han mig betroede sexten tusend,
 med disse tvende Hære —

Wrangel.

Deres Naade

er som en mægtig Kriger vidt berømt,
 en anden Attila man falder Dem,
 en anden Pyrrhus! Og man taler endnu
 med Studsen om, hvorledes De en Gang,
 stjønt alle tvivlede, stamped frem en Hær
 af Jorden —

Wallenstein.

Nu? Og saa?

Wrangel.

Min Herre mener,

at selv om tressindstyve tusend Mand
 af intet man kan skabe, er det tvivlsomt,
 om man en ringe Brøddel af dem —

Wallenstein.

Nu?

Tal J kun frit!

Wrangel.

Til Edsbrud kan forlede.

Wallenstein.

Ja saa? Det mener han? Han dømmer som
 en Svensker og en Protestant. J kæmpe

for eders Bibel og for eders Sag;
 med Hjærtet hænger J ved eders fane.
 Hvis en af eder slutter sig til Fjenden,
 saa er han troløs imod toende Herrer.
 Derom er ikke Tale her hos os —

Wrangel.

Men Gud i Himlen, har da her til Lands
 man hverken Kirke, Arne eller Hjem?

Wallenstein.

Nu skal J høre, hvordan det gaar til.
 En Østerriger har et Fædreland,
 han elsker det, og han har Grund dertil.
 Men denne Hær, som kaldes kejserlig,
 og som for Tiden ligger her i Bøhmen,
 har intet Fædreland; det er kun Udstød
 fra andre Lande, folk, som intet eje
 og intet har at tabe; Solen ene
 er deres, som den fælles er for alle.
 Og dette Bøhmen, som vi kæmper om,
 det ynder ej sin Herre; Daabenlykke
 og ikke folkets Valg har kaaret ham.
 Det bærer Troens Tyranni med Knurren;
 det er ej roligt, Magten kun det skræmmer.
 End mindes det med Had og hævnbegjærligt
 de Rædsler, som er stet paa denne Jordbund.
 Monstro en Søn kan glemme, at hans Fader
 en Gang med Hunde hidset blev til Messen?

Et folk, hvem sligt blev budt, er rædselsfuldt,
 hvad enten nu det hævner eller taaler.

Wrangel.

Men eders Adel, eders Officerer?
 En saadan Flugt og Feloni, min Fyrste,
 der fandtes aldrig Mage til i Verden.

Wallenstein.

Men de er mine, ubetinget mine.
 Tro ikke mig, men eders egne Øjne!
 (Han giver ham Edsformularen. Wrangel læser den og lægger den derpaa
 i Taushed paa Bordet.)

forstaar J nu?

Wrangel.

forstaa det hvo, som kan! —
 Jeg lader Massen falde, Fyrste. — Ja!
 Man gav mig Fuldmagt til at ordne alt.
 Rhingreven staar kun fire Dages Marsch
 herfra med femten tusend Mand; han venter
 paa Ordre kun, saa støder han til Dem.
 Og er vi enig blot, saa gives Ordren.

Wallenstein.

Hvad fordrer eders Kansler?

Wrangel

(betænkelig).

Ja — det gjælder
 tolv Regimenter brave svenske folk —

Schiller.

og med mit Hoved maa jeg indestaa;
maaske tilsidst det dog vil vise sig,
at ej det er et ærligt Spil —

Wallenstein

(farez op).

Hr. Svensker!

Wrangel

(fortæller roligt).

Og derfor fordrer man, at Hertug Friedland
skal bryde helt med Kejser Ferdinand,
saa ej hans Standpunkt drages kan i Tvivl;
man ellers ej betror ham svenske Folk.

Wallenstein.

Siig frem kun kort og godt, hvad fordrer man?

Wrangel.

Afvæbnes skal de spanske Regimenter,
som holde fast ved Kejser Ferdinand;
fremdeles: Prag skal tages, denne Stad
som ogsaa Grænseløstet Eger rømmes
og overgives os.

Wallenstein.

Det var ej lidet!

Ead gaa med Eger! Prag — det er umuligt!
Nej, Prag — umuligt! Jeg vil stille eder
hver Borgen, I fornuftigvis kan fordre,
men Prag — ja, Bøhmen kan jeg selv besætte.

Wallenstein.

Wrangel.

Hvem tvivler vel om det? At de besættedes,
det ej alene er os om at gjøre.
Men ej forgjæves vil vi have anvendt
saa mange Folt og Penge.

Wallenstein.

Det forstaar sig.

Wrangel.

Til vi er stadesløse, har vi Prag
som Pant.

Wallenstein.

Har I saa ringe Tillid til os?

Wrangel.

Med Tydskken maa vi Svenske se os for.
Man stævned hid os over Østersøen.
Fra Undergang vi redded eders Rige,
og Troens frihed, Evangeliets Lære
vi har beseglet med vort dyre Blod. —
Men nu det gode ikke mer man føler,
man tænker kun paa Byrden, og man ser
med skjæve Øjne paa et fremmed Folt,
som dog man selv har kaldt her ind; man vilde
os gjerne spise af med nogle Penge,
hvis atter vi til vore Skove drog.
Men ej for Judas' Løn, for Guld og Sølv
vor Konge vi paa Lühens Dal har ofret!
Saa mange Svenskes adelige Blod

er ikke flydt for Guld og Sølv alene!
Med tynde Lærbærkviste vil vi ikke
mod Fædrelandet atter stævne hjem;
nej, Svensken bliver Borger paa den Jord,
som Svenskens Konge med sit Blod erobred.

Wallenstein.

Det skønne Grænseland maa blive eders,
i fald I hjælper mod den fælles Fjende.

Wrangel.

Og naar den fælles Fjende vi har fæet,
hvem vil saa knytte fast det nye Venstreb?
Skjont Svensken ej maa vide noget om det,
vi veed, min Fyrste, at I underhandler
i Løn med Sachsen. Hvem kan borge for,
at vi ej bliver Ofre for en Plan,
som man for godt har holdt for os at dølge?

Wallenstein.

Med Kløgt har eders Kansler valgt sin Mand,
en mere snild han ikke kunde sende.

(I det han rejser sig.)

Betænk jer, Oberst Wrangel! Tal ej mere
om Prag!

Wrangel.

Men her er Grænsen for min Fuldmagt.

Wallenstein.

Min Hovedstad jeg skulde give eder!
Før træder jeg tilbage — til min Kejser!

Wrangel.

I fald det end er Tid.

Wallenstein.

Det kan jeg nu
og altid, ene det beror paa mig.

Wrangel.

Det gjorde det for nogle Dage siden,
maasse, men ikke nu, nej, fra den Stund,
da man Sefin har grebet, ikke længer.

(Da Wallenstein tier bestyrtet.)

Vi tror, De mener os det ærligt, Fyrste,
og vi er sikre paa det fra i Gaar.
Da dette Dokument for Hæren borger,
saa er der intet, som vor Tillid hindrer.
Om Prag vi ej vil strides. Thi vor Kansler
med Altstadt nøjes vil, og eders Naade
beholder Ratschin og den lille Side.
Men frem for alt maa Eger aabnes for os,
før kan paa en Forening ej der tænkes.

Wallenstein.

Ier skal jeg tro, men I — I tror ej mig!
Nu vel, jeg skal jert forslag overveje.

Wrangel.

Ej alt for længe, om jeg bede tør.
Thi denne Underhandling lister alt
sig i det andet Aar. Hvis denne Gang

der heller intet sker, vor Kansler mener,
at den for stedse afbrudt være maa.

Wallenstein.

J har det hastigt! Men et saadant Skridt
maa dog betænkes.

Wrangel.

Ikke med Betænkning,
ved raff Bedrift alene kan det lykkes.

(Han gaar.)

Sjette Scene.

Wallenstein. Tertzky og Jlio komme tilbage.

Jlio.

Nu vel?

Tertzky.

Er alt i Orden?

Jlio.

Denne Svensker
gik helt fornøjet bort. Ja, alt er ordnet.

Wallenstein.

Endnu er intet sket, og — alt betænkt,
jeg tror dog ej, jeg gjør det.

Tertzky.

Hvad? Hvorledes?

Wallenstein.

At leve af de hovne Svenskes Naade!
Nej, nej, det kan jeg ej!

Jlio.

Er du en flygtning,
som kommer for at tigge dem om Hjælp?
Du giver mere, end du faar af dem.

Wallenstein.

Hvorledes gif det ikke hin Bourbon,
som folgte sig til sine Landsmænds Fjender
og Daaben bar imod sit eget Land!
Forbandelse han høstede; Afsty hævner
slig unaturlig og forbryderst Daad.

Jlio.

Er dette da det samme, du vil gjøre?

Wallenstein.

Jeg siger jer, hvert Menneske paa Jorden
betragter Trostak som sin bedste Ven,
og til dens Hævner føler han sig født.
Partiers Raser, Sektens Fjendskab slukkes,
der sluttes Fred af gammelt Lid og Nag,
og de, der kæmped vildt paa Liv og Død,
forliges, naar det gjælder om at jage
den fælles Fjende, dette vilde Dyr,
som bryder ind med Vold og Mord i folden,
hvor Mennesket sig tror i sikkert Ly;

thi helt hans egen Kløgt ham ej kan skjærme;
 Naturen satte Øjets Lys i Panden,
 men skjænfed ikke Ryggen noget Værn,
 og den maa skjærmes af den fromme Trosteb.

Terzky.

Tænk ikke mindre om dig selv end fjenden,
 som byder dig sin Haand til denne Daad.
 Saa mange Strupler havde ej hin Karl,
 som hører til vor Kejsers store Fædre;
 han modtog hin Bourbon med aabne Arme;
 thi Nytten ene hersker her i Verden.

Syvende Scene.

Grevinde Terzky. De forrige.

Wallenstein.

Hvad ønsker J? Her er ej Trang til Kvinder.

Grevinden.

Jeg vilde gjerne ønske jer til Lykke.
 Jeg haaber ikke, at det er for tidligt.

Wallenstein

(til Terzky).

Hun er din Hustru, sig, at hun skal gaal

Grevinden.

En Konge har en Gang jeg givet Bøhmen.

Wallenstein.

Han var derefter.

Grevinden

(til de andre).

Hvordan gaar det? Tal!

Terzky.

Han vil ej!

Grevinden.

Vil ej gjøre, hvad han maa?

Allo.

Nu maa J prøve ad; thi jeg er færdig,
 naar om Samvittighed og Trosteb tales.

Grevinden.

Da endnu alt i Afstand laa, og Vejen
 til Maalet syntes dig uendelig,
 da var du fast og modig, medens nu
 du vakler, nu, da Drømmen blive kan
 til Sandhed, og da Held er næsten sikret!
 J Planer er du tapper, du er fejs
 i Daad! Nu vel! Giv dine fjender Ret;
 thi det er netop det, de venter af dig.
 Dit forsæt tror de gjerne paa; ja, sikkert
 de kan belægge det med Brev og Segl;
 men ingen tror paa Daadens Mulighed,
 saa maatte de dig frygte, ja, dig agte.
 Er dette muligt? Saa vidt er du gaaet,
 man veed det værste, og du staar til Ansvar,

som om du havde alt en Gjerning øvet,
og saa du træffer dig tilbage! Frugten
du miste vil! Naar Planen blot er lagt,
saa er det jo en ganske simpel Brøde,
men udført bliver den en herlig Daad;
og lyffes den, saa er den ingen Synd;
en Gudsdom er jo hvert et Resultat!

En Kammertjener

(træder ind).

Jeg melder Oberst Piccolomini.

Grevinden

(hurtigt).

Lad ham dog ventel

Wallenstein.

Ja, en anden Gang,
jeg har ej Tid.

Kammertjeneren.

Det er af Vigtighed,
han beder om et Øjeblik.

Wallenstein.

Nu vel,
jeg vil dog høre, hvad han har paa Hjærtet.

Grevinden

(leende).

Ja, du skal se, det er af Vigtighed!

Wallenstein.

Hvad er det da?

Grevinden.

Det kan du altid høre.

Men bliv nu færdig først med denne Wrangel.

(Kammertjeneren gaar.)

Wallenstein.

Hvis end et Valg der var, ja, hvis der fandtes
en bedre Udvej — strax jeg valgte den;
det yderste jeg gjerne vilde undgaa.

Grevinden.

Forlanger du ej andet? Slig en Udvej,
den ligger nær. Send denne Wrangel bort!
Dit Haab du glemme! Slet dit fortidsliv,
du kan jo godt begynde paa et nyt!
Thi Dyden har jo ogsaa sine Helte
som Hæderen og Lykken! Rejs til Wien;
begiv dig strax til Kejser Ferdinand
og viis ham, at din Kasse ej er tom,
erklær, det var en Trofsabsprøve kun,
og at du kun har villet narre Svensken.

Illo.

Selv dette er for sent. Man veed for meget.
Det var kun Vejen for ham til Skafottet.

Grevinden.

Unødig frygt! Man har jo ej Beviser,
med hvilke han kan fældes efter Loven,

og man vil undgaa al Vilkaarlighed.
 Man lader roligt fyrsten drage bort.
 Jeg ser jo klart, hvad der vil hændes. Kongen
 af Ungarn viser sig, og man vil fatte,
 at fyrsten gaar; forklaring ej behøves.
 Naar Kongen derpaa Hæren lader sværge,
 saa bliver alting i den gamle Orden.
 En skjønne Morgen er vor Hertug borte.
 Men paa hans Slotte nu der bliver Liv;
 der vil han jage, holde Stutterier
 og dyrke Jorden, danne sig et Hof;
 han deler gæmildt gyldne Nøgler ud
 og samler fyrster ved sit gjæstfri Taffel,
 kort sagt, han er en Konge — i det smaa.
 Og da han klogt sig holde kan i Ase
 og ikke kræver virkelig Betydning,
 vil han faa Lov at gjælde det, han attraar,
 og han vil synes stor indtil det sidste.
 Nu vel, saa er han jo som mange andre
 af disse nye Folk, som Krigen skabte,
 Produkt af Hoffets Gunst, der i et Nu,
 saafremt den lyfter, fyrster skabe kan.

Wallenstein

(rejser sig, i heftig Bevægelse).

J hjælperige Magter, vis en Vej
 mig ud af denne Nød, en saadan Vej,
 som jeg kan vandre. Som en Ordets Helt,
 en Dydens Prædikant jeg ej kan varme
 mig ved min egen Vilje, mine Tanter;

naar Lykken vender Ryggen, kan jeg ikke
 med Prælen sige: „Gaa! Du ej behøves!“
 Naar ej jeg virker mer, da er jeg intet.
 Jeg styer jo ingen Ofre, ingen farer,
 i Fald jeg undgaa kan det sidste Skridt;
 men før jeg synker ned i dette Intet,
 før jeg, der var saa stor, som lille ender,
 før Verden skal forvekle mig med hine,
 som Døgnet skabte, og som Døgnet styrter,
 før Nutid og den sene Fremtid nævne
 mit Navn med Afsty, Friedland være Løs'net
 for hver en Daad, som evigt maa fordømmes!

Grevinden.

Hvad er der her, som strider mod Naturen?
 Jeg ser det ikke! Siig mig det! O, lad
 ej Overtroens natlig mørke Aander
 din lyse Aand formørke. Du besyldes
 for Højforræderi, er det med Rette,
 er det med Uret, hvad har det at sige
 for Øjeblikket? Nej! Du er fortabt,
 hvis ikke hurtigt du den Magt vil bruge,
 som du besidder! Hvor monstro der findes
 en Skabning, der i den Grad elsker Fred,
 at ej sit Liv han værges vil med alle
 de Kræfter, som ham Livet selv har givet?
 Og intet er for dristigt, naar man kæmper
 for Livet, naar det selve Livet gjælder.

Wallenstein.

En Gang var denne Ferdinand saa naadig;

han elsted mig, han flatted mig, jeg stod
hans Hjærte nærmest. Ingen anden fyrste
som mig han æred. Og saa ender det
paa denne Maadel

Grevinden.

Trofast du bevarer
hver ringe Gunst; men Krænkelsen du glemmer!
Skal jeg da minde om, hvad Løn du fik
i Regensburg, fordi du tro ham tjente.
Du havde krænket alle Rigets Stænder,
med hele Verdens Had du dig betynged;
thi han, din Kejser, skulde være stor;
du havde ingen Ven i hele Tyskland;
thi for din Kejser kun du havde levet;
og under Stormen hist i Regensburg
var han den Mand, du ene holdt dig til. —
Han lod dig falde, dig — som Offer faldt du
for Bajrersfyrstens stolte Overmod!
O siig ej, at den Gunst han siden viste,
den første Uretfærdighed har sonet.
Det var i Sandhed ej den gode Vilje,
nej, Nøden var det kun, der stilled dig
paa denne Plads, som gjerne man dig nægted.

Wallenstein.

Den gode Vilje! Nej! Og heller ikke
hans Nødest kan jeg talle for mit Embed,
og hvis jeg det benytter imod ham,
kan han ej tale da om krænket Tillid.

Grevinden.

At, Tillid! Nødest! — Man behøved dig!
Ja, Nøden satte dig paa denne Post,
den bitre Nød, som trænger heftigt paa
og ikke nøjes vil med hule Navne
og figuranter, men som Handling fordrer
og ej til Talle tager med en Straamand!
Den største og den bedste søger den,
om end han fandtes kun imellem Pøblen,
og stiller ham ved Roret. — Denne Slægt,
saa længe det kan gaa, vil gjerne nøjes
med Trællesjæle, for enhver til fals,
med Automater, som den selv behersker;
men naar den ser, at det for Alvor gjælder,
og naar det hule Skin ej hjælper mer,
den falder i Naturens stærke Hænder;
og denne Kæmpeaand sig selv kun lyder;
til Dagter ej den fjender, kun den handler
paa sine egne Vilkaar, ej paa andres.

Wallenstein.

Ja, altid har de set mig, som jeg var,
og ej i nogen Handel jeg bedrog dem;
thi aldrig skjulte jeg min frie Aand,
som skued langt ud over Døgnets Færd.

Grevinden.

Nej tværtimod — du altid indgød Frygt;
og du, som altid tro forblev dig selv,
har ikke Uret, — det har de, der frygted

og dog den store Magt dig gav i Hænde.
 Thi hver en Karakter, der er sig selv
 og ikke splittes af en indre Splid,
 har Ret, der gives ingen anden Uret
 end den, naar med sig selv man ej er enig.
 Var du en anden, da for otte Aar
 med Ild og Sværd du drog igjennem Tyssland
 og spinged Svøben over alle Lande,
 da alle Rigets Love fjæft du haaned,
 kun øved Styrkens frygtelige Ret
 og traadte fyrsters Herfermagt i Støvet
 for hans, din Sultans, Herlighed at øge?
 Da burde man din Stoltthed have fuet
 og holdt dig indenfor de rette Skranke!
 Men hvad der gavned Ferdinand, ham hued,
 i Tavshed trykket han sit Kejsersægl
 paa denne Uret. Hvad der var retfærdigt,
 fordi du den Gang gjorde det for ham,
 er det da uretfærdigt, naar det rettes
 imod ham?

Wallenstein

(Idet han rejser sig).

Nej! Det er jo, som du siger;
 men aldrig saa' jeg det i dette Lys!
 Ja, denne Kejsers ved min stærke Arm
 har øvet Gjerninger i Tysslands Rige,
 der efter Retten aldrig burde stet;
 min fyrstesaabe skylder jeg Bedrifter,
 hvormed mod Lov og Ret jeg mig forbrød.

Grevinden.

Saa indrøm da, at mellem dig og ham
 ej godt om Pligt og Ret kan være Tale,
 men kun om Magten og om Lejligheden!
 Det Tiden er, da Livets store Regning
 maa gøres op; thi Himlen er dig gunstig,
 dens Stjærner give Varsel om din Lykke
 og raabe til dig: Nu er Tiden kommet!
 Har du forgjæves deres Bane maalt?
 Var Cirklen og Kvadranten uden Nytte?
 Var det forgjæves, at paa dine Vægge
 du saa' Zodiacus og Himmelfuglen,
 at du i stumme, varselrige Tegn
 dig omgav med de syv, som Skæbnen lede?
 Var det da kun en tom og gavnløs Læg?
 Skal hele dette Værk til intet blive?
 Er der ej Marv i denne hule Kunst?
 Og gjælder den da intet for dig selv?
 Formaar den intet i det Øjeblik,
 da Loddet kastes?

Wallenstein

(som i al den Tid er gaaet op og ned i heftig Bevægelse, staar pludselig stille og afbryder Grevinden).

Hurtigt! Kald paa Wrangel!
 Og siig, at strax man lader Heste sadle
 til trende Sendebud!

Allo.

Naa, Gud ske Lov!

(Iler ud.)

Wallenstein.

Dor onde Mand det er. Den straffer ham
ved mig, som var hans Herskesyges Redskab;
men sikkert venter jeg, at Hævnens Staal
er ogsaa slebet for mit eget Bryst.
Hvo Dragetænder saar, maa ikke vente
en gavnlig Høst; thi under Hjærtet bærer
hver Udaad alt sin egen Hævnens Engel,
det onde Haab. — Han kan ej stole paa mig,
og derfor kan jeg ikke gaa tilbage.
Saa se da, hvad der vil, og hvad der maa;
thi Ret har stedse Skæbnen, og vort Hjærte
er Herre vel, men lyder Skæbnens Bud.

(Til Tætzky.)

Lad Wrangel møde i mit Kabinet!
Med mine Sendebud jeg selv vil tale.
Hvor er Octavio?

(Til Grevinden, som ser triumferende ud.)

Vær ikke glad!

Det taale ikke Skæbnens store Magter.
For tidlig Glæde frænker deres Ret.
Et Sædeforn i deres Haand vi lægge;
om Held, om Vanheld gror, vil Tiden vise.

(Idet han gaar, falder Tæppet.)

Unden Aft.

Et Værelse.

Første Scene.

Wallenstein. Octavio Piccolomini. Snart efter
Mag Piccolomini.

Wallenstein.

Fra Linz han melder mig, at han er syg;
men jeg har sikkert Budskab om, at han
i Frauenberg sig skjuler hos Grev Ballas.
Sæt begge fast og send dem hid. Du selv
de spanske Regimenter overtager,
gør stadig Anstalt, bliver aldrig færdig,
og fordre de, at du mod mig skal drage,
du siger Ja, men viger ej fra Pletten;
naar du i denne Læg kan ledig være,
saa sker der, veed jeg, hvad dit Hjærte attraar.
Naar blot du kan, du redder gjerne Skinnet;
du er ej Under af extreme Stridt;
og derfor giver jeg dig denne Rolle;
du gavner mest, i fald du intet gør.
Erklærer Lykken sig i Mellemtiden
for mig, saa veed du, hvad du har at gjøre.

(Mag Piccolomini træder ind.)

Naa, gaa saa, gamle Ven. Du maa af Sted
endnu i Nat. Tag mine egne Heste! —
Han der skal blive. — Gjør jer Afsted fort!

Jeg tænker da, vi alle fro og glade
skal ses igjen.

Octavio

(til sin Søn).

Vi tales siden ved.

(Han gaar.)

Anden Scene.

Wallenstein. Mag Piccolomini.

Mar

(nærmer sig ham).

Min General —

Wallenstein.

Jeg er det ej, i fald
du endnu tjener Kejser Ferdinand.

Mar.

Saa vil du altsaa dog forlade Hæren?

Wallenstein.

Jeg vil ej tjene Kejser Ferdinand.

Mar.

Og du forlader Hæren?

Wallenstein.

Nej, jeg haaber,
jeg knytter den kun endnu mere til mig.

(Han sætter sig.)

Ja, Mar. Jeg vilde intet røbe for dig,
før jeg fornam, at Timen slog til Handling.
En Lykke for den unge er hans Drift,
at han med Lethed gribe kan det rette,
og Glæde volder det sin Dømmekraft
at prøve, naar man stride kan til Handling
og finder, at Exemplet løses let.

Men naar af tvende sikre Under eet
maa vælges, naar man ej sit Hjærte ufladt
fra Kampen mellem Pligter fører bort,
da er det godt, at intet Valg man har,
en Stæbnens Gunst er da Nødvendigheden.
— Og den er her. Ja, se dig ej tilbage!
Det nytter ikke mere. Se kun frem!
Og døm ej, men bered dig til at handle!
— Min Undergang har Ferdinand besluttet,
og derfor vil jeg forekomme ham.
— Et forbund vil vi slutte med de Svenske.
Det er jo brave Folk og gode Venner.

(Han standser og venter paa Piccolominis Svar.)

— Jeg overrasker dig. Men svar mig ikke;
til fatning under jeg dig gjerne Tid.

(Han rejser sig og gaar hen i Baggrunden. Mar staar længe ubevægelig, i
den dybeste Smerte; da han gjør en Bevægelse, kommer Wallenstein tilbage
og stiller sig foran ham.)

Mar.

Min General! — I Dag du gjør mig myndig.
Thi før i Dag jeg spurgte ej om Vej
og ej om Retning; det var ikke nødigt.
Jeg fulgte dig, ja, kun paa dig jeg saa',

og jeg var fæstet paa den rette Vej.
 for første Gang i Dag har til mig selv
 du henvist mig, du tvinger mig til Valg,
 imellem dig jeg vælger og mit Hjærte.

Wallenstein.

Din Skæbne har dig hidtil vugget blidt,
 i Læg du kunde dine Pligter øve
 og frejdigt følge alle skjønne Drifter,
 mens aldrig i dit Hjærte der var Splid.
 Det er forbi. Du staar ved tvende Veje.
 Med Pligter fjendtligt Pligter staar i Kamp.
 Parti du tage maa i denne Krig,
 som føres af din Ven imod din Kejser
 og snart vil flamme op.

Mar.

Al, er det Krig?

En Krig er rædselsfuld som Himlens Plager,
 men er en Skæbne og er god som de.
 Men denne Krig, som du din Kejser volder,
 ja, volder med din egen Kejsers Hær,
 er den da god? O store Gud i Himlen,
 hvad er der sket? Hvor kan jeg saa dog tale
 med dig, der straaled for mig som en Stjerne
 og stod saa fast som den paa Himlens Hvælv?
 O, hvilken Splid du volder i mit Hjærte!
 Skal da dit Navn ej længer for mig staa
 med al den Vrefrygt, som uvilkaarligt
 det vakte, med den fordums Lydighed,

som blev mig til en hellig Vane? Nej,
 du maa ej vise mig dit fjære Udsyn,
 for mig det Udsyn altid var en Guds,
 og strax det ikke miste kan sin Magt;
 thi mine Sanser end du lænkebinder,
 om Sjælen end sig blødende befrier.

Wallenstein.

Min Ven —

Mar.

Nej, gjør det ikke! Gjør det ikke!

De rene, ædle Træk, de vide intet
 endnu om denne uheldsvangre Gjerning,
 den har jo plettet kun din Fantasi,
 og Ustyld lader end sig ej fordrive
 fra denne Form, der straalet Højhed ud.
 O slet den sorte Plet, kast fjenden bort!
 Og onde Drømme har det da kun været,
 de varer altid jo den sikre Dyd.
 Hver dødelig sligt Øjeblik kan have,
 men dog det ædle Hjærte sejre maa.
 Saaledes kan du ikke ende. Nej!
 Til Danry blev da hver en stor Natur,
 hver mægtig Væbne; Ret man maatte give
 den lave Tanke, som ej tror, det ædle
 i Frihed trives, og som sig betroer
 til Ufmagt ene.

Wallenstein.

Ej det skal mig undre,
 om Verden dadler mig. Hvad du kan sige,

det har jo alt for længst jeg sagt mig selv.
 Hvis man kan undgaa det, hvem styr saa ikke
 det sidste Skridt? Men her er intet Valg.
 Jeg Vold maa øve, vil ej Vold jeg lide.
 Jeg har ej nogen Udvej mer tilbage.

Mar.

Nu vel, saa hold med Magt dig paa din Post
 og kæmp imod din Kejser; maa det være,
 saa lad det komme til et aabent Oprør;
 det er ej godt; men jeg kan fatte det,
 og skal, hvad ej jeg ynder, dele med dig.
 Men du maa ikke blive til Forræder;
 nu har jeg sagt det, ikke til Forræder!
 Det er ej Overmod, det er ej Fejl,
 hvortil sig Modet i sin Kraft forvilder!
 Nej, noget ganske andet; det er sort,
 ja sort som Helved!

Wallenstein

(Idet han næsten ryster Panden, men behersker sig).

Den raske Ungdom gjør det hurtigt af
 med Ordet, om det end er nok saa vægtigt
 og svært at tage paa som Knivensæg;
 den finder i sit hede Hoved kjæft
 et Maal for Ting, der kun sig selv kan dømme.
 Strax kalder alt den skjændigt eller værdigt,
 er noget ikke ondt, saa er det godt,
 og hvad i sine Drømme Fantasi
 i disse dunkle Navne lægger, dermed

bebyrder baade Væs'ner den og Ting.
 Men snæver Verden er og Hjærnen vid.
 Ved Siden af hinanden dvæle Tanter
 saa let og luftigt, medens Ting i Rummet
 maa støde mod hinanden; naar den ene
 forlanger Plads, da maa den anden flytte;
 vil ej fordrives man, man maa fordrive.
 Der hersker Striden, og kun Styrken sejrer.
 — Ja, gaar man gjennem Livet uden Ønsker
 og nægter sig hvert Øjemed, da boer
 man i den lette Jld med Salamand'ren,
 og ren kan man sig holde, naar man færdes
 kun i det rene Element. Det Stof,
 hvoraf Naturen skabte mig, er ikke
 saa fint. Min Attraa drager mig til Jorden,
 og den beherskes af den onde Aand
 og ikke af den gode. Guddomsmagter
 fra oven sende kun de fælles Goder;
 ved deres Lys vi glæde os, men ingen
 kan blive rig ved det; i deres Stat
 man ikke kan erhverve Ejendele.
 Nej, Edelsene og det blanke Guld
 man kun kan vinde hos de falske Magter,
 som ildefindede i Mørket dvæle;
 men deres Gunst man kjøber kun ved Ofre,
 og ingen lever der, som dem har tjent,
 og som sin Sjæl dog pletfri har bevaret.

Mar.

(med Eftertryk).

O frygt dog, frygt dog disse falske Magter!

Schiller.

Chi de bedrage! Det er Løgneaander,
som loffende dig drager i en Afgrund.
O tro dem ikke! Hør mig! Vend tilbage
— tilbage til din Pligt! Det kan du sikkert!
Send mig til Wien! Ja, gør det! Lad mig drage
til Wien og stemme Kejseren til Fred.
Han kender dig jo ikke; det gør jeg;
og han skal se dig med mit rene Øje;
jeg bringer dig hans Tillid med tilbage.

Wallenstein.

for sent! Du veed jo ej, hvad der er sket.

Mar.

Og var det end for sent — var det saa vidt,
at kun en Brøde frelste dig fra fald,
saa fald, men fald saa værdig, som du stod!
Læg førerstaven fra dig og forsvind
fra Stuepladsen! Du kan gøre det
med Glans; men du maa gøre det med Ustyld!
— for andre har du levet meget, lev
nu ogsaa een Gang for dig selv. Og jeg,
jeg følger dig, jeg stiller ej min Skæbne
fra din —

Wallenstein.

for sent! Imens du spilder Ord,
har mine Sendebud tilbagelagt
alt mange Milepæle med mit Budskab,
som de til Prag og Eger skulle bringe.
— Vær rolig! Chi vi handle, som vi maa.

Wallenstein.

Lad os med Værdighed og Fasthed gøre,
hvad nødtigt er. — Jeg gør jo intet værre
end Cæsar, og hans Navn endnu betegner
det største, som kan nævnes her i Verden!
Mod Rom han førte sine Legioner,
som Rom betroede ham til Skjærm og Værn.
Han var fortabt, i fald sit Sværd han kasted;
og just det samme gjælder nu om mig.
Hans Aand jeg sporer i mig. Giv mig blot
hans Lykke! Alt det andet skal jeg bære.

(Mar, der hidtil har staaet i en pinlig Kamp, gaar hurtigt. Wallenstein følger ham forundret og bestrøet med Øjnene og staar i nogen Tid i dybe Tanter.)

Tredje Scene.

Wallenstein. Terzky. Strax efter Illø.

Terzky.

Mar Piccolomini forlod dig nys!

Wallenstein.

Men Wrangel?

Terzky.

Han er borte.

Wallenstein.

Hvi saa hastigt?

Terzky.

Det var, som havde Jorden opslugt ham.
Da han forlod dig, fulgte jeg ham strax;
jeg vilde tale med ham — han var borte,
og ingen kunde sige, hvor han var.
Man skulde tro, at han var Djævelen selv,
et Menneſte forsvinder ej ſaa brat.

Jllo

(kommer).

Man ſiger, at den gamle du vil ſende
med Hverv herfra! Det kan ej være ſandt!

Terzky.

Hvad mener du? Octavio! Umuligt!

Wallenstein.

Til frauenberg han drager, han ſkal føre
de ſpanſke og de vælſke Regimenter.

Terzky.

for Gud i Himlens Skyld, det maa du ikke!

Jllo.

Du vil betro Soldater til den falſke?
Du ſlipper ham af Syne netop nu
i dette Øjeblik, der afgjør alt?

Terzky.

Det maa du ikke! Nej, for Himlens Skyld!

Wallenstein.

Jeg fatter jer ſlet ikke!

Jllo.

Denne Gang

du lyde maa vort Raad! Behold ham her!

Wallenstein.

Og hvorfor ikke tro ham denne Gang
ſom altid forhen? Siig, hvad er der ſket,
at jeg min Tillid til ham ſkulde miſte?
Min gode Mening, ſom ſaa tidt blev prøvet,
jeg ofre ſkulde for en andens Lune,
ja, eders Lune, ej en Gang mit eget!
En Kvinde er jeg ikke! Til i Dag
jeg troede ham og vil i Dag ham tro.

Terzky.

Men ſend en anden! Hvorfor netop ham?

Wallenstein.

Jo, ham jeg netop valgte; thi han paſjer
til dette Hverv, og derfor fiſt han det.

Jllo.

Han huer dig, fordi han er en Vælſt.

Wallenstein.

Jeg veed, at diſſe to jer aldrig hued,
fordi jeg agter dem og ynder dem

og foretrækker dem for jer og andre.
 Jeg viser det; thi de fortjene det,
 og derfor er de jer en Torn i Øjet!
 Men hvad har jeg og hvad mit høje Hverv
 med eders lave Nag og Nid at gjøre?
 Jert Had kan ej forringe deres Værd.
 Elst eller had hinanden, som I vil,
 jeg vil ej blande mig i andres Tanter;
 jeg veed, hvad hver af eder gjælder for mig.

Ilo.

Det maa ej ske, nej, aldrig! Før jeg knuser
 den Dogn, han fører i.

Wallenstein.

Hold Maade, Ilo!

Terzky.

Da Questenberg dig bragte Bud fra Wien,
 Octavio var stedse i hans Selskab.

Wallenstein.

Jeg vidste det og gav ham Lov dertil.

Terzky.

I Løndom kommer ofte Sendebud
 fra Gallas til ham.

Wallenstein.

Nej, det er ej sandt!

Ilo.

At, du er blind, fjøndt dine Øjne se.

Wallenstein.

Min faste Tro du ej formaar at rolle;
 thi Videnstabs Grund den bygger paa.
 Hvis han er Løgner, da er Stjærnefunsten
 kun idel Løgn; thi viid, jeg har et Pant,
 som Skæbnen selv mig gav, et Pant, som siger,
 at han af mine Venner er den bedste.

Ilo.

Hvem siger dig, at Pantet ikke lyver?

Wallenstein.

Der gives Øjeblikke her i Livet,
 da man er Verdensaanden mere nær
 end ellers og et Spørgsmaal frit kan stille
 til Skæbnen. Mig forundtes slikt Moment
 ved Lügen, da om Natten jeg før Slaget
 i Tanter stirred over Sletten ud.
 Kun dunkelt lyfte Lejrens Baal i Taagen,
 man hørte kun det dumpe Daabenbrag
 og Runders tyfte Raab i Nattens Stilhed.
 Mit indre Øje skued da mit Liv,
 saa vel min fortid som min fremtids Skæbne,
 og Anden med sin løndomsfulde Anen
 den næste Morgens Skæbne knyttet til,
 hvad en Gang fjærnt i Tiden vilde ske.

Jeg taled da saalunde til mig selv:
 „Du raader over mange, og de følge
 „din Stjerne og de sætte alt paa dig,
 „som var et Numer du i Lykkespillet,
 „og paa din Lykkes Slid de gif om Bord.
 „Men vid, den Dag vil komme, da de alle
 „af Skæbnen blive stilt fra hverandre;
 „kun saare faa vil holde trofast ved dig.
 „Hvem er den bedste Mand af alle dem,
 „som denne Lejr for Tiden indeslutter.
 „Giv mig et Varsel, Skæbne! Det er ham,
 „der kommer først i Møde mig i Morgen
 „med Tegn paa Denskab.“ Og i disse Tanter
 jeg slumred ind ved foden af et Træ.

J Drømme blev jeg ført til Slagets Myr;
 der var en vældig Trængsel, og et Skud
 min Ganger dræbte; ned jeg styrted brat;
 og Hest og Rytter sused mig forbi,
 ej nogen ænsed mig, jeg stønned højt;
 de knuste mig med deres Hoves Slag.
 Da følte jeg mig grebet af en Arm —
 Octavio det var — og strax jeg vaagned;
 alt Dag det var, og se, han selv stod for mig.
 Han sagde: „Kjære Broder, ej i Dag
 „du ride maa den Ganger, som du plejer.
 „Se her, jeg bringer dig en anden Hest;
 „bestig den; thi en Drøm mig varet har.“
 Og denne Gangers Hurtighed mig frelst,
 da af Dragoner strapt jeg blev forfulgt;

min fætter red min egen Hest den Dag,
 og Hest og Rytter saa' jeg aldrig mere.

Allo.

Det var tilfældigt.

Wallenstein

(med Eftertryk).

Intet er tilfældigt,
 og hvad der blindt tilfældigt kun os tykkes,
 det stiger netop op fra dybest Væld.
 Han er min gode Engel; derpaa har
 jeg Brev og Pant. Jeg vil ej høre mere!
 (Han gaar.)

Terzky.

Min Trøst det er, at Mag vi har som Gidsel.

Allo.

Og levende han slipper ej herfra.

Wallenstein

(bliver staaende og vender sig om).

Som Kvinder er J, der bestandig vende
 tilbage til det første Ord, de sagde,
 om end i Timevis fornuft man taler.
 — Den dødeliges Tanter og hans færden
 som Havets Bølger blindt ej drives frem;
 nej, ud de vælde fra hans indre Verden,
 hans Mikrokosmes Dyb er deres Hjem.

Som Træets frugt nødvendigt frem de maa,
 Tilfældets Gjøglespil dem ej forvandler;
 og ser jeg først, hvad skjult i Kjærnen laa,
 da veed jeg, hvad han vil, hvordan han handler.

(De gaa.)

Fjerde Scene.

Værelse i Piccolominis Bøllig.

Octavio Piccolomini, rejsefærdig. En Adjutant.

Octavio.

Er Troppen rede?

Adjutanten.

Ja, den venter hist.

Octavio.

Min kjære Adjutant, de er vel sikre?
 Af hvilket Regiment?

Adjutanten.

Af Tiefenbachs.

Octavio.

Ja, de er sikre. Lad dem holde roligt
 i Gaarden, ikke vise sig for nogen,
 før Klokkens Lyd I hører. Derpaa luffer

I Huset og bevogter det. Enhver,
 I træffer paa, skal fængsles strax paa Stedet.

(Adjutanten gaar.)

Jeg haaber ej, at jeg behøver dem;
 paa min Beregning er jeg ganske sikker;
 men her er Tale om min Kejsers Hverv;
 jeg spiller højt; for stor forsigtighed
 er derfor meget bedre end for liden.

Femte Scene.

Octavio Piccolomini. Isolani træder ind.

Isolani.

Her er jeg — Naa, hvem kommer af de andre?

Octavio

(hemmelighedsfuldt).

Grev Isolani, først et Ord med eder!

Isolani

(hemmelighedsfuldt).

Skal vi gaa paa? Vil fyrsten gjøre noget?
 Stol trygt paa mig, ja, sæt mig kun paa Prøve!

Octavio.

Det skal vi gjøre.

Isolani.

Jeg er ej, Hr. Broder,
 af dem, som ere tapre kun i Ord,

Schiller.

og som, naar Daaden kommer, kniber ud.
Mod mig har Fyrsten handlet som en Ven,
ja, det ved Gud, jeg skylder ham jo alt,
og paa min Trofasthed kan trygt han stole.

Octavio.

Det vil vi faa at se.

Isolani.

Tag jer i Agt!

Ej alle tænke saadan. Der er mange,
som endnu støtte Hoffet, og som mene,
at denne Underskrift, man listed fra dem,
ej binder nogen.

Octavio.

Saa? Hvem er de Herrer?

Isolani.

for Pokker, alle Tyffe mene dette.
Og Esterhazy, Kaunitz, Deodat
erklære nu, at man maa lyde Hoffet.

Octavio.

Det glæder mig.

Isolani.

Det glæder jer?

Octavio.

Ja vel!

Det glæder mig, at Kejser Ferdinand
har Venner end og brave Underjaatter.

Wallenstein.

Isolani.

Saa spøg dog ikke! Det er ej de værste!

Octavio.

Nej, Gud forbyde, at jeg skulde spøge!
Det glæder mig alvorligt, at jeg ser
den gode Sag saa stærk.

Isolani.

I Djævlens Navn,

hvad er dog dette? Er da ikke I —
Hvorfor er jeg da her?

Octavio

(med Værdighed).

for fort og godt

at sige, om I støtter eller svigter
jer høje Kejser.

Isolani

(trodsigt).

Jeg skal sige det
til den, der Ret har til et saadant Spørgsmaal.

Octavio

(idet han rækker ham et Brev).

Om jeg har Ret dertil, det ser I her.

Isolani.

Hvorledes? Det er Majestæten's Haand
og Segl —

(Han læser.)

„Thi byde og befale vi,

„at alle Hovedsmænd i Hæren lyde
 „vor Generalløjtnant Piccolomini,
 „som om vi selv befalede“ — Hm! Ja saa! —
 Ja — ja — til Lykke da, Hr. General!

Octavio.

J lyder altsaa Ordre?

Jsolani.

Ja — men, kjære —
 J overraster mig — jeg haaber da,
 jeg faar Betænkningstid —

Octavio.

Ja, to Minuter.

Jsolani.

Min Gud — men Sagen er jo —

Octavio.

Klar og simpel.

J skal erklære, om J vil forraade
 jer Herre eller trofast tjene ham.

Jsolani.

forræderi? Hvem taler da om det?

Octavio.

Jo, det er Sagen. Fyrsten er forræder;
 med Hæren vil han slutte sig til Fjenden.

Erklær nu kort og godt, om J forraader
 jer Kejser og vil sælge jer til Fjenden?

Jsolani.

forraade Majestæten! Gudbevares!
 Det har jeg aldrig sagt!

Octavio.

Nej, endnu ikke.

Jeg venter paa, om J vil sige det.

Jsolani.

Naa ja, det glæder mig, J selv bevidner,
 at jeg har aldrig sagt deslige Ting.

Octavio.

J river eder altsaa løs fra Fyrsten?

Jsolani.

J faldt han prøver paa forræderi,
 ja vel, thi dette løser alle Baand.

Octavio.

Og J er rede til at kæmpe mod ham?

Jsolani.

Han har jo vist mig megen Gunst og Naade;
 men hvis han er en Gantyp — Død og Helved,
 saa er den Regning opgjort.

Schiller.

Octavio.

Det er godt,

J føjer eder i al Venlighed.

J Nat J ganske stille bryder op
med alle lette Tropper; J skal lade,
som om fra Fyrsten selv J havde Ordre.
Forsamlingsstedet er i Frauenberg,
og der J lyde skal Grev Gallas' Bud.

Isolani.

Ja vel! Jeg beder eder at berette,
til Kejser Ferdinand, at jeg var villig.

Octavio.

Det skal jeg.

(Isolani gaar. En Tjener kommer.)

Oberst Buttler? Meget vel.

Isolani

(kommer tilbage).

Mit barske Væsen maa J ikke ænse,
min gamle Ven; jeg kunde jo ej vide,
hvor stor J var.

Octavio.

Lad det kun være godt!

Isolani.

Jeg er en lystig gammel Fyr; i fald
et rast og ubefindigt Ord om Hoffet
jeg skulde have ytret i en Rus,
saa veed J, at min Mening ej var ond.

(Han gaar.)

Wallenstein.

Octavio.

Vær ubefymret! — Naa, det gif jo godt!
Gid det maa lykkes ogsaa med de andre!

Sjette Scene.

Octavio Piccolomini. Buttler.

Buttler.

Hvad ønsker J af mig, Hr. General?

Octavio.

Vær mig som æret Gæst og Ven velkommen!

Buttler.

For stor en Ære for en ringe Mand.

Octavio.

Den Venlighed, med hvilken jeg i Gaar
jer kom i Møde, har J ej besvaret.
Maaſke J troede, det var Talemaader.
Mit Ønske, skal J vide kom fra Hjærtet,
var høist alvorligt; thi i denne Tid
maa alle gode Mænd sig slutte sammen.

Buttler.

Det kan man kun, naar man er ligesindet.

Octavio.

Det mener jeg, maa alle gode kaldes.

En Mand staar kun til Ansvar for en Daad,
 hvortil hans Karakter ham roligt driver;
 thi blinde Fejlsyns Magt kan ofte bringe
 den bedste Mand bort fra det rette Spor.
 I var i Frauenberg. Har ej Grev Gallas
 jer noget sagt? Siig frem! Han er min Ven.

Buttler.

Til mig han talte ifkun spildte Ord.

Octavio.

Det gjør mig ondt. Jeg veed, hans Raad var godt.
 Jeg giver jer det samme.

Buttler.

Spar jer dog

Ulejligheden, og jeg slipper for
 at skamme mig, fordi jeg ej fortjener
 jer gode Mening om mig.

Octavio.

Tiden iler,

og jeg vil tale ganske aabent til jer.
 I veed helt vel, hvorledes Sagen staar,
 at fyrsten pønser paa forræderi;
 og jeg kan sige eder mer endnu:
 han har alt øvet det; med Sjenden forbund
 han sluttet har for nogle Timer siden;
 hans Bud er alt paa Vej til Prag og Eger;
 i Morgen vil han føre os til Sjenden.

Men han bedrager sig, thi Kløgten vaager,
 og Kejser Ferdinand har gode Venner,
 som danner et usynligt, mægtigt forbund.
 Se, dette Manifest erklærer ham
 i Rigets Aht, ej længer Hæren skylder
 ham Lydighed, og alle gode Mænd
 befaler det at samle sig om mig.
 Gaar I med os og med den gode Sag?
 Vil I den ondes Lod med fyrsten dele.

Buttler

(rejser sig).

Hans Lod er min.

Octavio.

Er det jert sidste Ord?

Buttler.

Ja vel.

Octavio.

Betænk jer dog, min gode Buttler.
 End har I Tid, og hvad saa rast I talte,
 jeg trofast gemmer i mit Dennebryst.
 Tag eders Ord tilbage! Vælg et bedre
 Parti. I var ej heldig i jert Valg.

Buttler.

Hr. General, hvad ønsker I for øvrigt?

Octavio.

Jeg beder jer, betænk jert hvide Haar.

Schiller.

Buttler.

Lev vel!

Octavio.

Og denne gode, tapre Kaarde
J drage vil i slig en Strid? J vil,
at Østrig skal forbande eders Færd
i Stedet for at takke for den Trofskab,
J viste det i fyrretyve Aar?

Buttler

(med en bitter Latter).

En Taf af Østrig!

(Han vil gaa.)

Octavio

(Lader ham naa hen til Døren, saa kalder han paa ham).

Buttler!

Buttler.

Hvad behager?

Octavio.

Hvad blev det til med denne Greve —

Buttler.

Greve?

Octavio.

Jeg mener Grevetitlen.

Buttler

(farer heftigt op).

Død og Helved!

Wallenstein.

Octavio

(søldt).

J blev nok afvist, da J søgte den!

Buttler.

Jeg taaler ej jer Haan! Drag eders Sværd!

Octavio.

Nej, sig først roligt, hvordan det gik til,
og gjerne staar jeg eder da til Ansvar.

Buttler.

Lad hele Verden da den Svaghed vide,
som dog mig selv jeg aldrig glemme kan!
— Ja, for Ærgjerrighed jeg er ej fri,
foragten har jeg aldrig kunnet taale.
Og ondt det gjorde mig, at Byrd og Titel
i Hæren mere gjaldt end Dygtighed.
Jeg vilde staa saa højt som mine fæller,
og derfor i en ulykkelig Stund
forledtes jeg til dette Skridt — en Daarsskab!
Dog jeg fortjente ej saa haardt at bøde! —
Man kunde sige Nej — dog hvorfor stærpe
et Afslag med slig frænkende foragt?
Hvi slog til Jorden man en gammel Mand,
en trofast Tjener med saa tung en Haan?
Hvi mindet plumpt man om hans lave Byrd,
fordi han i et Øjeblik var svag?
Naturen skjænkede dog en Brod til Ormen,
som Overmod i Kaadhed træder ned —

Schiller.

Octavio.

Bagvasket er J blevet. Aner J
den fjende, hvem J skylder sli' en Medfart?

Buttler.

Han være, hvem han vil! En nedrig Skurk,
en Hoffnøg maa det være, dette Kryb,
maa' en Spanier, en fornem Jun'ker,
hvem jeg i Lyset staar, en nidfuld Slyngel,
der krænk' af mit velfortjente Værd.

Octavio.

Vandt dette Skridt nu ogsaa fyrstens Bifald?

Buttler.

Han ægged mig dertil; han talte selv
min Sag med ædel Varme.

Octavio.

Er det sikkert?

Buttler.

Ja, sandelig, jeg læste selv hans Brev.

Octavio

(med Eftertryk).

Jeg med — dets Indhold lød dog anderledes.

(Buttler bliver bestyrtet.)

Tilfældigt findes dette Brev hos mig,
ved Selsyn kan maa' J overtyses.

(Han giver ham et Brev.)

Wallenstein.

Buttler.

Men hvad er dette?

Octavio.

Sikkert, Oberst Buttler,

en skjændig Læg man drevet har med eder.
J sagde, fyrsten ægged jer dertil?
Men her i Brevet taler han med Haan
om eders Indbilds'hed — det er hans Ord! —
og raader til, at man skal tugte den.

(Buttler har læst Brevet. Hans Knæ vagle, han griber efter en Stol og
sætter sig.)

J bliver ej forfulgt. Man vil jer vel.
Kun fyrsten kan J takke for den Skam,
som J har lidt; hans Hensigt er jo klar.
Han vilde stille jer fra eders Kejser.
Han haabed, at for Hævnens Skyld J gjorde,
hvad ej man kunde vente af en Mand,
hvis Trostak havde staaet mange Prøver.
Han vilde bruge eder som sit Redskab,
som Middel for hans ryggesløse Planer.
Han naaet det. Kun alt for let han loffed
jer fra den gode Vej, ad hvilken stedse
i fyrretøve Aar J trofast vandred.

Buttler

(med bævende Røst).

Og kan min Kejser denne Synd forlade?

Octavio.

Ja, mer endnu. Han sone vil den Tort,

Schiller.

som uforstyldt en værdig Mand har lidt.
Af egen Drift stadfæster han den Gave,
som med sin onde Hensigt Fyrsten stjænted.
Det Regiment, I fører, bliver eders.

Buttler

(vil rejse sig, men synker tilbage. Han er i stærk Bevægelse; han forsøger at tale, men formaar det ikke. Endelig spænder han sin Kaarde af og rækker den til Piccolomini.)

Octavio.

Hvad vil I? fat jer

Buttler.

Tag den!

Octavio.

Vær dog rolig!

Buttler.

Nej, tag den! Jeg fortjener den ej mere.

Octavio.

Saa tag den ny tilbage af min Haand
og før med Være stedse den for Retten!

Buttler.

En saadan naadig Kejser jeg forraadte!

Octavio.

Saa gjør det godt og stil jer rast fra Fyrsten!

Wallenstein.

Buttler.

Jeg skulde stille mig fra ham!

Octavio.

Hvorledes?

Betænker I jer?

Buttler

(med et frygteligt Udbrud af Raseri).

Stille mig fra ham?

Kun dette! Nej — o nej, han skal ej leve!

Octavio.

følg med til Frauenberg! Hos Altringer
og Gallas samles alle gode Mænd;
thi mange andre jeg tilbageførte
til deres Pligt; de flyr i Nat fra Pilsen.

Buttler

(er gaaet frem og tilbage i heftig Sindsbevægelse og træder nu med et bestemt Blif frem for Octavio).

Grev Piccolomini, siig, kan en Mand
om Være tale, naar han brød sin Trofast?

Octavio.

Det kan han, naar han angrer ret alvorligt.

Buttler.

Saa lad mig blive her — paa Væresord!

Octavio.

Hvorfor? Hvad er det, som I pønser paa?

Schiller.

Buttler.

Eed med mit Regiment mig blive her!

Octavio.

Jeg tror jer; men hvad pønser I dog paa?

Buttler.

Det vil min Gjerning vise. Spørg ej mere.
Men stol paa mig. Det kan I. Ja, ved Gud!
Lev vel! Det er ej til hans gode Engel,
I overlader ham.

(Han gaar.)

En Tjener

(bringer en Bille).

En ubefjendt

har dette bragt, og gif saa strax sin Vej.
Alt fyrstens Heste vente nede hist.

(Han gaar.)

Octavio

(læser).

„Af Sted saa snart som muligt! — Isolani.“
— O gid jeg havde denne Stad i Ryggen!
Stal vi da strande, sjønt saa nær ved Havnen?
Af Sted, af Sted! Her er ej længer sikkert
for mig. Men hvor kan Mar dog blive af?

Wallenstein.

Syvende Scene.

De to Piccolominier.

Mar

(Kommer i den heftigste Sindsbevægelse, han stirrer vildt, hans Gang er usikker; han synes ikke at lægge Mærke til sin Fader, som staar i Afstand og ser medlidende paa ham. Med lange Skridt gaar han gennem Værelset, bliver atter staaende, kaster sig til sidst ned paa en Stol og stirrer lige ud).

Octavio

(nærmer sig til ham).

Nu rejser jeg, min Søn.

(Da han ikke faar noget Svar, griber han hans Haand.)

Min Søn, lev vel!

Mar.

Lev vel!

Octavio.

Du følger snart?

Mar

(uden at se paa ham).

Jeg følge dig?

Din Vej er froget, den er ikke min.

(Octavio slipper hans Haand og farer tilbage.)

O gid du havde været sand og ærlig,
da var det aldrig sket, og alt var bedre!
Han havde aldrig gjort det rædselsfulde;
de gode havde hævdet deres Kraft,
han var ej faldet i de ondes Garn.
Hvorfor saa lønlig og saa lumst paa Eur,
hvorfor dog lifte som en Tyv om Natten?

O falskhed, du er Ophav til det onde!
 Du Jammerbringer, os du ødelægger!
 Den rene Sandhed holder Verden oppe,
 den havde frelst os alle! Fader! Fader!
 Jeg kan ej finde noget til dit forsvær;
 jeg kan det ikke, fyrsten har bedraget
 mig rædselsfuldt, o det er stræffeligt!
 Men du har ikke handlet meget bedre.

Octavio.

Min Søn, at, jeg kan ikke vredes paa dig,
 din Smerte er saa stor.

Mar.

(rejser sig og betragter ham med forskende Blik).

Det er umuligt!

O fader! fader! Er det din Beregning,
 der voldte, Sagen drevet blev saa vidt?
 Du siger ved hans fald. Octavio,
 jeg synes ej om dette.

Octavio.

Store Gud!

Mar.

At, jeg har jo Naturen selv forandret!
 Hvorfra den Mistro i min frie Sjæl?
 Forsvundet er al Tillid, Tro og Haab;
 thi hvad jeg agted mest, har løjet for mig.
 Nej! Ikke alle! Hun er der endnu,

og hun er sand og ren som Himlens Æther.
 Det andet er kun Løgn og hyllersk Skin,
 forræderi og Mened, Mord og Gift;
 i hele Verden finder jeg kun Ly
 i Kjærlighedens høje, rene Tempel.

Octavio.

Mar, følg mig heller strax, det er dog bedre.

Mar.

Sør jeg har sagt farvel — for sidste Gang —
 til hende? Nej! — Nej aldrig!

Octavio.

Spar dig heller

den bitre Afskeds Kval; thi skilles maa I!
 Kom med, min Søn!

(Vil drage ham med sig.)

Mar.

Nej! Nej! Ved Himlens Gud!

Octavio

(mere indtrængende).

Kom! Jeg, din fader — hører du? befaler.

Mar.

Befal, hvad Hjærtet siger mig, er muligt.

Octavio.

Mar! I din Kejsers Navn, du følger mig!

Mar.

En Kejser kan ej raade over Hjærtet.
 Kun eet mit Vanheld levned, hendes Medynst,
 og den vil du berøve mig? Skal grumt
 det grumme ske? Skal, hvad der ej kan ændres,
 nædelt ske, og skal jeg liste mig
 i lønlig, frysteragtig flugt fra hende?
 Nej, hun skal se min Sorg og Kval og høre,
 hvordan mit sønderrevne Hjærte klager,
 og græde over mig. — Al, hele Verden
 er grum; men hun er som en Himlens Engel.
 Min Sjæl hun redder, saa den ej fortvivler
 i navnløs Kval, og denne Dødens Smerte
 hun løse vil med blide Klageord.

Octavio.

Du river dig ej løs, du kan det ikke.
 O kom, min Søn og frels din rene Sjæl.

Mar.

Du skal ej ødsle dine Ord forgjæves.
 Mit Hjærte følger jeg, det lyver ikke.

Octavio

(ude af sig selv, bævende).

J fald det rædselsfulde ramte mig —
 hvis du — min Søn — mit eget Blod — af nej,
 jeg tør ej tænke det! — i fald til ham,
 den skjændige, du sælger dig, og præger
 vort gamle Hus med slegt et Brændemærke,

da Verden stue vil et Rædselsryn,
 i Kamp paa Liv og Død skal Sønnens Staal
 af Blodet fra hans faders Hjærte dryppe.

Mar.

J fald du havde haft lidt bedre Tanter
 om folk, du havde ogsaa bedre handlet.
 O denne vanheldsvangre Tvivl og Mistrol
 for den er intet fast, uroffeligt,
 og alting vakler, hvor ej Troen findes.

Octavio.

Og vil det altid ligge i din Haand,
 at sikkert du dit Hjærtes Røst kan følge?

Mar.

Du overvandt jo ej mit Hjærtes Røst,
 hvi skulde fyrsten have Magt dertil?

Octavio.

O Mar, du vender aldrig mer tilbage.

Mar.

Men aldrig vil du finde mig uværdig.

Octavio.

Jeg maa af Sted; de pappenheimske Tropper
 beholder du; og Lothringen, Toscana
 og Tiefenbach er her til din Bedækning;
 de ynde dig og holde deres Ed

Schiller.

og falde heller i en tapper Kamp,
end de vil svigte deres Ed og fører.

Max.

Vær rolig! Jeg skal føre dem fra Pilsen,
hvis ej, i Kamp mit Liv jeg her vil lade.

Octavio

(idet han bryder op).

Lev vel!

Max.

Lev vel!

Octavio.

Hvad? Intet hjærligt Blif

og intet Haandtryk giver du til Afsted?

Det er en blodig Krig, der stunder til,
og ingen veed, hvorlunde den kan ende.

Saaledes stiles vi ej fordum ad.

Har jeg da ikke længer nogen Søn?

(Max falder ham om Halsen; de omfavne hinanden længe i Tavsshed; saa
fjærne de sig til forskellige Sider.)

Wallenstein.

Tredje Akt.

Sal hos Hertuginde af Friedland.

Første Scene.

Grevinde Terzky. Thekla, frøken Neubrunn. De to sidstnævnte
er sysselsatte med kvindeligt Arbejde.

Grevinden.

Er der slet intet, I vil vide af mig?
Slet intet, Thekla? Længe alt jeg ventede
et Ord. Saa lang Tid kan I lade gaa
og nævner ej en Gang hans Navn! Maaſte
jeg er tilovers alt, og andre Veje
der findes? Har I set ham? Tilſtaa kun!

Thekla.

I tvende Dage har jeg ikke set ham.

Grevinden.

Og ikke hørt fra ham? Fordølg mig intet.

Thekla.

Jeg hørte ej et Ord fra ham.

Grevinden.

Og dog

I er saa rolig!

Schiller.

Thella.

Ja.

Grevinden.

forlad os, Neubrunn!

(Første Neubrunn gaar.)

Anden Scene.

Grevinden, Thella.

Grevinden.

Jeg synes ikke om, at netop nu
han er saa rolig.

Thella.

Netop nu! Hvorfor?

Grevinden.

Jo nu, da alt han veed. Nu var det Tid
til en Erklæring.

Thella.

Tal dog ej saa dunkelt,
i fald I vil, at jeg skal fatte eder.

Grevinden.

Af denne Grund just lod jeg Neubrunn gaa.
I er ej noget Barn. Nej, eders Hjærte
er myndigt; thi I elsker. Dermed følger
et dristigt Mod, og dette har I vist.

Wallenstein.

I ejer mer af eders faders Land
end af jer Moders. Derfor kan I taale
at høre, hvad hun ej formaar at bære.

Thella.

Jeg beder jer, saa kom dog snart til Sagen.
Det være, hvad det vil. Kom frem dermed!
Ej mer det skræmmer mig end disse Omsvøb.
Hvad vil I sige mig? Sat jer i Korthed!

Grevinden.

Men bliv blot ikke bange —

Thella.

Tal dog, tal!

Grevinden.

I kan, saafremt I vil, jer fader være
til største Gavn —

Thella.

Kan jeg? Hvorledes da?

Grevinden.

Mag Piccolomini jer elsker, I
kan knytte ham for stedse til jer fader.

Thella.

Ej nødigt gjøres det! Han er det alt.

Grevinden.

Han var det!

Schiller.

Thella.

Hvorfor er han det ej mere?

Grevinden.

fordi han ogsaa hænger ved sin Kejser.

Thella.

Ej mer end Pligt og Ære fordrer af ham.

Grevinden.

Bevis man fræver for hans Kjærlighed
og ikke for hans Ære. — Pligt og Ære!
I flige Ord kan meget ligge skjult,
og de kan tolkes paa saa mange Maader.
Men I skal tolke dem for ham. Hans Elskov
ham viser Ærens Vej.

Thella.

Hvorledes dette?

Grevinden.

Jo, eder maa han give Afkald paa,
hvis ej han Kejser Ferdinand forlader.

Thella.

I fald min fader træffer sig tilbage
fra Hæren, vil han gjerne følge ham.
I selv har hørt, det er hans varme Ønske
at lægge Sværdet ned.

Wallenstein.

Grevinden.

Det skal han ikke;
nej, han skal drage det for eders fader.

Thella.

Han for min fader ofre vil med Glæde
sit Liv, sit Blod, hvis man vilde skade ham.

Grevinden.

I vil ej gætte noget! — Vel, saa hør!
Jer fader svigter Kejser Ferdinand.
Med hele Hæren vil han nu sig slutte
til Sjenden —

Thella.

Al, min Moder!

Grevinden.

Et Exempel.

et stort Exempel maa man give Hæren,
hvis den med Glæde skal din fader følge.
De tvende Piccolomini'r staa højt
i Hærens Gunst, dens Mening de beherske,
gaa de i Spidsen, følge alle efter.
Octavio sig retter efter Mar.
— Der hviler meget nu i eders Haand.

Thella.

O stakkels Moder, hvilket Slag for dig!
Hun kan ej overleve det.

Grevinden.

Hun søger sig,
naar Nøden byder det. Jeg kjender hende.
— Forsagt hun er ved Tanken om det fjærne,
om hvad der hviler end i fremtids Skjød;
det virkelige, hvad der ej kan ændres,
det finder hun sig i med Taalsomhed.

Thella.

Min Sjæl har anet slegt. — Og nu — o Gud!
Nu er den der, den kolde Rædselshaand,
som knuser al min Glæde, alt mit Haab.
Jeg vidste det, — saa snart jeg kom hertil,
at ingen Lykkestjerne for mig straaled;
thi Vanheld varsled mig min dunkle Angst. —
Men hvorfor tænker først jeg paa mig selv?
Min Moder, af, min stakkels Moder!

Grevinden.

fat jer!

Hvad gavne Klager? Tænk dog heller paa,
hvorledes eders fader I bevarer
en Ven og eder selv en elsket Mand.
Saa kan jo endnu alt til Lykke føre.

Thella.

Til Lykke? — Al! Vi er jo stilt for evigt.
Nej, derom er der ikke mere Tale.

Grevinden.

Han kan ej slippe jer! Han gjør det ikke.

Thella.

Usalig er han — af!

Grevinden.

I fald han elsker,
vil hans Beslutning hurtigt være taget.

Thella.

Ja, hans Beslutning snart vil være taget.
Det kan I være rolig for. Beslutning!
Her er ej Tale mer om en Beslutning!

Grevinden.

Men fat jer dog! Jeg hører eders Moder.

Thella.

Hvor kan jeg taale nu at stue hende?

Grevinden.

O vær dog rolig!

Tredje Scene.

Hertuginde. De forrige.

Hertuginde

(til Grevinden).

Hvem har været her?

Jeg hørte livlig Tale.

Grevinden.

Det var mig.

Hertuginde.

Jeg er saa angst. Al, hver en Lyd mig melder,
at uheldsvangre Sendebud er nær.

Hvorledes staar det til, min kjære Søster?

Siig, vil han søge Kejser Ferdinand

og sende Rytterne til Kardinalen?

Og har han givet Questenberg et Svar,
som godt maa kaldes?

Grevinden.

Nej, det har han ikke.

Hertuginde.

Al, saa er alting ude! O, jeg ser
det værste komme som i Regensburg.
Han faar sin Afsted.

Grevinden.

Men ej denne Gang
der sker, hvad der i Regensburg er set.
Det kan I være ganske rolig for.

(Thessa, i heftig Sindsbevægelse, iler hen til sin Moder og omfavner hende grædende.)

Hertuginde.

O, hvem kan tæmme denne stolte Mand?
Al, jeg har lidt og baaret alt for meget

i dette skæbnesvangre Ægteskab!

Som var jeg lænket til et ildfuldt Hjul,

der jager rastløst, evigt, brat af Sted,

saaledes var mit pinefulde Liv;

han ilede med mig langs en Afgrunds Rand,

og altid svimmel saa' jeg Svælget gabe.

— Nej, græd dog ej, mit Barn! Lad ej min Kval

dig varsle om, hvad dog en Gang dig venter.

Der gives ingen anden Friedland. Du,

mit Barn, skal ej din Moders Skæbne frygte.

Thessa.

O lad os fly, min kjære Moder! Hurtigt!

Chi dette er ej noget Sted for os!

Hver Time ruger ud et Rædselsbilled,

bestandig nyt, bestandig mere grumt.

Hertuginde.

Din Lod skal være mere blid! — Al, vi,

din Fader, jeg, saa' ogsaa skjønne Dage;

de første Aar jeg mindes end med Lyst.

Da kæmpede endnu glad han for sin Fremtid;

Urgjerrigheden var en stille Glød,

endnu ej Luer, som fortærer alt.

Hans Kejser elskede ham og stoled paa ham,

og hvad han gjorde, maatte lyfkes ham.

Men siden denne Dag i Regensburg,

der pludselig ham styrtede fra hans Højde,

han grebet blev af en urolig Mand,

som rastløs, fuld af Mistro, mørk ham jager.

Schiller.

Hans fordums Lykke og hans Hvile flygted,
nu stoled han ej mere paa sin Kraft;
hans Hjærte gav sig hen til dunfle Kunster,
som endnu aldrig bragte nogen Lykke.

Grevinden.

J ser med eders Øjne. — Men er dette
den rette Tale, mens vi vente ham?
Han kan jo være her hvert Øjeblik.
Skal han i denne Tilstand træffe hende?

Hertuginde.

Tør dine Taarer, Barn og viis din Fader
et muntret Ansigt! — Se, din Sløjfe her
er løs — dit Haar maa bindes op. Men græd
dog ikke mer! Det skæmmer dine Øjne.
Hvad var det nu, jeg vilde sige? — Jo —
Men denne Piccolomini er dog
en værdig og en værdig Adelsmand.

Grevinden.

Der er han, Søster.

Thella

(ængstelig til Grevinden).

Undskyld, kjære Tante!

(Hun vil gaa.)

Grevinden.

Hvorhen? J glemmer, eders Fader kommer.

Wallenstein.

Thella.

for Øjeblikket kan jeg ikke taale
at se ham.

Grevinden.

Men hvis han nu savner eder
og spørger efter eder?

Hertuginde.

Hvorfor gaar hun?

Thella.

Jeg vil ej se ham nu.

Grevinden

(til Hertuginde).

Hun er ej vel.

Hertuginde

(betyrret).

Hvad er der dog i Dejen med det Barn?

(De følge begge Thella og holde hende tilbage. Wallenstein kommer, i Sam-
tale med Illo.)

Fjerde Scene.

Wallenstein. Illo. De forrige.

Wallenstein.

Er Lejren endnu stille?

Schiller.

Allo.

Alt er stille.

Wallenstein.

Om nogle Timer kan vi høre Bud
fra Prag, at denne Hovedstad er vor.
Saa kan vi fæste Massen og med Sejren
vi ogsaa da kan melde vore Tropper,
hvad vi har gjort. Exemplet gjør jo alt
i slige Forhold. Mennesket jo ynder
at efterligne alt. Og er man forrest,
saa fører man med Lethed hele Hjorden.
De pragste Tropper veed jo ikke andet,
end at man her i Pilsen har os hyldet,
og her i Pilsen skal de Trofskab sværge,
fordi i Prag man har Exemplet givet.
— Du siger, Buttler har erklæret sig?

Allo.

Uf egen Drift han kom og tilbød dig
sig selv tillige med sit Regiment.

Wallenstein.

Jeg ser, man kan ej stole paa hver Røst,
som lønligt maner til Forsigtighed;
for os at daare laaner Løgnens Aand
helt ofte Sandheds Røst og varer os
med usandsfærdige Orakelord.
Og denne Buttler, denne brave Mand,
har i mit stille Sind jeg tidt gjort Uret.

Wallenstein.

Hver Gang jeg træffer ham, jeg føler noget,
som ej jeg kan beherske, men som nødig
jeg frygt vil falde: det betager mig
med Gysen, hemmer Venstres frie Drift;
og denne Hædersmand, mod hvem jeg vares,
han rækker mig det første Pant paa Lykken.

Allo.

Og hans Exempel vil de bedste vinde
i Hæren, derpaa kan du være sikker.

Wallenstein.

Men gaa nu strax og hent mig Isolani,
ham har jeg nylig vist den største Gunst.
Med ham vil jeg begynde. Skynd dig, Allo!
(Allo gaar; imidlertid er de andre kommet hen i forgrunden igjen.)

Wallenstein.

Nej, se, den kjære Datter med sin Moder!
Nu vil vi hvile lidt fra alt vort Arbejd.
Kom hid kun! Gjerne jeg en munter Time
med eder, mine kjære, vilde nyde.

Grevinden.

Det er saa længe siden, kjære Broder.

Wallenstein

(affides til Grevinden).

Hvorledes gaar det? Er hun forberedt?

Schiller.

Grevinden.

Nej, endnu ikke.

Wallenstein.

Sæt dig her, min Pige!

En venlig Aand paa dine Læber boer;
din Moder tidt har prift din færdighed;
hun siger, Harmoniens blide Røst,
som sødt os daarer, fæstet Bo hos dig.
Jeg trænger til en saadan Stemme nu,
den skal fordrive denne onde Dæmon,
hvis sorte Dinger svæver om mit Hoved.

Hertuginde.

Hvor er din Cither, Thekla? Viis din Fader
en Prøve paa din Kunst.

Thekla.

O store Gud!

Hertuginde.

Naa, stynd dig, Thekla! Kom og glæd din Fader!

Thekla.

Jeg kan ej, Moder —

Grevinden.

Thekla, hvad er dette?

Wallenstein.

Thekla

(til Grevinden).

O staa mig — syng! — nu i denne Angst!
Med denne tunge Byrde paa min Sjæl
for ham jeg skulde syng — ham, som styrter
min Moder i fordærvelse?

Hertuginde.

Men, Thekla,

hvad er det dog for Luner? Skal din Fader
forgjæves have yttret noget Ønske?

Grevinden.

Se Cithren her!

Thekla.

O Gud! — Hvorledes kan jeg —

(Hun holder paa Instrumentet med sjælvende Haand; hun er i den heftigste
Sindsbevægelse; i det Øjeblik, da hun skal syng, gyser hun, kaster Instru-
mentet fra sig og gaar hurtigt.)

Hertuginde.

Mit Barn! — O hun er syg!

Wallenstein.

Hvad fejler Pigen?

Har hun for Skik at vise sig en Færd?

Grevinden.

Jeg vil ej tie længer, siden selv
hun røber sig.

Schiller.

Wallenstein.
Hvordan?

Grevinden.
Hun elsker ham.

Wallenstein.
Hun elsker! Hvem?

Grevinden.
Mar Piccolomini.
Har du ej mærket det? — Og du, min Søster?

Hertuginde.
Al, dette altsaa tynged hendes Hjærte?
Gud signe dig, mit Barn; ej ved dit Valg
behøver du at flamme dig.

Grevinden.
Al Rejsen! —
Hvis ej det var din Hensigt, kan du give
dig Skylden selv! Du kunde valgt en anden
til hid at føre dem.

Wallenstein.
Og veed han det?

Grevinden.
Han haaber, hun skal blive hans.

— 2202 —

Wallenstein.

Wallenstein.
Han haaber,
at hun skal blive hans! — Er Knægten gal?

Grevinden.
Nu kan hun høre selv!

Wallenstein.
Prinsesse Friedland
vil han erobre! Ja! Det er ej daarligt!
Han figter ikke lavt!

Grevinden.
Da du jo stedse
har vist ham Gunst, saa —

Wallenstein.
Ja, saa vil han ogsaa
min Urving være! Naar! Jeg ynder ham
og agter ham; men med min Datters Haand
har intet, nej, slet intet det at gjøre!
Man har jo dog ej Døtre for at vise
sin Gunst ved deres Haand at skjænke bort!

Hertuginde.
Hans adelige Stand og fine Sæder —

Wallenstein.
De vinde ham mit Hjærte, ej min Datter.

— 2203 —

189*

Hertuginde.

Hans Stånd, hans Aner —

Wallenstein.

Aner! Men han er
jo Underfaat, og paa Europas Troner
min Svigersøn jeg søger.

Hertuginde.

Kjære Hertug,
lad ej os stræbe alt for højt til Vejs,
saa faldet ikke bliver alt for dybt.

Wallenstein.

Og tror I, det er derfor, jeg har stridt,
saa jeg en Højde naaet har, hvorfra
jeg stuer ned paa Mængdens jævne Drimmel?
Min store Rolle her jeg skulde ende
med ganske hverdagsagtigt Svogerstab?
— Og tror I da maasse, at det er derfor —

(Han standser pludseligt, idet han fatter sig.)

Alene hende har jeg nu tilbage
paa Jorden; og en Krone vil jeg se
paa hendes Hoved, eller jeg vil dø.
Hvorledes? Alt — ja, alt jeg voved for
at gjøre hende stor — i denne Time —
imens vi tale sammen —

(Han kommer paa andre Tanker.)

Og jeg skulde —
som en blødagtig Fader, som en Borger
jeg skulde pænt de tvende elskende

forenel! Dette skulde netop nu
jeg gjøre, nu i dette Øjeblik,
da Kranzen jeg vil hejse paa min Bygning!
Nej, hun er en Juvel, jeg længe gjemte,
den sidste, bedste Mønt, jeg har tilbage,
og sandelig, hun udleveres ikke,
hvis ej man giver mig et Kongescepter!

Hertuginde.

O min Gemal, De bygger stedse, bygger,
saa Deres Bygning skal til Himlen naa,
men ænser ej, at Grunden er saa lille,
at ej den bære kan det svære Værk.

Wallenstein

(til Grevinden.)

Har du alt meddelt hende, hvilken Bolig
jeg har bestemt til hende.

Grevinden.

Sig det selv.

Hertuginde.

Hvorledes? Skal vi ej til Kärnthen?

Wallenstein.

Nej.

Hertuginde.

Og ikke heller til et andet Gods?

Schiller.

Wallenstein.

Der var De ikke sikker.

Hertuginde.

Ikke sikker,

hvor hos vor Kejser vi kan søge Værn?

Wallenstein.

Hos ham kan Friedlands Div ej finde Værn.

Hertuginde.

O Gud, har De da drevet det saa vidt?

Wallenstein.

I Holland vil De finde Værn.

Hertuginde.

Hvorledes?

Skal vi da drage til et lutherisk Land?

Wallenstein.

Alf Hertug Franz af Sauenborg De følges
til Holland.

Hertuginde.

Hertug Franz af Sauenborg —
vor Kejsers fjende, Svenskers gode Ven?

Wallenstein.

Vor Kejsers fjender er ej mine mere.

Wallenstein.

Hertuginde

(Ser forfærdet paa Hertugen og Grevinden).

Alf, det er altsaa sandt, at De er styrtet,
at De er affat? Store Gud i Himlen!

Grevinden

(affædes til Hertugen).

Lad hende blive kun i denne Tro,
du ser, hun taaler ej den fulde Sandhed.

Femte Scene.

Grev Terzky. De forrige.

Grevinden.

Men Terzky, hvilket Billede dog paa Rædsel!
Man skulde tro, du havde set en Aand!

Terzky

(Idet han fører Wallenstein til Side, hemmeligt).

Har du Kroaterhæren sendt herfra?

Wallenstein.

Nej, Terzky.

Terzky.

Saa er vi forraadte.

Wallenstein.

Hvad?

Schiller.

Terzky.

Ja, den er borte — Jægertroppen ogsaa;
hver Landsby rundt omkring er ganske tom.

Wallenstein.

Og Isolani?

Terzky.

Ham har du sendt bort.

Wallenstein.

Har jeg?

Terzky.

Har du ej sendt ham bort? Ej heller
da Deodat? De er forsvundne begge.

Sjette Scene.

IIIo. De forrige.

IIIo.

Har Terzky alt fortalt —

Terzky.

Han veed det hele.

IIIo.

Veed du, at Esterhazy, Bök, Maradas,
Colalto, Kaunig alle har forladt dig?

Wallenstein.

Terzky.

for Djævelen?

Wallenstein

(vinker ad ham).

Stille!

Grevinden

(der ængsteligt har iagttaget dem, træder nærmere).

Terzky! Store Gud!

Hvad er der set?

Wallenstein

(i færd med at bryde op).

Slet intet! Lad os gaa!

Terzky

(vil følge ham).

Slet intet, fjære.

Grevinden

(holder paa ham).

Intet! Saa' jeg ikke,

hvorlunde pludseligt alt Livsens Blod
fra eders aandeblege Kinder veg,
at selv min Svogers fatning kun var kunstig?

En Page

(kommer).

En Adjutant staar udenfor, Hr. Greve!

(Han gaar. Terzky følger ham.)

Wallenstein.

Hvad vil han? — (En IIIo.) Dette kunde ikke ste

Schiller.

saar lønligt uden Mytteri. — Hvem har
ved Porten Dag?

Illo.

Det har jo Tiefenbach.

Wallenstein.

Saa lad ham blive afløst ufortøvet.
Lad Terzys Grenaderer trække op.
Deed noget du om Buttler?

Illo.

Ja, ham traf jeg.

Han kommer strax. Han holder fast ved dig.
(Illo gaar. Wallenstein vil følge ham.)

Grevinden.

O lad ham ej gaa fra dig, Søster! Stands ham —
Et Vanhæld truer —

Hertuginde.

Store Gud! Hvad er der?

(Hun flygger sig til ham.)

Wallenstein

(idet han blidt river sig løs).

Vær rolig! Slip mig! Søster! Kjære Hustru,
vi er i Fejren. Sligt man tager roligt;
thi her maa Storm og Solstin hurtigt skifte,
et heftigt Sind er ikke let at lede,
og Hvile kan en fører aldrig finde.

Wallenstein.

J fald J ønsker, jeg skal blive, gaa!
Thi ilde sømmer sig kun Kvindeslage,
naar Mænd skal handle.

(Han vil gaa. Terzy kommer.)

Terzy.

Nej! forlad os ikke.
fra dette Vindu maa J se det hele.

Wallenstein

(til Grevinden).

Saa gaa, min Søster!

Grevinden.

Aldrig!

Wallenstein.

Jo!

Terzy

(fører hende til Side, med et betydningsfuldt Blik paa Hertuginde).

Therese!

Hertuginde.

Kom, Søster, lad os gjøre, som han siger.
(De gaa.)

Syvende Scene.

Wallenstein. Grev Terzky.

Wallenstein

(træder hen til Vinduet).

Hvad er der?

Terzky.

Åh, der er en Sammenstimlen
af alle Tropper. Ingen kjender Grunden.
I største Stilhed, mørkt og løndomsfuldt
hvert Corps sig samler under sine faner,
og Tiefenbachs gjør onde Miner; kun
Wallonerne staar for sig selv i Lejren
og giver ingen anden Udgang; de
er rolige og støtte, som de plejer.

Wallenstein.

Er Piccolomini iblandt dem?

Terzky.

Nej;
man søger ham, men fandt ham ikke hidtil.

Wallenstein.

Hvad Budskab bragte denne Adjutant?

Terzky.

Af mine Regimenter var han udsendt;
de sværger atter Trofskab, og de venter
med frigerst Mod at blive kaldt til Kamp.

Wallenstein.

Men hvad er Grund til denne Larm i Lejren?
Chi alt for Hæren skulde jo forties,
til Lykken viste os sin Gunst i Prag.

Terzky.

O gid du havde troet mig! Ja, i Gaar
besvor vi dig, at ej du maatte slippe
Octavio, den lumste, ud af Lejren —
men du, — du gav ham Heste selv til Flugten.

Wallenstein.

Den gamle Sang! Saa hør en Gang endnu:
Hold op med denne taabelige Mistro!

Terzky.

Du viste ogsaa Isolani Tillid,
han var den første, som forraadte dig.

Wallenstein.

I Gaar befried jeg ham af hans Nød.
Saa lad ham fare! Tak jeg aldrig ventede.

Terzky.

Og alle, alle er de jo som han.

Wallenstein.

Og er det Uret da, at han mig svigter?
Den Gud han følger, hvem han hele Livet
ved Spillebordet tjente! Med min Lykke

et forbund slutted han og bryder det;
 men hvad var jeg for ham og han for mig?
 Et Stib jeg var kun med hans Haab om Bord,
 han sejled frejdigt med det over Havet;
 da ser han Skjær og lumste Klipper true,
 og hurtigt redder han sit Gods. Saa let
 som fuglen, der paa Grenen bygged Rede
 og fæstet flygtigt Bo, han flyver bort;
 men der var intet Baand imellem os.
 Hvo Hjærte søger hos den tankeløse,
 fortjener ærligt, at man ham bedrager.
 Helt let kan slettes ud det svage Billed,
 som Livet rister paa hans glatte Pande;
 til Hjærtets stille Grund naar intet ned,
 et muntert Sind det lette Blod bevæger,
 men ingen Sjæl det bringer til at lue.

Terzky.

Til disse glatte Pander jeg dog heller
 betror mig end til dem med dybe Rynker.

Ottende Scene.

Wallenstein. Terzky. Illo kommer rasende.

Illo.

Forræderi!

Terzky.

Hvad er der nu igjen?

Illo.

Da jeg de tiefenbachske Tropper meldte,
 at andre skulde have deres Post —

Terzky.

Nu vel?

Wallenstein.

Hvad saa?

Illo.

De nægted Lydighed.

Terzky.

Jeg beder dig, saa lad dog fyre paa dem.

Wallenstein.

Dær rolig! Hvilke Grunde har de givet?

Illo.

De siger, at Octavio alene
 har at befale over dem —

Wallenstein.

Hvorledes?

Illo.

Sør han drog bort, et Dokument han viste
 med Underskrift af Kejser Ferdinand.

Terzky.

Af Kejser Ferdinand? — Saa hør dog, fyrste!

Schiller.

Illo.

Og han har voldt, at vore Generaler
i Gaar er flygtet.

Terzky.
Hører du?

Illo.

Caraffa

og Montecuculi og endnu se,
han loffed med sig; thi man savner dem.
Og dette Kejserbrev han har for længst
alt haft i Hænde, og for ganske nylig
han har med Questenberg det hele aftalt.

(Wallenstein synker ned paa en Stol og skjuler Ansigtet i sine Hænder.)

Terzky.

Al, havde du dog lyttet til min Tale!

Niende Scene.

Grevinden. De forrige.

Grevinden.

O denne Angst — jeg taaler den ej længer.
for Guds Skyld, siig mig, hvad der er i Vejen.

Illo.

Grev Piccolomini forraader os,
og alle Regimenter falde fra.

Wallenstein.

Grevinden.

Jeg aned det!

(Styrter ned af Værelset.)

Terzky.

O havde mig du troet!
Der kan du se, at dine Stjærner lyve.

Wallenstein

(rejser sig).

De lyve ikke; men mod Stjærners Løb,
mod Skæbnen selv er dette hændet. Kunsten
er redelig; men dette falske Hjærte,
det bringer Løgn i selve Sandheds Himmel.
En Spaadom kan paa Sandhed ene hvile;
al Videnstabs maa fejle, naar Naturen
gaar udenfor sin Grænse. Har det været
en Overtro, at ej jeg vilde skjænde
et Menneſte med ſlig en Mistro, da
jeg vil ej ſtamme mig ved ſlig en Svaghed!
Der er i Dyrets Drift Religion;
den Vilde drifter ikke med ſit Offer,
naar han vil ſtøde Sværdet i dets Bryſt.
Du var ej nogen Helt, Octavio!
Det var din Kløgt ej, ſom beſejred min;
den ſkjændige Triumf dit ſlette Hjærte
har vundet over mit, der ikke fjender
til Kumſteri; jeg havde intet Skjold,
hvormed mit Bryſt jeg kunde værgede mod
det morderiſke Slag, ſom du har ført;
mod ſlige Vaaben er jeg kun et Barn.

Tiende Scene.

De forrige. Buttler.

Terzty.

Se, der er Buttler, det er dog en Ven!

Wallenstein

(gaar ham i Møde med aabne Arme og omfavner ham hjærteligt).

Kom til mit Hjærte, gamle Kammerat!
 Saa vel gjør ikke Solens Bliif i Daar
 som Denneaaafyn i en faadan Stund.

Buttler.

Min General — jeg kommer —

Wallenstein

(idet han støtter sig til hans Skulder).

Deed du det?

Den gamle har forraadt mig til sin Kejser.
 Hvad siger du? I tredive Aar vi leved
 og kæmped sammen, sov i samme Seng
 og drak af samme Glas; jeg støtted mig
 til ham, som nu jeg støtter mig til dig;
 og i det samme Nu, da tillidsfuldt
 mit Hoved hviler ved hans Bryst, han ligger
 paa Eur, og langjomt drager han sin Kniv
 og støder den med List dybt i mit Hjærte.

(Han skjuler sit Ansigt ved Buttlers Bryst.)

Buttler.

Af, glem den falske! Siig, hvad I vil gjøre!

Wallenstein.

Vel talt! Ja, lad ham fare! — Jeg er rig
 paa Venner endnu, ikke sandt, min Ven?
 Ja, Skæbnen vil mig vel; thi netop nu,
 da jeg en Hylfers Masse falde saa',
 den sendte mig et ædelt, trofast Hjærte.
 O tal ej mere om ham! Tænk kun ej,
 jeg føler Smerte ved at miste ham;
 af nej, det er Bedraget kun, som smerter.
 Thi disse toende var mig dyrebare;
 og Max, i Sandhed ja, han elsked mig,
 og han har ikke stuffet mig, han ikke.
 Men nok herom! Nu gjælder det at handle.
 Et Ilbud, som Grev Kinsky sender mig
 fra Prag, hvert Øjeblik kan naa herhid;
 hvad end han bringer, han maa ikke falde
 i mine Fjenders Haand. Og derfor hurtigt
 et sikkert Bud skal sendes ham i Møde,
 som fører ham til mig ad lønlig Vej.

(Allo vil gaa.)

Buttler

(idet han holder ham tilbage).

Hvem venter I, min Fyrste?

Wallenstein.

Dette Ilbud,

som melde skal, hvorlunde det i Prag
 er gaaet.

Buttler.

Hm!

Schiller.

Wallenstein.
Hvad mener J dog, Buttler?

Buttler.
J veed det ikke?
Wallenstein.
Hvad?

Buttler.
Hvad der er Grund
til denne Larm i Lejren?

Wallenstein.
Hvad?

Buttler.
Hint Bud —

Wallenstein
(med Spænding).
Saa tal dog!

Buttler.
Ja, han er her alt.

Terzky og Illo.
Han er her?

Wallenstein.
Mit Ilbud?

Buttler.
Ja, i flere Timer alt.

Wallenstein.

Wallenstein.
Og jeg veed intet!

Buttler.
Dagten napped ham.

Illo
(stamper i Gulvet).
Fordømt!

Buttler.
Hans Brev er brudt, dets Indhold kjendt
i hele Lejren.

Wallenstein
(med Spænding).
Kjender J dets Indhold?

Buttler
(betænkelig).
J maa ej spørge mig!

Terzky.
Af, Illo, ve os!
Det er forbi!

Wallenstein.
J maa ej skjule noget!
Det værste kan jeg bære. Prag er tabt!
Jeg aner det! Saa svar dog! Har jeg Ret?

Buttler.
Ja, Prag er tabt. Og alle Regimenter
i Budweis, Tabor, Braunau, Königgrätz,

i Brünn og Znaym lade jer i Stikken
og hylde atter Kejseren; I selv
og Kinzky, Terzky, Jlo er forvist.

(Terzky og Jlo vise Tegn paa Stræk og Raseri. Wallenstein bliver staaende
bestemt og fattet.)

Wallenstein

(efter en Pause).

forbi al Tvivl og Kval, som jeg har lidt!
Hvad kan med Sikkerheden vel sig maale?
Min Aand er klar, mit Bryst er atter frit;
i Natten kun kan Friedlands Stjærner straale.
for Dankelmod og frygt ej Ro jeg fandt,
da jeg min Sjæl til Kampen overvandt,
da der endnu et Valg mig tyktes givet.
Nødvendigheden kom, og Tvivlen svandt:
jeg kæmper for mit Hoved og for Livet.

(Han gaar, de andre følge ham.)

Ellevte Scene.

Grevinde Terzky

(kommer fra Sidenærelset).

Ej længer holder jeg det ud! — Hvor er de?
Al, alt er tomt! De lade mig alene,
alene i den frygtelige Angst!
Jeg maa ej sige noget til min Søster,
skal synes rolig, gemme mine Kvaler
i mit forpinte Hjærte! Nej, umuligt!
— Hvis det slaar fejl, hvis han til Svensken kommer

som den, der flygter, og med tomme Hænder
og ikke som en æret forbundsfælle
i Spidsen for en mægtig Hær — i Fald
vi skulde vandre nu fra Land til Land,
et skjændigt Minde om en falden Storhed —
Nej, denne Dag jeg ønsker ej at skue,
og finder han sig i saa dybt at synke,
jeg kan ej bære dette dybe Fald.

Tolvte Scene.

Grevinden. Hertuginde. Thella.

Thella

(vill holde Hertuginde tilbage).

Al, kjære Moder, bliv dog — bliv dog her!

Hertuginde.

Hvad er det dog for Rædsler, som man skjuler?
Hvi flyr min Søster mig? Hvi drives hun
saa rastløs om af Angst? Hvi er du
forfærdet? Hvad betyde disse Dink,
som lønligt vexles mellem eder?

Thella.

Intet,

min kjære Moder.

Hertuginde.

Jeg vil vide det,

min Søster.

Grevinden.

Ja, hvad hjælper denne Skjulen?
 Det kan ej skjules. En Gang maa hun dog
 erfare det og bære det, og nu
 maa for sin Svaghed ej man give efter;
 thi Mod behøves og en fattet Aand,
 i Styrke er det nu, vi maa os øve.
 Og derfor er det bedre, hendes Skæbne
 bestemmes med et enkelt Ord — min Søster,
 man narrer eder; thi J tror, at Fyrsten
 er affat, men han er ej affat, Søster,
 han er —

Thella

(Idet hun gaar hen til Grevinden).

Dil J da dræbe hende, Tante?

Grevinden.

Han er —

Thella

(Idet hun slynger Armene om sin Moder).

O vær standhaftig, kjære Moder!

Grevinden.

Ja, Oprør har han gjort, han vilde slutte
 til Fjenden sig; men Hæren har forladt ham,
 og hele Planen er tilintetgjort.

(Under disse Ord vakler Hertuginde og falder afmægtig om i sin Datters
 Arme.)

En stor Sal hos Hertugen af Friedland.

Trettende Scene.

Wallenstein

(i Harnisk).

Du naaede det, Octavio! — Nu er
 jeg næsten lige saa forladt som fordem,
 da jeg fra Regensburger-Mødet drog.
 Jeg havde intet andet end mig selv;
 men hvad en Mand kan være værd, det veed J.
 J fælded hver en Green, som smykked mig,
 her staar jeg som en Stamme uden Løv;
 men indenfor, i Marven, skal J vide,
 hvor Skaberkraften, som i frodig Spiren
 har født en Verden i sit dunkle Skjød.
 Alt een Gang gjaldt jeg eder for en Hær,
 jeg, denne ene Mand; thi eders Skarer
 var smeltet bort for Svenskers Magt og Vælde.
 Ved Lech faldt Tilly, eders sidste Værn;
 og som en Stormflod stykked Gustav mægtigt
 hen over Bayerslandet, mens i Wien
 jer Kejser skjælvde i sin faste Borg.
 Soldater vare dyre; Mængden følger
 jo stedse Lykken. — Man betragted mig
 som Hjælper da i Nøden, Ferdinand
 sig bøjed for den Mand, han havde frænklet;
 jeg skulde rejse mig med Skaberordet
 og i hans tomme Lejre samle folk.
 Jeg gjorde det; thi jeg lod Trommen røre,
 mit Navn fløj som en Krigsgud gennem Verden.

Hver Plov, hvert Værksted blev forladt, og alle
 sig flokked glad om Haabets fjendte Fane.
 — Endnu jeg føler mig saa stærkt som da.
 En kraftig Aand et kraftigt Legem staber,
 og Friedland fylder atter sine Lejre.
 Før eders Tusender mig kun i Møde,
 til Sejren er de vant, men under mig
 og ej imod mig. — Naar man Kroppen stiller
 fra Hjærnen, vil man se, hvor Sjælen bor.

(Allo og Tertzky træde ind.)

Frisk Mod! Endnu vi ej er bukket under.
 Vi har jo fem af Tertzky's Regimenter
 og Buttlers brave Skarer — og i Morgen
 en Hær af færtent tusend Svenske møder.
 Jeg havde ikke mer for ni Aar siden,
 da Tyssland jeg for Ferdinand erobred.

Fjortende Scene.

De forrige. Neumann, som fører Grev Tertzky til Side og taler med ham.

Tertzky

(til Neuman).

Hvad ønsker De?

Wallenstein.

Hvad er der nu igjen?

Tertzky.

Ti pappenheimske Kyrasferer fordrer
 i Regimentets Navn at tale med dig.

Wallenstein

(hurtigt til Neumann).

Lad dem kun komme!

(Neuman gaar.)

Ja, jeg venter noget
 af disse brave folk. Nu skal I se,
 de tvivler end, og man kan vinde dem.

Femtende Scene.

Wallenstein. Tertzky. Allo. Ti Kyrasferer, førte af en Gefrejder,
 komme marscherende og stille sig efter Kommando i en Række foran Her-
 tugen, idet de gjør Homør.

Wallenstein

(efter at han en Tid lang har maalt dem med Øjnene, til Gefrejderen).

Dig kender jeg jo godt. Du er fra Flandern,
 dit Navn er Mercy.

Gefrejderen.

Henrik Mercy, ja!

Wallenstein.

Jeg mindes godt, den Gang en Deling Hesser
 dig Vejen spærred, du slog dig igjennem,
 med knap to hundred Mand igjennem tusend!

Gefrejderen.

Ja vel, Hr. General.

Schiller.

Wallenstein.

Hvad gav man dig
for denne brave Daad?

Gefrejderen.

Hr. General,

man gav den Ære, som jeg udbød mig,
at maatte tjene her i dette Corps.

Wallenstein

(til en anden).

Du var blandt dem, der frit, af egen Drift
paa Altenberg sig meldte for at tage
det svenske Batteri, da saa jeg bød.

Anden Kyrasfeer.

Ja vel, Hr. General.

Wallenstein.

Jeg glemmer ingen,
med hvem jeg een Gang blot har stiftet Ord.
Hvad ønsker I?

Gefrejderen

(kommanderer).

Giv Agt! I Hvil med Værget!

Wallenstein

(til en tredje).

Du hedder Bisbeck og er født i Köln.

Wallenstein.

Tredje Kyrasfeer.

Ja vel, Hr. General.

Wallenstein.

Som fange bragte
den svenske Oberst Dübald du til Sejren.

Tredje Kyrasfeer.

Det var ej mig, Hr. General.

Wallenstein.

Nej rigtigt.

Det er jo sandt, det var din ældre Broder.
Hvor er din yngste Broder blevet af?

Tredje Kyrasfeer.

I Olmütz ligger han ved Kejsershæren.

Wallenstein

(til Gefrejderen).

Saa lad da høre, hvad I har paa Sinde.

Gefrejderen.

Et Kejserbrev er kommet os i Hænde,
som siger os —

Wallenstein

(afbryder ham).

Hvem valgte jer?

Gefrejderen.

Hver Deling

har valgt sin Talsmand.

Wallenstein.

Godt, saa kom til Sagen!

Gefrejderen.

Et Kejserbrev er kommet os i Hænde,
som siger os, vi skal forlade dig,
da du er bleven Fjende og Forræder.

Wallenstein.

Hvad vil I gjøre?

Gefrejderen.

Dore Kammerater
i Braunau, Budweis, Prag og Olmütz have
alt adlydt, og Exemplet hurtigt fulgtes
af Tiesenbachs, Toskanas Regimenter.
— Men vi vil ikke tro, at du er Fjende
og Landsforræder; nej, vi anse det
for Løgn, det er et Paafund af de Spanste.

(Trohjærtet.)

Du selv skal sige, hvad det er, du vil;
thi du har altid været sand imod os;
til dig har vi den allerstørste Tillid;
og ingen fremmed Mund kan stille ad
den gode Fører og de gode Tropper.

Wallenstein.

Slig Tale sommer sig en Pappenheimer.

Gefrejderen.

Dit Regiment dig sender dette Bud:
Er det din Hensigt blot, at Krigens Scepter,
som du med Rette fører, som vor Kejser
betroede dig, skal blive i din Haand,
og er du Østrigs brave Hovedsmand,
saa vil vi hjælpe dig og skjærme dig,
din gode Ret vi værne mod enhver,
og selv om alle andre Regimenter
forlade dig, saa vil vi være tro,
og gladeligt vort Liv for dig vi ofre;
thi det er kun vor Rytterpligt, at heller
vi gaa i Døden, end vi svigte dig;
men er det rigtigt, hvad vor Kejsers Brev
os melder, er det sandt, at du er troløs
og vil forræderst føre os til Fjenden,
— hvad Gud forbyde — da vil ogsaa vi
forlade dig og lyde Kejserbrevet.

Wallenstein.

Hør, fjære Børn —

Gefrejderen.

Hvad gavner mange Ord?

Et Ja, et Nej kan klare hele Sagen.

Wallenstein.

Jeg veed, I lytter til Fornuftens Røst,

selv prøver, tænker og ej følger Hjorden;
 og derfor, veed I, altid jeg med Hæder
 udmærked eder mellem Hærens Bølger.
 En fører tæller med sit raske Blif
 kun Delinger, han ser ej Enfeltmand,
 hans Ordre hersker strængt, og blindt den lydes,
 og for Personen kan han intet føle —
 men saadan, veed I, var det ej med jer;
 da i det vilde Haandværk I begyndte
 at fatte eder selv, da paa jer Pande
 jeg saa' Personlighedens Tanke straale,
 som frie Mænd jeg da behandled eder,
 og frit I hæved eders egen Røst —

Gefrejderen.

Ja, altid har du værdigt os behandlet
 og med din Tillid æret os, min fører,
 og frem for alle har du vist os Gunst.
 Du ser, vi følger ej den store Hob,
 og vi skal trofast staa dig bi; men sig
 et Ord kun, og dit Ord, det er os nok;
 saa sig blot, at du ikke er forræder
 og ej til Fjenden føre vil din Hær.

Wallenstein.

Nej, jeg forraades! Kejser Ferdinand
 vil ofre mig til mine Fjender, jeg
 maa falde, hvis I tapre ej mig frelse.
 Til eder vil jeg mig betro. — Min Borg
 skal eders Hjærte være! Se, de sigter

mod dette Bryst! Og at mit Hoved graaned
 for deres Skyld, hvor skulde sligt de ænse?
 Saalunde viser sig den spanske Taal,
 det har vi for det morderiske Slag
 paa Lühens Sletter! Derfor trodsed vi
 med nøgent Bryst den spidse Partisan,
 og derfor laa vi paa den frosne Jord
 og havde kun en Sten til Hovedpude.
 Ej Strøm, ej Skov os standsed paa vor Vej,
 da ufortrødent vi hin Mansfeld fulgte
 ad hver en Slangeslyngning paa hans flugt;
 vort Liv det var jo kun en rastløs Marsch,
 og uden Hjem, som Vindens Susen stormed
 vi over Jorden, der af Vaaben mylred!
 Men nu, da vi har gjort det tunge Værk,
 for hvilket Utaf kun og Had vi høstet,
 nu da utrætteligt, med trofast Arm
 vi Krigens haarde Byrde vælted bort,
 nu skal en Kejsersøn for Freden æres,
 og Oliegrenen, som man skylder os,
 han sætter i sit lyse Drengeshaar —

Gefrejderen.

Det skal han ej, hvis vi kan hindre det.
 Nej, du, som førte denne Krig med Hæder,
 skal ende den, og det skal ingen anden!
 Du førte os til Dødens grumme Val,
 og du og ingen anden skal os føre
 med Jubel hjem til Fredens skjønne Enge,
 det tunge Arbejds frugter med os dele —

Wallenstein.

J tror, at J en Gang i sene Tider
 skal glædes ved sig frugt! Men tro det iffe!
 Nej, Krigens Ophør vil J aldrig stue!
 Vi bliver alle slugt af denne Krig;
 thi Østrig ønsker ikke fred, og jeg
 maa falde, just fordi jeg søger fred.
 Hvor mange Hære Krigens ødelægger,
 og at den lægger hele Verden øde,
 det ænser Østrig ej; det vil kun voge
 og vinde Land. — J har forstaaet mig,
 i eders Krigerøjne Dreden funkler!
 O gid min Aand nu kunde jer besjæle
 saa hjælt, som den i Kampen har jer ført!
 Jeg ser, at J vil hjælpe mig, med Daaben
 min Ret J skjærmer — det er ædelmodigt!
 Men tro ej, J kan føre det til Ende.
 En saadan lille Hær! Al nej, forgjæves
 J bringer eders fører dette Offer.

(fortroligt.)

Nej, vi maa være sikre, søge Denner!
 fra Svensken har et Tilbud jeg om Hjælp;
 lad det se ud, som om vi tog imod den,
 indtil vi trygt kan trodse begge Parter,
 Europas Skæbne bære i vor Haand
 og fra vor Lejr den glade Verden vise,
 at det er os, som bringer Fredens Kranse.

Gefrejderen.

Din Pagt med Svensken altsaa er kun Skin,

og Kejser Ferdinand du ej forraader?
 Du ønsker ej, at vi skal blive Svenske?
 Ej andet fordre vi at vide af dig.

Wallenstein.

Hvor skulde jeg vel bryde mig om Svensken?
 Jeg hader ham som selve Helvedsspølen.
 Vil Gud, jeg tænker, at vi snart skal jage
 ham over Østersøen til hans Hjem.
 Min Tante gjælder kun det hele Rige.
 Jeg har et Hjærte, og jeg føler Medynk
 med Tysklands Jammer. J er simple folk;
 men derfor tænker J dog ikke simpelt.
 Jeg synes, J fortjener frem for andre,
 at et fortroligt Ord jeg med jer taler. —
 Saa hør! J femten Aar alt Krigens fælle
 har luet! Intet Steds er Tegn paa Stilstand!
 Papist og Lutheraner, Svensker, Tysker,
 hvem vil af dem vel vige for hinanden?
 Nej, alles Haand er hævet imod alle!
 Partier findes kun, men ingen Dommer!
 Hvorledes skal det ende? Hvem skal løse
 en saadan Knude, som uendeligt
 forøger sig med mange sejge Traade
 og strammes? Denner, den maa hugges over!
 Og jeg er Skæbnens Mand, det føler jeg;
 med eders Hjælp jeg sikkert det fuldbyrder!

Schiller.

Sextende Scene.

Buttler. De forrige.

Buttler

(tvrigt).

Hr. General, det var ej rigtigt!

Wallenstein.

Hvad?

Buttler.

Det skader os hos hver en venligsindet.

Wallenstein.

Men hvad da?

Buttler.

Dette er jo aabent Oprør!

Wallenstein.

Hvad er der sket?

Buttler.

Grev Terzlys Regimenter

rev Kejserørnen nu af deres faner
og fæstet dine Mærker —

Gefrejderen

(til Kyrasjererne).

Højre om!

Wallenstein.

Wallenstein.

forbandet dette Raad og den, der gav det!

(Til Kyrasjererne, som er ved at afmarchere.)

Nej, bliv dog — man tog fejl — saa hør dog, Børn!

Jeg straffer Gjerningsmanden — hør dog! Bliv!

De hører ikke!

(Til Jllø.)

Skynd dig! Og forklar det!

Hvad end det koster, før dem atter hid!

(Jllø iler ud.)

Det ødelægger os! — O Buttler, Buttler!

J er min onde Dæmon! Hvorfor skulde

J sige det, da de var her til Stede?

Det gif saa godt, de var jo vundne halvt! —

O disse Taaber, der saa ubetænksomt

vil vise deres Jver! — Lykken leger

helt grusomt med mig; mine Venners Jver

tilintetgjør mig, ikke fjenders Had.

Syttende Scene.

De forrige. Hertuginde kommer Syttende ind. Hende følger Chella
og Grevinden. Derpaa Jllø.

Hertuginde.

O Albrecht, sig mig, hvad har du dog gjort?

Wallenstein.

Saa dette tilmed!

Grevinden.

Undskyld mig, min Svoger.
De vide alt, jeg kunde ikke tie.

Hertuginde.

Hvad har du gjort?

Grevinden

(til Terzky).

Men er der intet Haab?
Er alt fortabt?

Terzky.

Ja! Ferdinand har Prag,
og alle Regimenter hylde ham.

Grevinden.

Octavio, den lumske Ræv! — Og Max —
er han da ogsaa borte?

Terzky.

Ja, hvad andet?

Sin fader følger han til Ferdinand.

(Thella styrter sig i sin Moders Arme og skjuler sit Ansigt ved hendes Bryst.)

Hertuginde.

(tager hende i sine Arme).

Jeg ynker dig, men endnu mer mig selv!

Wallenstein

(gaar affides med Terzky).

En Rejsevogn skal hurtigt være rede

og bringe vore Damer bort herfra.
Lad Scherfenberg dem følge, han er tro;
de skal til Eger, snart vi følge dem.
(Til Illo, der kommer igjen.)

Du har dem ikke med?

Illo.

Saa hør dog Earmen!

De pappenheimske Tropper er i Anmarsch,
de kommer alle, fordre deres Oberst
tilbage, paastaa, Max er her paa Slottet,
og at du holder ham med Tvang tilbage.
Hvis ej han gives løs, da skal de vise,
at de med deres Sværd kan ham befri.

(Alle staa forbausede.)

Terzky.

Hvad skal det sige?

Wallenstein.

Sagde jeg det ikke?

Mit Hjærte varsler mig, at han er her.
forraade mig — det har han ikke kunnet.
Nej, derom har jeg aldrig næret Tvivl.

Grevinden.

O alt er godt, hvis han endnu er her,
saa veed jeg, hvad for evigt kan ham holde.
(Han omfavner Thella.)

Terzky.

Det er umuligt! Høst dog paa, den gamle

forraader os. Hvi skulde han da vove
at være her?

Illo

(til Wallenstein).

Det Spand, som du for nylig
foræred ham, endnu i Dag jeg saa'
paa Torvet.

Grevinden.

Thella, saa er alting godt.
Saa er han her endnu.

Thella

(har set hen imod Døren og udbryder nu med Liv).

Der kommer han!

Attende Scene.

De forrige. *Mar Piccolomini.*

Mar

(idet han træder midt hen i Salen).

Ja! Ja! Han kommer! Længer ej jeg ævner
om dette Hus at liste mig omkring
og spejde efter gunstig Lejlighed —
Nej, denne Denten, denne Sjæleval
gaar over mine Kræfter!

(Han gaar henimod Thella, som har kastet sig i sin Moders Arme).

Se dog paa mig!

Vend ej dit Hoved bort, du skønne Engel!
Al, sig det frit til alle! Frygt ej nogen!

Lad alle høre, at du elsker mig.
Hvi skjule det? Al, den, der er lyfsalig,
til Løndom trænger — Vanheld uden Haab
behøver ikke længer noget Slør,
men handler frit, om tusend Sole straaled!
(Han bemærker Grevinden, der ser triumferende paa Thella.)
Nej, kjære Frænke! Bort med jer forventning
og med jert Haab! Jeg kan ej blive her!
Jeg kommer for at tage Afsted. Ja —
det er forbi! Al, Thella, jeg maa gaa,
jeg maa forlade dig, min elste, maa —
men, hvad jeg ikke tager med mig, Thella,
det er dit Had. Al, du skal unde mig
et Blik, som viser Medynk, du skal sige,
at ej du hader mig. O sig det, Thella!

(Idet han griber hendes Haand, i heftig Bevægelse.)

O Gud — o Gud! Jeg kan ej gaa herfra.
Jeg kan ej — kan ej slippe denne Haand.
Min elste, sig, at du har Medynk med mig,
og at du veed og tror, jeg kan ej andet.

(Thella, der undgaar hans Blik, peger paa sin Fader; han vender sig hen
imod Hertugen, hvem han nu først opdager.)

Du her? — Det var ej dig, jeg søgte her.
Dig skulde ej mit Øje mere stue.
Med hende har alene jeg at gjøre.
Hun skal erklære, jeg er fri for Skyld.
For mig er intet andet til i Verden!

Wallenstein.

Du tror, at jeg kan være sig en Daare
at slippe dig og spille ædle Scener

med dig, endstjønt din fader mig bedrog!
 Nej, du er kun hans Søn for mig, og viid,
 at du min Magt skal føle. Tænk dog ikke,
 jeg tager Hensyn til det gamle Venstabs,
 som han saa skjændigt krænkede. Nej de Tider,
 da man var fjærlig og med Omhed skænned,
 de er forbi, og Had og Hævn kun raade;
 som han kan jeg vel ogsaa være grum.

Mar.

Gjør kun med mig, hvad du at gjøre ævner;
 men godt du veed, jeg trodser ej din Drede
 og frygter den ej heller. Nej, du veed,
 kun een Ting holder mig tilbage her.

(Det han griber Theklas Haand.)

Se, alt, ja, alt jeg vilde fylde dig.
 Med faderhaand du skulde skjænke mig
 min Salighed paa Jorden. Al, men du
 forspildte den. Dog dette ej du ænser.
 Thi ligegyldigt dine fjæres Lykke
 du træder grumt i Støvet. Ja, den Gud,
 som du tilbeder, er ej Naadens Gud.
 Du følger ene Hjærtets vilde Drift,
 du raser som det blinde Element,
 saa følesløs og uden Sjæl og Naade.
 Ja ve de arme, som har stølet paa dig
 og lod sig lokke af dit ædle Indre
 og deres Lykkes Hytte paa dig bygged!
 Thi pludselig i Nattens stille Stund
 det gjærer i det lumste Ildsvælg's Indre;

det bryder frem med grusom Larm og Vælde,
 og alt tilintetgjør den vilde flamme,
 den svider alt, hvad Mennesker har skabt.

Wallenstein.

Din faders Hjærte skildrer du! Saalunde
 det raser i hans sorte Hyflerbryst.
 O Helvedsaander have daaret mig:
 thi lumstest var den Aand, de sendte op
 fra deres Afgrund til mig, større Løgner
 end Løgnens Fyrste, og han var min Ven!
 Og hvem formaar at trodse Satans Magt?
 Jeg gjemte Basilisten ved mit Bryst
 og med mit eget Hjærteblod ham næred.
 Han died graadigt ved mit Venstabs Barm;
 mod ham jeg aldrig havde ondt i Sinde;
 min Tanke's Port var altid aaben for ham,
 og Kløgtens Nøgle kasted stolt jeg bort.
 Paa Stjernehimlen søgte mine Øjne,
 i Verdensrummets Vidder søgte de
 den Fjende, som jeg dybt i Brystet bar.
 — I fald for Ferdinand jeg havde været,
 hvad han, Octavio, for mig var blevet,
 da havde Ferdinand jeg aldrig undsagt,
 jeg havde ej formaaet det. Men han
 var ej min Ven, han var min strænge Herre,
 og til min Trostab ej han sig betroede;
 der var alt Krig imellem ham og mig,
 da han mig førerstaven gav i Hænde;
 thi mellem Eist og Mistro er der Krig

for evigt; kun imellem Tro og Tillid
 kan Freden trives; den, der Tillid dræber,
 han myrder fremtids Slægt i Moders Liv.

Mar.

Min Fader vil jeg ej forsvare. De mig,
 jeg kan det ikke! Vanhelds tunge Haand
 har hvilet over jer! Den ene Synd
 sig slutter grumt til Synders snævre Kjæde.
 Men vi, som ej har Skyld, hvorledes kom
 dog vi i denne rædselsfulde Ring,
 i denne Kreds af Brøde og af Vanheld?
 Mod hvem har vi vor Trostabs brudt? Hvorfor
 skal Fædres Skjændselsdaad og Dobbeltskyld
 os omsno som et hæsligt Slangepar?
 Hvorfor skal Fædres aldrig slutte Had
 os tvende, som hinanden elske, stille?

(Han omfavner Thekla i heftig Smerte.)

Wallenstein

(har længe set paa ham i Tavshed og nærmer sig nu til ham).

Mar, bliv hos mig! — Gaa ikke fra mig, Mar!
 Da man ved Prag i Vinterlejren bragte
 dig til mit Telt — du var endnu en Dreng,
 og uvant var du til den tykke Vinter,
 din Haand var stivnet om den tunge fane,
 men mandigt vilde du ej slippe den;
 se, den Gang med min Kappe jeg dig varmed
 og passed dig; jeg flammed mig ej ved
 sligt ringe Hverv, med Kvindeomhu plejed

jeg denne spæde Dreng — til du blev varm
 og ved mit Hjærte atter følte Livet.
 Og naar har jeg vel været anderledes?
 Jeg har beriget mange Tusend, skjænket
 dem Lande, lønnet dem med Vresposter;
 men dig, min Ven, jeg gav min Kjærlighed,
 mit Hjærte, ja, mig selv jeg skjænkede dig.
 En fremmed var jeg kun for alle andre;
 men du var som mit eget Barn. — O Mar,
 du kan ej svigte mig! Det er umuligt!
 Det kan ej være saa! Jeg kan ej tro,
 at Mar kan svigte mig.

Mar.

O store Gud!

Wallenstein.

Og saadan har det været mellem os,
 fra du var Barn. Hvad gjorde vel din Fader
 for dig, som ikke ogsaa jeg har gjort?
 Et Venstabsnet jeg vævet har om dig;
 i Fald du kan, saa sønderriv det, Mar! —
 O husk dog paa, at du er knyttet til mig
 med alle Sjælens fine, sømme Strænge,
 med hvert et helligt Baand, hvormed Naturen
 de dødelige fast kan knytte sammen.
 Men gaa kun og forlad mig, tjen din Kejser,
 og lad ham med en gylden Naadeskjæde
 og med sit gyldne Skind belønne dig,

Schiller.

fordi din Ven, fordi din Ungdoms fader,
fordi Naturen selv dig intet gjaldt.

Mar

(i heftig indre Kamp).

O Gud, hvor kan jeg andet? Maa jeg ikke?
Min Ed — min Pligt —

Wallenstein.

Din Pligt? Hvem er da du?

Hvis jeg ej handler ret mod Ferdinand,
saa er det mig, der synder, ikke dig.
Er du din egen Herre? Staar du fri
i Verden som jeg selv, saa du har Ansvar
for hvad du gjør? Paa mig er du jo poded,
jeg er din Kejser, og at lyde mig,
at høre mig til, det er din Naturlov,
det er din Ære, og i fald din Stjerne,
paa hvilken du maa leve nu og bo,
fra Banen stejler ud og paa en anden
med Brand sig kaster, faar den til at lue,
du kan ej vælge da, om du vil følge;
thi med dens Svingkraft drages du af Sted
tillige med dens Ring og dens Drabanter.
Med ringe Brøde gaar du med i Kampen,
og Verden vil ej dadle, den vil prise,
at dog din Ven har været mest for dig.

Wallenstein.

Aktende Scene.

De forrige. Neumann.

Neumann.

De pappenheimske Tropper staar af Hesten
og rykker frem til fods; de har besluttet
at storme dette Hus med Sværd i Haand;
thi deres Fører ville de befri.

Wallenstein

(til Tergf).

Lad Lænker trække for, og Skytset rette,
med Lænkeflugler vil jeg møde dem!

(Tergf gaar.)

Alt true mig med Sværdet! Neumann, gaal
De skal paa Øjeblikket drage bort —
det er min Ordre — og i Tavsshed vente,
til jeg bestemmer, hvad de har at gjøre.

(Neumann gaar. Ilo er traadt hen til Vinduet.)

Brevinden.

O lad ham gaa, min Broder!

Ilo

(ved Vinduet).

Død og Helved!

Wallenstein.

Hvad nu?

Ilo.

De stiger op paa Raadhustaget
og retter deres Skyts mod dette Hus.

Schiller.

Mar.

O hvilket Danvid!

Jllo.

Ja, de true med

at flyde —

Hertuginde og Grevinde.
Store Gud!

Mar

(til Wallenstein).

Lad mig gaa ned

og sige dem —

Wallenstein.

Du viger ej fra Stedet!

Mar

(Idet han peger paa Thekla og Hertuginde).

Men deres Liv og dit!

Wallenstein.

Hvad er der, Terzky?

Lyvende Scene.

De forrige. Terzky kommer tilbage.

Terzky.

Jeg bringer Bud fra vore Regimenter;
ej længer kan jeg styre deres Mod;

Wallenstein.

De ere Herre over Pragerporten
og Mølleporten, kun paa Kamp de tænker;
hvis du nu blot et Løsen giver dem,
saa falde Fjenden de i Ryggen strax,
og har de først ham drevet ind i Byen
kan i de snævre Gader let de sejre.

Jllo.

O kom! Lad deres Iver ikke køles!
Vi faar jo Hjælp af Butlers brave Folk.
Vi er de fleste, lad os slaa dem ned
og ende Mytteriet her i Pilsen.

Wallenstein.

Skal denne Stad da blive til en Valplads,
skal fjendste Brødre fare gennem Gaden,
med Ild i Øjet rase mod hverandre?
Og skal din døve Drede, som ej lyder
en fører, fælde Dommen i vor Sag?
Nej, her er ikke Plads for Kamp og Mord!
Er Dredens Evmenider slupne løs,
kan ingen Herster falde dem tilbage!
Nu vel, jeg har betænkt mig saare længe;
saa lad det rask og blodig kun fuldbyrdes.

(Idet han henvender sig til Mar.)

Siig, søster Du at prøve Kampen med mig?
Din Frihed har du. Stil dig mod mig! Kom
og før til Kampen dem! Du fjender Krigen;
af mig du lærte den; en saadan Fjende
jeg har ej nødig mig at flamme ved,

Schiller.

og bedre Lejlighed du aldrig faar
til at betale mig for, hvad du lærte.

Grevinden.

Er saa vidt alt det kommet? Fætter! Fætter!
Hvor kan J bære det?

Mar.

De Regimenter
som man betroede mig, jeg helligt loved
at føre bort herfra til Ferdinand,
og dette vil jeg holde eller dø.
Men mere fordrer ingen Pligt af mig.
Mod dig jeg kæmper ej, hvis det kan undgaas;
du er mig selv som fjende endnu hellig.

(Der falder to Stud. Jllø og Terzky ile til Vinduet.)

Wallenstein.

Hvad er der?

Terzky.

Se — han falder —

Wallenstein.

Falder? Hvem?

Jllø.

De tiefenbachske stød —

Wallenstein.

Paa hvem?

— 2250 —

Wallenstein.

Jllø.

Paa Neumann,

som du har sendt —

Wallenstein

(ibet han farer op).

J Helveds Navn! Saa skal jeg —
(Han vil gaa.)

Terzky.

Vil deres blinde Raseri du trodse?

Hertuginde og Grevinde.
for Guds Skyld, Nej!

Jllø.

Nej, ikke nu, min fyrste!

Grevinden.

O stands ham! Stands ham!

Wallenstein.

Slip mig!

Mar.

Gjør det ikke!

Nej, ikke nu! Den blodig raske Daad
har firret dem; nej, vent til Ung'ren kommer —

Wallenstein.

Uf Sted! Kun alt for længe har jeg nølet.
Til dette kunde frækt de sig formaste,

— 2251 —

142*

fordi de ikke saa' mit Afsyn! — Nu
 skal de mit Afsyn skue, de skal høre
 min Røst! — Er det maaske ej mine Tropper?
 Er jeg da ikke fører, ikke Herre?
 De skulde ikke kjende dette Afsyn?
 Det var jo deres Sol i Slagets Mørke!
 Jeg trænger ej til Vaaben. Paa Altanen
 jeg viser mig for denne Oprørshær,
 og snart skal disse vilde Bølger atter
 i Eydighedens Leje roligt flyde.

(Han gaar. Jllø, Terzky og Buttler følge ham.)

En og tyvende Scene.

Grevinden. Hertuginde. Max og Thekla.

Grevinden

(til Hertuginde).

Naar ham de se — end er der Haab, min Søster.

Hertuginde.

Al nej, jeg har ej Haab.

Max

(som under det sidste Optrin i en synlig Kamp med sig selv har staaet i
 Afstand, træder nærmere).

Det er for meget!

Jeg kom her hid saa fast og saa besluttet,
 jeg troede, at jeg handled dadelst, frit,
 og dog jeg staar, som om jeg Had fortjente,

som en Barbar, hvem alle Eder ramme,
 til Afsty kun for alle mine Kjære,
 der haardt betynges af den bitre Nød,
 mens med et Ord jeg kunde dem befri;
 mit Hjærte krymper sig, og i mit Bryst
 to Stemmer lyde højt i bitter Kamp;
 Nat er der i min Sjæl, jeg kan ej vælge
 det rette. Al, du talte sandt, min Fader;
 jeg stoled jo for meget paa mit Hjærte;
 nu vakler jeg og veed ej, hvad jeg skal.

Grevinden.

Hvorledes? Siger Deres Hjærte intet?
 Lad mig da sige Dem, hvad De skal gjøre.
 De veed, at Deres Fader har begaaet
 et himmelraabende Forræderi
 mod Fyrsten, at han styrted os i Skjændsel.
 Heraf det fremgaar klart, hvad De, hans Søn,
 skal gjøre. De skal bøde paa hans Synd,
 Exempel give paa en ædel Trost, at
 saa Navnet Piccolomini ej bliver
 en Skjændsel, saa det evigt ej forbandes
 i Friedlands Slægt!

Max.

Hvor hører jeg en Røst,
 en Sandheds Røst, som trygt jeg følge kan?
 Af Eidskaber, Ønsker alle drives!
 O gid en Engel steg fra Himlen ned

og øfte med sin rene Haand det rette
af Lysets rene Væld, det pletfri rette!

(Det hans Øjne falde paa Thella.)

Behøver jeg at søge denne Engel?

Naar hun er her — hvi søger jeg en anden?

(Han nærmer sig hende og slynger Armen om hendes Liv.)

Nej, dette Hjærte, dette hellig rene
og pletfri, lægger jeg min Sag paa Sinde;
din Kjærlighed ej spørger, den kan kun
en skyldfri skjænke Lykke, bort den vender
sig fra en Staffel, som af Brøde tynges!
Siig, kan du elske mig, i fald jeg bliver?
I fald du kan, da vil jeg være eders.

Grevinden

(med Eftertryk).

Betænk —

Mar

(afbryder hende).

Nej, du skal sige, hvad du føler!

Grevinden.

Jer fader —

Mar

(afbryder hende).

Nej, jeg spørger ej hans Datter —
jeg spørger dig, jeg spørger dig, min elskte!
Her er ej Tale om at vinde Kroner,
da gjorde Ret du i, med Kløgt at prøve.
Det gjælder om din elsktes Ro, om Lykken
for tusend brave, tapre Heltehjærter,

som ser et Mønster i hans Liv og Gjerning!
Skal jeg fornægte Pligten mod min Kejser,
og skal jeg sende til min faders Lejr
en Kugle, som min faders Hjærte rammer?
Naar Kuglen først er sluppet ud af Løbet,
da er den intet Redskab mer: den lever,
en Aand er i den, Hævnngudinder gribe
med Rasen den, for Brøden grumt at sone,
og føre lumst den ad den værste Vej.

Thella.

O, Mar —

Mar

(afbryder hende).

Nej, elskte, overil dig ikke!

Jeg kjender dig. Jeg veed, dit ædle Hjærte
hvad der er tungest, kunde snarest vælge.

Lad her ej være Tale om det store,
men lad kun Hjærtet se sin Ret og fyldest!
Min elskte, husk, hvad fyrsten gjorde for mig,
og hvad min fader øved saa til Gengjæld!

O disse skjønne, frie Hjærtedrifter
og trofast Venstab er en hellig Tro
for Sjælen, og Naturens Rædsler hævne
de grumt paa den Barbar, som skjænder dem!
Paa Vægten skal du lægge alt, og da
dit Hjærte dømme skal —

Thella.

O Mar, dit Hjærte,

det har for længst alt dømt, og du skal følge
din første Drift —

Grevinden.
Ulykkelige, stands!

Thessa.

Hvad dette sømme Hjærte strax har set
og følt, var ret, det maa det rette være!
Ja, gaa og gjør din Pligt. Jeg elsker dig
og vilde elske dig, hvad end du gjorde;
du vilde altid handle rent og ædelt;
den skønne fred, som hersker i din Sjæl,
den skal formørkes ej af nogen Unger.

Mag.

Saa maa jeg skilles fra dig, jeg maa gaa.

Thessa.

Du er mig tro, som du er tro dig selv.
Af Slæbten skilles vi, ej vore Hjærter!
for evigt skilles vore Slægter ad;
men vi, vi hører ej til vore Slægter!
— Af Sted, min Ven, af Sted! Din gode Sag
du stille maa fra vor, den uheldsvangre!
Thi Himlens Straffedom vort Hoved rammer,
til Undergang det viet er. Og jeg
vil ogsaa bøde for min faders Synd.

men sørg ej over mig, min elste Ven!
Snart vil min Slæbne være afgjort, kjære! —

(Mag omfavner hende i heftig Bevægelse. Bag Scenen høres et langt, vildt,
længe tonende Raab: „Dioat Ferdinandus!“ ledsaget af krigertiske Instru-
menter. Mag og Thessa omfavne hinanden ubevægelige.)

To og tyvende Scene.

De forrige. Terzky.

Grevinden

(gaar ham i Møde).

Hvad var dog det? Hvad varsler dette Raab?

Terzky.

Det er forbi, fortabt er alt, ja, alt!

Grevinden.

Og gjorde han da selv ej Indtryk paa dem?

Terzky.

Nej, alt var frugtesløst!

Hertuginde.

De raabte „Dioat!“

Terzky.

for Kejser Ferdinand.

Grevinden.

O Skam og Skjændsel!

Schiller.

Terzfy.

De lod ham ej en Gang til Orde komme.
De overdøved ham, da han begyndte,
med frigerist Musik. — Der kommer han.

Tre og tyvende Scene.

De forrige. Wallenstein, ledsaget af Jilo og Buttler. Derpaa
Kyrasfererne.

Wallenstein

(idet han kommer).

Grev Terzfy!

Terzfy.

Fyrste!

Wallenstein.

Dere Regimenter

skal være rede til et styndsomt Opbrud;
thi vi forlade Pilsen end i Aften.

(Terzfy gaar.)

Min kjære Buttler —

Buttler.

Ja, Hr. General!

Wallenstein.

Man siger mig, at Egers Kommandant
er eders Ven og Landsmand. Send ham strax

Wallenstein.

et Bud, at han kan vente os i Morgen.
J følger selv med eders Regiment.

Buttler.

Ja vel!

Wallenstein

(træder hen imellem Max og Thessa, som have holdt hinanden fast omslyngede.)

Nu maa J stilles!

Max.

Store Gud!

(Kyrasfererne med draget Dørge træde ind i Salen og samle sig i Bag-
grunden. Samtidig hører man nogle raske Takter af Pappenheimer-Marschen,
som synes at falde paa Max.)

Wallenstein

(til Kyrasfererne).

Her er han. Jeg skal ikke holde paa ham.

(Han vender ham ryggen og staar saaledes, at Max hverken kan nærme sig
til ham eller Thessa.)

Max.

Du hader mig og viser vredt mig bort.
Det gamle Venstabsbaand skal sønderrives
og ikke løses blidt, det haarde Brud,
det vil du gjøre endnu mere haardt!
Helt vel du veed, at jeg har ikke lært
at leve uden dig endnu. Jeg drager
i Ørf'nen ud, og alt, hvad jeg har elsket,
ja, alt vil blive her tilbage. — Af!
Du maa ej vende dine Øjne fra mig!

Lad mig endnu en Gang dit Ansigt se,
det er mig dog for evigt dyrebart!
forstød mig ikke —

(Han vil gribe hans Haand; Wallenstein træffer den tilbage. Han vender sig hen imod Grevinden.)

Er der ingen anden,
som føler Medynk med mig — Tante Terzky —
(Hun vender sig bort; han henvender sig til Hertuginde.)
Min elstes Moder —

Hertuginde.

Gaa kun did hen, Greve,
hvor Pligten falder Dem. — En trofast Ven,
vor gode Engel kan maasse en Gang
De blive da hos Kejser Ferdinand.

Max.

Al nej, De ønsker kun mig Haab at give,
De vil ej, at jeg skal fortvivle helt.
De maa ej daare mig med sligt et Blændværk!
Mit Vanhæld fjender jeg. Jeg takker Himlen,
som skjænkter Midlet til at ende det.

(Den frigeriste Musik begynder igjen. Salen fyldes mere og mere med bevæbnede. Han ser Buttler staa der.)

J her, Hr. Oberst Buttler? Og J følger
mig ikke? Nu velan! Gid J maa tjene
jer nye Herre mere tro end ham,
som J har svigtet! Hør! J lover mig,
at J hans Liv vil skjærme og bevare.
Giv mig jer Haand paa dette!

(Buttler vil ikke give ham Haanden.)

Rigets Aht

til Pris hans fyrstelige Hoved giver
for hver en Morder, som har Lyst til Lønne
for slig en Voldsdaad. Al, nu var det godt,
i Fald en Ven med trofast Omhu vaaged,
hvis Kjærlighedens Øje frontt ham skjærmed —
men de, som her jeg —

(Han kaster mistænksomme Blikke paa Jlo og Buttler.)

Jlo.

Søg forrædere

i eders faders og i Gallas' Lejr!
Her er kun een tilbage. Gaa, befri os
fra dette Skjændselsstue! Gaa, paa Stedet!

(Max forsøger endnu en Gang at nærme sig til Thekla. Wallenstein hindrer det. Max staar ubeslætt, opfyldt af Smerte; imidlertid fyldes Salen mere og mere, og Hornene lyde mere og mere opfordrende og med fortære og fortære Parser.)

Max.

Ja, blæs! — O gid det var de svenske Horn,
og gid jeg herfra drog til Dødens Dal,
at alle Sværd, som her jeg drager stuer,
mit Hjærte gjennembores! Siig, hvad vil J?
Vil herfra J mig rive bort? O driv
mig ej til Vanvid! Nej! O gjør det ikke!
J kunde komme til at angre det!

(Salen er helt fyldt med bevæbnede.)

End fler! — Der dænges Byrde kun paa Byrde,
og deres Masse drager tungt mig ned. —
Betænk, hvad J gjør, det er ej godt,
at vælge en fortvivlet Mand til fører!

fra Lykken river I mig bort! Velan!
 Til Hævn-gudinden vies eders Sjæle!
 Selv har I valgt, og selv I nu maa bøde,
 hvo med mig gaar, snart hører til de døde!

(Idet han vender sig henimod Baggrunden, opstaar der en heftig Bevægelse blandt Myrasserne, de omgive og ledsage ham med wild Larm. Wallenstein bliver staaende ubevægelig, Theresa kaster sig i sin Moders Arme. Tæppet falder.)

Fjerde Akt.

I Borgmesterens Hus i Eger.

Første Scene.

Buttler

(Idet han kommer).

Nu er han her! Hans Skæbne førte ham.
 for al Tilbagegang er Bommen faldet.
 Og som den Bro, der bar ham, sænkede sig
 og svævende sig flygtigt atter hæved,
 er hver en Vej til Redning spærret for ham.
 fortuna raaber nu med Vælde: „Stand!“
 fra Bøhmens Jord dit Meteor sig rejste,
 det drog sin klare Lysvej over Himlen,
 og her ved Bøhmens Grænse maa det faldet
 — Du var forblændet, og du troede paa
 den fordums Lykke, sveg den gamle Sane.

Din Kejsers Land med Krig og Vold du trued,
 forbryderst væbnet du din stærke Haand
 og vilde frækt Penaters Arne vælte!
 Men vogt dig! Hævnens onde Mand dig fører,
 ved Hævnen selv du vil til Grunde gaa.

Anden Scene.

Buttler. Gordon.

Gordon.

Hr. General, jeg venter længselsfuldt
 at høre eders Mening. Store Gud,
 hvad skal det sige, at vor Fyrste kaldes
 forræder, at han flygter og er fredløs?
 Jeg beder jer, forklar mig ganske nøje,
 hvorledes alt er gaaet til i Pilsen.

Buttler.

Det Brev I fik vel, som jeg sendte forud
 med Ildud?

Gordon.

Ja, og jeg har nøje fulgt,
 hvad I befalede, uden Nølen aabnet
 vor Fæstning for ham; thi et Kejserbrev
 mig bød at lyde blindt, naar I befalede.
 Men undskyld, da jeg stued Fyrsten selv,
 da rejste atter Trivlen sig; thi Friedland,
 han drog som fredløs ej i Staden ind.

En Herfers Majestæt paa Panden lyst
 og fræved Lydighed; han fordred Regnskab,
 som gik det hele i den gamle Gænge.
 Naar man er skyldig og af Vanheld rammes
 helt let man smigrer for den ringe Mand,
 og falden Storhed alt for let sig nejer;
 men Fyrsten værdigt vejede hvert et Ord,
 som kunde rose mig; som Herre prisde
 han kun en Tjener, der har gjort sin Pligt.

Buttler.

Nøjagtigt som jeg skrev, er alting stet.
 Til fjenden har han Hæren solgt. Og Prag
 og Eger vilde han for Svensken aabne.
 Da Rygtet herom lød, hvert Regiment
 undtagen Tertslys fem, som kom her hid,
 forlod ham. Viid, han er i Rigets Aht,
 og hver en trofast Tjener har den Pligt
 at gribe ham, i Live eller død.

Gordon.

Sin Kejser skulde han forraade! — Nej!
 En saadan Mand! En højtbegavet Fyrste!
 Og dog, hvad er vel Storhed her paa Jorden?
 Jeg sagde tidt: det ender ikke godt.
 En Snare blev hans Storhed og hans Kraft
 og denne løndomsfulde, mørke Magt.
 Thi hvor kan man vel vente Maadehold
 hos den, til hvem man Magten overlader;
 kun klare Love holder ham i Ave

og gammel Skif, som Tiden har gjort hellig.
 En ny og unaturlig Krigermagt
 man denne Mand betroede, med hans Kejser
 den stilled ganske ham paa lige fod.
 Den stolte Mand helt glemte sig at bøje.
 Det stærer mig i Hjærtet! Slig en Mand!
 Naar han maa falde, hvem kan da staa fast!

Buttler.

Spar eders Medynst, til han trænger til den!
 Hans Magt er stor, jer Klage ej behøves.
 Mod Eger er de Svenske nu i Anmarsch,
 og hurtigt man forener sig, hvis ikke
 vi med en rask Beslutning det forhindre.
 Det maa ej ske, han maa ej gaa herfra
 som fri; ved Liv og Ære har jeg svoret
 at tage ham til fange her, og I
 skal yde eders Bistand mig til dette.

Gordon.

O havde aldrig denne Dag jeg skued!
 Han selv jo satte mig paa denne Post,
 og det var ham, som Slottet mig betroede;
 mens nu det skal forvandles til hans fængsel.
 Vi subalterne har jo ingen Vilje;
 den frie Mand, den mægtige, alene
 kan følge sine ædle Sjæledrifter,
 mens vi maa lydigt kun fuldbyrde Loven,
 hvor grusom end den er. Ja, Lydighed,
 til denne Dyd den simple Mand kan bejle!

Buttler.

J skal ej græmme jer, fordi jer Ævne
er snæret ind af Lydighedens Stranker.
Kan frit man færdes, farer tidt man vild,
mens Pligtens smalle Vej er ganske sikker.

Gordon.

Har alle da forladt ham? Mange Tusend
har ham at takke jo for deres Lykke,
hans Sind var kongeligt, og naar han gav,
han øste altid ud med fulde Hænder.

(Med et Sideblik paa Buttler.)

Helt mangelen løfted han fra Støvet op
og overvælded ham med Gods og Ære!
Og er af alle disse ingen Den
tilbage nu, som er ham tro i Nøden?

Buttler.

Her findes en, som knapt han haabed paa.

Gordon.

Han har ej vist mig nogen særlig Gunst.
Jeg tvivler næsten om, at i sin Storhed
en gammel Ungdomsven endnu han mindes;
min Pligt mig aldrig bragte i hans Nærhed,
og længe var jeg skjult bag disse Mure,
hvorhen hans Naade ikke kunde trænge;
men Hjærtet frit i Stilhed jeg bevared.
Thi da han sendte mig til dette Slot,
da tog endnu sin Pligt han helt alvorligt.

Jeg stuffer ej hans Tillid, naar jeg trofast
bevarer, hvad min Troskab man betroede.

Buttler.

Saa sig, vil J fuldbyrde Rigets Aht
og yde Bistand til at fængsle ham?

Gordon

(Efter at have tænkt efter i Tavsshed, bedrøvet).

J fald det er, som J har sagt — i fald
han har forraadt sin Herre og sin Kejser,
i fald han virkelig vil sælge Hæren
og aabne Landets Fæstninger for Fjenden —
saa — ja, saa er der ingen Redning mer —
men det er haardt, at Loddet rammer mig,
at jeg skal være Redskab til hans fald. —
J Burgau vare Pager vi ved Hoffet
paa samme Tid, og jeg — jeg var den ældste.

Buttler.

Jeg veed det.

Gordon.

Tredive Aar det er vist siden.

Han var kun tyve Aar, men fjæft han kæmped
alt da for store Maal, og alvorsfuldt
hans Sind paa disse stadig kun var rettet.
Stilfærdigt vandred han iblandt os andre
og var sig selv kun Selskab; Ungdomsglæder,
som andre fryded, var kun ham til Kval.
Men ofte blev han mærkelig betaget,

Schiller.

og fra det løndomsfulde Bryst der fo'r
en Tankestraale ud saa indholdsrig
og lys, at vi med Studsen ham betragted;
vi vidste ikke, om det var en Gud,
om det var Danvid, som sig aabenbared.

Buttler.

I Burgau styrted han fra andet Stofværk,
da han var slumret ind i Vindueskarmen,
men rejste sig helt uskadt; dog, man siger,
at Anfald man af Danvid kunde spore
fra denne Dag.

Gordon.

Der skete en forandring;
thi Katholik han blev og mer tungsin dig.
Ja, dette Under helt forvandlede ham.
Det tyktes ham, han stod i særlig Gunst
hos løndomsfulde Magter, og han ilede
saa fjælt ad Livets slappe Lene hen,
som om det aldrig muligt var at snuble.
Saa skilte Skæbnen længe vore Veje,
han vandred Storheds farefulde Sti
med raske Skridt, han var jo ikke svimmel,
blev Greve, fyrste, Hertug og Diktator;
det er nu alt kun ringe, sine Hænder
han strækker ud imod en Kongekrone
og falder — af, den Afgrund kan ej maales —

Buttler.

Saa ti dog! Ser I ej, han kommer hist?

Wallenstein.

Tredje Scene.

Wallenstein i Samtale med Egers Borgermester. De forrige.

Wallenstein.

En Fristad var I ellers dog! Jeg ser,
jert Daaben viser kun den halve Ørn.
Hvad siger dette?

Borgermesteren.

Ja, vi vare fri;
men Staden var i tvende hundred Aar
til Bøhmens Krone pantsat. Det er Grunden,
hvorfor vi vise kun den halve Ørn.
Den ene Del er slettet, indtil Riget
os frigjør.

Wallenstein.

Det fortjener I tilvisse!
I skal kun holde ud og ikke lytte
til dem, der gjerne stifte Mytteri.
Hvor højt er I beskattet?

Borgermesteren

(trækker paa Skuldren).

Åh, saa højt,
at vore Væner næppe strække til.
Og Garnisonen maa vi underholde.

Wallenstein.

Det skal forandres! Siig mig, fjære Ven,
der er jo Protestanter her i Staden?

(Borgermesteren studser.)

Jo, jo, jeg veed det! Der er mange skjult
bag disse Mure. Indrøm det kun frit!
J selv — ej sandt?

(Han betragter ham stærkt. Borgermesteren bliver forstræffet.)

J skal ej være bange!

Jeg hader Jesuiter. Raaded jeg,
da dvæled ikke længer de i Riget.
En Bibel og en Messebog for mig
er ligegod. Det har jeg jo bevist.
Jeg har jo selv en protestantisk Kirke
i Glogau bygget. — Siig mig, Borgermester,
hvad hedder J?

Borgermesteren.

Pachhælbel, høje fyrste.

Wallenstein.

Min Ven, nu skal jeg sige jer et Ord,
men J maa ikke røbe det til andre.

(Idet han lægger sin Haand paa hans Skulder, højtideligt.)

Ja, viid, min Ven, snart Tidens fylde kommer.
Snart vil de høje falde, og de lave
vil rejse sig — men tal dog ikke om det.
Det spanske Dobbeltherredømme falder,
og alt forandres. Saa' J ikke nys
paa Himlen trende Maaner?

Borgermesteren.

Jo, med Rædsel.

Wallenstein.

De to til røde Dolke sig forvandlede.
Kun een tilbageblev i al sin Klarhed.

Borgermesteren.

Di troede, Tyrken var i Vente.

Wallenstein.

Nej!

Nej, tvende Riger vil forgaa, min Ven,
i Øst og Vest, det kan J stole paa,
og Luthertroen ene bli'er tilbage.

(Han opdager de to andre.)

Paa Vejen hid vi hørte mange Stud
til venstre. Har J ikke hørt dem her?

Gordon.

Hr. General, vi hørte ogsaa Stud,
men os det tyktes, at de kom fra Syden.

Buttler.

fra Neustadt eller Weiden maa de komme.

Wallenstein.

Ad denne Vej de Svenske rykke frem.
Hvor stor er jer Besætning?

Gordon.

Tvende Hundred

omtrent. De andre ere Invalider.

Schiller.

Wallenstein.

Hvor mange har I da i Jochimsthal?

Gordon.

Det samme Antal. Did jeg sendte dem,
i Fald de Svenske skulde gjøre Angreb.

Wallenstein.

Jeg kan kun rose jer. Og eders Stanser
befæstes bravt. Det saa' jeg, da jeg kom.

Gordon.

Ja, Fjenden trued os, og derfor bygged
jeg skyndsomst tvende nye Bastioner.

Wallenstein.

I tjener mønsterværdigt eders Kejser.
Jeg er tilfreds med eder, Oberstløjtnant.

(Til Battler.)

Drag denne Post i Jochimsthal tilbage
og alle andre, som paa Fjenden vente.

(Til Gordon.)

Min Hustru og min Søster og mit Barn
betror jeg glad til eder, Kommandant;
thi her jeg kan ej blive; nogle Breve
jeg venter kun, og naar først de er kommet,
da drager jeg af Sted fra denne Fæstning.

Wallenstein.

Fjerde Scene.

De forrige. Grev Terzky.

Terzky.

Et Budskab har jeg, som vil glæde eder!

Wallenstein.

Hvad nyt?

Terzky.

Jeg bringer Budskab om et Slag
ved Neustadt, hvor de svenske Tropper sejred.

Wallenstein.

Hvad siger du? Hvem bragte dette Budskab?

Terzky.

En Landmand bragte det fra Tirschenreuth.
fra Tachau drog en Trop af kejserlige
ved Solnedgang imod den svenske Lejr.
I tvende Timer vared deres Skydning,
og tusend kejserlige blev paa Pladsen.
med deres Oberst — mer han ikke vidste.

Wallenstein.

Men hvordan kom dog disse folk til Neustadt?
Saa maatte Ultringer jo have Dinger —
i Gaar han stod fast fjorten Mil derfra;
og Gallas samler sine folk i Fraunberg;

Schiller.

endnu er de ej samlet. Skulde Suys
saa langt sig have vovet frem? Umuligt!

(Jllo kommer.)

Terzky.

Se, der er Jllo, og hans Ansyn straalet
af Glæde. Han har hørt det gode Budskab.

Femte Scene.

Jllo. De forrige.

Jllo.

En Rytter venter udenfor med Nyt.

Terzky.

Er dette Bud om Svenssens Sejer sandt?

Wallenstein.

Hvad nyt og hvorfra kommer han?

Jllo.

fra Neustadt?

Hans Budskab kjender jeg. De Svenske staa
fem Mile kun herfra. Ved Neustadt kasted
Mar Piccolomini sig over dem
med alle sine pappenheimske Tropper.
Et rædsomt Myrderi fandt Sted. Til sidst

Wallenstein.

vandt Svenssens Overmagt dog Sejr, og Mar
med alle sine folk i Græsset bed.

Wallenstein.

Hvor er det Sendebud? Lad strax ham komme!
(Vil gaa. Imidlertid styrter frøken Neubrunn ind i Salen, fulgt af nogle
Tjenere, som fare af Sted.)

frøken Neubrunn.

Til Hjælp! Til Hjælp!

Jllo og Terzky.

Hvad er der?

frøken Neubrunn.

Al, Prinsessen!

Wallenstein og Terzky.

Hun veed det alt?

frøken Neubrunn.

Al ja! Hun dør! Hun dør!

(Gler af Sted. Wallenstein og Terzky følge hende.)

Sjette Scene.

Battler. Gordon.

Gordon

(forbavset).

forklar mig, hvad betyder dette Optrin?

Schiller.

Buttler.

Jo, ganske simpelt, at hun mistet har
den Mand, hun elstede — Piccolomini!

Gordon.

Den stakkels Pige!

Buttler.

Hørte I det Budskab,
som Ilo bragte? Svensken nærmer sig!

Gordon.

Ja vel!

Buttler.

Tolv Regimenter er de stærke,
og fem er her til Skjærm for Wallenstein;
men vi, vi har jo kun mit Regiment,
og jer Besætning er kun tvende hundred.

Gordon.

Ja vel!

Buttler.

I indser, med saa ringe Mandskab
man ej bevogte kan en saadan fange.

Gordon.

Jeg indser det.

Buttler.

Thi Overmagten snart
befried ham.

Wallenstein.

Gordon.

Javel, det maa man frygte.

Buttler

(efter en Pause).

Og jeg er Borgen for, hvordan det ender;
mit Hoved staar paa Spil, i Fald han flygter.
Mit Ord jeg holde maa for hver en Pris;
og hvis han ikke bliver her i Live —
saa — ja — saa er vi sikre paa den døde.

Gordon.

Forstaar jeg eder ret? O Gud — I kunde —

Buttler.

Han maa ej leve!

Gordon.

Nej, det kan I ikke!

Buttler.

I eller jeg. Det er hans sidste Dag.

Gordon.

Vil I da myrde ham?

Buttler.

Det er min Hensigt.

Gordon.

Han stoler paa jer!

Schiller.

Buttler.

Ja — hans onde Skæbne!

Gordon.

Han er vor fører!

Buttler.

Nej, han var vor fører.

Gordon.

Men hvad han var, kan ingen Brøde slette.
Og uden Lov og Dom?

Buttler.

Han er alt dømt!

Gordon.

Men det er Mord og ej Retfærdighed;
thi selv en skyldig maa man høre først.

Buttler.

Hans Skyld er klar, og Ferdinand har dømt;
det er vor Kejsers Vilje, vi bør følge.

Gordon.

En blodig Dom maa ikke raast man lyde,
tilbagefaldes kan et Ord, ej Livet!

Buttler.

Men fyrster ynde, at man handler hurtigt.

Wallenstein.

Gordon.

En Bøddels Pligt den ædle Mand ej løfter.

Buttler.

Ej blegner modig Mand for dristig Daad.

Gordon.

Naar Livet voves, Modets Røst man følger
og hører ej Samvittighedens Stemme.

Buttler.

Hvorledes? Skulde han da være fri
og atter tænde Krigens vilde fakkell,
som aldrig slukkes?

Gordon.

Gjør ham til jer fange,
men foregrib ej blodigt Naadens Engel.

Buttler.

Hvis Kejsershæren ej var bleven slaaet,
jeg helst ham saa' i Live.

Gordon.

Åh, hvorfor
har denne Fæstning jeg dog for ham aabnet?

Buttler.

Ej Stedet, nej, hans Skæbne dræber ham.

Gordon.

Som Riddersmand jeg faldet var i Kampen,
idet min Kejsers Slot jeg kjæft forsvared.

Buttler.

Og tusend tapre Mænd var døde da.

Gordon.

Sin Pligt at gjøre er en Pryd for Manden;
det mørke Mord Naturen har forbandet.

Buttler

(idet han tager et Dokument frem).

Ved dette Manifest det bydes os
at gribe ham. Til eder er det stilet
saa godt som til mig selv. Vil I maasse
til Ansvar staa, i fald det lykkes ham
at slippe bort, fordi vi ej det hindred?

Gordon.

O Gud, jeg er jo ganske magtesløs!

Buttler.

J staaer til Ansvar! Tag saa, hvad der følger!
Hvad end der sker, det bliver eders Sag.

Gordon.

O Gud!

Buttler.

J veed maasse et andet Raad,
som fyldestgjøre kan vor Kejsers Vilje?

J fald det virkelig er saa, da tal;
jeg vil kun styrte, men ej knuse ham.

Gordon.

Jeg ser saa klart som J, hvad der maa ske;
men, af! mit Hjærte føler anderledes.

Buttler.

Og Tærzky, Illo — begge kan ej leve,
naar Fyrsten falder.

Gordon.

Hvad har det at sige?

De dreves kun af deres flette Hjærte
og ej af Stjærners løndomsfulde Magt,
og dem det var, som i hans tavse Bryst
har strøet onde Eidenstalers Sæd
og siden denne Vanhelds frugt har næret
med skjændig Jver. — Lad den onde Løn
for deres onde Jver selv dem høste!

Buttler.

De vandrer ogsaa foran ham i Døden.
Det hele er alt ordnet. End i Aften
de skulde gribes ved et Gjæstebud
og glemmes dybt i Slottets sikre Kjælder.
Langt mere let det er at dræbe dem.
Jeg giver den nødvendige Befaling.

Syvende Scene.

De forrige. Jlio og Terzfy.

Terzfy.

Nu vender Bladet sig! I Morgen drage
de Svenske ind — tolv tusend tapre Mænd!
Saa gaa vi løs paa Wien! Hej, lystig, gamle!
Eyt ej saa barst til dette Glædesbudskab!

Jlio.

Nu er det os, der foreskriver Love
og hæbner os paa disse flette Mænd,
der snød os. — Piccolomini alt bøded!
Gid de maa vandre alle samme Vej! —
Hvor haardt maa ikke sligt den gamle ramme!
Nu har han slidt og stridt i mange Tider,
han er kun Greve, vilde være fyrste,
een Søn han havde kun, og han er død!

Buttler.

Det var dog Synd for denne unge Helt!
Selv fyrsten har begrædt hans bratte Død.

Jlio.

Min gamle Ven, kun denne ene Ting
hos fyrsten har jeg aldrig kunnet lide,
at altid han de Vælske foretrak.
Ja, selv endnu, jeg sværger ved min Ære,
han ønsker, at vi alle vare døde,
hvis dette bragte ham hans Ven igjen.

Terzfy.

O stille, stille! Lad de døde hvile!
I Dag det gjælder jo kun om at drifte;
thi eders Regiment beværter os.
En lystig fastelavn vi ville holde.
Lad Natten være Dag! Med fulde Glas
vi glade vente paa den svenske fortrop.

Jlio.

Ja, nu vi ville glæde os ved Livet;
thi varme Dage se vi foran os.
Men denne Kaarde stødes ej i Skeden,
før den har mættet sig med østrigsk Blod.

Gordon.

Hr. General, hvad er det for en Tale?
Hvi vil I rase saa mod eders Kejser?

Buttler.

Byg ej for meget paa den første Sejr!
Betænk, hvor hurtigt Lyffens Hjul sig vender!
Og Kejser Ferdinand er endnu mægtig!

Jlio.

Soldater har han! Han har ingen fører;
thi denne Konge — Ferdinand af Ungarn —
hvad veed han vel om Krigen? — Nævn ej Gallas,
han kan jo kun en Hær tilintetgjøre,
og saa Octavio, den lumste Slange,

han kan vel lønligt saare En i Hælen,
men ej i aaben Kamp han Friedland møder.

Terzky.

Nej, tro mig paa mit Ord, det slaar ej fejl:
Fortuna aldrig svigte kan vor Hertug.
Kun under Wallenstein, det veed enhver,
kan Østrik sejre.

Jllo.

Ja, og med det første
en Hær han rejser! Alle stoffes om ham!
De strømme til hans hæderkransede faner!
Jeg ser den fordums Tid tilbagevende,
og stor han bliver, som han fordum var.
Af disse Daarer, som ham skjændigt svigtede,
hvor vil de ikke angre denne Dumhed!
Thi han vil skjænte sine Venner Lande,
og kejserligt han vil belønne dem.
Men vi — vi er dog nærmest til hans Gunst.

(Til Gordon.)

Min Ven, da vil han ogsaa mindes eder,
fra denne Ravnestrog han fjærner jer,
saa J vil glimre paa en bedre Post.

Gordon.

Jeg er tilfreds, ej mere jeg forlanger;
naar højt man stiger, kan man falde dybt.

Jllo.

J har jo ikke meget her at gjøre;
i Morgen alt de Svenske drage ind. —

Paa Aftensmaden maa vi tænke, Terzky!
J Staden vil vi lade festblus tænde.
til Ære for de Svenske. Den, der ikke
sit Hus med Glædens Kjærter lader straale,
jeg kalder en forræder!

Terzky.

Var jer vel!

Thi sligt, det falder ej i Fyrstens Smag.

Jllo.

Hvad mener J? Vi er jo Herre her,
og hvor vi herste, findes ingen anden.
— God Nat, min kjære Gordon, huff nu paa,
hvor meget eders Trostøb man betroede.
Send Runder ud! for Sifferhedens Skyld
et feltraab kunde gjerne man forandre!
J veed, paa Slaget ti J Nøglen bringer
til Fyrsten, saa er eders Sluttermæd
til Ende; thi i Morgen drager Svensken
i denne Fæstning ind.

Terzky

(idet han gaar).

J møder vel

paa Slottet.

Buttler.

Ja, naar Tidens fylde kommer.

(Terzky og Jllo gaa.)

Ottende Scene.

Buttler. Gordon.

Gordon

(Idet han følger dem med Øjnene).

De Staller! Al, hvor lidet ane de,
at de er hildet dybt i Mordets Net;
kun stallet vil de nyde Sejersglæden. —
Men dem jeg ej beklager. Denne Illo,
den frække Skurk, som i sin Kejsers Blod
vil bade sig!

Buttler.

J gør, som han befaler!
Send Runder ud, saa vi kan være sikre!
Er hine oppe hist, jeg lukker Borgen,
saa intet Bud i Staden trænger ud.

Gordon

(ængstelig).

Det haster ikke! Slig mig først —

Buttler.

J hørte,
i Morgen kan vi have Svensken her.
Kun denne Nat er vor. De er jo rappe;
men vi vil komme først! — Saa lev da vel!

Gordon.

Al, eders Bliffe varsler intet godt;
men lov mig —

Buttler.

Solens Lys er alt forsondet,
den stæbnesvangre Nat nu stiger ned.
J deres Sejersstolthed er de sikre;
men deres onde Stjærner værgeløse
til os dem udleverer, deres Livstraad
det skarpe Staal skal hurtigt sønderstøre,
mens end de tumle om i Lykkerusen.
En Regnekunstner har jo fyrsten været
fra Arilds Tid; han kunde alt beregne;
og Mænd for ham var Brister paa et Stakbræt,
som rask han flytted efter eget Lykke;
han spilled hensynsløst med andres Ære
og Værdighed og gode Navn og Rygte.
Ja, han har stadig regnet, og til sidst
hans Regning dog er fejl, sit eget Liv
han regner bort, og sikkert vil han falde,
som Arkimedes i sin Cirkel faldt.

Gordon.

Al, nu J ikke mindes maa hans fejl!
Tænk paa hans Mildhed, paa hans Storhed kun,
paa Hjærtets elskelige Træk, paa alt,
hvad godt og ædelt han i Livet gjorde,
og lad med disse Ting os møde Sværdet,
som Straffens Engel nu har draget mod ham.

Buttler.

Det er for sent, jeg kan ej føle Medynk,
jeg kan kun tænke blodigt. — Gode Gordon,

det er ej Had — jeg elsker ikke Fyrsten,
 og jeg har heller ikke Grund dertil.
 Men Hadet gjør mig ikke til hans Morder.
 Hans onde Skæbne, Vanheld tvinger mig,
 og — fort sagt, vore Stjærner fjendtligt mødes.
 Man tror, at frit man handler. Men forgjæves!
 Man er en Boldt kun for den blinde Magt,
 der pludseligt Ens eget Valg forvandler
 til gruopvækkende Nødvendighed.
 Hvad hjalp det vel, i Fald mit Hjærte talte
 til Fordel for ham; thi han maa jo dø.

Gordon.

Al, hvis jert Hjærte taler, følg dets Drift!
 En Røst fra Gud er Hjærtet, jordist Værk
 er kun al Kløgtens kunstige Beregning.
 Hvad Lykke kan af sliig en blodig Daad
 vel trives for jer? Al, af Blod ej spirer
 det gode! Bringer Daaden eder Lykke?
 O tro det ej! En Morder aldrig tæffes
 en fyrste, om end Mordet ham behager.

Buttler.

J veed jo intet, og J skal ej spørgel
 Hvi skulde Svensken og saa hurtigt sejre
 og nærme sig? Thi til min Kejsers Naade
 jeg gjærne overlod ham. Ej hans Blod
 jeg ønsker. Gjærne kan for mig han leve.
 Men viid, jeg gav mit Vresord i Pant,

og derfor maa han dø; hvis bort han slipper,
 er jeg bestæmmet for bestandig.

Gordon.

Al!

at frelse sliig en Mand —

Buttler

(hurtigt).

Hvad mener J?

Gordon.

Det er et Offer værdt. — Vær ædelmodig!
 Ej andres Mening — Hjærtet ærer Manden.

Buttler

(tødt og støt).

Han er en Stormand, Fyrsten — jeg er kun
 en lille Mand, det er vel det, J mener.
 J tænker vel, at Verden ikke ænser
 den ringes Værd, naar kun Fyrster reddes.
 Men viid, enhver sit eget Værd sig giver.
 Jeg kan vurdere mig til, hvad jeg vil,
 mig selv med Ringeagt jeg ej betragter,
 om end jeg staar ved Siden af den største.
 Det er kun Viljen, som gjør stor og lille;
 han dør, fordi jeg er min Vilje tro.

Gordon.

Paa denne Klippe strander alt mit Haab!
 J føler ej som Menneske, endstjønt

Schiller.

af Menneſter J anlet blev! Og jeg
kan ikke hindre eder. Bid en Gud
maa frelſe ham fra eders Rædselshaand.

(De gaa.)

Tiende Scene.

Et Værelſe hos Hertuginde.

Thella ſidder i en Læneſtol, bleg og med luſkede Øjne. Hertuginde og
Frøken von Neuſbrunn ere ſyſſelſatte med hende. Wallenſtein og
Grevinde i Samtale.

Wallenſtein.

Men hvorfra fik hun dette Bud?

Grevinde.

Hun ſynes
at have anet Ondt. Da Rygtet lød
om denne Oberſt, ſom i Slaget faldt,
hun blev forfærdet. Svensſkens Ilbud ſtrag
i Møde ilede hun, og ſnart hun vidſte
det rædselsfulde Budſkab. Alſt for ſent
vi ſavned hende, da vi hende fandt,
ſom død hun hviled i Kurerens Arme.

Wallenſtein.

Hun var ej forberedt paa dette Slag!
Det ſtaffels Barn! Hvorledes gaar det hende?

(Henvendt til Hertuginde.)

Wallenſtein.

Hertuginde.

Hun aabner ſine Øjne —

Grevinde.

Ja — hun lever!

Thella

(ſer fig om).

Hvor er jeg?

Wallenſtein

(træder hen til hende og hjælper hende op).

Kjære Thella, mand dig op,
og vær min ſtærke Datter! Se din Moder,
hun er jo her — din faders Arm dig ſtøtter!

Thella

(idet hun rejſer fig).

Men hvor er han? Er han ej længer her?

Hertuginde.

Al, hvem, min Datter?

Thella.

Den, der bragte mig
det rædselsfulde Budſkab.

Hertuginde.

Kjære Barn,
paa det du maa ej mere tænke. Bort
med dette Rædselsbilled fra din Sjæl!

Wallenstein.

Had hende Klage! Had kun Sorgen tale!
 Had hendes Taarer blande sig med eders;
 den største Smerte har hun jo erfaret;
 men hun vil overstaa det; ja, min Thekla
 sin Faders ubetvungne Hjærte ejer.

Thekla.

Jeg er jo ikke syg, jeg godt kan staa.
 Men hvorfor græder Moder? Er hun bange?
 Der er jo ingen Ting i Vejen mere.
(Hun har rejst sig og ser sig om i Værelset.)
 Hvor er han? J maa ikke skjule ham!
 Nu er jeg stærk. Jeg vil, at han skal komme.

Hertuginde.

Nej, Thekla, dette Vanhelds Sendebud
 du aldrig mer for dine Øjne skuer.

Thekla.

Min fader —

Wallenstein.
 Kjære Barn.

Thekla.

Jeg er ej svag.
 Nu kommer jeg jo ogsaa helt til Kræfter.
 Vil De en Bøn mig tilstaa?

Wallenstein.

Tal, mit Barn!

Thekla.

Had denne Svester hente. Jeg vil tale
 alene med ham.

Hertuginde.
 Nej, min Datter, aldrig!

Grevinde.

Nej, du maa ikke give Lov dertil.

Wallenstein.

Hvorfor vil du da tale med ham, Thekla?

Thekla.

Jeg finder mere Ro, naar alt jeg veed.
 Jeg vil ej narres. Moder ønsker kun,
 at jeg skal staaes; men jeg vil ej staaes.
 Det værste er jo sagt, en større Rædsel
 kan ej mit Øre naa.

Grevinde og Hertuginde
(til Wallenstein.)

Al nej! Al nej!

Thekla.

Jeg blev jo overvældet af min Stræf,
 mit Hjærte for en fremmed Mand mig røbed,
 og han var Vidne til min Svaghed, ja,
 han maatte holde mig i sine Arme.
 Og det bestæmmer mig. Jeg vilde gjerne
 mig vise mere værdig i hans Øjne;

og derfor maa jeg tale med ham, ej
jeg ønsker at bedømmes uretfærdigt.

Wallenstein.

Jeg finder, hun har Ret — og hendes Bøn
jeg tilstaar. Lad det svenske Albud falde!
(Stølen Neubrunn gaar ud.)

Hertuginde.

Men jeg vil overvære dette Møde.

Thessa.

Jeg taler helst alene med ham. Da
min fatning sikkert bedre jeg bevarer.

Wallenstein

(til Hertuginde).

Lad dette ske. Lad hende tale ene
med denne Svensker. Smerter gives der,
som kun man selv kan læge. Den, der har
et modigt Hjærte, ene stoler paa
sin egen Styrke. Hos en anden finder
hun ikke Kraft til dette Slag at trodse,
hun Kraft maa søge i sit eget Bryst.
Min stærke Datter er hun, ej som Barn
hun skal behandles, nej, som en Heltinde.
(Hun vil gaa.)

Grevinden

(idet hun standser ham).

Hvor gaar du hen? Jeg hørte Terzky sige,

du agter dig i Morgen bort herfra,
og vi skal blive.

Wallenstein.

Ja, I bliver her,
og brave Mænd skal være eders Værn.

Grevinden.

O tag os med! Og lad os ikke vente
med sorgfuldt Sind i denne Ensomhed
paa, hvad den dunkle fremtid os kan bringe.
Et Vanheld, som man skuer, bæres let;
men er man fjærr, da kan det grusfuldt øges
af al den Kval, som Tvivl og Spænding volder.

Wallenstein.

Hvad Vanheld er her? Tal ej som en Taabel
End blomstrer Haabet frodigt i mit Bryst.

Grevinden.

Saa tag os med! Lad ej os blive her
paa dette Sted, som vækker triste Tanter.
Mit Hjærte er saa tungt i disse Sale,
som i et Eighapel er denne Luft,
og alt med Gru os fylder. Før os bort!
Min Søster, kom, og du, min kjære Thessa,
kom, bed ham om at føre os herfra.

Wallenstein.

Jeg ændrer alle Stedets onde Varsler;
thi dem, som jeg har kjærest, skal det huse.

Schiller.

Frøken Neubrunn

(kommer).

Den svenske Herre!

Wallenstein.

Lad dem saa alene!

(Han gaar.)

Hertuginde

(til Thella).

Du blegner, Barn! Du kan umuligt tale
med ham i denne Stund. Kom, følg din Moder!

Thella.

Nej, gaa kun! Neubrunn kan jo blive her.

(Hertuginde og Grevinde gaa.)

Tiende Scene.

Thella. Den svenske Kaptein. Frøken Neubrunn.

Kapteinen

(nærmere sig ærbødligt).

Prinsesse — De maa ikke vredes paa mig,
mit ubefindigt raske Ord — hvor kunde —

Thella

(med ædel Unstænd).

De saa' mig i min Smerte — og et Vanhæd
har fra en fremmed gjort Dem til min Ven.

Wallenstein.

Kapteinen.

Jeg frygter, De maa hade Synet af mig;
min Tunge meldte Dem et Sorgens Budskab.

Thella.

Min egen Skyld det var jo, at De talte.
Og De — De var jo kun min Skæbnes Røst.
Min Rædsel afbrød Deres triste Tale;
jeg beder Dem, lad mig saa fuld Bæst.

Kapteinen

(betænkelig).

Det vil forny kun Deres Naades Smerte.

Thella.

Jeg lover Dem, at jeg skal være fattet.
Giv mig en Skildring nu af hele Kampen!

Kapteinen.

Vi ventede intet Overfald. Vi stod
ved Neustadt, og vor Lejr var svagt forstanset.
Da øjned vi ved Aftentid en Støvske
i Skovens Nærhed, og vor Fortrop flygtede
i Lejren ind og raabte, Fjenden kom.
Knap havde Tid vi til at fæste os
paa Hesten, da den pappenheimske Tropp
sig viste, vor Forhugning gjenembrød
i strakt Galop, og hurtigt deres Skare
var fløjet over Graven om vor Lejr.
Men ubefindigt havde Modet ført dem

langt forud for de andre; deres fodfolk
var langt tilbage; kun de Pappenheimske
var dristigt fulgt med deres fjæffe fører —

(Thella gjør en Bevægelse. Kaptejnen standser et Øjeblik, indtil hun giver
ham Tegn til at fortsætte.)

I fronten og i flanken vi dem angreb
med hele Rytteriet, og tilbage
til Graven trængte vi dem, hvor vort fodfolk
en Skov af Lanser strakte dem i Møde.
De kunde ikke komme frem, ej heller
tilbage i den frygtelige Snævring,
hvor de var filet ind; vor fører raabte,
at de med Vre kunde strække Daaben;
men Oberst Piccolomini —

(Det fortæller for Thellas Øjne, hun holder sig fast ved en Stol.)

Man fjendte

ham paa hans Hjælmbufl og det lange Haar,
som under Ridtet bølged om hans Skulder —
han vinker sine Mænd mod Graven frem,
sin ædle Hest han sporer, selv den første
han sætter over den, og Regimentet
ham trofast følger — men — det var alt flet!
Hans Ganger rammes af en Partisan,
den stejler, slinger vildt sin Rytter af,
i Støvet trampes han af Hestehove,
de vilde Dyr ej lystre Tøjlen mer.

(Thella, som med stigende Angst har lyttet til de sidste Replikker, kommer til
at skjælve heftigt; hun er ved at synke om, Frøken Neubrunn iler til og
holder hende i sine Arme.)

Frøken Neubrunn

Min fjære frøken —

Kaptejnen

(rørt).

Jeg skal fjærne mig.

Thella.

Nu er det ovre — fuldend jer Beretning!

Kaptejnen.

Hans folk, som saa' den tapre fører falde,
blev grebne da af Sorg og Raseri.
Nu tænker ingen paa sin egen Redning;
som Tigre kæmpe de, og vore folk
af deres sanseløse Modstand ægges,
og denne rædselsfulde Kamp ej standsed,
før deres sidste Mand i Græsset bed.

Thella

(med bævende Røst).

Og hvor — hvor er — De siger mig ej alt —

Kaptejnen

(efter en Pause).

I Morges vi begrov ham. Unge Mænd
af vore bedste Slægter bar hans Lig.
og hele Hæren efter Baaren fulgte
Med Løvrbær var den smykket, og paa den lagde
vor fører selv sin sejerrige Kaarde.
Hans Skæbne loffed mange Taarer frem;
thi der er folk iblandt os, som har stattet
hans Højsind og hans vennesele Væsen.

Schiller.

Hans Lod os alle rørte. Og vor fører
ham gjerne havde reddet, men forgjæves;
man siger, at han ikke vilde leve.

Frøken Neubrunn

(til Thella, som har skjult sit Ansyn).

Min kjære Frøken — Frøken, se dog op!
Af, hvorfor vilde De dog ogsaa høre
det rædselsfulde?

Thella.

Siig, hvor er hans Grav?

Kapteinen.

Hans Lig er bisat i en Klosterkirke
ved Neustadt, til man hører fra hans Fader.

Thella.

Hvad hedder Klofret?

Kapteinen.

Katharinaklofret.

Thella.

Hvor langt herfra?

Kapteinen.

Syv Mil kan det vel være.

Thella.

Og hvor gaar Vejen did?

— 2300 —

Wallenstein.

Kapteinen.

Ad Tirschenreuth
og Falkenberg, hvor vore Poster staa.

Thella.

Hvem fører disse?

Kapteinen.

Oberst Seckendorf.

Thella

(træder hen til Bordet og tager en Ring ud af Juvelkisten).

Min Smerte har De været Vidne til
og vist, at De har Hjærte. — Modtag denne
som Minde om en ulykkelig Stund —
(I det hun giver ham Ringen.)
og gaa saa — gaa!

Kapteinen

(bæjret).

Prinsesse — Deres Naade —

(Thella giver ham i Tavshed Tegn til at gaa og forlader ham. Kapteinen
løber og vil tale. Frøken Neubrunn giver ham Tegn til at tie. Han gaar.)

Elleve Scene.

Thella. Frøken Neubrunn.

Thella

(falder Frøken Neubrunn om Halsen).

Au skal du vise mig din Kjærlighed,

— 2301 —

som du mig stedse loved, kjære Neubrunn.
 Vi maa af Sted, endnu i denne Nat!

frøken Neubrunn.
 Af Sted! Hvorhen?

Thella.
 Hvor kan du spørge, kjære?
 Kun eet Sted gives der i hele Verden!
 Hvor han er bisat, hvor hans Kiste staar.

frøken Neubrunn.
 Hvad vil De der, min dyrebare frøken?

Thella.
 Du spørger, hvad jeg vil der? Af, du Staffel!
 Du spurgte ej, i fald du havde elsket!
 Thi der, ja, der er alt, hvad der endnu
 tilbage er af ham, og hele Jorden
 for mig nu findes kun paa denne Plet.
 — O stands mig ikke! Kom og gjør dig færdig!
 Lad os paa Midler tænke for at fly

frøken Neubrunn.
 Men tænker De paa Deres faders Drede?

Thella.
 Hvor skulde nogens Drede mer jeg frygte?

frøken Neubrunn.
 Paa Verdens Haan, paa Dadlens Klaffertunge?

Thella.
 Jeg søger en, som ej er mere til.
 Jeg iler ikke i min elstes Arme!
 O store Gud! Jeg søger kun hans Grav.

frøken Neubrunn.
 Og vi alene! Hjælpeløse Kvinder!

Thella.
 Vi væbner os, og jeg beskytter dig.

frøken Neubrunn.
 Ved Nattetid!

Thella.
 I Natten vi os skjule.

frøken Neubrunn.
 Men Stormen raser —

Thella.
 Tror du, han laa blødt,
 da han blev knust af haarde Hestehove?

frøken Neubrunn.
 O Gud! — Og fjendens Poster! Ej vi slipper
 igjennem dem.

Thella.
 De har et Hjærte! Frit
 kan Vanhæld vandre over hele Jorden.

Schiller.

frøken Neubrunn.
Den lange Rejse!

Thella.
Pilegrimmene tæller
ej Mile, naar han vandrer paa sin Valfart!

frøken Neubrunn.
Hvorledes slippe bort fra denne By?

Thella.
Med Guld man aabner alle Porte! Gaa!

frøken Neubrunn.
Og hvis man kjender os?

Thella.
Nej, Friedlands Datter
i en fortviolet flygtning ingen søger.

frøken Neubrunn.
Hvor finder Heste vi?

Thella.
Min Kavaleer
kan staffe dem. Gaa, kald ham strax herhid!

frøken Neubrunn.
Men tør han gjøre det?

Wallenstein.

Thella.
Han gjør det! Gaa!

frøken Neubrunn.
Men Deres Moder? Hvad mon hun vil tænke,
naar De forsvinder?

Thella
(idet hun fatter sig og ser smerteligt hen for sig).
Af, min stakkels Moder!

frøken Neubrunn.
Hun lider alt saa meget, Deres Moder!
Skal dette Slag nu ogsaa ramme hende?

Thella.
Jeg kan ej staane hende! — Gaa dog, gaa!

frøken Neubrunn.
Betænker De nu ogsaa, hvad De gjør?

Thella.
Ja, alt fornødent er for længst betænkt.

frøken Neubrunn.
Og naar vi er der, hvad skal dernæst ske!

Thella.
En Gud vil mig det sige.

frøken Neubrunn.

Deres Hjærte

er fuldt af Uro dyrebare frøken,
og denne Vej, den fører ej til Ro.

Thella.

Al jo, til samme Ro, som han har fundet.
— Men spild nu intet Ord! O skynd dig, gaa!
Jeg kan ej staa imod, jeg drages bort,
en ukjendt Magt mig drager til hans Grav!
Jeg veed, at strax jeg der vil Lindring finde.
Det Smertens Baand, som snører Hjærtet sammen,
vil løsne sig og mine Taarer flyde.
Paa Vejen kunde jo forlængst vi være!
Jeg finder ikke Ro bag disse Mure,
det tyktes mig, at de skal styrte ned
og knuse mig. En dunkel Magt mig driver
af Sted herfra. — Hvad er det dog, jeg føler?
Jeg synes, at hver Hal i dette Hus
er fyldt med blege, hule Aandestræmsler.
Og selv jeg finder ingen Plads! — Al se,
det rædselsfulde Myr sig trænger frem!
Jeg maa herfra; thi end jeg er i Livet!

frøken Neubrunn.

Jeg ræddes for Dem, dyrebare frøken,
saa selv jeg næppe vover her at blive,
nu skal jeg gaa og hente Rosenberg.

(Hun gaar.)

Tolste Scene.

Thella.

Hans Aand det er, som falder mig. Mig falder
de brave Mænd, som faldt for ham at hævne.
Uædelt, sig de, det var at tøve.
De vilde ej i Døden svigte ham,
der førte dem i Livet. — Dette gjorde
de barste Mænd, og jeg, jeg skulde leve!
— for mig blev ogsaa denne Lørbærfrans,
som dækker nu din stille Baare, vundet.
Hvad er vel Livet uden Elskovs Glans?
Bort med det, thi dets Indhold er forsvundet!
Al, da jeg dig, min elste, havde fundet,
var Livet let og lyst som Himlens Blaa,
og kun den nye klare Dag, jeg saa',
af skønne Drømme var jeg tryllebundet.

Da jeg i denne Verden traadte ind
med flosteragtig Tøven, saa' jeg dig.
Paa Jordens Glans jeg da mig stirred blind;
thi du — du tyktes som en Engel mig;
fra Barndoms dunkle Dyb du skulde bære
mig op til lyse Harmoniers Sfære,
og da dit Hjærte mig i Møde lued,
al Himlens fryd og Salighed jeg stued.

(Hun falder i Tanter og farer saa op med Tegn paa Gru.)

— Da kommer Skæbnen — raa og kold,
og mod min elste Den den øver Vold;
hans Heste knuser ham med grusuldt Mord —
— Det er det Skjønnes Lod paa denne Jord!

Schiller.

Trettende Scene.

Thella. Frøken Neubrunn og Staldmesteren.

Frøken Neubrunn.

Her er han, frøken, og han gør det gjerne.

Thella.

Dil du os Heste skaffe, Rosenberg?

Staldmesteren.

Det skal jeg.

Thella.

Dil du ogsaa følge med?

Staldmesteren.

Jeg følger Dem til Verdens Ende, frøken.

Thella.

Til Fyrsten kan du ej tilbagevende.

Staldmesteren.

Hos Dem jeg bliver.

Thella.

Jeg skal lønne dig

og sørge for, du faar en anden Herre.

Men kan du lønligt føre os herfra?

Staldmesteren.

Det kan jeg.

Wallenstein.

Thella.

Naar?

Staldmesteren.

I selve denne Stund.

Hvorhen?

Thella.

Na, sig ham det, min kjære Neubrunn.

Frøken Neubrunn.

Til Neustadt.

Staldmesteren.

Godt! Jeg strax skal være rede.

(Han gaar.)

Frøken Neubrunn.

Der kommer Deres Moder.

Thella.

Store Gud!

Fjortende Scene.

Thella. Frøken Neubrunn. Hertuginde.

Hertuginde.

Hvor er den svenske Kriger? Er du fattet?

Thella.

Det er jeg, Moder. Lad mig gaa i Seng,

og Neubrunn kan jo gjerne blive hos mig.
Til Hvile trænger jeg.

Hertuginde.

Den skal du faa.
Og uden Angst jeg gaar herfra. Din fader
jeg bringer Trøst.

Thella.

God Nat, min kjære Moder.
(Hun falder hende om Halsen og omfavner hende i dyb Benægtelse.)

Hertuginde.

Helt rolig er du ej endnu, min Datter.
Du skjælver heftigt, og dit Hjærte banker,
saa jeg kan høre det.

Thella.

Min elskte Moder,
snart bringer Sønnen Ro. God Nat! — God Nat!

(Idet hun blidt frigjør sig fra sin Moders Arme, falder Tæppet.)

Femte Akt.

Butlers Værelse.

Første Scene.

Butler. Major Geraldin.

Butler.

J vælger tolv Dragoner, væbner dem
med Kanjer; thi der maa ej falde Skud;
saa skjuler J dem tæt ved Spisesalen,
og naar de sidste Retter sættes frem,
i Salen da J styrter ind og raaber:
„Hvem er vor Kejsers Ven?“ — Jeg vælter Bordet,
og over begge da J kaster eder
og gjennemborer dem. Vi holde Dag
og sørge for, at Rygtet ej kan naa
til fyrstens Øre. Har J sendt Bæst
til Kaptejn Deveroux, og ved Macdonald,
jeg venter ham?

Geraldin.

De komme begge strax.

(Han gaar.)

Butler.

At tøve længer kan man ikke vove.
De gode Borgermænd i denne Stad
erklære sig for ham. Jeg fatter ikke
det Vanvid, som har grebet hele Staden.

Schiller.

De anse Friedland for en Fredens fyrste,
for Stifter af en ny og gylden Tid.
Man deler Daaben ud, alt hundred tilbød
at holde hos ham Dag. Det gjælder om,
at være hurtig, for at møde Fjenden,
der baade truer indenfor og ude.

Anden Scene.

Buttler. Kaptejn Deveroux. Macdonald.

Macdonald.

Hr. General, her er vi.

Deveroux.

Hvad er Løsnen?

Buttler.

Vor Kejser leve!

Begge

(træde tilbage).

Hvad?

Buttler.

Ja — Østrig leve!

Deveroux.

Har vi da ikke svoret Friedland Trost?

— 2812 —

Wallenstein.

Macdonald.

For ham at værne førtes vi jo hid!

Buttler.

En Fjende af vor Kejser, en Forræder
vi skulde værne!

Deveroux.

Selv du lod os sværge

ham Trost!

Macdonald.

Og du fulgte ham her hen.

Buttler.

Det gjorde jeg for desto mere sikkert
at ødelægge ham.

Deveroux.

Ja saa!

Macdonald.

Nu vel,

det var jo noget andet.

Buttler

(til Deveroux).

Swigter du

saa let den Ed, du svoret har til Fanen?

Deveroux.

for Djævelen, Herre, det var dit Exempel,
jeg fulgte; kunde du en Gæst være,
jeg tænkte, var det ingen Skam for mig.

— 2813 —

146

Macdonald.

Det er din Sag at tænke, ikke vor;
thi du er General og kommanderer;
vi følge dig, om end du gif til Helved.

Buttler

(formildet).

Nu vel, vi kjender jo hinanden.

Macdonald.

Ja!

Deveroux.

Fortunas Mænd vi er, og den, der byder
det meste, faar os.

Macdonald.

Det er ganske sandt.

Buttler.

Nu skal I være ærlige Soldater.

Deveroux.

Det er vi gjærne.

Buttler.

Gjøre eders Lykke.

Macdonald.

Nu, desto bedre!

Buttler.

Hør mig!

Begge.

Godt, vi høre.

Buttler.

I Live eller død skal Friedland gribes,
det er vor Kejsers Vilje og Befaling.

Deveroux.

Er dette saa?

Macdonald.

I Live eller død!

Buttler.

Og den, der vil fuldbyrde denne Gjerning,
kan vente sig en statelig Belønning.

Deveroux.

Det lyder godt! Et Ord deroppe fra,
det lyder altid godt. Det kjender vi.
Maaske en gylden Kjæde, Adelskab,
et Pergament og andet af den Sort.
— Nej, fyrsten lønner bedre.

Macdonald.

Det er sandt.

Buttler.

Med ham er det forbi. Hans Lykkestjerne
er dalet.

Macdonald.

Er det sikkert?

Schiller.

Buttler.

Ja, det er.

Det siger jeg jer.

Deveroux.

Er det ude med
hans Rigdom?

Buttler.

Ja, han har ej mer end vi.

Macdonald.

Ej mer end vi?

Deveroux.

Saa maa vi svigte ham,
Macdonald!

Buttler.

Tyve tusend tapre Mænd
har alt forladt ham. — Vi maa gjøre mere,
ja, meget mere — hvorfor gjøre Omsvøb,
min gode Landsmand? — Vi maa dræbe ham.
(De fare begge to tilbage.)

Begge.

Hvorledes? Dræbe ham?

Buttler.

Det sagde jeg.
— Og dertil har jeg udvalgt eder.

Begge.

Os?

Wallenstein.

Buttler.

Ja, eder!

Deveroux

(efter en Pause).

Vælg en anden.

Macdonald.

Ja, en anden!

Buttler

(til Deveroux).

Du fejge Kryster, ræddes du ved dette?
Skjont tredive alt du dræbte —

Deveroux.

Men betænk —
at lægge Haand paa Overgeneralen —

Macdonald.

Hvem Troffel vi har svoret —

Buttler.

Eders Ed —
er intet værd, han er jo en forræder.

Deveroux.

Det tykkes mig dog alt for rædselsfuldt.

Macdonald.

Ja — ja — man har dog en Samvittighed.

Schiller.

Deveroux.

Naar blot det ej var Chefen, der saa længe
har kommanderet og forlangt Respekt.

Buttler.

Er det kun det, der holder dig tilbage?

Deveroux.

Ja! Nævn enhver som helst, du ellers vil!
Og var det end min egen Søn, jeg bored
min Dolk i Livet paa ham, hvis vor Kejser
forlangte det. Men hush, vi er Soldater!
At myrde Generalen er en Synd,
for hvilken ingen Munk kan absolvere.

Buttler.

Jeg absolverer dig, jeg er din Pave!
Beslut jer raft!

Deveroux
(meget betænkelig).

Det kan ej gaa!

Macdonald.

Nej! Nej!

Buttler.

Velan, saa gaa — og send mig Pestaluz!

Deveroux
(stødt).

Hvorledes? Pestaluz? — Hvad vil du ham?

Wallenstein.

Buttler.

Hvis ej I vil, saa findes der jo nok —

Deveroux.

Nej, skal han falde, ser jeg ingen Grund,
hvorfor ej vi saa godt som nogen anden
kan tjene Prisen. Mener du, Macdonald,
det samme?

Macdonald.

Ja! Saafremt han falde maa,
jeg under Pestaluz ej denne Gjerning.

Deveroux

(efter nogen Betænkning).

Hvornaar skal dette ske?

Buttler.

Endnu i Nat;

thi alt i Morgen har vi Svensken her.

Deveroux.

Og indestaar du mig for alle følger?

Buttler.

for alt!

Deveroux.

Det er vor Kejsers faste Vilje,
hans Vilje, ligefrem og uden Omsvøb?
Man har Exempler paa, at Mordet søttes,
mens Gjerningsmanden ej for Straffen slipper.

Schiller.

Buttler.

J Live eller død, saa er hans Bud.
"J Live", ser J nok, det er umuligt —

Deveroug.

Naa — altsaa „død"! Men sig, hvorledes da?
Thi Staden er jo fuld af Tørzlys Tropper.

Macdonald.

Og saa er der jo Tørzly selv og Mo —

Buttler.

Med disse to begynder man, min Ven —

Deveroug.

Skal de da ogsaa falde?

Buttler.

først af alle!

Macdonald.

Det bli'er en blodig Aften, Deveroug.

Deveroug.

Hvem gør det for dig? — Lad det være mig!

Buttler.

Det har til Geraldin jeg alt betroet. —
Det er jo fastelavn, og her paa Slottet
et Gilde holdes; naar de roligt sidde

Wallenstein.

ved Bordet, bliver de stødt ned! Desuden
er Pestaluz og Lesley ogsaa med —

Deveroug.

Hr. General — det gjør jo ingen forffjel,
i fald med Geraldin jeg Rolle bytter.

Buttler.

Jo, du er udsat for en mindre fare.

Deveroug.

for Djævelen, tror du, at jeg frygter fare?
Jeg frygter fyrstens Øje, ej hans Kaarde.

Buttler.

Hvad kan hans Øje gjøre dig?

Deveroug.

for Poffter,

du veed jo godt, jeg ikke er en Kryster.
Men det er næppe otte Dage siden,
at type Gylden han mig give lod
til denne varme Kjortel, som jeg bærer,
og hvis han ser mig staa med draget Sværd
og ser paa Kjortlen, saa — ved alle Djævole —
jeg veed ej hvad — men Kryster er jeg ikke.

Buttler.

En Kjortel skjænked fyrsten dig, og du,
en fattig Pjalt, du tager i Betænkning

at rende ham din Kaarde gjennem Livet;
men ham hans Kejser skjænkter har en Kjortel,
langt mere varm end din, en Fyrstekaabe,
og hvad er Taffen? Han forraader ham.

Deveroux.

Gid Satan hente den, der taffer nogen!
Jeg — dræber ham.

Buttler.

Og vil til Ro du dysse
Samvittigheden, tag din Kjortel af,
saa gør du det jo ganske uden Strupler.

Macdonald.

Ja vel! Men andre Ting man maa betænke —

Buttler.

Ja saa, Macdonald? Lad mig høre dem.

Macdonald.

Hvad kan vort gode Værge gøre ham?
Han er usaarbar, han er fast —

Buttler

(farer op).

Hvorledes?

Macdonald.

Han rammes ej af Skud og ej af Hug.
Ved Djævelkunster er hans Legem fast,
og intet Staal kan gjenneembore det.

Deveroux.

Ja, ja! I Ingolstadt en Mand der fandtes,
hvis Hud var fast som Staal; med Bøssesolber
de maatte slaa ham ned til sidst.

Macdonald.

Men hør,

hvad jeg vil gjøre!

Deveroux.

Tal!

Macdonald.

En gammel Munt
jeg kjender her, en Landsmand, han skal dyppe
mit Sværd og Spyd i Dievand og velsigne
dem begge, det er godt mod hver en Trolddom.

Buttler.

Ja, lad ham det, min Ven. Men gaa nu begge.
J vælger type, tredive raske Mænd,
J tager dem i Ed; og før dem saa
paa Slaget elleve til Huset her,
men stille — lad først Runden gaa forbi!
Selv skal jeg da ej være langt herfra.

Deveroux.

Men hvordan skal vi komme gjennem Garden,
som holder Vagt i Gaardens indre Rum?

Schiller.

Buttler.

Jo, jeg skal føre eder til en Bagport,
som kun forsvares af en enkelt Mand.
Min Rang, mit Embed giver mig jo Udgang
til fyrsten, naar som helst jeg ønsker det.
Jeg gaar i Spidsen, med et Dolkestød
jeg dræber Dagten, baner Vej for eder.

Deveroux.

Og er vi saa deroppe, hvordan naar
vi fyrstens Kammer? Kan hans Tjenerstab
ej vaagne og hans store følge vække?

Buttler.

Nej, Tjenerstabet bor i højre fløj,
han hader Støj og ligger helt alene.

Deveroux.

Macdonald, gid det dog var overstaet!
for Djævelen, jeg er løjerlig til Mode.

Macdonald.

Det er jeg med. Han er for højt paa Straa.
Og folk vil anse os for tvende Sturke.

Buttler.

Naar I har Glans og Overflod og Ære,
saa kan I se ad andres Dom og Snaf.

Deveroux.

Ja, hvis nu ogsaa Æren blot er siffer!

Wallenstein.

Buttler.

Vær rolig! Thi I redder Land og Krone
for Ferdinand, og Lønnen bliver stor.

Deveroux.

Vil han berøve ham hans Land og Krone?

Buttler.

Ja, Liv og Krone.

Deveroux.

Altsaa maa han falde
for Bødlens Haand, hvis vi til Wien ham sende?

Buttler.

Ja, denne Skæbne kan han ikke undgaa.

Deveroux.

Macdonald, kom! Som General han ender
og falder ærligt for Soldaterhænder.

(De gaa.)

Tredje Scene.

En Sal, fra hvilken man kommer til et Galeri, som strækker sig langt ud i
Baggrunden.

Wallenstein sidder ved et Bord. Den svenske Kaptejn staar foran
ham. Kort efter Grevinde Terzky.

Wallenstein.

Formeld min Hilsen til jer høje Herre!
Jeg ønsker ham til Lykke til hans Held,

og hvis jeg ej saa megen Glæde vifer,
 som dette Sejersbudskab vel fortjener,
 saa tro, den gode Vilje mangler ikke;
 thi Lykken er jo fælles for os nu.
 Lev vel, og Tak for al Ulejlighed!
 Og naar som helst i Morgen I vil komme,
 skal denne Fæstning aabne sine Porte.

(Den svenske Kaptajn gaar. Wallenstein sidder i dybe Tanker; han stirrer
 lige ud og støtter Hovedet med Haanden. Grevinde Terzky træder ind og
 staar en Tid lang stille, uden at han lægger Mærke til hende; endelig gjør
 han en rast Benægelse, ser hende og fatter sig hurtigt.)

Hvorledes gaar det hende? Er hun fattet?

Grevinden.

Ja, efter at hun skifted Ord med Svensken,
 hun fattede sig; sit Leje har hun søgt.

Wallenstein.

Den tunge Smerte bliver mere mild,
 naar først hun græder.

Grevinden.

Du er heller ikke
 som ellers. Efter denne Sejr jeg ventede,
 du skulde være glad. O vær dog stærk;
 thi du alene holder os jo oppe.
 Du veed, du er vort Lys, du er vor Sol!

Wallenstein.

Mig fattes intet. Hvor er din Gemal?

Grevinden.

Til Gæstebud er baade han og Mo

Wallenstein

(Idet han rejser sig og gaar nogle Skridt igjennem Salen).

Det er alt Nat! Gaa du nu til dit Kammer.

Grevinden.

Al nej! Hos dig jeg gjerne vilde blive.

Wallenstein

(er traadt hen til Vinduet).

Hvor Himlen er ustadig! Taarnets fløj
 af Vinden jages, Skyer fare vildt
 af Sted, og Maanens Lys kun dunkelt skimtes,
 mens Natten bæver i et uflart Skjær.
 — Jeg øjner ingen Stjerne! Glimtet hist,
 saa svagt og mat, fra Kassiopeja stammer.
 Og der staar Jupiter; men nu han stjules
 af denne sorte, uvejrsvangre Himmel!

(Han hensesynker i Grublerier og stirrer blidt lige ud.)

Grevinden

(som ser bedrøvet paa ham, griber hans Haand).

Hvi grubler du saa dybt?

Wallenstein.

Det tyktes mig,
 at alt var lyst og godt, hvis ham jeg saa'.
 Han straaled som en Stjerne i mit Liv,
 dens Glans vidunderligt mig ofte styrked.

(Pause.)

Schiller.

Grevinden.

Og denne Stjerne vil du atter skue.

Wallenstein

(som atter er faldet i dybe Tanker, fatter sig og vender sig hurtigt om mod Grevinden).

Nej, aldrig mere ser jeg ham.

Grevinden.

Hvorledes?

Wallenstein.

Nej, han er nu kun Støv!

Grevinden.

Hvem mener du?

Wallenstein.

Lystsalig er han; thi han har jo sluttet sit Liv; for ham der gives ingen fremtid; for ham kan Støbnen ikke lægge Snarer; hans Liv nu ligger klart og rent som Solen, der flæber ingen mørke Pletter ved det, og ingen Time bringer mer ham Vanheld. Højt er han hævet over frygt og Ønsker; han hører ikke mer til de Planeter, som flatter uvidt om. Han har det godt! Thi hvem kan sige, hvad den næste Time for os kan skjule bag sit mørke Slør!

Wallenstein.

Grevinden.

Det er om Piccolomini, du taler!
Hvorledes døde han? Det Sendebud,
som meldte det til dig, gif nys herfra.

(Wallenstein giver hende Tegn til at tie.)

O vend dog ikke dine Øjne bort,
men lad os skue frem til lyse Dage!
Ved Sejren skal du glæde dig og glemme,
hvad den har kostet. Det er ej i Dag,
at du din Ven har mistet. Nej, min Fyrste,
den Gang han skiltes fra dig, døde han.

Wallenstein.

Jeg veed, at dette Slag jeg overvinder;
thi hvad paa Jorden kan ej overvindes?
Det bedste og det tarveligste glemmes;
thi man besejres jo af Tidens Vælde.
Men dog jeg føler, hvad med ham jeg misted;
den Blomst er visnet, som mit Liv har prydet,
nu ligger øde det og farveløst.
Han stod ved Siden af mig som min Ungdom;
det virkelige gjorde han til Drøm;
thi Morgenrødens gyldne Skjær han søgte
om alt det hverdagsagtigt tydelige;
jeg studsede, da jeg saa', han kunde højne
med al sin Ungdoms Glød og Kjærlighed,
hvad ellers kun mig tyktes fløvt og fladt.
Og selv om jeg det største naar — det skønne
er borte, og det kommer ej tilbage;
en Ven er bedre end al Verdens Lykke;

han skaber Lykke, naar han føler med os,
og søger den, naar han med os den deler.

Grevinden.

Men tvivl dog ikke om din Kraft! Dit Hjærte
er rigt nok til med Liv sig selv at fylde.
Du priser Dyder i ham, som du selv
har plantet i ham og har bragt til Vægt.

Wallenstein

(Idet han gaar hen til Døren).

Hvem der saa sent? — Det er nok Kommandanten,
som bringer Fæstningsnøglen. Kjære Søster,
forlad os nu, alt Midnatskloffen slog.

Grevinden.

Det falder mig saa tungt at gaa herfra.
Af frygt betages jeg!

Wallenstein.

Af frygt? Hvorfor?

Grevinden.

Du kunde rejse bort endnu i Nat,
og naar vi vaagned, fandt vi dig ej mere.

Wallenstein.

Af, fantasier!

Grevinden.

Længe har min Sjæl
med mørke, varselfulde Tanter kæmpet,

om end jeg vaagen kan beherske dem,
i dunkle Drømme pine de mit Hjærte.
— I Nat jeg saa' dig med din første Hustru,
i Pomp og Pragt du sad til Bords med hende —

Wallenstein.

Det er en Drøm, som varsler noget godt;
thi dette Ægteskab min Lykke stifted.

Grevinden.

Jeg drømte derpaa, at jeg søgte dig,
og da jeg i din Stue vilde træde,
saa var det ej din Stue mer, jeg saa'
en Celle i det Kloster, du har stiftet
i Gitschin, hvor du ønsker at begraves.

Wallenstein.

Man drømmer om, hvad Sjælen sysler med.

Grevinden.

Men tror du ej, en Stemme kan os vare
i Drømme?

Wallenstein.

Jo, der gives flige Stemmer;
men de, som melde kun, hvad ej kan undgaas,
om dem jeg siger ej, at de os vare.
Som Solens Billed ses i Taagefredsen,
alt før den kommer, saadan varsler ogsaa
den store Skæbnes Aand, at den skal komme,
i denne Dag den næste alt er skjult.

Schiller.

Jeg havde altid mine egne Tanter
om, hvad om Fjerde Henriks Død man læser.
Han følte Knivens Gjenfærd alt i Brystet,
endnu før Ravaiillac sig væbned med den.
Han havde ingen Ro i Slottet Louvre,
men maatte ud, hans Hustrus Kroningsfest
var som en Jordefærd, og i sit Øre
fornam han Trin, der vandred gennem Staden
og søgte ham.

Grevinden.

Har du ej hørt en Røst,
der vared dig som denne?

Wallenstein.

Nej! Vær rolig!

Grevinden

(fordybet i mørke Tanter).

En anden Gang jeg iled efter dig;
du fo'r af Sted igjennem store Sale
og Gange uden Ende — Døre braged —
jeg fulgte dig med Stønnen, kunde dog
ej naa dig — men paa een Gang følte jeg
en Haand saa kold som Is, og det var din,
du kysed mig, og pludselig jeg saa'
et Tæppe, rødt som Blod, der dækked os.

Wallenstein.

Det er det røde Tæppe i min Stue.

Wallenstein.

Grevinden

(Idet hun betragter ham).

Hvis dette skulde ske — hvis du — af, du,
som pranger nu i Livets rige fylde —
(Hun synker grædende til hans Bryst.)

Wallenstein.

Du ængstes kun af dette Kejserbrev,
som har erklæret mig i Rigets Aht.
Men, kjære, hush, et Bogstav kan ej saare;
han finder ingen Hænder.

Grevinden.

fandt han dem —

ja, saa er min Beslutning fattet. Her
jeg bærer hos mig, hvad der trøster mig.
(Hun gaar.)

Fjerde Scene.

Wallenstein. Gordon. Derpaa Kammerjeneren.

Wallenstein.

Er Staden rolig?

Gordon.

Ja, vor Stad er rolig.

Wallenstein.

Musik jeg hører, Slottet straaler klart
af Kjærters Glans! Hvem er de muntre Svende?

Gordon.

Paa Slottet gives der en stor Banket
til Ære for Grev Terzky og for Illo.

Wallenstein

(affides).

Det er den sidste Sejr! — Al, denne Slægt
sin Glæde nyder kun med Spir og Drif.

(Han ringer. Kammer tjeneren træder ind.)

Kom, hjælp mig; thi mit Leje vil jeg søge.

(Han tager Nøglerne.)

Nu er vi skjærmet da mod alle farer
og kun med sikre Venner luffet inde.
Bedrage maatte alt, i fald et Nafyn

(Det han ser paa Gordon.)

som dette var en lumpen Hylers Maste.

(Kammer tjeneren har taget hans Kappe, Krave og Halsbind.)

Men hvad var det, der faldt?

Kammer tjeneren.

Den gyldne Kjæde
er sprunget.

Wallenstein.

Al, den vared længe nok.

(Det han betragter Kjæden, som Kammer tjeneren giver ham.)

Det var min Kejsers første Gunstbevis,
han var kun Erkehertug, da jeg fik den,
og jeg har baaret den indtil i Dag
af Vane — ja, maasse af Overtro.
Den skulde være mig en Talisman,
saa længe, som jeg troede paa dens Held,

og evigt holde paa en flygtig Lykke,
hvis første Gunst den var. — Det er forbi!
fra nu af maa en anden Lykke blomstre;
thi denne Trolddomskraft er brudt for stedse.

(Kammer tjeneren gaar med Klæderne. Wallenstein rejser sig, gaar igjennem
Salen og bliver altsidst tankefuldt staaende foran Gordon.)

Hvor mindes jeg dog om de gamle Tider!

Jeg ser i Tanken atter mig i Burgau
ved Hoffet, hvor vi to som Piger tjente.

Stjont tidt vi stredes, mente du det godt.

Du stjændte jo, fordi jeg ej holdt Maade,
men med umættelig Ærgjærighed,

i Tro paa kjælle Drømme stræbte opad,
du priste mig den gyldne Middelvej.

— Al ja, hvad har din Visdom nu vel gavnet?

Den gjorde tidligt dig til gammel Mand,
og hvis ej mine Stjærners Glans dig hjalp
du sluttes sikkert i en usjel Krog.

Gordon.

En fattig Siftermand helt frejdigt binder
sin Baad til Pælen i den sikre Havn,
imens det stolte Skib han strande ser
i Stormen.

Wallenstein.

Er du alt i Havnen, gamle?

Det er jeg ikke. Modet er ej svækket,
endnu det driver frist og herligt om
paa Livets Bølge; ja, det lyse Haab
endnu er min Gudinde, og min Aand

er ung endnu; ja, naar jeg dig betragter,
da gad jeg prale af, den lange Tid
har knapt mit brune Hovedhaar berørt.

(Han gaar frem og tilbage i Dærfset og bliver staaende paa den modsatte
Side lige over for Gordon.)

Hvem kalder Lykken falsk? Mig var den tro.
Paa sine kraftig lette Gudearme
den hæved højt mig over Hverdagsfloffen
og bar med Kjærlighed mig gennem Livet.
Min Skæbnes Veje var ej slagne Veje
saa lidt som disse furer i min Haand.
Mit Liv kan ej med Døgnet's Alen maales!
Vel synes det, som var jeg faldet dybt,
men snart jeg stiger, og en mægtig Flod
vil svulme efter denne Ebbetid —

Gordon.

Men lad mig minde om det gamle Ord,
at Dagen ej før Aften man bør prise.
Ej Ret til Haab saa lang Tids Lykke giver,
nej, Haabet er jo netop Vanhelds fælle,
og den, der fryder sig ved stadig Lykke,
skal føle Frygten svæve om sit Hoved;
thi op og ned gaar evigt Skæbnens Vægtstaa.

Wallenstein

(smilende).

Min gamle Ven jeg hører atter tale.
— Fuldt vel jeg veed, at alt paa Jorden stifter,
de onde Guder fordre deres Part;
det vidste man jo alt i Hedenold

og søgte derfor ofte Vanheld selv
for Guden at forsone, mange Ofre
har maattet bløde for den vrede Typhon.

(Efter en Pause, alvorlig og stille.)

Til ham jeg ogsaa ofred. — Jeg har mistet
min bedste Ven — min Brøde styrted ham.
Og ingen Lykke kan saa højt mig glæde,
som dette Slag mig smerted. — Skæbnens Tid
er mættet — Liv for Liv er givet;
thi Skæbnens Lyn, som skulde knuse mig,
det har hans elste, rene Hoved ramt.

femte Scene.

De forrige. Seni.

Wallenstein.

Der kommer Seni! Men hvad fattes ham? —
Hvad fører dig saa sent herhid, Baptist?

Seni.

Min Angst for dig.

Wallenstein.

Siig frem, hvad er der stet?

Seni.

O flygt, min fyrste, flygt, før Dagen gryer!
Betro dig ej til Svensken —

Schiller.

Wallenstein.

Kjære Seni —

Seni

(mere indtrængende).

Du maa ej gjøre det!

Wallenstein.

Hvad er der da?

Seni.

Du maa ej vente disse Svenskes Ankomst;
thi falske Denner true dig — med Gru
jeg læste onde Varselstegn paa Himlen,
i Vanhelds Net du snart vil være hildet.

Wallenstein.

Du drømmer, og din frygt bedrager dig.

Seni.

O tro dog ej, at frygten mig bedrager!
Kom, læs dog selv, paa Himlen staar der skrevet,
at falske Denner dig med Vanheld true!

Wallenstein.

Ja, alt mit Vanheld skyldes falske Denner,
men dette Varsel kommer meget sent,
dertil behøves ikke længer Stjærner.

Seni.

O kom og se! Og tro, hvad selv du ser.
I Livets Hus der staar et grusomt Tegn,

Wallenstein.

og bag din Stjærnes Straaler lurder fjenden;
han nærmer sig, o agt dog paa mit Raad;
slut ikke forbund med de vantro Svenske,
som føre Krig imod vor høje Kirke!

Wallenstein

(smilende).

Naa — det er derfra, at Oraklet stammer!
Ja, ja, nu huster jeg, det svenske forbund
dit Bifald aldrig vandt! — Men gaa i Seng,
Baptista! Slige Tegn jeg ikke frygter.

Gordon

(som imidlertid er bleven heftig bevæget, henvender sig til Wallenstein).

Min fyrste, lad mig tale! Nyttigt Ord
helt ofte udgik af en simpel Mund.

Wallenstein.

Saa tal!

Gordon.

Min fyrste! Hvis det nu ej var
et Skræmmebillede blot, hvis Himlens Gud
vidunderligt benyttet denne Mund
til Deres frelse!

Wallenstein.

Nej, I fabler begge!

Hvi skulde Svensken mig med Vanheld true?
Han søgte mig, og kun jeg gavner ham.

Gordon.

Men hvis det netop dog er Svenssens Ankomst,
som giver Danheld Vinger, saa det styrter
med Vælde ned paa Deres fagre Hoved —

(Kaster sig paa Knæ for ham.)

End er det Tid, min fyrste —

Seri

(Knæler).

Hør, o hør!

Wallenstein.

Hvad mener I? Men rejs jer — rejs jer strax!

Gordon

(rejser sig).

Endnu er fjenden fjærn. Giv Ordre mig,
og denne Fæstning skal sig lufte for ham.
Vil han belejre os — saa lad ham komme —
men dette siger jeg: Han gaar til Grunde
med alle sine folk ved disse Volde,
før Modet vore brave Tropper svigter.
Han skal erfare, hvad en Helteslof
formaar, besjælet af en Heltefører,
naar denne bøder paa sin Fejl med Alvor.
Og dette vil vor Kejsers Hjærte røre;
han er jo stemt til Mildhed; og naar Friedland
med Unger og forsoning kommer til ham,
han staar hos Ferdinand i større Gunst,
end nogen Sinde før sit Fald han stod.

Wallenstein

(betragter ham uviligt og forbavsset og tier en Tid lang, idet han vifter en
stærk indre Bevægelse).

I føres vidt af eders varme Iver;
dog I, min Ungdomsven, kan tale frit. —
Nej, Blod der er imellem ham og mig,
og Kejsers Ferdinand kan ikke glemme.
I fald han kunde — ja, da kunde jeg
ej bøje mig og taffe ham. — I fald
jeg havde vidst, det skulde koste mig
min bedste Ven — og havde Hjærtet talt,
som nu det taler — ja, det er jo muligt,
at ej jeg havde handlet, som jeg gjør —
maaffel — Men hvad er der vel nu tilbage?
Det hele er for alvorstfuldt begyndt,
det kan ej ende i det rene Intet.
Saa lad det gaa sin Gang!

(Idet han træder hen til Vinduet.)

Hvor sent det er!

Paa Slottet er der stille —

(Til Kammertjeneren.)

Eys, min Ven!

(Kammertjeneren, der indtilfældig ganske stille er traadt ind og med synlig Del-
tagelse har staaet i Afstand, træder heftig bevæget frem og kaster sig for
Hertogens fod.)

Du ogsaa, Kjære! — Ja, jeg veed, du ønsker,
at Fred jeg slutte skal med Ferdinand. —
Den stakkels Mand! Han har et Gods i Kärnthén
og frygter nu, at han skal miste det,
fordi han er hos mig. Er jeg saa fattig,
at ej jeg hjælpe kan min egen Tjener?
Nu vel, jeg tvinger ingen. Hvis du tror,

Schiller.

at Lykken flyr mig, drag da bort herfra.
Saa hjælp i Nat mig da for sidste Gang,
og gaa saa til din Kejser. — Kjære Gordon,
Godnat! Jeg trænger til at sove længe;
thi meget har jeg lidt i disse Dage.
J maa ej lade mig for tidligt vække.

(Han gaar. Kammerjeneren lyser og Seni følger ham. Gordon bliver
staaende i Mørke og følger Hertogen med Øjnene, indtil han er forsvundet i
den yderste Gang; man ser hans Smerte i hans Bevægelser, han støtter sig
overvældet af Sorg til en Søjle.)

Sjette Scene.

Gordon. Buttler (i Begyndelsen bag Scenen).

Buttler.

Staa stille her, indtil jeg giver Tegn!

Gordon

(farer op).

Der er han alt med Mord og Drab i følge!

Buttler.

Hvert Lys er slukket, alle sove trygt.

Gordon.

Hvad skal jeg gjøre? Søge ham at frelse?
Saa maa jeg alarmere alle Vagter!

Wallenstein.

Buttler

(viser sig i Baggrunden).

J Korridoren er der Lys. Den fører
til fyrstens Sovestammer.

Gordon.

Men jeg bryder
min Ed, og hvis han slipper uskadet bort
og øger fjendens Magt, da er jeg Skyld
i al den Rædsel, som kan følge efter.

Buttler

(det han kommer nærmere).

Lys! Stille! Hvem er der?

Gordon.

Det er dog bedre,
jeg giver denne Sag i Himlens Haand.
Hvi skulde jeg fordrifte mig til dette?
Jeg har ej myrdet ham, i fald han dør;
men frelser jeg ham, er det min Bedrift,
og jeg maa bære alle tunge følger.

Buttler

(det han træder hen til ham).

Jeg hører Røsten.

Gordon.

Buttler!

Buttler.

Det er Gordon!

Schiller.

Hvad vil I her? Har fyrsten I forladt
først nu?

Gordon.
I bærer Haanden i et Bind!

Buttler.
Ja, den er saaret. Denne Mo kæmped
fortvivlet; men til sidst vi straffe ham
til Jorden —

Gordon
(gyfende).
Er de døde?

Buttler.
Det er stet.
— Er han i Seng?

Gordon.
Al, Buttler!

Buttler
(indtrængende).

Svar mig dog!
Ej længe kan man skjule denne Gjerning.

Gordon.
Han maa ej dø! I maa ej dræbe ham!
Se, Himlen selv har standset eders Arm.

Buttler.
Ej min behøves!

Wallenstein.

Gordon.
Al, Retfærdigheden
er fyldestgjort, de skyldige er døde!
Med dette Offer er den alt forsonet!
(Kammerjeneren kommer ned ad Gangen og paabyder Tavsshed, idet han
lægger fingeren paa Munden.)
Han sover! Dræb ej Sønnens Helligdom!

Buttler.
Nej, vaagen skal han dø.
(Vil gaa.)

Gordon.
Al, husk dog paa,
endnu hans Hjærte hænger fast ved Jorden,
han er ej fattet paa at træde frem
for Gud.

Buttler.
Men Gud Barmhjærtighed vil vise!
(Vil gaa.)

Gordon
(holder ham tilbage).
Al, und ham denne ene Nat endnu!

Buttler.
Det næste Øjeblik kan røbe os.
(Vil gaa.)

Gordon
(holder paa ham).
En Time kun!

Schiller.

Buttler.

Hvad gavner denne frist?

Nej, slip mig!

Gordon.

Huff, at Tiden er en Gud,
som virker Andre. I en Time rinde
saa mange tusend Sandstorn, raft som de
hos Menneftet sig Tanke's flod bevæger!
Alf, kun en Time! I kan ikke vide
om eders Hjærte, om ej hans forandres!
Et Budskab kan jo komme! Der kan ske,
en stor Begivenhed, som bringer Frelse
saa raft, som om den faldt fra Himlen ned!
Alf, hvad formaar en Time ej?

Buttler.

I minder
mig om, hvor kostbart hvert Minut kan være!
(Han slæpper i Gulvet.)

Syvende Scene.

Macdonald, Deveroug med Hellebardister. Derpaa Kammer-
tjeneren. De forrige.

Gordon

(idet han kaster sig mellem Buttler og de andre).

Nej, Sturt, saa maa du træde paa mit Lig;
jeg vil ej skue dette rædselsfulde.

Wallenstein.

Buttler

(støber ham bort).

Du gamle Taabe!

(Man hører Trompeter i det fjærne.)

Macdonald og Deveroug.

Hør! De Svenske komme!
De Svenske er ved Eger! Lad os ile!

Gordon.

O Gud!

Buttler.

Paa eders Post, Hr. Kommandant.
(Gordon flytter ud.)

Kammertjeneren

(kommer ilende).

Hvem larmer her? Dær stille! Fyrsten sover!

Deveroug

(med høj, frygtelig Stemme).

Nu er det Tid til Larm?

Kammertjeneren

(raaber).

Til Hjælp! Til Hjælp!

Buttler.

Hug fyren ned!

Schiller.

Kammertjeneren

(Idet Deveroug gjennemborer ham, styrter hen til Galeriet).

O Jesus!

Buttler.

Spræng saa Døren!

(De gaa over Kammertjenerens Lig ned ad Gangen. Man hører to Døre blive sprængte, den ene efter den anden. — Dumpe Stemmer. — Daadens larm — derpaa pludselig dyb Tavsshed.)

Ottende Scene.

Grevinde Terzky

(med et Kys).

J hendes Sovestammer er der tomt,
og hun og Neubrunn, som hos hende vaaged,
er borte. — Mon hun skulde være flygtet?
Hvorhen? — Saa maa man ile efter hende —
og slaa Alarm i Slottet. — Hvad mon fyrsten
vil sige til den nye Jobspost? — Gid
min Mand blot var tilbage fra det Gilde!
Mon fyrsten ej endnu har søgt sit Leje?
Det tyktes mig, jeg hørte Stemmer her
og Trin. Jeg vil dog lytte hist ved Døren.
Hvorledes? Nogen kommer op ad Trappen!

Wallenstein.

Niende Scene.

Grevinden. Gordon. Derpaa Buttler.

Gordon

(Idet han styrter aandeløs ind).

Det var ej Svensken. — Buttler! — Vi tog fejl!
Nu maa J ej gaa videre — O Gud!
Hvor er han?

(Idet han bemærker Grevinden.)

Fru Grevinde, sig mig dog —

Grevinden.

Hvor er min Mand? De kommer jo fra Borgen —

Gordon

(forfærdet).

Grevinde? — Deres Mand? — O spørg dog ikke?
Men gaa —

(Vil gaa.)

Grevinden

(holder ham tilbage).

Nej, ikke før De siger mig —

Gordon

(heftig og indtrængende).

Til dette Øjeblik, Grevinde Terzky,
maaste er hele Verdens Skæbne knyttet!
for Guds Skyld, gaa! — Imens vi tale — Gaa!
O store Gud i Himlen!

(Raaber højt.)

Buttler! Buttler!

Schiller.

Grevinden.

Han er jo med min Mand paa Slottet.

(Buttler kommer fra Galeriet.)

Gordon

(der ser ham).

Buttler!

Det var ej Svensken, Buttler! Vi tog fejl!
Det er vor Kejsers Tropper, som er komne!
Jeg sendes hid af Piccolomini!
Han følger selv paa Stedet! — Stands dog, stands —

Buttler.

For sent!

Gordon

(styrter hen imod Væggen).

O store Gud!

Grevinden

(opfyldt af onde Anelser).

Hvad er for sent?

Og Piccolomini, som kommer strax?

Octavio — Octavio i Eger!

Men hvor er fyrsten? — Al — forræderi!
forræderi!

Wallenstein.

Tiende Scene.

De forrige. Seni. Derpaa Borgermesteren. En Page. En
Kammerfrue. Tjenere løbe rædselsflagne over Scenen.

Seni

(der med alle Tegn paa forfærdelse kommer fra Galeriet.)

O hvilken blodig Daad!

O Rædsel!

Grevinden.

Seni! Siig, hvad er der stet!

Page

(idet han kommer).

O hvilket grusuldt, jammerværdigt Syn!

(Tjenere med falter).

Grevinden.

for Guds Skyld, hvad?

Seni.

Hist ligger fyrsten myrdet!

Og eders Mand er bleven dræbt paa Borgen.

(Grevinden bliver staaende, skonet af forfærdelse.)

En Kammerfrue

(kommer flende).

Til Hjælp! fyrstinden —

Borgermesteren

(kommer forfærdet).

Hele Huset runger
af Jammerraab. Hvad varsle disse Strig?

Schiller.

Gordon.

At eders Hus for evigt er forbandet;
thi Fyrsten ligger myrdet inde hifi!

Borgermesteren.

Nej, Gud forbyde dette!

(Styrter ud.)

Første Tjener.

fly, o fly!

De myrder os!

Anden Tjener

(som bærer noget Sølvsøj).

Nej, denne Vej! Der nede
er Gangen spærret!

(Bag Scenen raabes der.)

Plads for Generalen!

(Da Grevinden hører disse Ord, fatter hun sig og gaar hurtigt. Bag Scenen raabes der.)

Sæt Dagt ved Porten! Bort med folkehoben!

Elleve Scene.

De forrige, uden Grevinden. Octavio Piccolomini træder ind med følge. Samtidig hermed komme Deveroux og Macdonald fra Baggrunden med Hellebardister. Wallensteins Lig bliver i Baggrunden baaret over Scenen, indslæbt i et rødt Tæppe.)

Octavio

(idet han hurtigt træder ind).

Det er umuligt, Buttler! Helt umuligt!

Jeg vil ej tro det! — Gordon, flig dog Nej!

Wallenstein.

Gordon

(svarer ikke, men peger hen mod Baggrunden. Octavio ser derhen og staar rædselslagen).

Deveroux

(til Buttler).

Her er det gyldne Skind og Fyrstens Kaarde!

Macdonald.

Befaler I —

Buttler

(idet han peger paa Octavio).

Her staar den Mand, hvis Ordre
vi alle nu alene følge bør.
(Deveroux og Macdonald træffe sig ærbødigt tilbage; alle træffe sig tilbage i Stillehed, saa at kun Buttler, Octavio og Gordon blive paa Scenen.)

Octavio

(henvendt til Buttler).

Det var ej, hvad jeg mente, da vi skiltes!
Ved Himlens Gud! Her hæver jeg min Haand!
I denne Rædselsdaad er jeg uskyldig!

Buttler.

Jer Haand er ren, I brugte min dertil.

Octavio.

Fordømte, som formasteligt og frækt
din Herres Ordre voved saa at tyde
og paa din Kejsers høje, rene Navn
et saadant blodigt, grusuldt Snigmord vælter!

Schiller.

Buttler

(roligt).

Jeg adlød kun, min Kejser havde dømt!

Octavio.

O fyrsters Rædselslod, at Deres Ord
strax fange Liv, og at en flygtig Tanke
flug følges af en Handling, som er fast,
og som man aldrig kan tilbagefalde!
Hvi skulde du saa hurtigt lyde? Undte
du ej den milde Kejser Tid til Naade?
O Tiden er de dødeliges Engel,
og kun den uforanderlige Gud
kan lade Handling følge strax paa Dom!

Buttler.

Hvi skjælder J? Hvad har da jeg forbrudt?
Den Gjerning, jeg har øvet, var jo god.
Jeg stille Riget ved en farlig Fjende,
og derfor gjør jeg fordring paa Belønning.
Den hele forfjæl mellem mig og eder
er denne kun, at J har stærpet Pilen,
og jeg har sendt den ud. J saaede Blod,
og er bestyrket nu, da Blod J høster.
Men jeg har altid vidst, hvad jeg har gjort,
og derfor ingen følger kan mig skræmme! —
Har noget andet Hverv J mig at give?
Jeg drager strax paa Stedet nu til Wien,
mit Sværd jeg lægger for min Kejsers Trone,
og for dets røde Skjær jeg Bifald kræver,

Wallenstein.

det Bifald, som den raske Lydighed
kan fordre af en stræng, retfærdig Dommer.

(Han gaar.)

Colote Scene.

De forrige, uden Buttler. Grevinde Terzky kommer bleg og forstyrret.
Hun taler sagte og langsomt, uden Ridsel.

Octavio

(gaar hende i Møde).

Grevinde — skulde det saaledes ende?
Usalig Gjernings alt for triste følger!

Grevinden.

En frugt af Deres Gjerning! — Hertug Friedland
er død, min Mand er død, og Hertuginde
vil følge snart — og Thessa er forsvundet.
Et Hus, som blændet Verden med sin Glans,
er øde nu, og gennem alle Porte
dets Denner fyrte rædselsflamme bort.
Jeg er den sidste, jeg har laaset af
og afleverer Nøglen.

Octavio

(med dyb Smerte).

O Grevinde!

Mit eget Hus er ogsaa øde!

Grevinden.

Hvem

skal dræbes nu? Hvem mere vil I pine?
 Jer Kejser har jo faaet Hævn; thi Fyrsten
 er død. O! staa hans folk, saa deres Trost
 og Kjærlighed ej regnes dem til Last!
 Den bratte Skæbne overrasket ham,
 saa Tid han ikke fandt til dem at mindes.

Octavio.

Om Hævn og Pinsler er der ikke Tale!
 Vor Skylden haard, saa blev der bødet haardt.
 Vor Kejser er forsonet. Fyrstens Datter
 hans Hæder og hans store Navn kun arver.
 Og Kejserinden ærer Deres Sorg,
 sin moderlige Favn for Dem hun aabner.
 Ej frygt De nære maa! sat Tillid blot
 og stol kun trygt paa Herskerparrets Naade.

Grevinden

(med et Blik mod Himlen).

Jeg stoler paa en større Herres Naade. —
 I spørger vel, hvor Hertug Friedlands Lig
 skal hvile finde? — Jeg skal svare eder.
 I Gitschin, i det Kloster, han har stiftet,
 Grevinde Wallenstein har længe slumret;
 hun lagde Grunden til hans første Lykke,
 ved hendes Side ønsked han at hvile.
 O! lad ham da begraves der. — Jeg beder,
 om I min Mand vil vise samme Gunst.

Da Ferdinand besidder vore Slotte,
 jeg beder kun, en Grav man os vil unde
 blandt vore Aners Grave.

Octavio.

fru Grevinde —

De stjælever jo — De blegner — store Gud!
 Hvorledes skal jeg tyde Deres Tale?

Grevinden

(samler sine sidste Kræfter og taler med Liv og Værdighed).

Saa ringe tænker De vist ej om mig,
 at De kan tro, jeg vilde overleve
 min store frændes Død og Slægtens Fald.
 Saa højt vi sigted, at vi vilde vinde
 den gyldne Kongekrone — af, det skulde
 ej være saa — men kongeligt vi tænke —
 og mere værdig end et Liv i Stjændsel
 en fri og modig Død os derfor tykkes —
 Jeg har — af — Gift —

Octavio.

Til Hjælp!

Grevinden.

Det er for sent.

Et Øjeblik endnu — da er mit Liv
 paa Jorden endt.

(Hun gaar.)

Schiller.

Gordon.
O jammerfulde Hus!

(En Kurer kommer og bringer et Brev.)

Gordon
(træder ham i Møde).

Hvad bringer I? Det er vor Kejsers Segl!

(Har læst Udskriften og overleverer Brevet til Octavio med et bebrejdende Blik.)

Fyrst Piccolomini.

(Octavio farer sammen og kaster et smerteligt Blik op mod Himlen.)

Tæppet falder.
